

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ATAOL BEHRAMOĞLU/ÖZDEMİR İNCE

DÜNYA ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

SOSYAL YAYINLAR

ATAOL BEHRAMOĞLU/ÖZDEMİR İNCE

DÜNYA ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

2

DÜNYA ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

İKİNCİ CİLT

Hazırlayanlar

Ataol BEHİRMOĞLU – Özdemir İNCE

SOSYAL YAYINLAR

Babıali Caddesi No: 14

Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 527 79 82 - 527 79 36

"Milliyet Sanat Dergisi"nin fasiküller halinde yayınladığı (daha sonra 2 ciltte kitap olarak basılan) "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri" için Rusya, Macaristan, Yugoslavya bölümlerini hazırlamıştım. Büyük çoğunluğu kendi çevirilerimden oluşan Rusya bölümüne yazdığım önsöz Ekim 1977 tarihini taşıyor. Birkaç yıl sonra, 1980 başlarında bir dünya şiiri antolojisi hazırlamaya cesaret edebilişimi, sözünü ettiğim bu çeviri çalışmalarına, bunun yanı sıra da böylesine kapsamlı bir çalışmayı Özdemir İnçe'yle üstlenmiş oluşuma borçluyum.

Bir dünya şiiri antolojisi derlemenin özel yaşamla ne gibi bir ilişkisi bulunabilir? Belki kişiliğimin bir özelliğinden, belki özel yaşamlarımızın (aynı zamanda hem kişisel hem toplumsal nedenlerle) bir türlü durulamayışından, yaptığım her şeyde özel yaşamımdan izler kalıyor. Eğer 1984 yılı sonlarında siyasal nedenlerle ülkeden ayrılmak zorunda kalmasaydım, imzamı atacağım dünya şiiri antolojisi daha küçük oylumlu ve benim kişisel şiir zevkimi daha büyük ölçüde yansıtan bir derleme olacaktı. İlk basımı 1987'de Ankara'da yapılan dört ciltlik "Dünya Şiiri Antolojisi" ise, benim yokluğumda bu çalışmayı hemen hemen tek başına gerçekleştiren Özdemir İnçe'nin akıl almaz çalışkanlığının ve böyle bir seçki için gerekli olan çok daha geniş açılı bakışının ürünüdür. Üzerinde adımın yazılı olduğu bu dört ciltlik büyük çalışma, 1987'de, o sırada sürgün yurdum olan Paris'te elime ulaştığında, bana bir bayram sevinci yaşatmıştı. Bunun için Özdemir İnçe'ye ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bir kaç yıl önce yeni basım söz konusu olduğunda kolları sıvamak bu kez bana düştü... Dünya siyasal coğrafyasının değişen koşulla-

rına uygunlaştırmamanın yanı sıra, ilk basımdaki eksiklerini gidererek antolojiyi daha da yetkinleştirmeye çalıştım. Başta Orta Asya Cumhuriyetleri olmak üzere kitaba yeni bölümler eklendi. Giriş yazıları elden geçirilerek yeni bilgilerle zenginleştirildi. Kimi şiirler (çoğu kez sayısal denge bakımından) çıkarılırken, ilk basımdan sonraki yıllarda yapılmış kimi yeni çeviriler antolojiye girdi. Ve bu arada, ne kadar uzun olsalar da, benim özel sevgi duyduğum kimi şiirler ("Trans-Siberian Ekspresi..." B. Cendrars, "Fidel Castro Üstüne Korku Dolu Bin Sözcük" L. Ferlinghetti, vb.) böyle bir derlemenin dışında kalamazdı...

Yeni basımın bir başka özelliği, çok ünlü bazı şiirlerin ("Mirabeau Köprüsü" G. Apollinaire, Deniz Mezarlığı P. Valery, "Mutlu Aşk Yoktur" L. Aragon, vb.), okura seçenek sunabilmek amacıyla bu basımda birden fazla çevirisine yer verilmesidir... Ülkemizde şiir çevirisinde uygulanan yöntemler, çeviri şiirlerin şiirimizin gelişimi ve yönelişleri üzerindeki etkileri bir önsözün kapsamını fazlasıyla aşacak önemde konulardır... Bir kaç şiirin farklı çevirilerinin bir arada gözden geçirilmeleri bile okura bu konularda ipuçları verebilir. Önsözümün sınırı içinde ben, şiir çevirisinin büyük önemini vurgulamak ve bu derlemede ürünleriyle yer alan şiir-dil-çeviri yaratıcılarına teşekkür etmekle yetiniyorum.

Teşekkür borçlu olduğumuz başkaca, kişiler bizi yeni bir basım için yüreklendiren dostumuz Mehmet Ali Uğur ve yayıncılığın güç koşullarında böylesine kapsamlı bir çalışmayı yayınlamayı üstlenen Sosyal Yayınlar'ın değerli sahip ve yönetmeni sayın Enver AYTEKİN'dir.

Ataol Behramoğlu
İstanbul, Mart 1997

Kolayca tahmin edebileceği gibi her antoloji, şu ya da bu ölçüde, derin kişisel ve öznel izler taşır. Hele bu antoloji bir Dünya Şiiri Antolojisi ise sorumluluk katlanarak büyür. Hazırlayıcıların, yüzlerini görmedikleri şairlere, şairin yazdığı dille konuşan milyonlarca insana haksızlık etmemek için çok uyanık, titiz, önyargısız, açık ve nesnel olmaları gerekir; kendi kişiliklerini, kendi beğenilerini öne çıkar-madan seçim yapmak zorundadırlar.

Elinizdeki antolojinin hazırlayıcılarının böyle bir anlayış ve bilinç içinde çalıştıklarını belirtmek isteriz.

Bu Antoloji'nin oluşumuyla ilgili olarak belirtmemiz gereken en önemli nokta şu: Doğal olarak, şimdiye kadar yayınlanmış şiir antolojilerinden, kitaplardan, dergi ve gazetelerde kalmış şiir yayın-larından yararlanmak, ama bununla yetinmemek, dünya şiir harı-tasını bütünlemek için yeni çevirilerle eksikleri tamamlamak; bir dili, bir ülkeyi, bir halkı en iyi temsil edebilecek, ama türlü nedenlerle şimdiye kadar dilimize çevrilmemiş olan şairere öncelik vermek.

Bu amaca ulaşmak için dilimizin en iyi şiir çevirmenlerine –bü-yük bir çoğunluğu aynı zamanda şair olan şiir çevirmenlerine– baş-vurduk, ellerinde bulunan yayımlanmamış çeviri şiirleri istedik. Bütün arkadaşlarımız, bu önerimizi, yüce gönüllü ve cömert bir ilgiyle karşıladılar. Bununla da yetinmedik, çevrilmesi gerekli şair ve şiirleri ya kendimiz çevirdik ya da çok yetenekli genç arkadaşlarımıza çevirttik.

Elinizdeki Dünya Şiiri Antolojisi'nde 95 ülkeden 850 dolayında şair yer alıyor. Bu 850 şairin yanya yakını ülkemiz okurlarıyla ilk kez bu antolojide tanışacaklar.

Hazırlık çalışmaların döneminde, ülkemizdeki şiir çevrisi çalış-malarının 70'li yıllardan bu yana Üçüncü Dünya Ülkelerine doğru

kaydığını gördük. Bunun sonucu olarak Afrika ülkelerinin, Arap ülkelerinin şiirleri Antolojimizde layık oldukları yeri aldılar. Sovyetler Birliği Cumhuriyetlerinden şimdiye kadar yalnızca Rus şiiri derlemelerinde yer alıyordu, bu eksikliği önemli ölçüde giderdiğimizi sanıyoruz: Kırgızistan ve Tacikistan dışında, öteki cumhuriyetlerin şiirlerini tanımak olanağı bulacaksınız.

Şimdiye kadar antolojilerde yer alan ülkelerin şiirlerine de aynı anlayış içinde yaklaştık. Bunun sonucu olarak Danimarka, Romanya, Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Belçika, Hollanda, İspanya, İsrail ve Avustralya şiiri bölümleri doyurucu bir düzeye ulaştılar. Bunların dışında, İsviçre, İzlanda, Yeni Zelanda, Pakistan, Arnavutluk, Bangladeş, Kıbrıs Türk ve Rum şiirleri de ilk kez bir antolojide yer alıyor.

Bütün bunlara karşın Antolojimiz henüz eksiksiz sayılamaz. Başta Moğolistan, Afganistan, Endonezya, Tayland olmak üzere Asya ülkelerinden bazıları, kaynak yoksunluğu nedeniyle, yer alamıyor derlememizde. Bazı ülkeler de kaynak yetersizliği yüzünden, yeterince temsil edilemiyor. Bu eksiklikleri önümüzdeki yıllarda gidereceğimizi ve derlememizi geliştireceğimizi umuyoruz.

Yıllar yılı yaptıkları değerli ve yetkin çeviri çalışmalarıyla ve yorulmaz emeklerinin büyük birikimiyle bizi böyle bir çalışmaya yüreklendiren, ayrıca özel ilgilerini esirgemeyen, cömert ve değerli şair ve çevirmenlere, bu antoloji için yeni ve özel çeviriler yapan arkadaşlarımıza en derin saygı ve teşekkürü borç biliriz.

Özdemir İNCE
Ankara, 7.4.1984

1787 yılında İngiliz kralı III. George, mecliste yaptığı konuşmasında: «Tutukevlerinin çok kalabalık olması sorununu çözmek için bir tasarı sunulmuştur. Bazı tutuklular Avustralya'ya gönderilecektir» demiş ve ardından 26 Ocak 1788'de ilk filo Sydney limanına demir atmıştır. İlk elli yıl, Avustralya beyazlar için bir tutukevi olmuş, ardından özgür göçmenler gelmeye başlamış.

İlk Avustralya şiirleri, özellikle anonim halk şiirleri, İngiliz ve İrlanda halk şiirinin bir uzantısı niteliğindedir. 1851–1861 «Altına hücum» ve 1861–1865 ilk kentleşme dönemlerinde, ilk Avustralya ozanları bireysel çalışmalarını ortaya koymaya başlamışlardır.

XX. yüzyıl başlarında, Avustralya'da çağdaş şiir özellikle kentler dışındaki yaşamı yansıtarak ortaya çıkmış ve Filtzgerald, Slessor, Wright, Martin, Dutton, Thiele, Manifol, Campbeel, Stewani ve Hope gibi ozanlar yetişmiştir. 1930'lara kadar biçimsel olarak İngiliz şiiri etkisinde olan Avustralya şiiri 1950'lerde Slessor ve Webb gibi ozanlarca özgünleştirilmiştir. Fakat, 1968'e kadar sözü edilmeye değer özgün bir Avustralya şiiri biçimlenememiştir.

«68 Kuşağı»nın ortaya çıkması, Avustralya şiirinde bir kutuplaşmaya yol açmış; Melbourne kaynaklı, özü güçlü, ama biçim ve mesajı tutucu şiire karşı, daha çok Sydney kaynaklı, bir ölçüde ilerici, fakat yer yer fazla biçimci «68 Kuşağı» oluşmuştur. «68 Kuşağı»na Amerikan avand-garde'larının büyük etkisi olduğu gözlemlenebilir. Siyasal bağlamda Vietnam savaşını destekleyip desteklememek en büyük nitelendirici özellik sayılmıştır. Daha sonra bu ayırım kesinliğini yitirmiş ve şiirde sağ-sol ayrımı anlamsız duruma gelmiştir. «68 Kuşağı»nın bugün de çabalarını sürdüren temsilcileri

arasında John Trantcr, Robert Adamson, Michael Dransfiel ve John Farbes vardır.

Yetmişli yıllardan sonra İngilizce dışı dil kökenli ozanlar da çıkmıştır. Bunlar kendilerini kabul ettirme çabası içindedirler. Alman kökenli Manfred Jorgensen, Yunan kökenli Antigone Kefala, Avusturya kökenli Rudi Kraussman ve Polonya kökenli Peter Skrzynekci bunlar arasındadır.

(G. Gencer–N. Ziyalan)

Banjo Paterson	317
Kenneth Slessor	318
R. D. Murmphy	319
James Mc Auley	320
Colin Thiele	320
Gwen Harwood	321
Eric Rolls	322
Leon Slade	324
Rudi Kraussman	324
Richard Packer	325
John Tranter	327
Peter Skryznecki	328
Peter Kocan	329
Judith Wright	330
Kath Walker	331

AZERBAIJAN

Samed Vurgun	333
Süleyman Rüstəm	336
Mikayıl Müşfik	336
Resul Rıza	337
Nigar Refibeyli	340
Nebi Hazri	343
Bahtiyar Vahapzade	344
Fikret Sadık	345
Fikret Koca	346
Vagif Vekilov	347
Ramız Rövşen	349

Estonya

Yuhan Liiv	351
Marie Under	351
Heitti Talvik	352

Letonya

Yan Raynis	353
Arvids Grigulis	353
Ojars Vacietis	355
Imants Ziedonis	356
Viktors Livzemnieks	357
Janis Peters	358
Maris Čaklais	359
Uldis Berzinç	360

Litvanya

V. M. Putinas	361
Salomeja Neris	362
Nyka Niliunas	363
Janina Degutyte	364
Justinas Maršcinkevičius	365
Vytautas Bloze	366

BANGLADEŞ

Şemsur Rahman	367
Nazrul İslam	369
Davud Haydar	371
Şahid Kadri	373
Rafik Azad	374

BAŞKIRDIŞTAN

Mustay Karim	376
--------------------	-----

BELÇİKA

Emile Verhaeren	378
Charles Van Lebergue	382
Max Elskamp	383
Maurice Maeterlinck	384
Franz Hellens	385
Geo Norge	386
Albert Ayguesparse	387
Edmond Vandercammen	388
Theodore Koenig	389
Philippe Jones	390
Jacques Brel	391
Auguste Marin	394
Louis Dubrau	394

BELORUSYA

Yanko Kupala	395
Maksim Tank	396

BULGARİŞTAN

Hristo Botev	399
İvan Vazov	400
Peyo K. Yavorov	402
Dom Gabe	403
Elizaveta Bagriana	404

Hristo Smirnenki	406
Atanas Dalçev	407
Mladen İsayev	409
Nikola Vaptsarov	410
Aleksandr Gerov	412
Veselin Hançev	413
Valeri Petrov	416
Blaga Dimitrova	416
Bojidar Bojilov	418
Pavel Matev	419
Georgi Cagarov	420
İvan Davidkov	423
Liana Daskalova	424
Peter Karaangov	425
Andrey Germanov	427
Dimiter Stefanov	428
Eftim Eftimov	429
Vladimir Başev	430
Lubomir Levçev	431

ÇEKOSLOVAKYA (eski)

Petr Bezruč	435
İvan Krasko	436
Karel Tornan	437
Josef Hora	439
Stefan Krčmery	440
Konstantin Biebl	442
Jan Smrek	443
Vitezslav Nezval	446
Jaroslav Seifert	450
Laco Novomesky	453

Vladimir Holan	453
Andrei Plavka	455
Jan Kostra	456
Oskar Mikulašek	457
Lumir Civrny	459
Antonin Bartušek	461
Jan Skacel	463
Miroslav Holup	464
Vaclav Havel	468
Josef Hanzlik	469
Fero (Frantisek) Lipka	471

ÇİN

Lieu Ta-Pai	476
Hu Şö	476
Kuo Mo Jo	477
Mao Zedung	477
Wen Yi-Tuo	478
Pai-Hua	481
PingSin	482
Feng Chih	483
Feng Çö	483
Tai Vang-Şu	484
Li Kwang-T'ien	485
Pien Çö-Lin	486
Ai Z'ing	486
Siang Ming	488
Lo Men	489
Yü Kuang-Çong	489
Z'in Zö-Hao	490
Thong Ting-Ven	491

Sun Yü-T'ang	492
Liu Şia	493
Fang Vei-Teh	495
Ven Şieh	496
Sia Z'ing	497
Pai Z'ieu	498
LiangShang Yuang	499
Li Şa	500
Yi Men	501
Wu Wang Yao	502

ÇUVAŞ ÖZERK CUMHURİYETİ

Gennadi Aygi	504
--------------------	-----

DAĞISTAN

Resul Hamzatov	506
----------------------	-----

DANİMARKA

Otto Gelsted	507
Tom Kristensen	510
Hulde Lütken	510
Nis Petersen	511
Jens August Schade	512
Piet Hein	513
Gustaf Munch Petersen	513
Ove Abildgaard	515
Tove Ditlevsen	516
Ivan Malinovski	517

Edle Nielsen	518
Uffe Harder.....	519
Erik Stinus	520
Henrik Nordbrand	521

ERMENİSTAN

Hovannes Tumanyan	525
Avedik Isahagyan	526
Yeğişe Çarents	527

FİNLANDİYA

Hjalmar Procope	529
Edith Södergran	529
Katri Vala	531
Olavi Paavolainen	532
Rabbe Enckell	533
Henry Parland	534
Eli Sinervo	534
Helena Anhava	535
Bo Carpelan	535
Lassi Nummi	537
Pentti Saarikoski	538
Sirkka Turkka	539

FRANSA

Alphonse de Lamartine	542
Victor Hugo	544
Gerard De Nerval	546
Alfred De Musset	547

Charles Baudelaire	548
Charles Cros	552
Stephane Mallarme	553
Jose-Maria de Heredia	557
Paul Verlaine	557
Cahit Sıtkı Tarancı	560
Comte d'E Lautreamont	561
Arthur Rimbaud	566
Jules Laforgue	574
Paul Claudel	575
Francis Jammes	576
Paul Valery	578
Max Jacob	589
Guillaume Apollinaire	593
Valery Larbaud	609
Jules Supervielle	611
Blaise Cendrars	613
Saint-John Perse	632
Pierre Reverdy	635
Paul Eluard	637
Andre Breton	643
Tristan Tzara	648
Antonin Artaud	651
Philipe Soupault	654
Louis Aragon	657
Henri Michaux	668
Robert Desnos	672
Jacques Prevert	674
Raymond Queneau	684
René Char	688
Andre Frenaud	692
Eugène Guillevic	696

Jean Grosjean	699
Alain Bosquet	700
Rene Guy Cadou	703
Yves Bonnefoy	707

GÜRCİSTAN

İraklı Abaşıdze	710
İossif Grişavili	714
Anna Kalandadze	714
İossif Noneşvili	715

HİNDİSTAN

Rabindranath Tagor	718
Harindranath	
Chattopadhyaya	722
Subhas Mukarci	723
Mehdi Bakır	724

Ganga Prasad Vimal	726
Mahmud Cemal.....	728
Sapti Şattopadhvay	729
Arun Mitra	729

HOLLANDA

Ed. Hoornik	732
Jan Hanlo	733
Cees Buddigh	734
Bert Schierbeek	734
Jan G. Elburg	735
Paul Rodenko	737
Louis Th. Lehmann	738
Gerrit Kouwenaar	738
Lucebert	740
Remco Cambert	741
Judith Herzberg	742

Banjo Paterson (1864-1941)

WALTZİNG MATİLDA

Güler-oynar bir göçer
 su kenarında bir gün
 okalıptüsün altında kurmuş kampını
 kaynatırken suyunu
 bir yandan da söylermiş şarkısını
 “kim gelecek benimle kalk gidelim deyince
 kalk gidelim
 yürü kalk gidelim
 kim gelecek benimle kalk gidelim deyince”

beklerken suyu kaynasın diye
 dikmiş gözünü koyun sürüsüne
 “kim gelecek benimle kalk gidelim deyince”
 şarkısını söyleye söyleye

suya inen ak bir koyunu
 atlayıp yakalamış göçer keyifle
 bir yandan tıktıştırırken ganimetini torbasına
 bir yandan söylermiş şarkısını
 “kalk gidelim hadi yavrum yürü
 kalk gidelim
 yürü kalk gidelim
 kalk gidelim hadi yavrum yürü”
 azık torbasına tıktıştırırken ganimetini
 “kalk gidelim hadi yavrum yürü”
 çiftçinin biri çıkagelmiş safkanın sırtında
 ardında jandarmalar, bir, iki, üç,
 kimin o azık torbasındaki güzelim koyun?
 “yaylan hadi davran kalk gidelim
 kalk gidelim
 yaylan hadi davran kalk gidelim”
 kimin o azık torbasındaki güzelim koyun?
 “yaylan hadi davran kalk gidelim”

fırlamış bizim göçer
 atlayıvermiş suya
 “sağ yakalayamazsınız beni” diye
 duyarsınız ruhunun seslendiğini
 her geçişinizde o su kenarından
 “kalk gidelim hadi yavrum yürü
 kalk gidelim
 yürü kalk gidelim
 kalk gidelim hadi yavrum yürü”
 her geçişinizde o su kenarından
 duyarsınız ruhunun seslendiğini
 “kalk gidelim hadi yavrum yürü”

Türkçesi: Gün Gencer-Nihat Ziyalan

Kenneth Slessor (d. 1901-1971)

EL ALAMEYN

Arap körfezine sessiz kurumsuz
 Geliyor ölü denizciler konvoyları;
 Gece yalpalarlar suların altında
 Şafak köpüğe sarar getirir.

Top sesinin hıçkırığı, yumruğu arası
 Kimileri vakit bulup kapıyor
 Sığıllıklardan, gömüyor kuytulara,
 Çıplaklıklarını örten kumlara basa basa.

Suda yüzen tahtalardan birer haç
 Taşıyor insanların son imzasını,
 Öyle ikircimli, şaşkın acıma ile yazdı,
 Sözcükler başlarken boğuluyor.

“Meçhul denizci” - görüntü kalem
 Dalgalanıp soluyor, morlar saçarak,
 Yıkılıyor mevsimin ıslak nefesi yazıtları,
 Boğulanların dudakları gılgıması

Ölü denizciler, aynı karaların peşinde,
 İster bizim düşmanlarımız olsun,
 İster bizden, kumlar birleştiriyor,
 Hepsisi başka bir cephenin kayıtlısı.

Türkçesi: Nermin Menemencioğlu

R. D. Murmphy (d. 1910)

YABANCILARA SESLENEN

Ayrılmadan konuş. İlgi bir anahtardır
 Lücremizi açar, hava alırsız biraz.
 Tutukluyuz, öyle ise neden
 Çekimser olalım. Konuşmak bir ışık yakar,
 Görürüz. Bağırsak bile dam çatlar
 Belki yıldız girer... Bir şey söyle.

Ölüleri senden iyi bilirim,
 Sessizlik kalesinde kapalı sen.
 Orda da yırtıcı kuşlar var mı?
 Mimarlık bakımından Babil bence
 Bombay'a üstündür. Doğru,
 Neonlardan hoşlanmayız, ama bekleyecek misin
 Taş kesilmiş bir Boswell'in sana seslenmesini?

Yollarımız bir. Geç şu kapıdan, bak
 Görüntüler koleksiyonuma. Dedemin adı
 Ademmiş. Paylaştığımız şeyler var, belki,
 Aynı eğilimler. Evin burası mı?
 Çantanı çalacak değilim, kilidini kıracak değilim.
 Bir kibrit ver, yüzünü göreyim ancak.

Türkçesi: Nermin Menemencioğlu

James Mc Auley (d. 1917-1976)

TERRA AUSTALIS

İçindeki masallar okyanusunda yolculuk edersen
O güney anakarasını bulursun,
Quiero'nun çelebi gözlerinde tüten diyar,
Efsaneler, mitler diyarı Avustralya,
Her şeyin tasarlanan karşılığı bulunan.

Benzettiler memleketi; akasya
Duraksayan kalplere çiçektozlarını döker,
Yerindesin, saksaganlar ismini söylerler,
Ağaçlarda derebeyleri gibi öterken.

Tepelerde zambak ağacı bir Musa gibi
Vaiz eder durur ve beyaz papağan
Bir dalından sanki sancılar içinde bağırır,
Ya gurur dolu emu kuşu, neden gezer
Sabahtan akşama kadar ovanın kenarında.

Kuzeye doğru, ateş dolu vadilerde,
Güneşin bir kentaur gibi diki dikine
Öfkeli, yanılmaz oklarını yağdırdığı yerde
Meçhul sevgililerin haz dolu gömütleri durur,
Tek tek, alevlerin isimsiz kıldığı.

Türkçesi: Nermin Menemencioğlu

Colin Thiele (d. 1920-2006)

MANTARCI

Bayırın sırtını aşarken mantarcı,
Rüzgâr gizli buzdan oklarla oynuyordu,
Hava yüzüne sarp, soğuk bir nehir gibi çarpıyordu,
Kulakları yitik kuzuların

Sesi, kanat çağlamaları ile doldu.
O an, hayret değil, görevini unuttu,
Boş kaldı kovası, çömeldiği yerde
Bunları kalbine yerleştirdi, durdu.

Aşağılarda güz ırmağının
Kamışlara yağmurları anlattığı yere
Fırlattı kovasını, karısını, on yıllık lamba ışığını,
sarıldı yeniden kendine.

Sevinçten titredi gören kamışlar, her şeyler,
Yalçın havada saksâğan şakıdı, cırcır sıçradı,
Kuzuların upuzun yokuşundan
Sesler geldi.

Çukurun sıcaklığında genç okaliptüs
Yaprakları güneşin tozu ile parlak
Yansıttı sevincini, havada başını eğdi
Arılarla birlikte şarkı söyledi.

Türkçesi: N. Menemenciğlu

Gwen Harwood (d. 1920-1995)

İNSAN SEVİŞİRCE YAZABİLSEYDİ

sevişirce yazabilseydi insan
her şeyin verildiği
saklı tutulmadığı biçimde,
ancak o zaman dil
uçarı kaçınmaları
beceriksiz geri çekilmeleri bırakır, çözülürdü

çözülürken dil
 eskimişliği kabuk dökerce döker
 silkeler atar
 takınırdı içtenliğini

tasalı bir kafaya, güzelliğini
 araştırma peşindeki dile emanet eder
 sevgileri, yaşlarıyla
 dünyanın koca konağında güvenli
 toprağın meyveleri arasında tanıdık
 yer hava gibi özgür
 gövde barışı öğrenirdi
 kafa işkenceler içinde yanadursun

dilin gündelik örtüsünü soymaya çabalar dururken
 inatçı sözcükleri yakalayıp, açıp vermeye
 ötmeye koşabilse
 o zaman sevişirce yazabilirdi insan
 kafanın istemiyle
 şiirler ve esinler çocuklarca oynayırdı
 ışık ve ateş benzeri özgün

Türkçesi: Gün Gencer-Nihat Ziyalan

Eric Rolls (d. 1923)

DELİORMAN ÇOBANININ TÜRKÜSÜ

Tanrım öldü öldü aman
 Yatağında yatan kız öldü
 Tanrım yakut dudakları yakut
 Yakut dudakları ne oldu

Bak kollarını açarken
 Ne anlatılmaz güzeldi
 Tanrım ama şimdi sevgilim soğuk aman
 Soğuk soğuk sevgilim buz kesildi

Gün ışığı doğdu aman
 Yatağımda yatan kıza değdi
 Sevgilim düşlerim hepsi yok oldu
 Yok oldu Tanrım yalnızlık beni boğdu

Kuzuları suya mı götüreyim aman
 Kasaba mı götüreyim
 Ölüm var Tanrım ama su yok oldu
 Kuraklık kızı yangınla geldi
 Su ver tanrım ölüm çok oldu
 Dere kenarları kavruldu soldu

Çulluklar inliyor aman aman
 Dert döküyor
 Ay ışığında çulluklar inlerken kalbim inliyor aman
 O dertli inleyiş kalbimi büküyor

Gece bir baykuşun çığlığın beni yırtar
 Görmediğim belirsiz bir baykuşun çığlığı yırtar
 Bir baykuş değil o korkunç bir hortlak aman
 Bir hortlaktır Tanrım bana işkence yapar

Yatağımda cefalı cefalı yatarken Tanrım
 Ölüm beynimi kemirir
 Sanki buğdaylardan ürkek farelerin uğultusu gelir aman
 İner Tanrım ne cefa gene yükselir

Kızkuşları sesleniyorlar aman
 Öleceksin diyorlar
 Kızkuşları geceleyin uçarsa Tanrım besbelli
 Öleceğim, sesleri ölüm saçar.

Türkçesi: N. Menemencioğlu

Leon Slade (d. 1931)

OZANSI BİRİNİN ANISINA

tam yağmur yağmadan önce
kaldırıma tebeşirle resim yapardı,
buz üzerine yazardı, şiirlerini
yazıp, güneşte kurumaya bırakırdı

gölgelere gizlenmiş gördüm onu
çorapsız

uzamış sakalı

kentin tozuyla gölgelenmiş,
ortalığı yırtıp gelen kamyonu görmek istemedi
duymazlığa vurdu

devam etti adımlamaya yolu,
koştum yanına;

paramparça gözlüğünün üstüne yatmış
sen nefesini verirken bizim süperman
fısıldadı kulağıma
“Allahın belası kriptonit bu”

bu gece, en işlek kavşağa
tebeşirle bir anıt diktim ona
yazdım yazısını buzdan mezar taşına
bıraktım, sabah güneşine kurusun diye

*Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan**Rudi Kraussman (d. 1933)*

ruh sağlığı kliniğinden
taburcu edilmişti
(bir süre önce)
asitli su için
uygun olmadığından
atılmıştı sosis fabrikasından
(bir süre önce)

kadınını ölümcül

bir araba kazasında yitirmişti
 (araba onarılabilmişti yalnızca)
 şimdi sokaklarda dolaşıp
 bir başkaldırıdan söz etmekte
 (1956'da Macaristan'da)
 pek yoktur tanıdığı
 anımsaması azdır
 (bir süre önceydi)
 Sydney'de
 1977 baharında
 attı kendini pencereden
 öldüremedi

 gelişirken Kings Cross
 vitrinleri gözlerken göçmen,
 Macaristan bozkırları
 yeşerir yürüdüğü
 baktığı yer

 şiir miydi bu
 (bir süre önce)

Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan

Richard Packer (d. 1935)

SILAYA DÖNÜŞ
 silaya dönüş olacak. Olacak
 inimizde sonsuza dek kalacak değiliz.
 çıkınca inimizden, çıplak göze kükremesi günışığının
 kopan zincir, şenlik
 yenilenmiş harap bahçede
 şaşılası gelin beyazlığı ve mutlak bal
 bütün bunlar senin olacak, benim olacak

ölenlerimiz tanıklık için burada değilse de
 uzaklarda, ta tükenmiş yıldızlar arasında ağıt yakıp

ağır, mahsun ve yalın notalardan öte
hiçbir sesin kendilerine dokunamayacağı
daha soğuk bir geceyi yorumlasalar da
sılaya dönüş olacak. Olacak

biriyle bir çarpık kentte dolaştık
yetimhanelere oyuncak ayılar taşıyan öylecene biriyle,
kendini küçük gören kahkahaları gülerek yanıtlardı hep
burada olmaması içimi yakıyor.

bilirdi

şiiirleri, çocukları ve meyve sineklerini,
kekemeydi. Kıvırcıktı.

parasını üleştirdi benimle.

Hint müziği öğrendi

uyuşturucuya verip, kapattı kendini.

hortlak saymaktan hasta düşüp

evimizi büyüye boğdu.

arkadaşımdı yalnızca,

kaplanın yanıbaşındaki kumru

elbet onun da olacak sılaya dönüşü

arabulucu olmaya çağırıyorum onu

burada olmayanlar,

gergilere gerilip övüle övüle kişiliği kırılanlar için

çocukların napalm giysileriyle yakardıkları yerde

salt şunu demek için:

kanıksanmış bir iş benzeri

yakılarak eriyip gitmiş olsa da bedenleri

her şey yoluna girecek, George. Yoluna girecek

sılaya dönüş olacak

olacak

sılaya dönüşte George

gene elmaların olacak

onları paylaştığın sevgilin

geniş yatağında.

artık sağırın süngülerinde sallanan çocuklara
yas tutarak
'Tanrının körlüğüne sığınmayacaksın.
şimdi kan ve ırgat ağıtı akan ırmaklarımız
arınacak,
ekmeğin hası pişecek davetlerde,
çünkü zamanın çarkı hep yitirmeye dönmez
yitirmeye dönmez dostum

filizin yeşili parçalayacak kayayı
çiçek açacak
filizin yeşili parçalayarak tuz buz edecek
yitirdiklerimizin mezarını
çiçek açacak
sılaya dönüş olacak
olacak

Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan

John Tranter (d. 1943)

DEĞERLER SORUNU

artık geç oldu Fransa'ya gitmek için
gök bozardı
kar nakışlıyor,
çakıllar kirli buz sarkıtlarıyla kaplı
yaprakların çime düştüğü yer, çürük
acı bir yeşilde
"Kontesin yanında kaldık" dedi Peta
gerçek olmadığını bilsek de kontesin
üniforması iki şimşekle dantellendi,
olacak belliydi:
gölün karşı yakasında tarih tekrarlandı
adalet gözükara lükse yenik düşürüldü,
karanlık erken geldi Alppler'den
karanlık sessiz bir çığ

inip kapattı yolları,
 kapatılmış karanlıkta tüm öğleden sonrayı
 kokuşmuş bir uçarılık ortamında geçirdik, dedi Peta
 yaşamın dönüm noktasındaymışçasına,
 zehirlenen bilincin, kasılmalarla
 ruhu paldır kültür geleceğe götürdüğü
 bir hastalık süresiymiş gibi
 “aklım başımda gibiyim”
 “güzel görünüyorum, ama yemin olsun
 neler yitirdiğimi bilemezsin sen
 birtakım şeyler olup bitince
 değeri
 iyi, kötü, anlamsız bile olmuyor
 öyle değil mi?”

artık geç oldu Paris'e gitmek için
 birdenbire bastıran dolu
 kavurup gitti ıslak gri kırları,
 “çok gençtik herhalde” dedi Peta
 “öyle görünüyor”

Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan

Peter Skryznecki (d. 1945)

kimdir o gölgeler
 düşlerde üzerinize üzerinize eğilen
 sakallı, yüzleri seçilmeyen
 o omuz omuza kişiler?

ne gizler
 fısıldarlar karanlıklara
 neden hiç kapanmaz
 gözleri?

çevrende çember olup
 nereyi, nereyi gösterir parmakları

ayak izleri
hangi yıldızlara varır, uzanır?

arkalarında dağlar
bir ırmak sesi
ayışığında ova
çayır ve kumlar boyu

neden konuşmazlar
hiç - ne kadar sürecek
bekleyiş, bekleyişleri?

neden belirginleşirken yüzleri
tam belirginleşirken uyanırsın
dilin kavrulmuş çamur gibi
kupkuru?

kumun ve çayırın kıpraşmadığı
ovalardan gelen
ovalardan kopup gelen rüzgâr
kan kokmaktadır

Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan

Peter Kocan (d. 1947)

HASTANE PENCERESİNDE KANGURULAR

Milyon yıllık yaban sessizlik
yaban karanlığa dayanmışlar,
buranın gerçek ruhları

tarih öncesi kaya duvarlarına
toprak boyayla çizili resimlerince
hareketsiz

gözlerinde
tükenmiş türün aldırmazlığı
yaşamı sürdürme kavgasının tekdüzeliğinden
bezgin

devinimlerinde korkudan çok
alışkanlıktan gelme,
bir uyanıklık

çemberi dışında,
hoş görülen meraklılarca
fotoğraf ve mermilerle avlanan
sevimli kurbanlar

onlar buranın gerçek ruhlarıdır
sonunu gören ve bundan acı çekenler benzeri
dilsiz bekleyen
yıldan yıla

Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan

Judith Wright (1915-2000)

DERE BOYUNDA

ikircikli suyun altında parıldıyor taşlar
yakut rengine bulanmış
bulutlar apak yukarda.
yalınayak girmiştım birinde o akışa
o serin
duraksamayan akışa,
çakılları
dalgacıklarını çakılların
titreşen ışık çemberlerini
toplayıp götürdüyüm birinde

artık çıplak ayakla suya giren çocuk değilim
inanmıyorum bu renklere
kutsanmışlığına imrenmiyorum.
topladığım şeyler en üst rafta tozlanıp kuruyor
yazdığım ve unuttuğum sayfalar
ağırlaştıkça ağırlaşıyor,
artık inanmıyorum
oturuyorum dere boyunda öylece,
biliorum geride kaldım

toplayıp götüremediklerimin
 güpgüzel kaldığını,
 en güzel şiirleriminse daha yazılmayan şiirim olduğunu
 ya da öyle demiştim
 yaz gözlenip geçirilirken
 zaman ve yıllar eskirken;
 hırıltılar indi şarkı söyleyen gırtlığıma
 kocadı yakut rengi taşlar toplayan ellerim
 işaretleyip duruyor parlaklarım
 güvenilmez parlak taşları

Türkçesi: G. Gencer-N. Ziyalan

Kath Walker (1920-1993)

MİNJERRİBA ADASI

güneşin yıkadığı bir dev Minjerriba
 yeşil sırtı selvi ve okalıptüs kaplı
 karnı keşfedilmemiş kaynak sularıyla dolu
 uzanırdı göz alabildiğince
 doğusunda pasifik
 batısında Quand amooka adası,
 güneşin yıkadığı bir dev Minjerriba

Minjerriba'nın beli bükük artık
 beyazlar söktü ciğerlerini
 çaldılar altın sarısı kumlarını
 soydular selvi ve okalıptüs örtüsünü
 gözyaşı bilmeyen gözlerini ağıttan kuruttular
 bir deri bir kemik bıraktılar bu devi

beyazlar! makineleriniz, ilminiz
 aç gözünüz, duyarsız saygısızlığınızla
 talan ve yalanlarınızdan sonra
 gelecekte
 varsa eğer bir gelecek
 tanrılar size yer verecek mi
 güneşin yıkadığı dev Minjerriba'da

AZERBAYCAN

Azerbaycan sözlü halk yaratıcılığının bilinen en eski türü olan “bayatı”ler, sonraki dönemlerde “koşma” ve “rubai” türlerine kaynak olmuşlardır. Yazılı edebiyatın ilk örneklerine ise 5. yüzyıldan itibaren rastlanmaktadır. 7. yüzyıldan başlayarak arap saldırıları ve egemenliği sonucunda Azerbaycan halkı İslam dinini kabul etmiş, 7-11. yüzyıllar arasında Hatip Tebrizi, Pir Hüseyin Şirvani gibi şairler eserlerini Arapça vermişlerdir. Fakat sözlü halk yaratıcılığı da Azeri Türkçesinde ürünlerini vermeyi sürdürmüştür. Bu arada saray çevrelerinde Farsça bir edebiyat doğmuştur. Saray çevrelerinde Azeri Türkçesinde ürün veren ilk şair (XIII. yüzyıl) İzzeddin Hasanoğlu’dur. Nizami Gencevi’nin (1141-1209) eserleri ise klasik Azerbaycan şiirinde bir doruk noktasıdır. Klasik şiirin sonraki yüzyıllarda en büyük temsilcilerinin başında Mahmud Şabustari (1252-1320), İmadeddin Nesimi (ölümü 1417), 16. yüzyılda Azerbaycan Türkçesinde ölümsüz yapıtlar yaratmış olan Hatayi (Şah İsmail), Türk dillerinin en büyük şairlerinden Muhammed Fuzuli (1494-1556), halk ozanları arasında ise Kurbanî, Sarı Âşık, Âşık Abbas vb. adlarını saymak gerekir. 18. yüzyıl Azerbaycan şiirlerinde halk âşık-larının etkisinin yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu yüzyıl şairleri arasında döneminin ilerici düşünür ve şairlerinin başında Vagif (1717-1797) gelmektedir. 19. yüzyıl sonlarıyla 20. yüzyıl başlarının ünlü halk ozanı da Âşık Alasker’dir. Azerbaycan’ın Rus çarlığı tarafından ele geçirilmesinden sonra 19. (yüzyıl) bu ülkenin Batı kültürüyle yakınlaşması sonucunda edebiyatta da yeni türler ve oluşumlar ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılda şiirde yergi türü gelişmiş ve Seyid Azim Nirvani’nin yaratıcılığında bu tür seçkin örneklerini vermiştir. Bu yüzyılın bir başka önemli şairi de 1830-97 yılları arasında yaşamış olan kadın şair Hurşidbanu Natavan’dır. 19. yüzyıl sonlarıyla 20. yüzyıl başlarının en önemli şairleri arasında “Molla Nasreddin” gazetesinde yayımlanan şiirleriyle dinsel gericiliğe ve fanatizme savaş açan Alekber Sabir’in (1861-1911) çok önemli bir yeri vardır. Sabir, modern Azerbaycan şiirinin en önemli kurucuları arasındadır. 20. yüzyılın ilk kuşak şairlerinin başında sayılmaları gereken Hüseyin Cavid, Ali Nazmi

vb. şairleri 1920'li yıllarda S. Rüstem, A. Fevzi vb. şairler izlemiş, bu yıllarda ilk ürünlerini vermeye başlayan Samed Vurgun (1906-1956) vb. şairlerin yaratıcılıklarıyla ise 20. yüzyıl Azerbaycan şiiri oluşmaya başlamıştır. Mihail Müşfik (1908-1938), Resul Rıza (1910-1979) vb. modern Azerbaycan şiirinin etkileri günümüz şairleri üzerinde de duyumsanan en önemli temsilcilerindendir.

Samed Vurgun (1906-1956)

HAYAT FELSEFESİ

Kuşlar katar-katar illerden geçer,
Beşer nesil-nesil dünyadan göçer;
İnsanlık kâh zehir, kâh şerbet içer...
Ezelden böyledir hükmü zamanın
Düğümlü bir sırrı var asumanın!

Çarhını kurdukça devranın eli
Bazen ağlar olur, bazen gülmeli...
İnsanın en büyük aşkı, emeli
Bazen aslan gibi çırpınır darda,
Bazen da gark olur fırtınalarda...

Değişir semtini daima sular,
Değişir fikirler, dönür duygular.
Kâinat tutmayır bir yerde karar:
Çarpır sinesini kayalıklara-
O kâh kışa çıkar, kâh da bahara!

Dünya binasını kurandan beri
Saadet adlanan o güzel peri
Gel! diye seslemiş gerineleri:
Yazıklar olsun ki hele insanlık
Gelip kavuşmamış ona bir anlık.

Ey dünya güzeli, kaçma beşerden!

İnsandır ayranı hayır beşerden...

Gel onun aşkını ucuz tutma sen,-
Kalbi var, hissi var her muhabbetin,
Karalmaz yıldızı ebediyyetin!..
Ölüm bir iblistir, hayat bir melek!
Varlığı izleyir hiçlik gölge tek...
Işık karanlıkla pençeleşerek
Yaşatmak isteyir cihanda bizi
Güneş selamlayır irademizi!

Yamanlık, yahşılık durur yüz-yüze
Dilsiz asırlardan mirasdır bize
Eser bahar yeli kalplerimize
Lakin arkasınca kefen geyir kış,
Tabiat varlığa böyle gargamış

Bir bayram sözü var, bir de ki matem,
Neşe bir âlemdir, gusse bir âlem.
Hayat öz atını sürür demadem;
Odlar içinde de her bir manzara
Yine kanat verir düşüncelere!

Yine de insanın hayal şehperi
Gezir fezaları, göğ denizleri,
Sen ey saadetin güzel seheri!
Alkışla insanın pak emelini,
Uzat yeryüzüne hüner elini!

Zamandır, beşerin imdadına gel!
Hasta bir güzeldir hünersiz emel...
Hüner söylediğim o kudretli el
Bütün kâinata koy kanat gersin,
Beşer kervanına o yol göstereyin.

Hüner kanat vesin toprağa, taşta,
Denizler çatılıp gelsin baş-başa...

Her zafer destanı yadigâr olsun.
Ölüm teslim olsun, hayat var olsun!

Dünyaya bir şöhrat yaranmışık biz,
Güneş çökmemiştir karanlığa diz.
Koy ölsün yamanlık, o hain iblis!..
Yahşilik çağırsın her kalbin ney'i,
Kurtarak zincirden Promete'yi...

Felaket kocalmış... karttır o köpek.
Onun sümükleri tez çürüyecek...
Saadet-gençliktir, adı-gelecek!
Onun gözlerinde hayat aşkı var-
Var olsun gelecek! Var olsun bahar!

asuman: gökyüzü

çarh: tekerlek

gerine: yüzyıl, çağ

tek (teki): gibi

yamanlık: kötülük

yahşılık: iyilik

gargamak: ilençlemek

gusse: keder

demadem: durmaksızın

şehper: kuş kanadının en uzun tüyü

göğ: mavi

hüner: yiğitlik

koy: bırak

azadlık: kurtuluş

birbaşa: doğrudan doğruya

yaranmak: yaratılmak

kocalmak: yaşlanmak

sümük kemik

Süleyman Rüstem (d. 1906)

TOPRAK

Yüreğimde gezdirirem doğma anam toprağı,
 Babalardan yadigârdır her gülşeni, her bağı.
 Ben toprakda yaranmışam, toprak benden yaranıp,
 Bana vatan yaranıp.
 Milyon-milyon muhabbetler yatır toprak altında.
 Muhabbetler, hoş sohbetler yatır toprak altında.
 Tarih bilir neler, kimler karışıp bu toprağa,
 Toprak altta vahtlı, vahtsız yatanları anıram,
 Özümü de bu toprağa bir namized sanıram.
 Sanırım ki yeryüzüne ışık salan yıldızlar
 Göçüp gitmiş duhaların kocalmayan sözüdür.
 Geceleri dünyamızı seyre dalan yıldızlar
 Toprak altda yatanların göklerdeki gözüdür.

dogma: öz

vaht: vakit

namized: namzet, aday

duna: kuşluk vakti

Mikayıl Müşfik (1908-1937)

HAYAT SEVGİSİ

Ah, ben günden güne bu güzelleşen
 Işıklı dünyadan nece el çekim.
 Bu yerle çarpışan, göyle elleşen
 Dostdan, aşınadan nece el çekim?
 Bakınız tan yeri sökülmüş kibi
 Dostlar bir cabheye dökülmüş kibi
 Uzakdan uzağa ham gümüş kibi
 Akaran sehradan nece el çekim?

Bir yanda terlanlar, dumanlı dağlar,
 Bir yanda keklikler, ayna bulaklar,
 Bir yanda bülbüller, çiçekli bağlar
 Ben bu tamaşadan nece el çekim?

Hayat dedikleri bu keşmekeşden,
 Kalbimde, kanımda yanan ateşden
 Geceden, gündüzden, aydan, güneşden,
 Bu engin fezadan nece el çekim?

Mehriban sevgilim karşımda durdu,
 Yine şairliyim başıma vurdu,
 Bendan Mecnun gönlüm merakla sordu
 Bu saçı Leyladan nece el çekim?

Hazan acısına edib tehemmül
 Gülün kölgesinde ötende bülbül
 -Hayat, hayat-, diye çırpınır gönül
 Gönülden, sevdadan, nece el çekim?

Resul Rıza (1910-1979)

BENDE İHTİYAR OLSA

Ben isteyirem:

Bulutlar ağlasın

uşahlar ağlamasın:

analı ya anasız.

Ben isteyirem:

güller açılsın,

gülleler açılmasın,

amanlı ya amansız.

Ben isteyirem:

kapılar kapansın

soğuk olanda hava.

Gözler kapanmasın,

sözler kapanmasın.

Ben isteyirem:
 yangınlar sönsün,
 ümitler sönmesin.
 Meyveler deęsin öz faslında.
 Yüreklere söz değmesin.
 Bahardan budaklar eğilsin.
 İnsan başını eğmesin;
 hacaletten ya güçsüzlükten.
 Aksın bulaklar gözyaşı gibi
 toprağın üzerinde.
 Gözyaşı bulak gibi akmasın
 dünyanın hiçbir yerinde.
 Her şey insana baksın.
 İnsan ele bakmasın.
 Geceler yıldızlar oyak olsun.
 İnsanlar yatıp dinçelsin;
 Kuvvet toplansın sabahın
 Hayırlı işlerine.
 Açsın gözlerini
 Geleceğin ümitli seherine.
 Ben isteyirem:
 sevinç, saadet bol olsun.
 Yürekden-yüreğe,
 ülkeden-ülkeye
 açık yol olsun.

ELİMDEN GELSE

Ben isterim ki
 Bulutlar ağlasın
 Çocuklar ağlamasın
 Hiçbiri öksüzlük
 Yetimlik duymasın

Ben isterim ki

Kendi dilince
Silahların
Kesilsin sesi

Ben isterim ki
Yangınlar sönsün
Umutlar sönmesin
Erişsin her meyve
Kendi çağında
Yüreklere
Acı söz değmesin

Ben isterim ki
Eğilsin dallar
Bereketten;
İnsanoğlu
Başını eğmesin
Utançtan ya da güçsüzlükten

Ben isterim ki
Gözyaşı gibi
Aksın pınarlar
Berrak duru
Toprağın üzerinde
Pınar gibi
Akmasın gözyaşı
Yeryüzünün hiçbir yerinde

Ben isterim ki
Bir yıldızlar
Kalsın uykusuz
İnsanlar yatıp dinlensinler
Taze bir güçle
Başlamak için
Umutlu sabaha

Ben isterim ki
Her şey eğilsin
İnsanın önünde
İnsan insana
Tutsak olmasın

Ben isterim ki
Sevinç mutluluk
Bol olsun
Yürekten yüreğe
Ülkeden ülkeye
Açık yol olsun

Uyarlayan: Ataol Behramoğlu

Nigar Refibeyli (1913-1981)

NÂZİM HİKMET'E AĞIT
Ölümün bizi
Ele yandırdı,
Ele yandırdı ki gardaş,
Ne demeye dilim gelir
Bu derdin ağırlığına...
Çiğnini vermeseydi halklar
Biz bu gam yükünü
Çekebilmezdik,
Ağlamasaydı seni dünyanın anaları,
Bir derya gözyaşı
Dökebilmezdik...
Seni gurbette deyil,
Sürgünlerde deyil,
Arzularının dünyasında
Sevdiğin seherde bastırdılar...
Tabutunun daşında
Milletleri, halkları
Gardaş gördüm,

Rus kızının, Arap şairinin
 Alman komünistinin
 Gözünde yaş gördüm.
 Işıklıydı arzun, niyetin
 İnsan idin,
 Oğlu idin büyük beşeriyetin,
 Guruyan dudağın,
 Şikest heyvanın,
 Sönen yıldızın
 Kederini duyardın...
 İnsanın gamını
 Hamıdan evvel...
 Sevdiğin, halına yandığın
 İnsanların arasından
 Gopardı seni amansız ecel!..
 Şeker bile yiyebilmeyen
 Ölü uşahların
 Halına yanardın,
 Harabalıhlar altından

 Canlanıp kalkabilmeyen
 Baharın halına yanardın...
 Yandın... Kerem gibi yandın,
 Yahşi adamları dost bildin
 Gardaş sandın...
 İstedin insan fenalığını
 Temizlemek.
 Ezilen beşeriyet için
 Döğünürdü sinendeki
 Büyük yürek...
 Ümidin, arzun
 İnsanlara bağlıydı
 Yaralı yüreğin
 Vatan hasreti,
 Ilicranla dağlıydı...

İndi, sevdiğin, muhabbetle baktığın
 Gözler ağlıyır...
 Yıllarla hasretini çektiğin
 Balaca oğlun Memet ağlıyır...
 Anaların en güzeli
 Münevver ağlıyır...
 Ezilen, toptalananların
 Ümitsizlerin, çaresizlerin dostu
 İşleyip dişleyemeyenlerin dostu
 Işığın, güneşin hemdeni
 Niye reva gördün bize
 Dağ boyda ağırlığı olan
 Bu matemini...
 Yaklaştı sana, gardaş
 Büyük karanlık,
 Goyup gittin ışığı insanlara,
 Yazıp yarattığın eserlerinle
 Garıştın ebedi bahara...

Ele: Öyle

Çiğın: Sırt

Bastırmak: Gömmek

Şikest: Kırık

Hamıdan: Herkesten

Uşah: Çocuk

Harıbalıh: Harabe, yıkıntı.

Beşeriyet: insanlık

İndi: Şimdi

Ağlıyır: Ağlıyor

Balaca: Küçük

Toptalanan: Hor görülen

İşlemeh: Çalışmak, yapmak

Hemdem: Yaratan, sahip

SULH NEDİR?

Senin güzel mektebinde
Ders okuyup, ders yazmağın,

Azad dilin, şen musikin
O ışıklı ders otağın,

Şirin şirin ezber deyip
Okuduğun nağme, destan.

Senin hoşbaht tebessümün
Sulh bunlardır kızım inan!

İnsanların dinç emeği,
Kızım sulhun temelidir.

Anaların evladların
Sulh en büyük emelidir.

Nebi Hazri (d. 1924)

GÜLLER... TUFANLAR

Bir kuş nağme dedi zarif bir budakta
Payızda yaz kuşu ahi gariptir.
Güller düğmelendi güneşli bağda
Güller öyle sandı bahar geliptir.
Güller unutulmaz görüşler gibi
Hardasa tufan var-bilmedi güller
Güller yeryüzünde gülüşler gibi
Ancak gülümsedi, gülmedi güller.
Vahtsız küleklerdi aşan dağları,
Tufandır hepîşe tufanın adı.
Açsa da güllerin gül dudakları
Güller düğmelendi,
Güller açmadı.
Sanat da böyledir
Beli, cihanda, Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Şübhetek yürekden geçer dumanlar.
 Şiir öz vahtında yazılmayanda
 Onu solduracak vahtsız tufanlar
 1976

budak: dal
payız: sonbahar
akı: fakat, ama, gel gör ki
diğmelenmek: gıncalanmak
bağ: bahçe
hardasa: neredede
vahtsız: vakitsiz
külek: rüzgâr
hemîşe: her zaman
beli: evet
şübhetek kuşku gibi

Bahtiyar Vahapzade (d. 1925)

İKİ KÖR

Bir kör tanıyıram, gözü körse de
 özü kör değıl.

Bazan gam odunda kavrulursa da,
 Aklına, hissine o, nankör değıl.
 Geceli gündüzlü yazır, okuyur.
 Aklının gözüyle o görür, duyur.

Ancak... biri de var... kör değılse de
 gözü görmeyir.

Dostu göz önünde öldürölse de
 “görmedim” deyir...

Yahşıya ortaktır, yamanı görmür,
 O saata bakır, zamanı görmür,
 Fikrini, hissini uçadan demez,
 Bazan gördüğünü görmek istemez.

Gözleri görmeyen kör değil hele,
 Görmek isteyen kördür, deyerdim.
 Böyle mugevvaya, böyle cahile
 Hayatın özü de kördür deyerdim.
 1968

uçadan: yüksek sesle
mugevva: korkuluk, manken.

Fikret Sadık (d. 1931)

ORHAN VELİ'YE

Nâzım Hikmet'in
 Vatandaki benzeri;
 Şiir dağlarından
 dumanlığı kovan,
 ciğer dağı dumanlı
 "garip" Orhan Veli
 öldü veremden.

Gördüklerini bezeksiz yazardı,
 mübalağa saplarıyla örmeden,
 Çoğunu diye bilmedi;
 kalbi dolu
 gözü hasret
 eli uzalı kaldı.
 Özü gitti,
 bu dünyada
 "Benim lokmam aslan ağzında"
 meseli kaldı.

1967

ÇOK DA

Çok da

hayretlenmeyek

sehavetine güneşin.

Çoktan

alıptır boynuna

dünyayı yaşatmak işini.

Eliaçıklığı

Yerdeki ağaçtan öğrenek!

sehavet: cömertlik

Fikret Koca (d. 1935)

İNKILAP ADASI

İnkılap

aldı avucuna

balaca bir adayı

Dünyaya

yaydı şöretini, adını.

İnkılap halkın partlayan sabrıdır

Nefretidir, gayretidir.

İnkılap

ezilen halkların

Volkan

vuran hakikatidir.

Cehalet karanlığını

İnkılap öz nuru ile bezeyir.

İnkılap adası Küba

Amerikaya yan alan

“Aurora” gemisine benzeyir.

balaca: küçük

partlamak: patlamak

yan almak: yandırmak

*Vagif Vekilov (d. 1939)***DIYOJEN ÇIRAĞLARI***Anar'a*

Diyojen چراغلاری yanır
 yanır kardeşim hey!
 Bu pencere
 o pencere
 bizim pencere...
 Her pencere bir Diyojen چراغی.
 Hayat derk olunur
 her pencerede.
 Akılla derk olunur,
 yumrukla
 dudakla,
 kardeşim hey!
 Işıklar yanacak
 pencere ışıkları
 kâinatın
 Diyojen چراغی-
 Güneş
 kalkana kadar.
 Işık derk olunacak onda
 kardeşim hey!
 Diyojen چراغلاری yanır;
 bu pencere,
 o pencere
 pencereler.
 İstemirem sönsün
 Diyojen چراغلاری.
 Pencere,
 چراغ olmak isteyirem,
 kardeşim hey!
 1963

*çırağ: lamba, mum**derk: anlama**istemi: o zaman..*

SON GECEĞİR BUGÜN YİNE

Son gecedir bugün yine,
sabah yine son seher,
Son yel dolur son yelkene.
Kayık yüzür birteher...

Ahırınıcı ağaçdır bu,
Esir sonuncu külek.
Bağlayıb sonuncu yolu
Yine sonuncu felek...

Şimdi son kuçe üstüne
Yağacak son adımlar,
Yine dönecekler tine
Sap-sarı, son adamlar...

Doğulur sonuncu insan,
Sonuncu insan ölür,
Yine son defa ağlayan,
Son defa gülen olur...

sabah: yarın

seher: sabah

birteher: birtuhaf

ahırınıcı: sonuncu

esir: esi yor

bağlayıb: bağladı-kapadı

kuçe: sokak

tin: köşe

Ramız Rövsen (d. 1946)**DÜNYA BENE TANIŞ GELİR**

Gedirim, izim böyüyür,
Susuram, sözüm böyüyür
Bakıram, gözüm böyüyür
Dünya bene tanış gelir

Bunun dağı, taşı tanış,
Bunun yazı-kışı tanış
Gözlerimin yaşı tanış
Dünya bene tanış gelir

Bir defe de gelmişemmi?
Gelmişemmi, görmüşemmi?
Yaşamışam, ölmüşemmi?
Dünya bene tanış gelir.

BALTİK ÜLKELERİ¹⁸**ESTONYA**

XIII. yüzyılda Almanlarca sömürgeleştirilen bu ülkede edebiyat adına sadece folklor ürünleri varolagelmıştır. Eston dilinde ilk yazılı edebiyat ürünleri 18. yüzyılda yayımlanabilen dinsel yapıtlardır. Ulusal uyanış 19. yüzyılda başlamış, Eston dilinde şiir ve tiyatro alanında ürünler verilmiştir. J. Liiv'in (1864-1913) şiirleriyle Eston edebiyatı gerçekçi bir gelişme doğrultusuna yönelmiş, "Genç Estonya" hareketi ile modernist akımlar Estonya şiirinin gelişiminde etkili olmaya başlamış, yeni romantizm, Alman anlatımcılığı gibi akımların da etkisi bu edebiyat (ve şiir) üzerinde duyumsanmıştır. M. Under (doğ. 1883) vb. şairlerin şiirleriyle toplumsal temalar gelişimini sürdürmüştür.

Yuhan Liiv (1864-1913)

SES

Küçücük bir oğlanken ben
Bir ses çınlamaya başladı içimde

Az biraz boyattığımda
Ses de yükseldi göğsümde

Şimdi her yanıma o sesle kaplı
Göğsüm altında eziliyor

Hayatımdır o, canımdır
Dünya ona dar geliyor

*Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu***Marie Under (1883-1980)**

KENDİNDEN GEÇİŞ

Ah; en güzel şey her günkü yaşamdır
Ve damarda hisırtıyla akan bu kan.
Ne ayık oldum ne sakıngan
Ve sevinç her yanıma kuşatır.

Entarimin açık yeşil ipeğidir
Bir dalga gibi köpüren ayaklarımın altında
Ve düşüyor tüm giysim hisırtıyla
Çünkü kadın çıplakken en güzeldir

Neden böyle güzel kokuyor ay çiçeği?
Yoksa bugün yaşamım değişecek mi kökünden
Ah, işte böyle biriyim ben

Ki içiyor beş duyum her sevinci
Farkım yok ölüme mahkûm birinden
Yaşamaya delice susamışken

*Heitti Talvik (1904-1947)*DIES IRAE⁽¹⁹⁾

3.

Bir zaman atalarımızın kutsal saydığı şeyler
Şimdi sadece eğlendiriyor bizleri
Kin dolu düşüncelerimiz koşuşturuyor gecede
Ölü etine can atan sırtlanlar gibi

Gece, biten yüzyılın, o kocaman cesedin
Kabarıp çürüdüğü bir morga benziyor
Ve zevk için yarattığı kültür efendilerin
Bu koşuşturmanın altında ezilip yok oluyor
Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu

LETONYA

XII. yüzyılda Almanlarca sömürgeleştirilen Letonya'da ulusal bir edebiyatın ortaya çıkışı ancak XIX. yüzyılda gerçekleşti. Ulusal romantizmin sözüyle nitelenebilecek bu yönelimin başlıca şairleri Alunans (1832-1864), Auseklis (1850-1879), Pumpurs (1841-1902) vb'dir. XX. yüzyıl başlarında toplumsal adaletsizliğe karşı çıkan Yan Raynis (1865-1929) gibi bir şairin yanı sıra, Akuraters (1876-1937), V. Eglitis (1877-1940), K. Skalbe (1879-1945) izlenimci ve simgeci şiirler yazdılar. Günümüz Leton şiiri, ulusal kimlik arayışı, dinsel bir hümanizm, toplumculuk ve modern biçimlerle bir senteze ulaşma çabasıdır.

Yan Raynis (1865-1929)

GÜCÜMÜN KAYNAĞI

Umutsuzluk kaçır türkülerimden
Ölüm orada yer bulmaz kendine.
Orada umut, direniş ve güç
Ateş, inat ve öfke.

Nasıl basardın bunu, şu günlerde
Acı kapı kapı dolaşmadayken?
Gelecek düşüncesidir koruyan beni
Emekçi halktır bana güç veren
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Arvids Grigulis (d. 1906)

KORKUTMAYA ÇALIŞMA BENİ

Korkutmaya çalışma beni
Uçan dairelerle,
Aşk biter diye,
Ve yalnız bir yaşamla.

Dünyanın yaradılışı, PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Gülün yapraklarını yığıntılar üstüne
Keder içinde döktüğünü gördüm ben.
Günbatımında nehrin
Gece gibi kapkara oluşunu
Gördüm ben.

Bu karanlıkla
Uzun süre konuştum ben,
Bilmeden
Sabahın bir daha gelip gelmeyeceğini...
Korkutmaya çalışma beni
Bir avuç tozla.
Taşların dağılıp
Küllere döndüğünü gördüm ben,
Ve eriyen demirin, bir ırmağın,
Buharlaştığını.

Ve aşkın Gauja kıyısında bir çalıdan
Ürkmüş bir kuş gibi
Havalandığımı gördüm ben.
Ya yalnızlık?

Kuşkusuz konuşabilir insan
Rüzgârla,
Odasını dolduran sessizlikle,
Ve yanan bir
Mumla...

Korkutmaya çalışma beni
Önemsiz felaketlerle.
Sonsuz yaşama
İnancımı yitirmem ben.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Ojars Vacietis (d. 1933)

SUSAYINCA, KUŞKUN OLMASIN İÇERLER...

Susayınca, kuşkun olmasın içerler

Tızu alınmış deniz suyunu.

Ve petrolden yapılmış şekerlemelerle beslenirler.

Yok olur ağaçlar.

Üz radyodan duyurulan bir haberdir yalnızca.

Herkesin düşünün olduğu

Sosyal ve kültürel saçmalıklardır.

Hiçbiri kalmaz-

Ne tek bir bilim, ne sanat.

Bilim adamları da papazlar gibi

Tutarlar çenelerini.

Sentetikten nice yapay uzuvlar yapılır, kimbilir,

Kemik iliğine kadar,

İnsan için bu dünyada?

Kalp, akciğerler, karaciğer, böbrekler, sindirim organları...

İlepsi gerekli.

Sırtacak bir şey yok.

İklat, hâlâ emin değilim-

Beşiğe ne koyacaklar-

Dişi robottan mamul bir minik robot mu?

İ Düşünceleri de

Yaptıkları işler gibi aptalca mı olacak?

Tek bir kurum zerresi bulunmayan

Ve mikroplardan arınmış kent,

Âşıkların metalik öpücük şakırtılarıyla mı çınlayacak?

Ve acaba, böyle aylak aylak dolaşacaklar mı?

Ne zaman ki herkes her yıldan korkuyor,

Ne zaman ki tanklar etleri sıyrıp atıyor

Canlı kemiklerinden,

Ne zaman ki insanlık doluyor zihnime,
Kafamdan hep bu düşünceler geçiyor,
Fakat, tanrı bilir nedenini,
Niçin aptalca kullanırlar özgürlük dizginini.

Bir Prometheus masaya yatırılmış,
Hazır, ameliyat bekler.
Hâlâ katırlaşmamış bir Pegasos
O noktada dururken eşeler yeri,
Ve o güzelim yeşil ve mavi toprak üstünde
İyice kasılmış sinirlerin gerilimi durur,
Delilik içeri girmeden önce.

Bu baskıdan kaçacak
Bir delik bulmaya çalışıyorum-
Tek bir organik hücreye bile özgürlük gerek.
Tüylü karahindiba çiçeğini üflüyorum,
Dağılıp uçuşmasını izliyorum.
Kar beyazı paraşütçükler küçük bir insan biçimi taşıyor-
Hayat.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Imants Ziedonis (d. 1933)

BANA SENİ GEREK SENİ

Ne iyi: yapmacığa gerek yok seninle,
Görüşmek, dost olmak isterim yalnız seninle,
Herkes bir yana - yalnız sen gör beni
Herkes bir yana - sen gör gerçek yüreğimi.

Herkes bir yana - sen gör gerçek yüreğimi.
Yaşamımızda yüzlerce tren kalkacak gibi,
Yüzlerce mil olacak yürümemiz gereken durmadan,
Ve yoksun olacağız sudan, belki tuzdan ve yuvadan.

Yoksun olacağız yoldan, sudan, tuzdan ve yuvadan,
 İkimiz binlerce mil gitmiş gibiyiz çoktan.
 Bakışın yabanıldı ve bakışın sakindi,
 Gövden güçlendiriyordu beni, zengin çavdar ekmeği gibi.

Gövden güçlendiriyor beni zengin çavdar ekmeği gibi.
 Toprak ayak basışınla daha güzel olacak gibi.
 Zehirli de olsa, kanla ve terle,
 Toprak kutsal olacak ayağın değince.

Toprak kutsaldır ayağın değince.
 Beyaz kirazlar, kırmızı güller yarışır bahçede.
 Bana seni gerek seni
 Zaman gibi uzam gibi sonsuzluk gibi.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Viktors Livzemnieks (d. 1936)

ŞİİRLER

Oku!

Ama kimileri korkar şiirlerden.
 Peki sabahın köründe, çiyli çimenler üstünde
 yalınayak yürümek niye?
 Bir yetime sevgi göstermek niye?
 Balıkçı takalarında denizlere göğüs germek,
 tuzlu su yutmak ve boğulmak niye?
 Kuşkulanmakla, bulmakla ve güvenilir bir dostu yitirmekle
 tembel kafaları dürtüp, karıştırmak niye?
 Konuşmaktan, sayılardan ve dizelerin manzarasından yorulanlar,
 es geçerler şiirleri, pınarlarda dinlendirmeden gözlerini.
 Kimileri yüreklerini göğüslerinin en ulaşılmaz yerine saklarlar,
 kanatlarını indirip derin uykuya dalarlar,
 ve başka yerleri endişeyle izlerler de
 düşlerden, geleceği biçimlendirmekten söz ederler.
 Ah, kenarda durmayın öyle,

Bana gelin, şiirler!

Girin evime, pencereden, kapıdan,

İnsanların gözlerinden, merhabalarından;

Açılan tomurcuklanan meşede, bahçenin beyazında,
traktörlerin huzur dolu uğultusunda.

Şakıyın bülbüller gibi

tatarcıklar gibi ötün,

ve yağın pencerelerinden içere

sizi hiçe sayan insanların.

Türkçesi: Yusuf Eradam

Janis Peters (d. 1939)

.....Ve dünyamız olan bu kürecik

konuşmayı tez öğrendi

ve dillerinden biri

yulaf tarlasında sis örneği başladı kıvrılmaya

nasıl salınırsa ırmakta söğüt dalı

rüzgârda nasıl savrulursa acı duman

dillerinden birinde

ağlayıp güler bu yaşam

ve dillerinden birinde

açıldı ağzım

yıldızlar bilmediklerimi fısıldayarak

penceremi zorlayınca

Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu

Maris Caklais (d. 1940)

NE İYİ PENCERELERİN OLDUĞU

Ne iyi pencerelerin olduğu. Işık
girer kaçınılmaz olarak, ışığın gerçeğini
doğrulayan karanlık ve değişen mevsimler
girer, öyle akıl almaz bir neşe ki
en arısıdır tüm neşelerin.

Bazen kederin sessiz kuşu
gelir uçarak, büyüyen neşemi
kemikli kanadıyla kesip atmayı umar,
ama ben cüretli sözcükleri bilirim.
Onların gücüdür bu imgeleri kovan.

Ne iyi ellerin olduğu. Az şey değil
bu neşeyi duymak. Okşamak
o düğümlenmiş kökleri, ağaç kesiklerindeki
derin çizgili yüzü ve kurtarmak az şey değil,
huş ağacının özüne hapsolmuş karıncayı.

Ne iyi başarmış olmak
insan olarak doğmayı. Bir taş, ya da
hayvan değil. Fakat, kuşun geri gelmesinin,
bir daha ve sözcüklerin güçlerini yitirmesinin
iyi olduğuna nasıl inandırırın insan kendini,
cüreti etkisiz kılıyor çaresizlik.

Türkçesi: Yusuf Eradam

*Uldis Berzinç (d. 1944)***DİLSİZ**

Laf atar millet atar kuş bile
ağzı açık nesi var diyecek taş benim ağzımda
susar kulaklarımdaki İsa.

Dilsizim ben dilim yok ağzımda ve
başımı sallarım dilsizim dilsiz ve sağır
hırlar korkudan gırtlığımda o söz kurbanlık
domuz gibi semiren.

Kral fırlar yerinden sürçer merdivenlerde
soytarı ve gelirler kara keşişler bir
tabut taşıyarak ağızları açık.

Bak konuşuyor org ve duyumsuyor alnım
konuşuyor hava ve korkutuyor ve çürüyor ciğerlerimde söz.

Parmakla işaret ediyor ve gösteriyorlar
elleriyle bir çukur kaz hadi.

Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu

LİTVANYA

Zengin bir sözlü şiir geleneğine sahip Litvanya'da yazılı edebiyatın ilk ürünleri XVI. yüzyılda verilmiştir. XVIII. Yüzyılda Rusya'ya katılan ülkede devrimci Rus demokratlarının etkisiyle edebiyatta ilerici akımlar ortaya çıkmış, XVIII. yüzyıl sonlarında *Varpas* gazetesi çevresinde toplanan yazarlar grubu, özellikle anlatı türünde gerçekçi ürünler vermiştir. Janonis'in (1879-1917) işçi sınıfına adanmış şiirinin yanı sıra, tutucu ve kilise yanlısı akım içinde yer alan büyük şair Maironis (1862-1932) ürünlerini bu dönemde vermiş, aynı dönemde simgeciliğin etkileri ve Litvanya edebiyatında izlenmiştir. Bağımsızlıkla (1919) birlikte Litvanya edebiyatı Batı edebiyatlarının etki alanına girmiş, yüzyıl başlarının bütün modernist akımları Litvanya edebiyatı (ve şiirinde) de ürünlerini vermiştir. Aralarında şair Salomeya Neris'in de (1904-1945) bulunduğu demokrat yazarlar yeni bir hümanizma için savaşım vermişler, hareket 1940'lerden sonra yeni bir toplum ve birey sorunsalına yönelmiştir. Justinas Marcinkevicius (doğ. 1930) vb şairler, yeniden biçimsel araştırmalara yönelmişlerdir.

V. M. Putinas (1893-1976)

ZİYARET

Bu gece, ölmüş bir dost
Ziyaretime geldi
Oturduk sofraya
Ve iyi sözler konuştuk

Düşümde bilmiyordum öldüğünü
Neşeli ve capcanlıydı
Yiyip içelim dedim
Kaldırdık kadehlerimizi

Ne yedi ne içti
Yüzünde bir tuhaf gülümseyiş
Ben yeniden kadeh kaldırdığımda
Daha da tuhaf bir şeyler söyledi

Anımsamıyorum söylediklerini
 Durdu birden ve kalktı gitmek için
 Giderken kucaklayıp öptü beni
 Ve dönüp baktı arkasından eşiğin

Uyandım ve uyku tutmadı bir daha
 Ama her şey biraz daha kolay
 Ve daha az karamsarım
 Bu ziyaretten sonra

Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu

Salomeja Neris (1904-1945)

BEN OLMAYINCA
 Dağlarda özgür kartallar
 Sen ve ben, dağlarda.
 Ah, adımı sana kim yankılar
 Dağlar olmayınca?

Özgürlüğü çığırır rüzgâr
 Özgür kişi hiçbir şeyi umursamaz!
 Ah, gülüşümü sana kim anımsatır
 Geçip gidince yaz?

Gün karardı güneşle birlikte
 Ve güneşle uyanacak bir daha
 Ah, neyi koyabileceksin aşkımın yerine
 Ben olmayınca?

Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu

*Nyka Niliunas (d. 1919)***SÜRGÜN**

Bilinmez bitkiler.

Bir tufandan fışkırmış toprak
Ölü ısırganotunun uğultusunda.

Çanların uçuşu
parçaladı yüreği
pencere camı gibi.

Datura fastuosa.
Sardunya Vadisi'nin yalnızlığı.
Nasırlı ellerin dikenini
kazıyor toprağı ve ağlıyor.

Durmadan yürüyorum
ısırgan ve baldıran uğultusunun
hüzünlü tören alayında.

Çünkü bize kalan biricik şey
-mezar üzerinde kısa kısa izler-
vasiyetin senin.

Türkçesi: Özdemir İnce

PAZAR

Düş. Dalgalandıran uçuşan sarı saçları
bir genç kızın, eğilmiş balkonunda
kaşlarının, yakut gözlerle bakıyor
mavi önlüklü bir yabanarısı
kırmızı bir kovacık sallıyor
gelinciklerin hüzünlü yanslarıyla dolu kuyuya.

Türkçesi: Özdemir İnce

Janina Degutyte (d. 1928)

YOLUN BAŞLANGICI

İşte buradan başlar yolum, akçaağaç
Yapraklarının, dallarının çingirdadığı, açık mavi patates
Çiçeklerinin yalın durgunluğunu yaydığı yerde.
Düşman sanmayın -uyuyan turna kuşlarıdır onlar;
Unutmayacağım hiçbir şeyi.

Ötelere uzayıp yiten bir buğday tarlası
Yaklaşır kararan küçük dalgacıklarla...
Kimin gölgeleridir onlar, dolaşan?

Bağırır bir geyik tarlanın kıyısında...
Bir elma gibi döner ay...
Sıcak alnıma dokunur akçaağaçlar...

Düşünmem bile yıldırımın beni çarptığı yeri...
İşte buradan başlar yolum,
Ve kimse ayıramaz beni toprağımdan!

Türkçesi: Ülker İnce

EKMEK VE BAL

Avucumda kara ekmek kabuğu var;
Yüreğimde de gürül gürül bir ateş
Kocaman, beni ötelere götüren.

Avucumda kara ekmek kabuğu var,
Ama özlemini çektiğim baldır.
Avucumda kara ekmek kabuğu var.

Ekmek mi? Ah, hayır! Ekmek değil, ekmek değil,
Litvanya toprağı bu,
İşlediğimiz tarlalar,
Sevdiğimiz tepeler,
Gezindiğimiz ormanlar
Ve başımızın üstünde geniş mavi gökler.

Eklemek değil avucumdaki, eklemek değil,
Ak yalımlı, kızıl yalımlı yüreklerimiz bizim.

Bal kadar tatlı, toprağımız kadar bereketli
Avucumdaki kara eklemek parçası

Türkçesi: Ülker İnce

Justinas Maršcinkevičius (d. 1930)

YAZ

Başım kuşların ötüşleriyle dolu
Hepsinin seslerine öykünebilirim
Ve belki biri, sesim olur benim?

Şafak sökerken ormandan usulca
Çıkıp su içmek için dereye yöneldi karaca
Soğukmuş su, kederlendi.

Biz öğle vakti tembel tembel otururken
Üstümüzden aladoğanın gölgesi geçti
İrice ve kara.

Benden bir şeyler soracak olursanız
'Tez tutun elinizi
Birazdan gidebilirim.

Türkçesi: Uldis Berzinç-Ataol Behramoğlu

Vytautas Bloze (d. 1930)

TANRIYI ARAYIŞ

Tanrısız olur mu hiç- der, çıkararak papuçlarını
su kabarıcaklarını yoklayarak, düşünüp tartarak her şeyi yeniden,
ve gün ağarır ağarmaz başlar tanrıyı araması-çekmecelerde,
çatı arasında
başlar arayış çeyiz sandıklarında, çocukların ceplerinde

arar tanrıyı adam, ağaç kovuklarına göz ata ata
ahırın çevresinde, nehrin kıyılarında
peyke altına bakar, dama çıkar, bacanın içini araştırır
ot ambarında, saplar elindeki sopayı geçen yılki tınaza

unları elekten geçirir, seçip ayıklar kuru mantarları
söker saati, takar yeniden, şaşırmaksızın,
eski kitapları karıştırır, satır aralarını
arar, eski takvimlerin sayfaları arasında, sararmış arıcılık el-
kitaplarında

bir elma ağacının altını yoklar, bir yerlere gömülmüş olmasın
kuyunun suyunu çeker, parmaklarıyla araştırır dibi
geçirir birkaç kez tırmığı havuzdan enine boyuna
bir kapan kurar köşede, sıçan deliğinin yanına

tartar elindeki pasaportu, çocukların nüfus kâğıtlarını yoklar
kiliselerde mihrabın arkasına göz atar, arar hastanede,
papazın evinde

bakar tabutlara mezara indirilirken
arar ilaç şişelerinde, acı tatlı ilaçlarda

sonra oturur ucuna kerevetin, başlar duaya
esneyerek, kaşınarak, alıştığı üzere
her gün öylece, sabahtan akşama dek: ve tabutunun kapağı
düşünce

ansızın bir korkuya kapılır: unuttuğum bir şey oldu mutlaka

Türkçesi: Berzinç-Ataol Behramoğlu

BANGLADEŞ

Sanskritçeden türemiş bir hint-ari dili olan bengalicede en eski metinler (X.-XII. yy.) *carya* şarkılarıdır. Temalar esas olarak dinseldir. Kuvitas'ın koşuklu *Ramayana* uyarlaması XV. Yüzyılın önemli bir yapıtıdır. XVI. yüzyılda ortaya çıkan lirik bir tür, XVIII. yüzyılda R. M. Roy'un *Annada Mangal*'ıyla doruk noktasına ulaşmıştır. Bu yüzyılın sonunda İngiliz'lerin ülkeye girişiyle de modern dönem başlamıştır. M. M. Datta'nın şiirleri Bangladeş'te rönesans dönemini başlatır. Bu dönemde R. Tagor'un yapıtları bengali dilli edebiyat üzerinde derin etkiler bırakmıştır. C. Das şiire kişisel bir hava getirmiş, N. İslam yurt sevgisini işlemiştir.

Şemsur Rahman (d. 1927)

KORKU BELİRTİLERİ

Teker teker korku belirtileri
yavaşça siliniyor ortalıktan.
Yaralı duvarları özel evlerin,
dükkânların, istasyonların, öğrenci
yurtlarının, iyileşiyorlar kafatasındaki
deliklerin yeni etle dolması gibi.
Kaybolmakta korku belirtileri
teker teker, köylerden, kasabalardan.

Elektrik direğinde çalışan karga
bir kez daha oturuyor, gagasında
samanla-kuluçka
zamanıdır anne-karganın.
Yüreğin Rabindranath Tagore'u
devlet hapishanesinden salınmıştır şimdi
ve duyulabilir yine
Bengal'in ışığında ve havasında
sakin portresi ıştır duvarlarımızda.
Boş kafesi bulur, çıkarır

verandaya asarım
parlak, yeşil bir kuşun
döneceğini umarım.
Çünkü kaybolmakta korku belirtileri
kaybolmakta teker teker.

Ama hâlâ damarlarımdaki kan, beynimdeki
korkunun koyduğu kurallara göre akar.

Alova ağacının altındaki tavuklar
kafalarındaki bir patlamanın
sesiyle birden etkilenirler.
Tınazın yanında bir tavşan titrer
çarpılarak anısıyla
çıplak çeliğin dokunuşunun.
Ağaçların yaprakları karabasanlarda
hâlâ alevlerini götürürler ölü yakılan
meydanların ve büzülüp buruşurlar
simsiyah, sıcak küller uçuşan havada.

İri ve kıllı bir kol girer içeri
pencereden, ezerek, kırıp geçirerek
evdekileri, Masum pilav tabağı, bir
Albayıp sırtan yüzüne dönüşür ve gövdesiz
zıplamaya başlar döşemenin üstünde.
Birden sadık köpeğim atılır üzerime
kana susamış dişlerini duyarım enseme.
Oğlum kahkaha atarak ulur
kardeşimin gövdesini görürüm
Kızkardeşimin gövdesini görürüm
sallanırken tavandaki kırıştan.
Odamda bir tipi başlar-
göğsümde sıkışmakta kar-
kefen bezleri dans ediyor rüzgârda
ölüm şarkısı adına!

Çok denedim. Korkuluklar
yaptım ve diktim her yere
aklımın tarlasında. Ama
hayaletler reddediyor gitmeyi.
İler gün, günün sonunda
yorgun düşerim, yorgun düşerim
yorgun, yılan ısıklı korkunun
benliğimi saran kollarından.

Beyaz inek dönecek mi bir daha
sundurmasına, hafifçe kaldırarak
tozları ayaklarıyla ve
çanını çingirdataarak, günbatımında?

Türkçesi: Ali Cengizkan

Nazrul İslam (1899-1976)

UMUT

Belki raslarım sana, sevgilim,
Ufukların bir ucunda
Gökyüzünün çekildiği ve kucakladığı
Ağaç kümelerinin koyu yeşilinde
İssız çayırdaki
Şu uzak kulübede
Ya da köy havuzunun sakın kenarında
Belki de yapayalnız
İlafifçe gülümseyerek
İllerimi ellerine almak için
Çıkagelirsin
Bu gökyüzü mavisinden de ötede
Peçesiz yüzün ısıldıyor
Ve bu güney rüzgârı
Senden haberler getiren
Gizli bir elçidir
Ormanlara kaçan

Yaramaz bir afacansın
 Birdenbire çıkıverirsin karşıma
 Ve sevgiyle öpersin gözlerimden
 Orada o uzak ufukta
 Görkemli ışınlarıyla güneş
 Haber veriyor bütün bunları.

Türkçesi: Yaşar Nabi

ARADIĞIM KADIN

Aradığım kadın
 Benden daha yakın bana
 Ayak seslerini işitiyor gibiyim
 Tutkumun ateşi içinde.

Dinmeyen susuzluğuyla bülbül gibi
 Gönlümün kurumuş havasında
 Eriyip gidiyor bir damla su için.
 Usuldan usuldan giriyor düşüme
 Ilık gecede ay ışığı altında.

Canevimin yeşeren yaprakları içinde
 Gördüğüm o kadındır, bulutumsu, uçucu, gönül alıcı,
 Delice ses veren gök gürültülerine benzeyen,
 Şimşeğin parıltısında şöyle bir bulduğum kadındır o.

Diktiğim çardağın altına oturup
 Sevgilimin boynunu çiçeklerle süslüyorum,
 Derken sıçrayıp uyanıyorum birden
 Elim böğrümde çiçekler boynumda.

Türkçesi: Eray Canberk

Davud Haydar

AYRILIK GİRDİ ARAYA

Senden ayrıldım sevdiğim
 arkamda bıraktım seni
 eski bir kilim
 yağlı yastıkla
 arkamda bıraktım seni
 harabe bir kulübede
 iki çatlak tava bir sepet
 ve paslı kürekle
 yakınında köyüm
 bataklıkta

Ayrılık girdi araya yârim

ayrılık
 son yemeğimi
 yabani yerelmalarını getirdiğinde önüme
 hüznü yüzünle nasıl bakıştı öyle
 bir noktaya takılıp kalan gözlerime
 elini sallarken
 kovalamak için sinekleri
 seyrettim
 bahçedeki aç köpeği
 günün aydınlığıyla daireler çizen
 kargaları
 leke gibi duran sessiz gözyaşlarını seyrettim
 elbisende
 arkamda bıraktığımda seni

Bir bilsen

neler söylemek geçmişti içimden
 birkaç kuruş bırakmak istedim
 sana
 söylemek istedim
 Manşi Evi ilgililerine

bir iş vermelerini sana
bırakmak istedim
yalnız eski elbisenle sarmasın diye
poşumu bırakmak istedim sana
hiçbirini bunların ama
ne söyledim ne de yaptım
seni öylece arkamda bıraktım

Nisan ortasında
yandı köy
silip süpürecek
taşkın muson rüzgârları
kapı kapı iş aramak sonra
aptallık olacak
yolculuk var kasabaya
umarak
maişetimizi çıkarmayı
ayrılmak zorundayım
çok uzaklarda
yaşamayı umut ederek
sıra sıra dağlar

Ah canım
ayrılık
bu
ayrılık girdi araya

Türkçesi: Tâvus Hüsâmeddin

*Şahid Kadri***ÖZGÜRLÜK**

Tan ışığı düştü yıkımın kalıntıları üzerine.
 Bana her sabah kahvaltımı getiren
 lokanta garsonunu gördüm
 uzanıp yatmıştı bir üçyol ağzında
 gömleği kana bulanmış.
 Yıkılmış çarşuyu pazarı gördüm.
 Sessizdi başkent
 ama bütün gövdesiyle direndiğinin belirtileri vardı.
 Bütün evler bomboş, insansız.
 Herkes ayrılacaktı kentten
 (gerçekten de göçüyordu insanlar sürüler halinde)
 ama aramızdan kalanlar olacak dokunmak için parmaklarıyla
 yıkıntı yığınlarına,
 kalacaklar, bütün yaşamları bizim olan bu yurt toprağında,
 cesetleriyle yanyana bizim insanlarımızın;
 ve bir gün ona tekrar kavuşmak umudunu saklayacaklar.
 Gözyaşlarımı dünyanın en eski kayasında topladım,
 bir zamanlar o ilkel silaha dönüşmüş olan kayada;
 ve yürüdüm 27 mart sabahı boşaltılmış barikatlar boyunca
 o korkunç zeytin kamyonlarının kısır sevincinden habersiz.
 Böyle bir taşla paramparça oldu uykusuz kemanım.
 Tanyeri ışığında
 Kavşağa uzanmış Bangladeş'in yıkıntılarını gördüm,
 ve umut içinde büyüyen şu delikanlıyı gördüm
 kendi tutkusunun telleriyle çalgı çalan delikanlıyı,
 kana bulanmış gömleğiyle upuzun yattığını gördüm,
 Bizim yazgımız mı bu? Bu yaldızlı yıkıntılar,
 kana bulanmış gömlek bütün yaşamımız
 şu kırık keman?
 Yıkıntılardan, öğle güneşi altında, kırık tuğla topluyordu,
 cam ve demir parçaları, tahta parçaları,
 teneke parçaları, parçalanmış kumaşlar,
 usta bir büyücü gibi kullanılmış tırmaklar,
 ve ateşkes başlamadan önce, az önce,
 bir acemi elin titreye titreye yazdığı bir sözcüğün harflerini:
 adı Ö-Z-G-Ü-R-L-Ü-K olan sözcüğün harflerini.

Türkçesi: Özdemir İnce

AÇLIK

Korkunç açım:

karnımın derinliklerinde açlık
gövdemin enlem ve boylamında

Her an duyuyorum,

acımasız tırnaklarıyla tırmalıyor beni;
dayanılmaz acılar içindeyim.

Hoşnut olabilirim

şöyle günde doğru dürüst iki kez yesem.

Başka bir dileğim yok kesinlikle.

Çok insan başka şeyler de ister.

Bir ev ister, araba, para.

Biraz da açlık şan olsun diye.

Benim isteklerim pek fazla değil.

Pek az şey istiyorum.

Yemek istiyorum.

Bir yangın hissediyorum

karın boşluğumda.

İstediğim şey sıradan ve basit.

Pirinç istiyorum

ister soğuk olsun ister sıcak

önemli değil

ister soğuk olsun ister sıcak.

İki kez yemek yesem,

inanın bana,

vazgeçebilirim bütün arzularımdan.

Haksız arzularım yok.

Cinsel açlığı bile çıkardım aklımdan.

Davet eden bir gövdeye sarılmış

sâri de istemiyorum

kabarmış bir göbeği açıkta bırakan,

Sâri'ye sarılmış gövdeyi de istemiyorum.

Canı isteyen sahip olsun ona

İstemiyorum bu tür şeyler
söyledim ya.
Bu isteğimi yerine getirmezsensiz ama
başınız belaya girecek
krallığınızda.
Yanlışın haklısını
kötünün iyisini
bilmez aç insan,
ne yasa, ne kural, ne töre tanır.
Parçalayacağım hiç duraksamadan
ne bulursam önümde ve ardımda.
Hiçbir şey kurtulmayacak
hepsi gidecek birer birer
dişlerimin arasına.
Ve siz de çıkacak olursanız karşıma
lezzetli parçalara dönüşeceksiniz
devsel açlığın karşısında.
Aç mide duymazsa
ve izin verilirse büyümesine
felakettir işin sonu inanın bana.
Önüme ne çıkarsa
ne görürsem
gövdeye indireceğim birer birer
çalıları, ağaçları
gölleri, ırmakları
köyleri, kentleri,
kaldırımları, su borularını,
sokaklarda yürüyen insan yığınlarını,
kadınların bacaklarını, kalçalarını,
iaşe bakanını, bayrağı dalgalanan makam otomobilini.
Hiçbir şey, hiçbir şey
elimden kurtulamayacak.
Bana yiyecek bir şey ver, alçak,
yoksa yiyeceğim haritayı bile açlığımdan.

BAŞKIRDİSTAN ÖZERK CUMHURİYETİ

Rusya Federasyonu'nda siyasal ve yönetsel bölüm. Bir Türk boyu olan Başkırtlar yaklaşık dört milyon (1990 sayımı) olan nüfusun dörtte birini oluşturmaktadır. Başkırtça, Türk dilinin Kıpçak grubu lehçelerindendir. Başkırt folklorunun yazıya geçirilişi ve bir Başkırt edebiyat dilinin oluşması ancak XX. yüzyılda gerçekleşmiştir. Özellikle Tatar edebiyatının etkisi altında oluşan Başkırt edebiyatının ilk önemli şairi Macit Gafuri (1880-1934) bu edebiyatın kurucusu sayılmaktadır. Gafuri, Başkırtça'nın yanı sıra Tatarca da yazmıştır. S. Kudaş, B. İsemgulov, H. Karim, M. Haris, M. Karim gibi şairler 1940'lı yıllarda savaş ve yurtseverlik temalarında yoğunlaşan şiirler yazmışlar, bu dönemlerde uzun, anlatımsal şiir (poema) türü yaygınlık kazanmıştır. Günümüz Başkırt şiirinin başlıca şairleri N. Nacmi, H. Gilyajev, G. Ramazanov, M. Gali, Ş. Bikkul, Başkırt şiirinde çeşitli arayış ve yönelişlerin de temsilcileridir.

Mustay Karim (d. 1919-2005)

VATANIM

Vatanım, sonsuzca sevdiğim, bağlandığım!
Ömrümü çoğu kez yollarda geçirdim
Irmak gibi aktım, yel gibi estim
Bağışla beni, yalvarırım.

Karşında suçlu duran
Oğluna sitem etme
Yolların uzun ipliğini
Yeryüzünün yumağına sardı diye...

Yine de kavuşmalar nasıl da tez
Yolların ve buluşmaların dünyası nasıl da dar!
Hayır, aramızda ayrılıklar yaratmayı
Başaramadı uzaklıklar...

Çünkü çağlayanların senin
Göğsümde çağlamaktadır
Çünkü yıldız yağmurların
Gözlerimde yağmaktadır

Buzdan soğuk yâdelerde
Bir oyuktan su içtiğimde
Gördüğüm senin sevgili yüzündü
Orada, karanlık derinliklerde

Bil ki köklerim için nemsin sen
Yapraklarım için ılık, yaşam özü...
Bil ki sensiz yoksulum, sakatım, bomboşum
Sen güçsün, kuvvetsin, nimetsin
Sensiz yokum ben
Vatanım benim!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

BELÇİKA

İki ulus ve iki dilden oluşan Belçika'da tek bir şiiirden söz etmek olanaksız. Fransızca konuşan Vallon'ların şiiri sanki Fransız şiirinin uzantısı gibidir. Flamanca konuşan Flamanların şiiri ise bizim "Felemenk" dediğimiz ulusun kültürüne bağlıdır. Yani bir ölçüde, Hollanda'yla içli dışlıdır.

Kendine özgü Belçika şiir ve yazını 1890'a doğru Rodenbach, Verhaeren, Maetrelinck'le gelişmeye başladı. Bu kurucuların arasına zorunlu olarak Max Elskamp'ı da katabiliriz.

İki savaş arasında dikkati çeken öteki şairler şunlardır:

Odilon-Jean Perter (1901-1928), Rene Verboom, Pierre Not- homb, Roger Bodart, Maurice Careme, Geo Norge, Jean Tordeur.

Emile Verhaeren (1855-1916)

KASIM YELİ

Uçsuz bucaksız fundalıkta

İşte Kasımı duyuran yel

O sonsuz fundalıkta,

İşte yel

Yırtınan, parçalanan,

Güçlü soluklarıyla köylere çarpan

İşte o esinti,

Yabanıl Kasım yeli.

Çiftlik kuyularında

Demir kovalar, çıkırıklar

Gıcırıyor.

Çiftlik sarnıçlarında

Kovalar, çıkırıklar

Gıcırıyor, haykırıyor,

Ölüm yası içinde.

Sürüklüyor yel sular boyunca

Koparıp yeşil yaprakları

Yabanıl Kasım yeli;

Dişliyor dallar içindeki
 Kuş yuvalarını;
 Törpülüyor demirleri,
 Geçen kıştan kalma uzaktaki
 Çığları tırmıklıyor kudurmuş gibi
 Kudurmuş gibi yel,
 Yabanıl Kasım yeli.
 İçleracısı ahırda,
 Sallanıyor çatı pencereleri
 Kâğıttan camlar,
 Yamalı bezler, çullar.

-Yabanıl Kasım yeli.—
 Boz çimenli bayırda,
 Kara değirmen,
 Altan havaya savurarak,
 Üstten şimşek gibi vurarak,
 Yaman biçiyor o yeli.
 O yel
 Yabanıl Kasım yeli.
 Çömelmiş eski kulübeler,
 Kilise çanları çevresinde
 Dikilir dayanıp değneklerine;
 Eski kulübeler ve saçakları,
 Çatırdar bu yelden
 Yabanıl Kasım yelinden.
 Küçük mezarlıktaki putlar,
 Ölülerin kollarıdır onlar,
 Kuş sürüsü gibi düşerler yere,
 Kırılırlar kara toprak üstünde.
 Yabanıl Kasım yeli
 O yel.
 Rasladınız mı siz ona,
 Üçyüz yolun kavşağında,
 Rasladınız mı ona, o yele,

Korku, bozgun yaratan o esintiye?

Gördünüz mü onu o gece,

Aya saldırıp sererken yere?

Gördünüz mü dermanı kesilen

O viran köyleri

Acı acı haykırırken

O fırtına içinde?

Sonsuz fundalık üstünde,

İşte o uluyan yel

Kasımı herkese duyuran yel

Türkçesi: Nuri Can

ÇABA

Siz, coşkuyula ve soluk soluğa çalışanlar,

Zamanla birlik yürüyen ve yaşamı kuranlar,

Başarı araçlarının alnacında düşle,

Geniş ve katı gövdeler, sert ve kesin hareketler;

Çaba, gücü zorlama, koşma, durma ve yürümeler,

Nice satırlar yazıyorsunuz yürekler acısı biçimde;

Yiğitliğin ve görkemin soylu satırlarını belleğimde.

Seviyorum sizi, ülkelerin sarışın delikanlıları,

İyi sürücüleri kişneyen ve parlak ve usul atların,

Ve sizi, koruların kokularıyla dolu alev saçlı oduncuları,

Ve seni, yaşlı ve kaba köylüsü ap/ak köylerin;

Yalnız tarlaları ve köy yollarını seven

Ve kocaman bir elle tohumları serpen;

Önce önüne, ışığa doğru, havaya,

Biraz canlansın diye, düşmeden önce toprağa..

Sizi de seviyorum sefere çıkan denizciler,

Bildik bir ezgiyle, gece, yıldızların altında,

Yelkenleri şiştiğinde, atlantik rüzgârlarıyla

Ve rüzgârların sallandığı ipler ve direkler

Ve sizi, altın suyuna batırılmış gümüş rıhtımlarda,

Geniş omuzları, yükleyip boşaltan hamallar,
 Ve giden, ilerleyen gemiler güneşin altında,
 Boğuşa boğuşa dalgalarla, kutuplara kadar;

Ve sizi olağanüstü cevher arayıcıları,
 Dondurucu ovalarda, kardan kumsallarda,
 Soğukların sizi kuşattığı, ülkelerin bir ucunda,
 Uçsuz bucaksız kısı kacıyla acımasızca sıkıldığı
 Ve sürünen bedenleri ve dişleri arasındaki fenerler
 Toprak altında ilerleyen madenciler, dar bir
 damara kadar. Ve orada salınan kömür,
 Anlaşılmaz ve yalnız çabanız altında pes eder;

Ve sizi, demir ve tunç döğenler,
 Büyük korların ve dev örslerin çevresinde,
 Karanlığı ve dumanı delen mor ve altın yüzler,
 Sırtlarında gergin kaslarıyla, birdenbire,
 Yüzyıldan yüzyıla daha geniş yayılan,
 Kentlerin ürküğü üstüne ve yoksulluğun ve görkemin
 Sonsuz bir iş için kurulmuş kara haddeler,
 Yüreğimde duyuyorum sizi ve kardeş gibi.

İly ovalarda, denizlerde, dağların yüreklerinde
 Süsten uzak iş, yabanıl, inatçı, çetin,
 Perçinleyerek zincir halkalarını
 Düğümler atarak bağlayan birbirine!
 İly bu gözüpek devinim gündüz ve geceleyin.
 Bu her zaman yanan kollar, yorulmayan eller,
 Boşlukta birleşmiş, yenilmiş evrene
 İnsan gücünü yazmak için bu eller
 Ve yeniden yaratmak için dağları, denizleri,
 Ovaları başka biçimde.

Türkçesi: Aytekin Karaçoban

EKMEK PİŞİRME

Hizmetçi kadınlar en iyi buğday, en iyi sütle
Pazar günleri için ekmek yaparlardı;
Sırılsıklamdılar hamur teknesine damlayan terleriyle,
Boyun eğik, dirsek bükük, dümdüzdü yalnız kürek sapları.

Buğu yükselirdi evenen ellerinden, bedenlerinden,
Hamurun içine batıp çıkardı kocaman elleri,
Göğüsleri sere serpe bir yığın giysi içinden,
Yuvarladıkları hamurları göğüslerinin etleri gibi.

Dışarıda büyük fırınlar kızıl korlarla,
Ve ikişer ikişer, bir tahta ucunda
Fırından kubbelere doldurulurdu yumuşak ekmekler.

Ve alevler ağızlarında yol açarak,
Kocaman bir sürü ve kızgın köpekler gibi
Yüzlerini ısırmaya atılırlardı hırslayarak.

Türkçesi: Aytekin Karaçoban

Charles Van Lebergue (1861-1907)

GİZEMLİ YOLCULUĞUMDAN

Yaptığım o gizemli yolculuktan
Tek bir görüntü kaldı senden bana,
Ve bir de bir şarkı hepsi bu kadar:
Güller getirip eşğine sunmuyorum sana,
Çünkü dokunmadım dünyanın varlıklarına,
Onlar da yaşamayı seviyorlar.

Ama senin için yalınlanan gözlerimle,
Baktım gökyüzüne, baktım dalgalara,
Korlaşan ateşe ve rüzgâra baktım,
Baktım dünyanın bütün harikalarına
Daha iyi görebilmek için seni
Var olan bütün gölgelerinde akşamın.

Seni daha iyi duymak için sesler arasında
 Kulağımı dünyanın bütün seslerine dayadım
 Dinledim dünyanın bütün şarkılarını
 Bütün mırıltıları, fısıltıları dinledim
 Sessizlikte yaşayan aydınlığın dansını.

Öğrenmek için ezberlemek için nasıl
 Dokunulur titreyen memelerine ve ağzına,
 Düş görürmüş gibi koydum işte, bakın,
 Parıldayan suyun üzerine, ölümsüz ışığa,
 Titreyen ellerimi ve korlaşan ağzımı.

Türkçesi: Özdemir İnce

Max Elskamp (1862-1931)

KADIN

Sonra derken bir kadın çıkagelir,
 Ve o zaman seversin bu kadını,
 Sonra derken bir kadın çıkagelir
 Ve o zaman gürleşir gözyaşları,

Neyin var neyin yok verirsin ona
 Elinde avucunda, yüreğinin tahtında
 Neyin var neyin yok verirsin ona
 Ve o zaman gürleşir gözyaşları

Sonra derken bir kadın çıkagelir
 Sevmeye adanmış dudaklarıyla birlikte
 Sonra derken bir kadın çıkagelir
 Etiyle kemiğiyle, bütün güzelliğiyle,

Giysileri vardır göstermek için onu
 Bütün balkonlarda, bütün taraçalarda
 Giysileri vardır göstermek için onu
 Gelip geçenlere ve bütün dünyaya,

İşte geliyor o beklediğin kadın
 Öpüşlere ayarlamış bütün hayatını
 İşte geliyor o beklediğin kadın
 Yaşamak ve şenlendirmek için yaşamını.

Türkçesi: Özdemir İnce

Maurice Maeterlinck (1862-1949)

ŞARKI

Bir gün döner gelirse
 Ona ne söylemeli?
 - Dersin ki bekleyerek
 Kapadı gözlerini.

Ya yine o sorarsa
 Beni hiç tanımadan?
 - Belki bir derdi vardır,
 Ona kardeşçe davran.

Nerde diye sorarsa
 Ne cevap vereyim ben?
 Ver altın yüzüğümü
 Hiçbir şey söylemeden.

Ya derse ki salonda
 Neden yok hiç kimseler?
 - Açık kalmış kapıyı*
 Sönmüş lambayı göster.

Ya o zaman derse ki
 Nasıl oldu ölümü?
 - Belki ağlar, korkarım,
 Söylersin güldüğümü.

Türkçesi: Suut Kemal Yetkin

KARANLIK SUNU

Şu kötü yapıtımı sunuyorum size
 Ki ölülerin düşüncelerini andırır
 Ve pişmanlıklarımın kır tanrısı üstüne
 Ay ışığı fırtınayı yola çıkarır

Düşlerin yılanları mor
 Keleplenmiş uykumun ortasına
 Güneşte boğulmuş aslanlar
 Ve kılıçlar isteklerimin başında

Uzak suların dibinde zambaklar
 Ve açılmayan eller kapanıp da
 Ve kırmızı saplı düşmanlıklar
 Aşkın yeşil yas giysileri arasında

Nolur acıyınız söze, Tanrım!
 Bırakınız kalsın donuk dualarım
 Ve ay otların içine sızmada
 Biçmek için geceyi ufuklarda.

Türkçesi: Cemal Süreya

FranzHellens (1881-1972)

İNANMAK

'Tanrıya inanmak, evet, ama önce
 İnanmak kendime, inanmak
 Gökyüzüne, eylet, ama önce
 İnanmak yeryüzüne.

Kendime inanmak, evet, ama önce
 İnanmak yazgı denen şeye,
 Geleceğe inanmak, evet,
 ama inanmak hayata önce.

'Toprağa inanmak, evet, ama önce
 İnanmak mutluluk ve tüzeye,
 İnanmak tüzeye, evet, ama inanmak önce
 Şu insan denen tüzesizliğe.

Türkçesi: Özdemir İnce

BEN

Doruğuyum ben bir dalganın
 Bir parça köpük işte
 Çağın derin bağrından doğan
 Bir parça köpük
 Ve sönen şöyle bir esintiyle
 Canı istediği zaman rüzgârın,

“Bir suyosunuyum yüzeyde sallanan
 Kopup gelmiş deniz dünyasından
 Ve rüzgârdan da hafif bir kuş
 Dönerek uçar üzerinde
 Yalayıp geçer kanatları,

Öykünen gölgesiyim ancak bir gölgenin
 Solgun yansıması bir düşüncenin
 Ki döndürür dünyayı kendi ekseninde
 Bir çocuğun elinde bir kırbaçla
 Topacı çevirmesi gibi.

Türkçesi: Özdemir Ince

Geo Norge (1898-1925)

EZGİ

Daha, hele daha sıkın parmaklıkları,
 Hâlâ umut falan sızıyor aralıktan!
 Gökyüzü mü? Fazladır böyle çarşaf çarşafı:
 Bir kıymık ışık yeter, ama şımartmadan.

Artık uslu uslu otursunlar yerlerinde.
 Canları isterse kendi düşlerini yesinler!
 İçecek mi? Mürekkep uygundur bence;
 Maymun suratları böyle şenliği sever.

Bence, ilkin şu ezgiyi tepelemelisiniz!
 Bir şey duyulmuyor mu? ben duyuyorum,
 Korkunç türküsü bu ilkyazın, biliniz,
 Yüreklerinden fışkırıyor, evet, görüyorum;

Gördükçe kuduruyorum! Hepsi daraağacına:
 Terziler! iyice dikiş şu ağızları,
 Geciktirmeden indirin umudun boynuna,
 Görüyorum, yüreklerinden fışkırıyor umutları.

Türkçesi: Özdemir İnce

Albert Ayguesparse (1900-1980)

DOĞACAK YAŞAM ÜZERİNE

Yorganın altındaki yüzde
 Burnun ucunda kurumuş kan
 Haber veriyordu felaketi

Kimse bilmiyordu nereden sızdığını
 Paslı karyolanın çevresindeki
 O güneşli gölge soluğunun

Can çekişmenin eksik hırıltısı
 Dolduruyordu, zamanın yükselişine
 Kapısını kapatmış odayı

Doğacak yaşamın bütün sevecenliği
 Kaçıp gidiyordu açık avuçtan.

Türkçesi: Özdemir İnce

ŞENLİKLER

Mavileştikçe gökyüzü
Tanıyorum miskinliğini
Güneş altındaki boş alanların
Bütün sevda şenlikleri
Sıkıntı işkencesinin arkasında

Evcilleştirmek için sıkıntının dilini
Dinliyorum, uğultusunu denizden çalan
Doymuş devinimini kalabalıkların

Cinsel resimlerin koruyucusu
Yedi bin pencere aynalar
Kentin kara işlerini yansıtır.

Türkçesi: Özdemir İnce

Edmond Vandercammen (1901-1980)

SAPMA

Boş yere daha sakın kıyıları arar
İnsanın içine dökülen gözyaşları
Tüketmek için onları kuşatan geceyi.
Sessizliğin ağırlığının altında mıdır
Uzun süre saklanan sevda ihtiyacı?
Yoksa olmazlara ve çıkmazlara
Mı dönüşmekte yıllar?
Uyumun bekçileridir bütün âşıklar,
Ama bazen acı bir sapmadır
Bir kum ve serap çölüne yönelen dilleri...
Kendinden uzaklaşmak iyi duymaz
Boğulanların uzak anı seslerini.

Türkçesi: Özdemir İnce

İLK YAZ

Yenilenmiş yeşil ot,
Kıştan sonra imgesinin
Karanlıklarla aydınlıkları
Barıştan bir evrenin!

Değişimlerin gerçeği,
Tören kuralları ve kurtuluşu
Geleceğin doğduğu düzenin,
Bereketli güneş, yaşamın rengi,
Köy düğünlerini yadsıyacak olan.

Bir ülkeyim, gece-gündüz bahçıvanlık
Eder toprağın çağına bende ilk yaz...
Konuk kalırım derin köklerde.

Türkçesi: Özdemir İnce

Theodore Koenig (d. 1922)

ÇÖKERTEN KİŞİLİK

Yalvarıp yakarmam sabaha
ateşten tekrar doğsun diye
öldürülen ankalar

Akşam gazetelerini okumam
gene de çağcıl biriyim
otomobiller hayal kırıklıkları kullanırım

Karar veremem uygun saçmalıkla
deneyüstü güzellik arasında

Üzerinde yürürüm yorumlanmış düş bulutlarının

Küresel Peru'nun dorukları
iletmez izlerini çabalarımın
Dış mahallelerin ötesinde serserilik ederim
uçurumlar yardım eder ısırmama
büyük evlerin uykusunda

Sinirlenip, çağdaşlar arasında paylaştığımız
günlerin aşırı ve alışılmış akışına
cege giderim can sıkıntısının yeşilimtrak canavarına karşı

Palmiyelerin tepesinden, Babil amiralinin
evindeki küllerde canlanan yalım görülür

Verilen sözlerin hiçliğinde yitip gider gelecek .

Kışı sevmeyen bir vatandaşım ben

Türkçesi: Özdemir İnce

Philippe Jones (d. 1924)

DİK

Yağmurların soluksuz boşandığı günleri
Yağlı sokak taşlarının, pırıltılı tüfeklerin
Ağu kelimelerin
Kapıların kilitlerin gıcırdadığı günlerdi.

O bütün bir kıt'ayı sarmış yaprakları vardı
Yapraklar savrulurken kente kayıtsızlıkla
Parmaklar arkasında o vardı
Soluk ve sessizliğin külrengi saçlarıyla

Gülümserdi. Işıl ışıl gözleri
Gözleri yolculuğun karşı kıyılarında
Bilir-bilmez, ertesi gün ölecekti
Gülümserdi yaşı belirsiz gözleri

Utancın insanlardan utandığı günlerdi
Bir limandı hapisane köşesi -
- Hücreler adamlara, yaşayan adamlara.

Ve o dimdik yürüdü... hâlâ dimdik yürüyor.

Türkçesi: Güngör Tekçe

*Jacques Brel (1929-1977)***ZANGRA**

Zangra derler adıma ve teğmenim
Ovaya tepeden bakan Belenzio kalesinde
Beni kahraman yapacak düşmanı bekliyorum
Beklemekten canım sıkılıyor bugün de
Kızlar sürüsünü görmeye gideceğim burca
Aşk düşünüyor onlar ve atlarımla beni

Zangra derler adıma ve yüzbaşıyım şimdi
Ovaya tepeden bakan Belenzio kalesinde
Beni kahraman yapacak düşmanı bekliyorum
Beklemekten canım sıkılıyor bugün de
Kalkıp Consuelo'yu görmeye gideceğim burca
Aşktan söz ediyor o ve atlarımla benden

Zangra derler adıma komutanım artık
Ovaya tepeden bakan Belenzio kalesinde
Beni kahraman yapacak düşmanı bekliyorum
Beklemekten kanım sıkılıyor bugün de
Kalkıp Don Pedro ile içmeye gideceğim burca
Aşklarım için içiyor o, benim atlarım için

Zangra derler adıma yaşlı bir albayım
Ovaya tepeden bakan Belenzio kalesinde
Beni kahraman yapacak düşmanı bekliyorum
Beklemekten canım sıkılıyor bugün de
Kalkıp dul Pedro'yu görmeye gideceğim burca
Aşktan söz ediyorum, o da atlarımı anıyor

Zangra derler adıma kocamış çünkü general
Ovaya tepeden bakan Belenzio'dan ayrıldım
Beni kahraman yapamayacak düşman artık orada

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

AMSTERDAM LİMANINDA

Amsterdam limanında
Türkü söyler tayfalar
Düşlere dalmışlar
Engin açıklarda
Amsterdam limanında
Uyuyan tayfalar var
Flamalar gibi
Bungun kıyılarda
Amsterdam limanında
Tayfalar var can veren
Bira dolu ve keder
Gün ışığında
Amsterdam limanında
Tayfalar da var doğan
Okyanusça büyük
Can sıkıntısından

Amsterdam limanında
Yemek yer tayfalar
Bembeyaz örtüde
İşıldar balıklar
Öğütür yazgıyı
O güçlü dişler
Bölebilir ayı
Halatları da yer
Morina kokusu
Sinmiş firitlerden
İri elleriyle
İsterler yeniden
Sonra tayfun gibi
Kalkarlar gülüşerek
Çekip fermuarı
Çıkarlar geçirerek

Amsterdam limanında
 Tayfalar var dans eden
 Sürtüp karınlarını
 Karnına kadınların
 Dans eder ve dönerler
 Gezegenler gibi
 Acılı sesinde
 Bir akordeonun
 Basarlar kahkahayı
 Dönerek dört bir yana
 Akordeon verene
 Kadar son nefesini
 Sonra bir çalımla
 Sonra bir gururla
 Her biri bir yosmayı
 Takıp gider koluna

Amsterdam limanında
 Tayfalar var içen
 İçerler, bir daha
 İçerler, yeniden
 İçerler sağlığına
 Amsterdamlı kızların
 Hamburglu, başka yerli,
 Yani tüm kadınların
 Bedenlerini sunan
 Ve de erdemlerini
 Bir altın liracığa;
 Ve zom olduklarında
 Yıldızlara sümkürür
 Ve işerler üstüne
 Vefasız kadınların
 Nasıl ağlıyorsam ben

Amsterdam limanında
 Amsterdam limanında

Auguste Marin (1911-1940)

EĞER

Ve eğer bütün kuşlar ökseye tutulsaydı
Bütün, ölü balıklar doldursaydı ağları
Ve eriyip ağaçlar dağılsaydı kar gibi
Sönseydi eğer yazın hiç tütmemek üzere
O alev alev yanan bataklık buğuları,

Ve denizler çekilip boşalsaydı kumsallar
Veya artık tek melek kalmasaydı göklerde
Yapayalnız kalsaydın sadece düşlerinle
Eğer sen yapayalnız-
-Sen o uçsuz bucaksız yıkıntının içinde,
Bulur muydun ruhunun sonsuz derinliğinde
Yaratacak hevesi dünyamızı yeniden?

Türkçesi: Güngör Tekçe

Louis Dubrau (1904-1997)

KİLİSE DUALARI

Düşlerimiz var Tanrım -kurtar düşlerden bizi
Kötülüğe sürükler
Kötülükler var, kurtar
Yalana köle eder
Ve yalanlar var, kurtar
Pişmanlıkları besler
Kurtar bizi bedenden
Durmaz hayata bağlar
Ve bir hayat var, kurtar
Sonunuz ölümdür der
Ve bir hayat var, kurtar
Gökyüzü müjdeler
Öyle bir gökyüzü ki -ondan da kurtar bizi-
İnsan yoksulluğumuz
Azizlerin ekmeği
Sen en iyisi Tanrım
Tanrıdan kurtar bizi.

Türkçesi: Güngör Tekçe

BELORUSYA

Belorus edebiyatının ilk yazılı örnekleri 11.-12. yüzyıllara uzanmaktadır. Bu halkın ulusal edebiyatı önce Litvanya sonra Polonya egemenliği altında bulundukları sonraki yüzyıllarda gelişimini sürdürmüş, özellikle folklor alanında oldukça zengin ürünler vermiştir. 18. yüzyılda Belorusya'nın Rusya'yla birleşmesi sonucunda bu halkın dili ve edebiyatı bir yandan gelişirken bir yandan da baskılarla karşılaşmış, buna karşın V. İ. Dunin-Martsinkeviç (1807-1884), F.Boguşeviç (1840-1900), Yanko Luçin (1851-1897) vb. şairlerin ürünleriyle modern bir edebiyatın temelleri atılabilmiştir. Yanko Kupala (1882-1942), Yakub Kolas (1882-1956), A. Paşkeviç (1876-1916), Tişka Çartniy (1887-1937), Maksim Bogdanoviç (1891-1917), Maksim Tank, vb. bu şiirin sonraki yıllardaki önemli temsilcilerindendir.

Yanko Kupala (1882-1942)

YA KİMDİR GİDEN ORADA?

Ya kimdir, kimdir giden orada

Böyle büyük bir kalabalıkla?

- Beloruslar.

Ya nedir taşıdıkları sıkı omuzlarında

Kanlı ellerinde, çarıklı ayaklarında?

- Uğradıkları zulüm, haksızlık.

Ya nereye taşıyorlar zulmü, haksızlığı

Ya kime dönecekler acılarım?

Tüm dünyaya.

Ya kimden öğrendi bu milyonlarca insan

Yola düşmeyi, kim uyandırdı onları uykudan?

Yoksulluk, dert.

Ya nedir, nedir istediği onların

Çağlardır hor görülmüşlerin, körlerin, sağırларın?

- Adam yerine konulmak.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

*Maksim Tank (1912-1915)***BİR ŞARKI**

“Oku bunu! Ve başkalarına geçir!”
 O bildirilerin üstünde böyle yazardı,
 Yeraltı savaşımı günlerinde
 Bildiriler kapıdan kapıya uçardı.

Su gibiydi onlar - bir çölde,
 Soğukta ateşin verdiği sıcaklık,
 Bir yutumluk taze ekmek, açlara,
 Kuşatmayı yarmada güvenilir arkadaşlık...

Övgü ya da şan için yalvarmıyorum.
 Bırak dönecekler koşsun lütuf peşinde.
 Un için bir zırnık vermem, diyorum.
 Sadece doğruyu söylemek var içimde.

Bütün isteğim, yazmak o birkaç satırı
 Üstüne eski tüfeklerin ve yoldaşların
 O değerli sözcüklerle not düşeceği:
 “Oku bunu! Ve başkalarına geçir!”

*Türkçesi: Ali Cengizkan***ŞİİR**

Aradığın zaman
 Hemen yanıtlamazsam
 Lütfen azarlama beni.

Genellikle omuzlarımda
 Yorgun kuşlar dinlenir-
 Rahatsız etmek istemem onları.

Genellikle gözlerimin önünde canlanır
 Eski - ölmüş dostlarım,
 Ve ben onlarla konuşurum.

Genellikle dudaklarım uyuşur
 Bir türküye duyduğum susuzluktan,
 Ve sonra dilsizleşirim,
 Söyleyemez olurum adını.

Ne olmuş
 Palton buradaysa?
 Genellikle uzaklardayım ben
 Naroch çam ağaçları arasında gezinirim
 Gece gündüz,
 Ve hep oradadır
 Bütün acılarım,
 Neşem
 Ve düşüncelerim.

Türkçesi: Yusuf Eradam

ŞİİR
 Bir ağaç ölür
 Mevsimleri
 Artık tanıyamazsa
 Ve hiç yankı yapmazsa.
 Su ölür unutursa
 Ne yöne gideceğini
 Ve susuzluğu gideremezse.
 Toprak ölür üretmezse
 Artık ekinlerini ve
 Yeni türküler sunamazsa ışığa.

İnsan ölür yitirirse
 Mucizeler yaratma hünerini
 Ve yaşama isteğini.

Türkçesi: Yusuf Eradam

BULGARİSTAN

Ulusal Bulgar şiiri 19.yüzyılın ikinci yarısında, 1878'de Bulgaristan'ın bağımsızlığıyla sonuçlanacak olan ulusal kurtuluş savaşı yıllarında oluşmuştur. Ulusal şiirin kurtuluş savaşı koşullarında doğması bu şiirin başlangıcından günümüze kadar uzanan bazı temel özellikleri için de belirleyici olmuştur.

Ulusal Bulgar şiirinin ilk yaratıcıları olan D. Çintulov (1822-1886), P. R. Slaveykov (1827-1895), G.S. Rakovski (1821-1867), M.Kozlev (1824-1902) gibi şairleri birleştiren temel özellikler, ulusal kurtuluşçuluk ve demokrasidir. Ulusal Bulgar şiirinin ilk ve en büyük kurucusu ise Hristo Btoev'dir. Örgütçüsü olduğu ulusal kurtuluş savaşı alanında, 27 yaşında can veren Botev (1848-1876) acı bir içtenlik ve derin bir dram duygusuyla dolu olan şiirleriyle ve eylemci kimliğiyle daha sonraki kuşakların en büyük esin kaynağı ve yol göstericisi olmuştur.

Günümüz Bulgar şiiri, Botev, Vazov, Yavorov, Milev, Smirnenski ve Vaptsarov'un adlarıyla doruklara ulaşan lirik, devrimci, demokrat şairlerin oluşturduğu yaratıcı gelenek üzerinde yükselen bir yapıdır.

Georgi Cagarov, "Komsomol Şairi" Penyu Penev, Vladimir Başev ve gene aynı kuşaktan (Nisan Kuşağı) Lubomir Levcev, vb. şairler yüzyıllık geleneğin büyük, yaratıcı kaynağında her biri kendine özgü katkılarıyla günümüz Bulgar şiirinin çok yönlü, çok sesli, seçkin ve verimli alanlarını oluşturmaktadır.

Hristo Botev (1848-1876)**VASİL LEVSKI'NİN ASILIŞI**

Anam benim, doğduğum, sevdiğim toprak
 Neden ağlamaktasın böyle acı, böyle zavallı?
 Sen ey iğrenç karga, lanetli kuş
 Üstünde gakladığın kimin mezarı?

Ağlıyorsun anam, biliyorum neden:
 Tutsaksın, ezilmektesin bir kuru ekmek uğruna;
 Senin temiz sesin, elemini söyleyen
 Umutsuz bir sestir, ıssız bozkırda.

Ağla! Çünkü orada, yakınında şu Sofya kentinin
 Yükselmede bir darağacı kocaman kocaman
 Orada Bulgaristan, en yiğit oğlun senin
 Sarkmada sarkmada darağacından

Gaklıyor karga, iğrenç, yabani,
 Uluyor kurtlar, köpekler koşuşuyor çılgınca
 Yaşlılar imdada çağırıyor tanrılarını
 Kadın hıçkırıklarına, bir çocuğun feryatlarına.

Kış kem şarkısını uğulduyor
 Ovada savruluyor yelin sürüklediği devedikenleri
 Soğuk ve ayaz ve ıssızlık ağlıyor
 Yığarak yürek acısının derin birikintisini...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

İvan Vazov (1850-1921)

BİR TEK IŞIKTIR

SONSUZ OLAN

Güneş içimizi sevinçle ısıtır

kapanık havalardan sonra.

Ama o daha da alımlıdır

bir küçük aralıktan zindana sızdığında.

Yol gösterir koca bir gemiye

gecenin karanlığında bir küçük yıldızcık.

Dev gibi yangınları bazen

tutuşturur bir kıvılcım, ufacık.

Engizisyon alevinde kavrulanlar

aydınlattılar dünya gecesini.

Daha bir müthiş parıldar

kara gecede yıldırım, daha bir görkemli.

Hiçbir zaman sönmeyecek olan şeyi

zalimler! gücünüz yetmez söndürmeye.

Boğmaya çalıştığınız o ışık

büyür ve yutar sizi bir volkan aleviyle.

Çünkü bir tek ışıktır sonsuz olan

dünyanın uçsuz bucaksız boşluğunda..

Evrene o doğurdu dünyamızı

ve onunla sonsuzluk kazandı dünya.

O daha da parlak ıştır karanlıkta

söndüremez onu gömdüğünüz mezar.

Prometheus'ta öldürülen ışık

Voltaire'de yeni bir güçle parıldar.

Ve eğer güneş yiterse ansızın

yiter ve ışımazsa bir daha

bize ışık için cehennemden

gidip alev getiren biri çıkar mutlaka.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

GELECEĞE

Bir gün gelecek, öleceğim ben de
 Vahşi otlar bürüyecek çevresini mezarımın;
 Kimi acıyacak, sövecek kimi
 Ama şiirlerim okunacak hep yüksek sesle.

Sahte ürünleri süpürecek yıllar;
 Örtülecek unutulmuş karanlığının kefeniyle
 Bugün en yüce makamları tutanlar;
 Ama şiirlerim okunacak hep yüksek sesle.

Onlar doğruya, gerçeğe, ödeve çağırıyorlar
 Yazıldılar soylu, sevecen bir duygunun esiniyle;
 Yurdumuz onlarda tüm güzellikleriyle ışıldar
 Bu yüzden okunacaklardır hep yüksek sesle.

Balkan'ın titreten hikâyesini dinlersin onlardan
 Gizemli türkülerini ovanın, bulutun, tepenin;
 Halkımızın kahramanlık destanını işitirsin
 Bu yüzden hep yüksek sesle okunacaklar.

En değerli mücevheri verdim onlara ben:
 Çiçeğini, her bir goncasını hünerimin;
 Tedirgin ruhumu onlar onardı,
 Onlar yaşayan, çarpan kalbimdir benim.

Düşmanın azgın haykırışı ulaşamaz bana
 Onun kıskanç öfkesinin de üstündeyim.
 Akıp giden zamanı karşılarım vakarla
 Bu yüzden hep yüksek sesle okunacaktır şiirlerim.

Bir ulusun yaşayan ruhuyla solunur onlar
 Ölmez o ruh, yürekler özgür ve gururluyken,
 yetenekliyken elem duymaya ve sevinçle haykırmaya,
 Şiirlerim hep yüksek sesle okunacaktır bu yüzden...

Türkçesi Ataol Behramoğlu

Peyo K. Yavorov (1878-1914)

BİR DENİZ KIYISINDA

Uzun süre baktım: bir tekdüzelikte
her dalga koşuyordu ardı sıra bir başka dalganın
ıssız ve sonsuz denizde.

Bir kuş gibi tıpkı, hafif kanatlı
belirdi pupa yelken bir tekne
ve ok gibi uzaklaştı.

“Dur!” fakat köpüklü dümen suyundan
hiçbir iz kalmadı geçince bir an.

Silikleşir silikleşmez o tekne
gözlerimden yakıcı yaşlar fışkırdı
yavaşça kayarak yüzüme.

Dünya bir denizdir.. ve benden
nedir kalacak olan-ardımda
burada, yaşamış olduğum şeylerden...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

GÖLGELER

Derin gecede görüyorum görüntülerini
iki gölgenin, ayakta, beyaz bir perde üzerinde.
Gecede iki gölge.. Yalnız ve yüzyüze.
Bir lamba yanıyor arkasında bu ekranın.
Yalnız ve delice arzulayan birbirlerini
birbirlerine can atan
orada, bir erkek gölgesi ve bir kadın.

Uzatmışlar başlarını acıyla birbirlerine
bir şey var fakat engelleyen anlaşmalarını.
Fısıldaşıyorlar belki, nedir korktukları?
Boşuna uzanmış birbirlerine kolları:
Canlı arzularına karşın dokunamıyorlar birbirlerine
Karşı karşıya, yüz yüze, duruyorlar öylece.

Fısıldaşıyorlar belki ve belki eğilmişler
 haykırarak bile anlaşılamayacaklar ama...
 gecede iki gölge, ayakta, önünde bir ışığın...
 Anlaşılamayacaklar, dokunamayacaklar birbirlerine
 yalnız ve delice arzulayarak birbirlerini
 orada, bir erkek gölgesi ve bir kadın.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Dom Gabe (1888-1983)

ÇELİŞKİ

Benim hüznüm tek düze bir yağmurdur,
 Tan vaktine kadar çınlar camlarda.
 Ayın parıltısıdır bazen
 Saçlarımı sarar
 Uykularıma girer
 Kaynağıdır
 Dingin gözyaşlarının...

Ama, gün doğar doğmaz,
 Açınca ben pencereleri -
 Kanat açar doğan güne karşı.
 Ah! Gençlik, iş ve güneş dolu günler.
 Bir kuş geçer başımın üzerinden

Kanatlarını duyarım,
 Neşeli gençler yolda çevirir beni,
 Hızlı hızlı yürürüm onlarla,
 Ve bir çocuk bakışıyla karşılaşsam
 Yıkanırım onun aydın kaynağında.

Ama hüznüm de geri döner
 Gece iner inmez
 Hep aynı,
 Hep benim bir parçam,
 Ve anlarım ki mümkün değildir
 Güneşsiz ve hüzensüz
 Benim var olmam.

Türkçesi: Özdemir İnce

Elizaveta Bagriana (d. 1893)

TORUN KIZI

Portreleri yok bende atalarımın
Ne de soy kütüğüme ilişkin kitaplar
Bilmiyorum türkülerini onların
Yabancıdır bana gittikleri yollar.

Fakat ateşli şakaklarımda benim de
O kara, isyancı kandır atan.
Ve adına aşk denilen o uçurumun
Odur beni ucuna iten.

Büyük ninem, sıcak kanlı, civan
İpek bir yaşmak gözlerinin altında
Kaçmadı mı bir geceyarısı
Tutkudan eriyen bir yabancıyla?

Kuzgundan kara o küheylanı
Anımsar Tuna boyu bahçeleri
İkisini de yatağandan
Rüzgâr kurtarmıştı, silip izleri...

Belki de bundandır çarpması yüreğimin
Kırlar üzerinde bağırınca kuğu.
Uzak, mavi kıyı çizgisini sevişim
Ve kırbaç altında at koşusunu...

Nasıl bir insanım, ben de bilmiyorum!
Bildiğim sadece, ölsem de yitsem de
Senin kızınım ben ey sevgili toprak
Ey eski Bulgar toprağı, yurdum.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

KARLAR ARASINDA

Yavaş yavaş çıkıyorum dağ yolunu. Uyuyor
Ak mantosu altında ormanın sayısız varlıkları.
Ne ak ve temiz bir gün! birdenbire karda
Güneşin ışıkları tutuşturuyor elmasları.

Sen uzaktasın, bir başka ülkede - garip kimsesiz.
Zaman ağır çığını yığdı arasına ikimizin.
Yarın, barış içinde, yeni bir gün başlayacak
Ve dünya yeni bir mutluluğa doğru yol alacak.

Ama biz, müthiş bir depremle ayrı düşmüşüz,
Ve atılmışız ayrı dünyalara, birleşmeyen yollardayız,
Sisli ve felaket günler boyunca dolaştıktan sonra
Bu müthiş yıkıntılarda acıyı tattıktan sonra.

Bir köprü bulacak mıyız geçmeye, ellerimiz açık,
Büyük uçurumun üzerinde buluşacak mıyız,
Yüzlerimizde acının birbirinden derin yaralarıyla
Her şeyin sona erdiği bir kıyamet gününde?

Hep inip çıkacak mıyım dağ yollarını böyle yalnız
Sisler vadisinden geçen eski bir bilge gibi?
Gün serin ve parlak olacak ve kar parıl parıl
Ve sen, çok uzaklarda, yabancı, unutacaksın belki beni.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

*Hristo Smirnenski (1898-1923)***KALABALIKLAR**

Bastırılmış, kudretli bir fırtına gizlidir kalabalıklarda

Orada güneş de vardır.

Kuşattığında bitimsiz kalabalıklar

Kenti, kurşuni bir toz kaldırarak

Kaynaşan, kabaran o dalgalanmada

Bugünün kaygılarının fırtına bulutları çalkanır

Ve gelecekteki mutluluğun

İşıldayan belirtileri...

Onlar büyük kavga için doğarlar

Kahramanları adsızdır

Yıldızların sımsıkı kaynaştığı

Samanyolundaki gibi tıpkı:

Bir başına gözleyemezsek de hiçbir yıldızı

Samanyolu nasıl da göz kamaştıran bir ışıltıyla parıldar

Güçlü bir yürek çarpar bağrında kalabalıkların

Yeni dünyanın yüreği

Ve duyduğunda kalabalıklar

Silah başına çağrışınca

Kükreyen alanları gümbürtüyle doldururlar

Paramparça ederler tüm barikattan

Ve yürek, kanatlanır yükseklere

Yeni dünyanın yüreği

Türkçesi: Atıol Behramoğlu

Atanas Dalçev (1904-1978)

İSTASYONDA KARŞILAŞMA

Bir taşra makasında trenden inmiş
 Bekliyordum gelmesini bir başka trenin.
 Çevremi kuşatmıştı ıssızlığı
 Ve yoğun karanlığı gecenin.

Ne bir ses ne bir nefes! Usul bir rüzgâr sadece
 Taşıyıp getiriyordu içinden karanlığın
 Kurbağaların çığırışlarını
 Ve belli belirsiz gıcirtısını bir tulumbanın.

Çok şeyler düşündüm o karanlıkta;
 Bu, sonsuzlukla ilk tanışmamdı.
 Kuşatıp çevremi o ıssız alanda
 Karşıma ilk kez çıkmadaydı.

Dumanlı karanlığının uçurumlarıyla
 Doldurup küçük istasyonu
 Salkım salkım takım yıldızlarının
 Kudretli güzelliğini savuruyordu.

Ve yırtınmadaydı tüm bu parıltı
 Kendini dışa vurmaya.
 Ve ben ölü uzayın şiddetli ayazını
 O an ilk kez duydum tüm varlığımla.

Ve fısıldadım, kesilerek soluğum:
 “Ey sonsuzluk, nasıl da yabancısın bana!
 Boşluğundan senin acı duyuyorum
 Hiçbir zaman alışamayacağım ona.

Yüzyılların soğukluğu var sende
 Benimse özlediğim şey sıcaklıktır.
 Benim olan her şey burada işte
 Bu günahkâr, bu küçük dünyadadır.

Burada üzülrler görmeyince beni
 Ve şu saatte de benim yüzümden
 Bir lamba altında uyumayanlar var
 Işık sızmasa da pencerelerden.

Bağışla beni, takım yıldızlar diyarı;
 Görkemine diyeceğim yok onların.
 Fakat evimin penceresindeki ışıkcığı
 Değişmem ışıltısına tüm yıldızların.”

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

SUSUŞ

Yıllar yılı sustum ben
 Kafa düşünceден çatlayacak
 Bugün sıyrılıyorum ancak
 O mezar sessizliğinden.

Aklım hâlâ büyüdü
 Adsız sınırsız bir boşluk
 Ne günler ne geceler aştık
 Ölümle aynı türü.

Bir sıkıntı kötürüm eden
 Artık özgür olsa da evet
 Gelir düşünceye nasıl nereden
 Kafesten uçacak o kuvvet.

Sanki hastalıktan kalkan biri
 Dizlerim yürümeye yabancı
 Güçsüz bir öfke, tuhaf bir acı
 Tekrar dile getiren beni.

Tıpkı eski kısa yazılar vardır
 Hızlı bir göçün başlangıcında
 Hükümlü duvara yazar da
 Ardından darağacına yollanır.

Türkçesi: Necati Cumalı

Mladen İsayev (d. 1907)

BİR DÜŞ

Ölmüş yatarım. Gecedен karanlıktır
katilim benim.

Asılmış üstüme bomboş bir gök.

Bir yerlerde, sanki cehennemde, bir kurt ulur.

Bir taşlı yamaçta, dikenler, otlar arasında
vurulmuş yatarım yapayalnız.

Rüzgâr başlar inlemeye geceyarısı,
az sonra döner azgın fırtınaya.

Kuduran rüzgârla daha bir kararır gece.

Bir ana öpücüğü ve konuşur ardından biri:

“Öldün anayurdun için yağıdım, şahinim,
kalacaksın benimle son gününe dek diri!”

Bu ne, cansız başımın çevresinde dolaşan,
anam mı yoksa dikenler mi otlar mı?

Rüzgârın süpürdüğü bu yamaçta kimseler yok.

Bir ben, vurulmuş yatan. Ölmüş yatan.

Soluk almam. Yanmam.

Kaba otlar arasında yatarım yapayalnız.

Karanlıkta kudurur fırtına. Ve yolumu
boşuna bekler anam.

Türkçesi: A. Kadir-Gülen Fındıklı

Nikola Vaptsarov (1909-1942)

DOĞDUĞUM ÜLKE

Doğduğum ülkede gün boyunca
Mavi gök gülümsedi durdu
Ve bütün gece, şafaktan önce
Yıldızlar görkemle parılıyordu

Fakat akşam alacasında eve dönerken
İri adımlarla, işgünü bitiminde
Gördüm gizlenen düşmanımı
Gölgede, elinde bir tüfekle

Bana sevmeyi öğrettin anacığım
Seni sevdiğimce, tüm insanları...
Herkesi sevmeye hazırım
Ama ekmeğim ve özgürlüğüm de olmalı...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ÖLÜMDEN ÖNCE²⁰

Acımasız, dizginsiz bir kavga bu
Başsız, sonsuz, destansı.
Bir başkası dolduracak senden boşalan safı
Burada tek adam hesabı olur mu?..

Kurşuna diziliş; çürüyüş sonra...
Her şey yalın, mantıksal, yaşamak gibi.
Fakat birlikte olacağız büyük fırtınada
Halkım, çünkü sevdik seni...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

²⁰ Vaptsarov bu şiiri, "Veda Şiiri" ile birlikte, idama mahkum edilerek kurşuna dizildiği gün, idam mangası önüne çıkarılmadan hücresinde yazmış ve arkadaşlarına ulaştırabilmiştir.

VEDA ŞİİRİ

Karıma

Geleceğim bazen uykudayken sen
 Beklenmedik, uzak bir konuk gibi
 Sokakta bir başıma koyma beni
 Kapıyı sürgüleme üstümden.

Usulca girecek, bir yere ilişeceğim
 Bir zaman, karanlıkta, bakacağım yüzüne.
 Ve yorgunluk gözkapaklarımı indirince
 Seni kucaklayacak ve çıkıp gideceğim

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

AŞK TÜRKÜSÜ

Bir barut fıçısı gibi çöker üstümüze
 betondan bir yapı, kocaman.
 Yüreklerimizde savaşın homurtusu,
 içimizde isyan, ateş ve kan.

Görürüm bu isyanı şimdi de
 fabrikaların bacalarında,
 gün batısındaki kızılılıkta,
 dingin, mavi gökyüzünde.

Daralırken buralarda korkunç çember,
 yanaş bana, gel söyleyiver,
 suç mudur bu benim yaptığım:
 Ayırdığım yüreğimde aşka bir yer?

Suç mudur yoksa, gel söyleyiver,
 gürültülerle çalkalanırken fabrikalar,
 mitralyözle taranıp biçilirken ortalık,
 suç mudur “seni seviyorum” demek?

Aşkımızın dünyası çok daraldı,
 ne yapalım, sevgilim, bu bir gerçek!
 Bu türkücüğü bunun için yollarım sana,
 gözlerimde pırıl pırıl bir gelecek!

Türkçesi: A. Kadir-Asım Tanış-G. Santoro

Aleksandr Gerov (d. 1919)

DÜŞ

Ürpermeler vakti, güzel düşler

Ve kaynayan kanın vakti.

Tomurcuklar açtı, aşk çiçeklendi

Kokusu, taçyaprakları ölü.

Artık uzanmıyor bana dudakların.

Gövden artık bir zevk kaynağı değil.

Ağzım açsan tepem atıyor. Boşluk, yanıbaşın.

Yanında canım sıkılıyor, yalnızım yalnız.

Ama akşam, bastıran karanlığa bakıyorum,

Gökkubbede tırmanan yıldızlara;

Önümde sekiyor dünya-

Bir sırça kap, bir yığın büyü perisi.

İçinde, bir ışın soluyor.

Tapılan dudaklar ağzıdır bir ölünün.

Ve dönüyor, dönüyor durmadan

Sonsuza dek - kırık kalplerin tozu.

O zaman, bu incecik ip, küçücük

Kalplerimizi birleştiren bizim.

Bir güç oluyor, gücü kavruk adamın,

Bir halat kadar güçlü-demirden bir halat.

Sana böyle kızgın böyle yabancı

Uyanmasız bir uyku düşlüyorum

Toprağın beni kucaklayacağı günü,

Göğsünde tatmak için uykuyu.

Türkçesi: Özdemir İnce

Veselin Hançev (1919-1966)

PARİS YAĞMURU ÜSTÜNE BİR LATERNA ŞARKISI

Bir hikâyedir bu eski mi eski
 Paris kadar eskidir derler.
 Şirin bir kız portresi, elinde çiçekler
 Bir kaldırım ressamının çizdiği.

“Hoşça kal!” dedi ayrılırken kız
 “Uzaklara gidiyorum
 Burada ne aşk var, ne ekmek, ne tuval
 Kara boyalar sadece.
 Ve caddeleri Paris’in
 Seine Nehri’ne çıkan hepsi de.”
 “Ne olur kal!” dedi ressam
 “Üç rengim var senden aldığım
 Altın sarısı, mavi ve kırmızı
 Ve Paris’ten de bir gök
 Sıcak, ışıltılı
 Ve işte bir kaldırım
 Cömert, büyük, parlak,
 Madeni paraların gelip konacağı...”

Bir hikâyedir bu eski mi eski
 Paris kadar eskidir derler.
 Şirin bir kız portresi, elinde çiçekler
 Bir kaldırım ressamının çizdiği.
 “Ne olur, bay kaldırım!” dedi sonra
 Diz çöküp yumuşak bir sesle;
 “İzin ver şu geniş tuvaline
 Bir küçük kız resmi çizmeme
 Mavi, altın sarısı ve kırmızı
 Üç tebeşirimle...
 Dinlenirken o üstünde senin
 Isınacak bütün gün Paris’in güneşinde

Ve yaklaşacak yanına
Bakışlar, adımlar, eller
Ve cömert, büyük, parlak
Madeni paralar düşecek üstüne...”

Bir hikâyedir bu, eski mi eski
Paris kadar eskidir derler.
Şirin bir kız portresi, elinde çiçekler
Bir kaldırım ressamının çizdiği.

Ve ressam yıkıp kaşına kasketini
“Hadi gel!” dedi kıza
Ve ilkin gü, kabarık
Altın sarısı saçlarını
Yerleştirdi taşlara...
Sonra gözlerini, koyu mavi
Ve kırmızı dudaklarını
“Hoşça kal” diyen.
Ve elini. (Katran kokulu bir çiçek demetini
Sımsıkı tutan hâlâ.)
Ve sonra “Kal!” dedi “Ne olur...”
Usulca okşayarak onu
“Daha rahat bir yatak alırım sana
Ve çiçekler, çok daha güzellerini;
Ve akşamları, gün batarken
Aşağılarında Seine’in
Kara nehir mavnalarının arkasında;
Cömert büyük, parlak
Pek çok paramız olacak...”

Bir hikâyedir bu eski mi eski
Paris kadar eskidir derler.
Şirin bir kız portresi, elinde çiçekler
Bir kaldırım ressamının çizdiği.

Düştü bulutların, kuşların gölgesi
Düştü gölgeleri gelip geçenlerin
Silindi hızla ressamın çizgileri
Düştü ölü yapraklar, muz kabukları
Ve ansızın yağmur damlaları başladı düşmeye...
Oh! Paris yağmuru
Keyifle tıpırdayan, usulca
Pırıltılı, alaycı
Karanlık, okşayıcı...

Geçip gitmeyen bir tek
Yağmur oldu, serperek
Cömert, iri
Gümüş paracıkları...
“Dur!” dedi ressam, “Ne olur!
Dur! Gidecek yoksa...”
Ve yüreği inledi acıyla
Ve kızın kederle boşandı gözyaşları
Ağladı altın sarısı, mavi
Ve kırmızı gözyaşlarıyla
Ve akıp gitti Seine’e...

Bir hikâyedir bu eski mi eski
Paris kadar eskidir derler.
Şirin bir kız portresi, elinde çiçekler
Bir kaldırım ressamının çizdiği...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Valeri Petrov (d. 1920)

MUTLULUK

Geceydi, Vitoşa'dan geliyordum
Arabanın içindeydim tek başıma.
Çevrede sıra sıra şaşkın yayalar
Gitar sesleri, şarkılar.

Koyu karanlığın içinde
Küçük bir yıldız gibi birden
Farların yansıması parladı
Genç bir adamın omuzunda.

Hepsi bu kadar, bir saniye ancak
Ama neler vermezdim uğruna
Nişan yüzüklü bir kadın elinin
Böyle konması için omuzuma.

Türkçesi: Özdemir İnce

Blaga Dimitrova (d. 1922)

YOLDAKİ YALNIZ KADIN

Bir sakıncadır, bir tehlikedir bu
hâlâ erkeklerin olan bu dünyada
yürümek yalnız başına.

Her dönemeçte bekler seni
pususu saçma rastlantıların.

Sokaklar yaralar seni
meraklı bakışlarla.

Yoldaki yalnız kadın.

Tek savunman senin
savunmasız olman.

Düşünmedin erkeği
dayanılacak bir destek gibi
yaslanılacak bir ağaç gövdesi,
sığınılacak bir duvar gibi
düşünmedin erkeği.
Düşünmedin erkeği
bir köprü, bir tramlen gibi.
Yapayalnız çıktın yola
eşit koşullarda tanımak istedin
ve istemedin hiçbir şey erkeği sevmekten başka

Uzaklara gidebilecek misin,
yoksa düşecek misin çamurlara?
Bilmiyorsun, direngensin ama.
Devirseler de seni yarı yolda
gene de bir yerlere varmış olacaksın
mutlaka.
Yoldaki yalnız kadın
Her şeye rağmen yürüyorsun
Her şeye rağmen durmuyorsun

Hiçbir erkek
yalnız olamaz
bir kadın kadar.
Karanlıklar diler önüne
bir kapalı kapı.
Geceleyin hiçbir kadın
tek başına gidemez yolda.
Ama güneş, bir gardiyan gibi tıpkı,
açar uzayı sana
tan vakti.

Ama karanlıkta da yürüyorsun sen
 çevrene korkuyla bakmadan.
 Ve her adımın
 bir güvenlik belgesidir
 seni uzun süre korkutan
 erkek için.
 Adımlar çınılıyor taşlarda.
 Yoldaki yalnız kadın.
 en sessiz, en yürekli adımlar
 aşağılanmış toprakta,
 kendisi de yolda
 yapayalnız bir kadın olan toprakta.

Türkçesi: Özdemir İnce

Bojidar Božilov (d. 1923)

ÜÇ KITA

Yakıcı yeli bekler gibi yaprak,
 Tıpkı otun yağmur bekleyişi gibi
 Bekliyordum seni, sabırla,
 Ama tarlalarda, dikenli çavdarın yanında değil.

Her dakikanın sensiz geçtiği
 O tramvay durağında,
 Bana ne kırlardan, çavdarlardan,
 Benim baharım yanıbaşında.

Kentlinin budadığı ağaçta,
 Tüm çiçeklerde, pazarlarda satılan.
 Taa boz renkli parkelere kadar.
 Ve sen geliyorsun, baharı taşıyarak!

Türkçesi: Özdemir İnce

Pavel Matev (d. 1924)

KÖYLÜ

Kentlerin, gökyüzü yerine
katları vardır.

Kentlerin, kırlar yerine,
kaldırımları vardır.

Ay parıldamaz kentlerde geceleri
sokak fenerleri vardır.

Her yerde kapalıdır kapılar.
Her yerde bir giz.

Çekingen köylü
ezilmiştir burada.

Ve susar.

Yalnız bırakılmıştır,
yabancıdır toprak.

Bir karanlıktır,
onun için
elektrikle aydınlatılmış
ay ışıksız geceler.

Hüzünlüdür köylü,
o beklenmedik konukların
gürültüsüne alışıktır.

Yitik bakışlardan
tüm çiçek uzak
ama birtakım buketler var.
Bir iki saatte solan
buketler var.

Duyduğu uğultular
ama türküsü değil bu
tutkuyla uğuldayan kırların.

Bıkmıştı ineklerden,
köpeklerin havlamasından.
Horozların öttüğü saatlerde
uyanıyordu.
İğreniyor şimdi
şişelerde satılan sütlerden
ve piliçlerden
vitrinlerde
kadavralar gibi duran.
Şimdi,
oturmuş
böylesine gereksiz
bir köşede
gün batımında
susuyor ve iç çekiyor.
Bu o mu?
Ben miyim yoksa?

Türkçesi: Özdemir İnce

Georgi Cagarov (d. 1925)

SORGUDAN SONRA

Boyu iki adım hücrenin, eni de...
Buzdan soğuk kıvrıldığıın saman.
Kolunu uzatırsın; duvar.
Başını kaldırırsın; tavan.

Ve engin kırlar var az ötede
derin nehirler
dağ dizileri
kanat sesleri gökte
yurdun yani
ve alıp uzaklara
götüren yollar.

Arkadaşlar var az ötede
 düşler
 deniz kıyıları...
 Ve sen
 savunabildin
 tüm bunları
 topu topu
 iki adımlık bir alanda...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ANNEME.
 Gözlerim kapalıyken yıldızlar parlar
 Ve bildik dağlar belirir uzakta
 Gök mavidir ve titrer donukça
 Yükselir yalçın doruklar.

Küçük evler görünür saman damlı
 Çift atlı araba ilerler kır yolunda
 Ve iki ırmak, anam gibi tıpkı
 Sevgiyle açar kollarını bana.

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

VE İNANIYORUM

Ülkem, çok yazdım senin için
 Ve hep yazacağım.
 İçimde, düşüncemde,
 Günümde, gecemdesin.

İşte böyle geçecek hayatım.
 Ve inanıyorum, bana dudakların
 Bir gün "Oğlum!" diyecek...
 Ve kavuşacağım toprağına...

Sayısız ozana, sayısız yiğide
 Beşiklik eden;
 Ama katlanmayan
 Tanrılara
 Ve korkaklara.

Türkçesi: Özdemir İnce

GİDECEKSİN

Bırakıp gideceksin sen beni,
 dünyam tümüyle kalacak ama
 o bir tek gün
 ve sımsıcak iki avuçta.

Soluğun kalacak bir de
 çiy tanelerinde domurlanan,
 çimenlere düşen gümüşsü iz
 ayaklarının ardından.

Kalacak suskunlukla iç içe
 o çözülmez iki bakış
 ve iki gönül kalacak
 birbirine dolaşmış.

Koyakta hep öyle köpüre köpüre
 çağıldayıp gidecek su,
 bırakıp da gitmeyecek ama
 seni yakınımda bulma duygusu.

Aldatacak seni bugün
 nereye çekerse çeksin.
 Bırakıp gideceksin sen beni,
 bırakıp gideceksin.

Türkçesi: Kental Özer-Fahri Erdinç

*İvan Davidkov (d. 1926)***GERİ ÇEKİLME**

Bulut sürüleri, otladınız mı tanyerinin otunu?

Başı tıraşlı bir çocuktur gökyüzü. Çıt yok,

tek bir çalkantı sesi toprağın üzerinde.

İşte benim görkemli tacım: yosunlardan bir taç.

Sözcüklerim sıçırıyor balıklarla birlikte

sabah kumsalının üzerinde.

Kendi kendimden, tanyeriyle soyunmuş durumda,

arıyorum uzaklıkların ele geçirdiği yüzü.

Boş bir kilise gibi sessiz duruyor okyanus

sarkıyor martıların çarmihına gerilmiş ruhum.

Ve geri çekilme saati aralıyor düşüncelerimi

aralar gibi kapısını bir kulübenin,

terk edilmiş bir tahta benzeyen sobayla birlikte

rüzgârların geceyi geçirmek için girdiği.

Bir örümcek ağı gibi parlıyor kuşku köşelerde

ve duruyor gökyüzünde bir kırık çapa

bir kuyrukluyıldızın kuyruğu Avcı Cebbar'ın

altında.

Türkçesi: Özdemir İnce

*Liana Daskalova (d. 1927)***KÜÇÜK ŞEYLER**

Severim küçük şeyleri
 küçük çocukları
 küçük evleri
 küçük ülkeleri,
 küçük çiçekleri; menekşeler gibi.

Gösterişsiz küçük şeyler,
 uçsuz bucaksız alanları vardır ama.
 Eskiden küçük bir kente otururdu,
 büyük bir mutluluk yuvasında.

İyilik vardır küçük şeylerde.
 Gözyaşında, öpücükler, yüce gönüller.

Daha zordur şu dünyada büyük olmak
 ve her konuda onurlu kalmak.

Güçtür hem güçlü hem de sevecen olmak
 güçtür yetkili olup da doğru kalmak.
 Büyük bir umutları vardır küçüklerin:
 Ağır ağır çizmek: dize dize

adım adım

çiçek çiçek

nokta nokta bir çizgi çekmek
 ve yaratmak daha iyi bir dünyayı.

Ve yüreğiyle inanıyorum ki çocukların
 boyutlarda değildir büyüklük
 uçsuz bucaksız bir güçtür sevecenlik
 çok önemlidir insanın ruh saflığı
 küçük sevecenlikler büyük aşkları doğurur
 büyük dağlar menekşelerden oluşmuştur
 büyük ozanlar dağlarıdır sayısız küçük çiçeklerin.

Türkçesi: Özdemir İnce

Peter Karaangov (d. 1931)

GERİYE SAYMAK

Geriye saymak; sıfıra dönmek.
 Böyle bir şey var gerçekten de!
 Kavrulup yok olması Hiroşima'nın
 Atom rüzgârıyla
 budur işte...

Geriye saymak; sıfıra dönmek...
 Sayılar birbiri ardına hızla çözülüyor.
 Soyluların kurduğu şatolar, katedraller
 Saman çöpü gibi gevriyor.

Dağ dorukları da gevriyor
 benim kafatasım da...
 Beni size bağlayan yeşil çağ
 Çöküyor kumdan bir köprü gibi.

Geriye saymak; çözülüyor yıllar
 O genç günlerin kırlarına...
 Geçtiğimiz yollar boyunca geriye gidiyorlar
 Başlangıcına çağımızın.
 Geriye, başlangıca, o küçük kasabaya
 Köprünün üstündeki tavus kuşu
 Çay bahçesi, eski tip gramofon
 Ve tekrar edip duran aynı ezgi.
 Ve işte çocukluk arkadaşlarım, meslektaşlarım
 Geçiyorlar ırmağın üstünden yavaşça
 Dudaklarında kuru bir gülüş ve kır düşmüş saçlarıyla
 Fakat bir düşte gibi yakışıklı.

Mimarlar,
 istasyon şefleri,
 ve doktorlar,
 dalgın bakışlı şairler.
 Üniversite öğrencileriydik

Ve işte ilkokul öğrencileriyiz şimdi.
 Kumral, açık alınlarımıza
 Düşürüyorum duyduğum acının gölgesini.

Bağrımda

ürkünç bir hızla
 Dönüyor geriye doğru rakam sıraları...
 Geriye! Sıfıra! Geriye saymak!
 Sıfır, hiç demektir.
 Sıfır, onulmazca yıkılmış bir ocaktır
 Azgın, yakıp kavuran bir kıyamette.

Bir infilaktır her şeyi yok eden!

Ve her şey fırlıyor geriye:

Beyin

duygu

hücre

Su

Ve ayrışıyor yapayalnız atomlarına
 Yapayalnız bir yıldızın.

Gezeganimiz harikalarla dolu daha!
 Uzayın ıssızlığını düşündüğümüzde.
 Onun varlığıdır kaynağı mutluluğun
 Odur temel anlamını veren maddeye...

Okul arkadaşlarım, fizikçiler, matematikçiler
 Durdurun geriye gidişini sayıların!
 Koşun imdadına benzersiz, biricik
 Yeşil ve böylesine capcanlı dünyamızın...

Türkçesi: Atıl Behramoğlu

Andrey Germanov (d. 1932)

İLKEL DÜŞLER

Dimiler Stefanov'a

Her gece bir karabasan bela olur bana
 Kaynaşır uykumda taş devri insanının korkuları
 Yavaşça kımıldar sürünürler
 Sayısız geçmiş çağlardan...
 Kaçıp gitmekten başka ne yapılabilir o zaman?
 Suçlamalı mı kızıl kanı canlı diye böylesine?
 Acı veren, umarsız üşüşmesi kurtların...
 Erimek, yok olmak, karışmak toprağa...
 Doğmak kanatlarla ve geride bir gölge bırakmak
 Dehşet
 parçalasın diye...

Her gece aynı şey., ve derken:
 -Kes gürültüyü, oğlan uyandı yine
 Yarın okula gidecek erkenden...
 -Özür dilerim...
 Kalbim sıkışmış olmalı...
 Gidip pencereyi açarım titreyen ellerle
 Bir sigara yakarım yaslanıp pervaza
 -Tiryaki olmadığım halde.-
 Dünya nasıl da harikulade şimdi
 Olağanüstü sessiz
 Ve dopdolcu, yaşamı solumanın ateşli rüzgârıyla
 Ve depremsel zonklamasıyla yüreklerimizin!
 Ve ancak o zaman görürüm yanan uçlarını
 Sessiz sigaraların her pencerede...
 Bizim apartmanda. Orada, ilerde. Şurada da...
 Bizim caddede... Tüm kentte...
 Bizim dünyamızda... Ve dünyalarında onların...
 Yanan uçları
 sessiz
 sigaraların...

Kırmızı sinyalleri gibi olgunlaşmış alarmın!
 Hayır! Artık şimdi
 Mağara insanının korkuları değil söz konusu olan,
 Ve onun ilkel düşleri!
 Tüylerim ürperir savaşı düşünerek
 Ve öteki modern şeyleri...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Dimiter Stefanov (d. 1932)

OTUZ ÜÇ YAŞINDA

Otuz üç yaşında
 (Tam orta yerinde yaşam yürüyüşünün
 İsa ile aynı yaşta
 Ortasında Uzay Çağı'nın)
 Ayrılıyorum yarısından
 yaşamımın...

Bir zamanlar matematiği
 Pekiyi olan ben
 Kavradım otuz üç yaşında
 Bu pankartlar, atomlar
 Roketler, sibernetikler
 Kiliseler, plastikler
 Ve söylevler çağımızı
 Belirleyen en önemli şeyi:
 Her şeyin ikiye ayrılması...

Ayrılmış her şey ikiye: Doğu, Kuzeye ve Güneye
 Ve insanlar: Doğulu ve Batılı diye.
 Ayrılıyor dünya
 Düşmanlarla çılgınlarla
 Biz zaman ayrılmaz olan fırtınalar
 Ayrılıyor atom mantarlarına ve elektrik üretim merkezlerine

Arkadaşlar da ayrılıyor
 Dünkülere ve bugünlere
 Perdeler bile ayrılıyor
 Oya işlemelilere
 Ve demir perdelere...

Yanıbaşımda yatıyorken sen
 Bir çift yeşil göz ayırıyor beni
 Öteki kadınlardan.
 Bak, kızımız
 Daha dün emekleyen:
 Geliyor bize doğru sevinçle...

Bir artı işareti gibi
 yana açılmış kollarıyla...

Fakat o yeni Milad'ın insanıdır
 Önümüzdeki otuz üç yılda...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Eftim Eftimov (d. 1933)

NE ZAMAN BÜYÜR NEHİRLER

Bir soru çıkmıyor hiç aklımdan:
 Nehirler büyürlerken neden
 Sessizce ayrılırlar doğdukları topraktan;
 Üzülsele de sılayı bırakırken.

Neden kalmazlar sonsuza dek
 Onları duru gözyaşlarıyla besleyen kaynakta
 Avutan ezgilerle, yaşam veren
 Bu derin gölgelikte, kayınların altında.

Yoksa çok mu dar geldi bu tepeler
 Öğrendikleri şarkılar için:
 Bu yüzden mi açık ovalara yöneldiler
 Ötesine ağaçların, dağ geçitlerinin?

Ve nehirler ne denli büyürlerse
 O denli uzak düşerler kaynaklarına.
 Neden ama? Bu acımasız bilmece
 Üzüyor beni yol ayrımlarında.

Fakat geçmişe, çocukluktaki evime
 Döndüğümde dilsiz bir kederle dolar içim;
 Çünkü büyürken insan olmaya ben de
 Nehirler gibi bırakıp o yerleri gitmiştim...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Vladimir Başev (1935-1967)

HAVA ALANI
 Uçarken öleceğim havalarda
 Beyaz, uğursuz bulutlar arasında
 Yitirmeden duyumları,
 Tek bir izi bırakmadan.
 Hiç kimse ağlamayacak arkamdan...
 Sadece pist bilecek
 Nereden havalandığımı
 Ve hatırlayacağım onun
 Trajik aydınlığım

Ve eğer sen
 Aramak istersen izlerimi
 Hava alanına geleceksin
 Alüminyum kanatlı
 Devsel haçlar arasına.
 Önünde dur saat tablosunun
 Kocaman harflerle
 Sayılar saatler
 Ve mesafelerle
 Konuşan benim...

Dur orada
 Önünde dur saat tablosunun...

Türkçesi: Özdemir İnce

Lubomir Levçev (d. 1935)

ŞİMDİKİ ZAMANI YAŞAMAK

Nerede yaşarsam yaşayayım,
 nerede ölürsem öleyim;
 sabahleyin,
 erken,
 sabahleyin,
 insanlara dönüşünce yıldızlar
 kuvvet çizgilerine doğru
 ateşin vaftizine doğru
 ilk birliklere ulaşmak için
 ileri atılan isimsiz insanlara
 dönüşünce yıldızlar,
 ben de aralarındayım,
 ben de yoldayım,
 elimde Tanrı gövdesi gibi soğuk
 kuru bir ekmek parçası...
 yavaş yavaş dağılırken karanlık
 ama doğan gün gerinirken hâlâ
 işte tam o sırada
 duyarım
 o biricik benzersiz tadını
 şimdiki zamanın.

Mutluyum ben
 bilsem de
 ne denli tehlikelidir
 mutlu olmak.

Coşkuyla haykırır ruhum ama
 "Selam gün, yüksel doğan günün tanyeri,
 güvenebilirsin bana hâlâ!"
 Nerede yaşarsam yaşayayım
 nerede ölürsem öleyim;

akşamleyin
geç bir saatte
akşamleyin,
yıldızlara dönüşünce insanlar

ve çekilince bulutsuz gökyüzüne,
tabii ben de aralarındayım...
gün ışığı çekilir
ama kararsızken gece...

İşte tam bu sırada
duyarım
ben benzersiz görkemini
şimdiki zamanın.

Rahatımdır
bile bile
ne denli tehlikelidir
rahat olmak.
Ruhum gülümser rahatça;
"Selam alacakaranlığı batan günün,
şimdi hâlâ güvenebilirsin bana!"

Türkçesi: Özdemir İnce

GARCİA LORCA'YA ŞARKI

"Öldüğüm zaman gitarla gömün beni..."

F. G. Lorca

Nerde o kanlı Granada?
Nerde gömütün?
Kimlere sorayım, kimlere?
Durmadan kışneyerek
kumları eşen
sağrıları köpüklü taylara mı?
Yoksa gün görmüş kartallarına mı
Nevada doruklarının?

Uzak,
 çok uzak Granada!
 Mavi mi gökyüzü orada,
 mersinler yeşil mi
 bilmiyorum.
 Ama sen Granada uğruna can verdin.
 Ve orada
 segedilyalar söylenen
 İspanya toprağında
 çürüdü kanlı gömlekleri kardeşlerimin.

Uzak,
 çok uzak Granada'da.
 Gözyaşı dökmek için değil arayışım gömütünü.
 Şarkı söyleyeceğim başucunda,
 neşeli ve iyimser bir havayla
 dile gelecek gitar.
 Ve taşında senin
 bir Kastilya kaması bileyeceğim
 önümüzdeki savaşlar için.

Türkçesi: Fahri Erdinç-Kemal Özer

APPASSIONATO

Gece göğünü severim
 Çünkü çıplaktır.
 Gün ışığı engeller çünkü
 Evrenin çıplaklığını görmemi
 Ey, yıldızlarla dolu çıplaklık!

Gizleme çekiciliğini!
 Seni gözlemek istiyorum.
 Senin maddenin bilmecesini çözmek tutkusu
 Kucağına öyle bir güçle çekiyor ki beni!

Beni sev!
 Gecem ol benim!

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ÇEKOSLOVAKYA

X. yüzyılda siyasal sağlamlaşmayla birlikte Çekoslovakya'da köklü bir kültür hayatı gelişmeye başladı.

XIII. yüzyılın başlarına doğru Orta Avrupa'da sağlam bir güç oluşturan Çek devleti ülkenin kültür bütünlüğünü de sağladı.

XVIII. yüzyılın sonlarına doğru Alman etkisine karşı başlayan savaşla birlikte yazın ortamında da ulusalcı kıpırdanmalar filizlendi.

Bohemya'da modern edebiyatın doğuşu doğrudan doğruya şair Karel Hynek Macha'ya (1810-1836) bağlıdır. Kısa süren yaşamına karşın bu romantik şair sanatsal ve felsefi bir yenileşme hareketine yol açmıştır. Karel Jaromir Erben de (1811-1870) destan ve baladlarıyla bu dönemde etkili olmuştur.

Yeni Çekoslovakya'nın kurulmasıyla (1914-1919) ve I. Cumhuriyet döneminde Çekoslovak şiiri büyük bir gelişme göstermiş ve Josef Hova (1891-1945), Jiri Wolker (1900-1924), Jaroslav Seifert (1901), Vitezslav Nezval (1900-1953), Vladimir Holan (1905), Frantisek Hrubin (1910-1971) gibi ozanlar bu şiirin kurucuları olmuşlardır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Çekoslovak şairleri ileri bir hümanizm anlayışı içinde şiir yazmışlardır.

1993'te Çekoslovakya, Çek ve Slovak devletlerine ayrıldı.

Petr Bezruč (1867-1958)

Kanım azaldı
Ama ağzımdan akıyor hâlâ.
Otlar bürüyünce mezarımı,
Ben ölünce,
Kim alacak yerimi,
Kalkanımı kim tutacak?

Dumanlara bürünerek geldim ocaklardan,
Gözlerim gece gibi karaydı,
Alevler fışkırıyordu burnumdan,
Şafakta olsun alacakaranlıkta olsun,
Karşısına dikildim o katillerin,
O para babalarının, o vurguncuların,
Madenlerden çıkıp geldim işte,
Varsın taşlar süslesin soylu başlarınızı,
Tutsak ettim hepinizi öfkemle,
Sıkılı yumruğumda hâlâ kini var
Beskyd dağlarından gelen bir madencinin.

Kanım azaldı
Ama ağzımdan akıyor hâlâ.
Otlar bürüyünce mezarımı,
Ben ölünce,
Kim alacak yerimi,
Kalkanımı kim tutacak?

Türkçesi: Ülkü Tamer

*İvan Krasko (1876-1958)***BABA TOPRAĞI**

İniyordu barışçı, sessiz gece
 Gri ormanlar üstüne
 Alçalan güneşin ölgün pırıltısında
 Kankırmızı tarlalar
 Ürkek, yabansı basıyorum toprağa, işsiz güçsüzün biri
 Gurbetten geliyorum
 Yüzüyor güneş, denizde kandan bir gemi
 Sonsuza kadar

Toprak üstünde nemli ağırlığı ekin yığınlarının
 Titrek ve hışırtılı
 Yok kimse, el eden, adımı seslenen
 Alnı kırış kırış biri
 Gözlerinde bir soru, yumuşak, içten
 Konuşmasız, azarsız, incitmeyen
 Neden kodun gittin tarlaları
 Kim görüp gözetiyor şimdi onları

Güpegündüz, öğle sıcağında güneşin, yine nemlisin
 Toprak yığnında oluşan önsezi
 Birikmiş gözyaşları yüzlerce yıldan
 Mutsuz kullardan
 Nasıl kuruyabilir-onlar çıktandır
 Tutsaktır gözyaşlarına
 Kızgın güneş yakıp kavurmak ister hâlâ
 Bir ağırdır hâlâ sürüp gider

Yaşlı elma ağacına bakıyorum
 Bir yabancı, daha şimdi gelmiş
 Kanlı toprakları atalarımın
 Yurda döndüğümü anlıyorum
 Acılı bir ses, bir iç çekiş, atalardan yükselen
 Kalpte yeşeren
 Toprakta çimleniyor ejderha dişlerinin izi
 Tutsak eden önsezi

Türkçesi: Kemal Kandaş

KAVAK AĞAÇLARI

Ah kavak ağaçları, ipince, upuzun kavak ağaçları
 Kasım ayı yakılmışlığında tarlanın
 Büyük ve karanlık, orada dikilmişler
 Donmuş, katılaşmış, kötü rüyalara benzer
 Kavak ağaçları

Ah kavak ağaçları, yapraksız, çırlıçıplak kavak ağaçları
 Kocaman çitler, devlere benzer, karanlık ve kaygılı
 Yalnız ve avuntusuz artıkları
 Gibi yıkılmış, kül olmuş bir samanlığın
 Kavak ağaçları

Ah kavak ağaçları, dimdik ve cansız kavak ağaçları
 Çayır kenarları karanlık ve dilsiz
 Cinlere benzer ruhlar çıkıyor Nirvanadan
 Boş tarlalara dimdik bakan
 Kavak ağaçları

Ah kavak ağaçları, kendini beğenmiş kavak ağaçları
 Görüntüleriniz gibi yitecek ruhum
 Nirvana'ya mı yükseliyorum
 Yolunu şaşırmış bir kargayım
 Gecede uçuyorum

Türkçesi: Kemal Kandaş

Karel Tornan (1877-1946)

AVİGNON KÖPRÜSÜ ÜSTÜNDE

Avignon Köprüsü üstünde
 dans edilir,
 Avignon Köprüsü
 türkü söyler,
 kısa sürer danslar
 durmadan şırıldar su.

Avignan Köprüsü korkuluklarına
dirseklerini dayamıştı Papa,
Avignon Köprüsü üstünden
yüzyıllar gelip geçti;
Bugün bir Çek ozanı
orada geçiriyor iznini,
durmadan şırıldıyor su.

Avignon Köprüsü üstünde
allahaısmarladık!
Avignon Köprüsü üstünde
hoşça kal!
Selviler ve zeytin ağaçları,
insanı büyüleyen kırlar,
durmadan şırıldayan su.

Avignon Köprüsü üstündeyim
senin sayende,
Avignon Köprüsü üstünde
güçlü ve kuvvetliyim,
düşünüyorum ki geçti buradan
Bohemya Kırallı Charles IV,
durmadan şırıldıyor su.

Avignon Köprüsü üstünde
dans edilir,
Avignon Köprüsü
türküler söyler.
Prag Köprüsüne benziyor bu.
Uzun, uzun bir türkü.
Ve durmadan şırıldar su.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

*Josef Hora (1891-1945)***UYKUSUZ GECE**

Nerde dolaşıyor gözlerim
Sevgilim?

Hangi seherdir parmaklarımda
Yansıyan böyle gümüş renkli?

Geceyi sararken pespembe şafak
Kaybolur her şey.

Kapanan gözlerin karanlığında
Gözler.

Duyuyor musun vücudumu
Seninkinin yanında titreyen?

Dilin ağzımda
Aydınlanıyoruz

*Türkçesi: Muzaffer Uyguner***DUYGUSAL EĞİTİM**

Kadın elinin hareketleri, alto gülüş,
Güvercin kanatlarının grisi,
Yapraklarda yelin oyunu, çatlaması meyvenin,
Avucumda yakıcı soluğu bir köpeğin.

Böyle yok oluyordu dumanlar ve sesler, susuyordu,
Solgun ışıklar, oynayan gölgeler, uğultusu ağaçların,
Gece iniyordu üzerine kentin.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Stefan Krcmery (1892-1955)

ŞİİR

Yeniden uzanıyorum eski kemana, kalmış gibi hâlâ tellerde
Sıcaklığı yumuşak parmakların geçmiş günlerden
Ve uzanıyor sesler geçmiş günlere
Titreşerek tellerden
Arılar gibi ıhlamur ağaçlarına üşüşen

Bu uzayda iz bırakmadan geçmiş bir şarkı değildir
Rüzgârları dinmiş, anılara itilmiş bir şarkı değildir
Sevgi dolu bir elin çocuk yanaklarım okşaması da değil
Acı değil, tatlı değil, gülmek, hıçkırmak değil
Günah çağrısı değil, dalgaların sonsuzu aşması değil

Ve yüz gemi, hepsi de yepyeni, dalgalar üstünde
Sonsuza doğru gidiyorlar gündüz ve gece
Orada yelkenliler, görkemli, altınla süslü
Yıkılmış kaleler, göçmüş direkler üstünde
Açlıkla, susuzlukla ve doymuşlukla yüklü

Ve tüm kalıntılar, kurumuş, solmuş
Ve taptaze güller, alev alev yanan
Eli açık doğa, ülkemizi çiçeklerle donatan
Altın sarısı yazın, ekmek kokusu, devşirdiğimiz yemişler
Ve kabarmış dalgalar, Tanrı evi, baca ve köprüler

Rüzgâra karşı tohum ekiyorum dört doğrultuda
Durmadan çimlenen nedir içimin tarlasında
Bir ekiciyim ben, tezcanlı bir duyguda
Ölmezlik saçıyorum, ölmezlik tarlasına
Rüzgârın dört doğrultusuna
Toprağım ben, tohumum avuçlarında

Sen benim alınyazımsın, güneş, yağmur, çiğ, kaynağımsın benim
Ve ben fırtına, ben can, gökyüzünde kutsal evim
Kutuptan kutba yürüyoruz biz, eşikten kapıya yürür gibi
Karanlık göğü aydınlatan bir çift yıldızız
Ve yanımızda iki çocuk, biri erkek, biri kız

Nasıl karşı durabilir bize dünya, ölüm ahtapotları
Bizim tapınağımız evren, bizim kalemiz Tanrı
Aşağılık bir katil sıkmak ister gırtlığımızı
Mezarın yakınında. Ve ensesinden tutmuş Tanrı
Gazaba gelip çalmış, caddenin çamuruna
Bağrıyıyorduk denizin ortasından ormana dalmış gibi
Dalga beyaz bir at, sırtlamış bizi, nereye?
Azgın denizin binlerce dünyayı sömürdüğü yere
Yüzüncü kubbe örtüyor üstümüzü, iki yüzüncü gelmede
Dalgalar beyaz bir at, sırtlamış bizi, nereye?

Dalgalar altımızdadır kumsala dek
Ve çöl, tarla, fundalık
Yeniden çöl, tarlalar, değirmenler buğdayı öğüten
Ve tapınaklarda insanlar, dua eden, küfreden
Ve deniz bırakamadığımız elimizden

Türkçesi: Kemal Kandaş

*Konstantin Biebl (1898-1951)***YERYÜZÜ ŞARKISI**

Göklerin ayı,
Aramızdaki anlaşmayı unutma.
O kadar eğilmen doğru değil bence
Saklanmak ister gibi
Ermiş Ludmilla'nın eteği arkasına.

Gidecek öyle kısa yolun kaldı ki
Vinodradý'ye.
İyi düşün.
Önce kilisenin damından in,
Sonra su borularından.
Her yerde savaş var.

İşte Prag, altı aydır bekleyen bir saatli bomba,
İşte Pankrac, acılarımızın Bastille'i.
Ya Terezin?

Bir şair ölüyor orada,
Kurtulmuş Fransa'nın en güzel oğlu,
Robert Desnos,
Aşk gibi gözleri var.

Meleksi iki yürek gibi gözleri var,
Meleksi iki yürek gibi gözleri var saydam safranlarda,
Saydam safranlarda gözlerin en saydamı.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Jan Smrek (d. 1898-1982)

GENESİS VE EXODUS

Dünyaya geldiğimde
Bezelye çorbası gibiydi ortalık sise boğulmuştu
Ve babam -olayı kutlamak için-
Kırmızı şarapla sarhoş olmuştu

Sakallı yüzünü bastırdı sonra
Kendinden geçmişçe oğlana
Yaptığı gibi mutlu anlarında
Kar örtmüştü tüm dağları
Ve kasırğa ulumaları: Haho! Haho!

Kasırğa değildi o
Gaklıyordu baykuş, kukumav ve karga
Dua ediyordu papaz üç yaşında
Babamın mezarı başında

Acı günler başlıyordu
Bağrına basıyordu konu komşu
Annemin mezara konuşunu görmeyin diye
İyiliksever ellerde

Bağırıyordum lokomotif: Çabuk ol! Acele et!
Al götür beni dünyaya
Aklımı başıma toplamalıyım elbet
İsa gibi on iki yaşında

İsa gibi bundan böyle
Yeni bir anne aradım kendime
Başiboş yürüdüm ülkeden ülkeye
Bir yerlerde bekliyor olmalıydı
Sıpsıcak kalbiyle

Bekliyordum saygılı ve tok gözlü
Yeşerdikçe aramızda sevgi tohumu
Bir muştu, mutluluk ve huzur yüklü
Ve tüm nimetleri dünyamızın
Çeşit çeşit, küçüklü büyüklü

Diz çöktüm önünde askerlik şubesinin
Ağladım umutsuz ve içler acısı
Arındım ölüm korkusu
Mermiler, güller dolusu

O günden bu yana korkuyu attım
Sevme gücüm de kalmadı artık
Donmuş bakışlarım tarlalar arasında
Ve kilitli kalbim kül dolu kavanozda
Açıkça her bağıt, her yükümlülük
Hiçe sayılmışlıkta anlamsız ve boynu bükük
Ve yanılığlar büyük kapılar önünde
Sayısız kentte

Artık duygularımda değilim ben
Yargılarım yüzünden
Tüm sevgim yıldızlara artık
Ve kardeşliğim hane berduşlara

Çokça uğradığım bir eski katedral vardı
Günnük kokardı
Ve kaderine orada aralanırdı
Büyük kapısı gökyüzünün

Artık bağlanmıyorum bir noktaya
Tüm yeryüzünü kendimin sayıyorum
Coşturuyor uçsuz bucaksız dünya
Hâlâ neden pişirilir tuğlalar
Bana gerekli değil artık bunlar
Terk edilmiş oteller yolda belde

Her yerde her yerde
Beni ağırlamaya hazırlar

Artık tanımıyorum ülkeyi
Sürmeyi, ekip biçmeyi, tomurcuk vermeyi
Geyikler, ayılar, kaplanlar vurdum her yerde
Mississippi'de, Ob'da ve Nil'de

Biricik tarla değil artık beni sınırlayan
Ağaç değil, çit değil, çit kazığı değil
Bir sarı başak, bir baş hayvan değil
Sirenler işaret verir durmadan
Rüzgâr yön, denizler ses verir

Çelikten bir taya kurulmuşum
Gemim, benim kuğu kuşum
Dur, gelme, orda bekle! diyen yok
Bütün engellerden azat olmuşum

Böylece gidiyorum, Ah Tanrım
Nedir bu özlem, neden kararsızım
Senin ölümsüz annen
Açmadığı halde kucağını
Gemici gemisinden
Kucaklıyor yer yuvarlağını

Denizlerin şarkısı çınıyor-bu sesle
Kül kavanozu açılıyor kalbime
Çözmek için deniz havasındaki gizemi
Başlıyor Allahın Ruhulkudüsü gibi
Asılıp kalmaya denizler üstüne

Haho! Haho! Böyle uluyordu rüzgâr
Kaptan köprüde duruyordu
Ve genç dalgalar onu öpüyordu

Vitezlav Nezval (1900-1958)

AŞK

Gün yaş döker... Çiseler çayırın üzerine
Oğlanlar ve kızlar bağlamaya giderler ot demetlerini

Dönmezler geri
Çayır yeşildir gözler mavi
gözleri tıpkı bir tutam menekşe demeti
Oğlanlar ve kızlar sarmaş dolaş
Aşar başlarını menekşenin mavisini

Aşkla ve orakla yaşamak zor gelir bize
Aşkı yaralar keskindir orak
Çanın sesi duyulunca avlularda
Gözlerin bunca güzelliği kalmayacak

Er geç saat gelecek
gecenin içinde solan peygamber çiçekleri için
gelecek mutluluk saati
Küçük bir çocuk kaldırır başını yastığından
anne tutsaktır aynanın içinde

Acıdan ve güzellikten çatlar
acıdan çiçeklenir güzellik
Gökyüzü yıldızlarla dolu püskürtme
Gül rengi bulutlar döner otlamaya çayırda

Gece yaş döker.. çiseler çayırın üzerine
Oğlanlar ve kızlar otların arasında öpüşmeye gitmişlerdi

Sabah çocukları açacak onlara kapıları
Döner mi oğlanlarla kızlar
Dönmezler geri

Türkçesi: Eray Canberk

SIKINTI

Voltava'dır söyleyen bu sözsüz şarkıları
 Voltava söylüyor ve ben yazıyorum güftesini
 Gece ağlarını dökmüş ve av başlıyor
 Daha da ışıltılı bir bayram gecesinden
 Art arda ölüyordu yıldızlar derken
 Beyaz balıkların sözsüz oyunu içinde kederle ve iç çekmeden

Gel sevimli Madelon gel Hedwige gel Clara
 Voltava sarfa söyler Madelon gelmez ama

Döker yamaçlardan akan sularını Voltava
 Boğulmuş kadınların üzerine sisini serer gece
 ve ben işitilmez notaların sesleri gibi bulup çıkarırım onları
 beyaz köpüklerin taçlandığı kasvetli duanın seslerini
 Böyleydi ölümleri kadınların art arda
 beyaz balıkların sözcük oyununda kara kralların kucağında
 sözsüz bir aşk türküsü gibi geceleyin şenliklerin gürültüsü gibi

Gel sevimli Thérésé Marie Ninon Clara
 Voltava şarkı söyler Madelon gelmez ama
 Voltava'nın suyu üzerinde parıldıyor görkemli maskaralık
 Ah şarkı söyleyebilsem mızıkalar çalgılar çalınınca
 Kapkara kuyu bileziğinin altına serer ağlarını gece
 Ölü ay şöyle bir bakar örtündüğü rahibe harmanisi altından
 inci ışıltısını andıran havai fişeklerin sözsüz oyunu içinde
 sözsüz bir aşk türküsü gibi yüzyılların uğultusu gibi
 sizler gibi sevimli Thérésé Marie Manon Clara

Voltava şarkı söyler Madelon gelmez ama

Türkçesi: Eray Canberk

BULUTLAR

Sağ gözün öğle vaktidir gökyüzünün
En yüksek noktasındaki güneşi andıran gözbebeğiyle
Sol gözün öğle saatlerinde bir göldür
Ve bulutlar
Sanrılarındır senin
Aşkı düşündüğünde
Bir gemi geçer su üzerinden
Ya da Afrika
Korktuğun zaman sen
Akrep burcu çıkar bulutların içinden
Senin ellerini düşündüğünü balıklara göre anlarım
Bir evliliği düşünüyorsan eğer bin yapraklı gül açık eder bana
Aşk yorgunluğuyla masalsı kentler kurarsın
Tritonların kavgasıdır kararsızlıkların
Kederli misin bir mum yanar
Acele bir öpücük gönderirsin bana mühürlü bir mektubun
içinde

Çıngıraklar gibi ses verir sevincin
Tutkuya kapıldığın zaman
Bir çitin arkasına gizlenir bütün dünya
ne düşünüyorsun işte bir lamba
Yatmaya mı gidiyorsun bir gecelik görürüm
Ninni söyledin mi de birçok yeni doğmuş çocuk var yukarda
Senin uyduğunu açık eder bana kuştüyü yastıklar
Güneş batar batmaz uyursun
Ve açarsın gözlerini uykunda
Sağ gözünü gökyüzüne dikip
Sol gözünü bir göle
Aydır gözbebeğin
Kararsız düşünün beyaza kesmiş ayı
Genç kızlık dönemini görürsün düşünde
Ve kargalar havalanır mermer bir şatodan

Düşünde görürsün ilk öpücüğünü
 Ve bir kuyuya dalar bir akbaba
 Evlendiğin geceyi görürsün düşünde
 Ve can çekişir bir kuğu
 Yaşlılığını görürsün
 Ve bir yumak yuvarlanır toprağın üstünde
 Bu gece senin için bir uykusuzluk gecesidir
 Gökte bir tek bulut bile yok çünkü
 Yalnız sabah yıldızı açık edecek bana gün ağırırken
 ağladığını

Türkçesi: Eray Canberk

ÂŞIK KADINLAR

Coşkunuzdan bir gökkuşağı yapıldı
 güzel yavuklular
 Biri beni bırakır bir başkası gelir aynı güzellikte
 o da bırakır gider

Senin bana bıraktığım başkalarına veririm ben
 Voltava
 pırıldar Ey sen kıskanç kadın geçer ve şarkı mırıldanırsın
 ve çekip gidersin sonra

Üç renkli fiyonga karşılaştırılabilir aşkla
 saçlar ağız gözler
 Ölür ayak sesleri avlunun yankılanımında
 mavi bir gökyüzünü andıran avluda

Ah başkalarının benden istediklerini
 veremiyorum sana
 Nice geceler boyu aradığım kadın
 gelip kapıyı çalsana

Odamda kara bir bayrak dalgalanıyor mağrur
 Yüzlerce yeni gökkuşağı ve yeni renkler
 solsun
 Sen gel baştan çıkarıcı kadın

Sen benim maça kızım Ey benim güzel kadını
 Ey Maria
 Dinle piyanomun sesini senin içindir çaldığı
 arya

Fiyongada yalnız bir tek kara kurdela kaldı
 bir bez parçası işte
 Sen de gittin ötekiler gibi tıpkı
 Gittiler hepsi de

Türkçesi: Eray Cantürk

Jaroslav Seifert (d. 1901)

KÜÇÜK KIZLARIN TÜRKÜSÜ

Daha güzel ne var dünyada
 küçük kızlardan başka
 doğar doğmaz elma kokarlar
 ballı süt karışımıyla.

Küçücüktür hepsi birer gonca
 tenleri yıldızlanır
 üç yaşlarında
 belli belirsiz bir gölge
 çizer saflıklarını.

Tertemiz gülerler
 ve vücutlarından geçen dalga
 durur kalır doruklarda
 sonsuza kadar.

O zaman kızarır yüzleri
 Ama bebekleri oynar onlarla
 çocuk düşlerinde
 ve gözlerinden öpmeye zorlarlar.

Artık ezilmiş akağaç yaprakları
kokar tenleri burcu burcu
ve biraz çevirseler başlarını
yürekleri küt küt atar.

Türkçesi: Özdemir İnce

ADSIZ

Belki de bugünkü kadar hiç
duyumsamadık avuçlarımızda
bize özgürlük getiren
kızarmış ellerin sıcaklığını.

Henüz yitmedi kulaklarımızda daha
yıpranmış silahlarının uğultusu.
Sokaktaki insanlarımızın kolları
Gene açık eskisi gibi kucaklamaya.

Yüzünüzde bunca gerçek gözyaşları,
kucak açtığında ölülerine toprağımız,
hâlâ sıcak ve yakıcı gözyaşlarımız.
Evet, söylüyorum bunu bütün dünyaya!

Ve bütün yüreğimle haykırıyorum size:
Yaralamayın n'olur bu sevdayı!
Hayalleri paramparça olan ülkemizde
bir o kaldırıbilir bunca acıyı.

Türkçesi: Özdemir İnce

ÇEK KRALLARININ MEZARLARI ÜZERİNE
Yüreğimde utanç susuyorum akiklerin karşısında
Ah Çek mücevherleri
Şurada gömülü yatan silah
Eksiğimizdir bizim.

Henüz tomurcukta uyuyan
yaprak ve çiçeği ıslatan çiğ gibi tıpkı
sıvanırdı kan kılıca
zırh eldivenine, mızrağa sıvanırdı.
Yakarmak mı? Evet ama parıldasın elinde
kınından çıkmış silah,
yalnız kadınların elleri boş kalabilir
ama onlarınki de değil.

Saatler geçiyor ama gecikiyor
yeniden doğuş kulesinde bizim zamanımız.
Tarihin parmağı çizmedi duvara
çoşturucu bir arma.

Ama ateş alacak üzerinde kuruyan kan
Umutsuz değil henüz onuru kırılan.
Yalnız kadınların elleri boş olabilir,
ama onlarınki de değil.

Zavallı bir yakarıшта el kavuşturmak
yeter mi utançtan kurtulmaya?
Yalnızca çocukların elleri boş olabilir
ama onlarınki de değil.

Türkçesi: Özdemir İnce

Laco Novomesky (1904-1976)**KELİME**

Bitir şiirini, bize elveda de,
Sonra çek git, sevdalı şair.

Saat çaldı, zaman demir kesildi,
Biz kaldık içinde zayıf, şaşkın ve kararsız.

Acıma bilmeyen bu çağ selamlıyor bizi
Boğazda düğümlenmiş bir hıçkırığın sıkıntısı.
Her şeyi yitirdi mi?

Dilimin ucunda bir kelime var.
Acıyı düşündüm ve buldum çaresini.

Türkçesi: Eray Canberk

Vladimir Holan (1905-1980)**BİR ASANSÖRDEKİ KARŞILAŞMA**

Asansöre girdik. Yalnız ikimiz.
Bakıştık yalnızca, hepsi bu kadar.
İki canlı, bir an, gülümseyerek, rahatça...
Kadın indi beşinci katta, ben daha yukarı çıktım,
anladım bir daha göremezdim onu,
bir karşılaşmaydı, hepsi bu işte,
peşine düşseydim bir ölü sayılırdım ardında,
o da bana doğru gelseydi,
bu ancak olabilirdi öteki dünyada.

Türkçesi: Eray Canberk

ARASINDA

Düşünce ile sözcük arasında
anlayabileceğimizden daha çok şey vardır.
Sözcük bulunmaz kimi düşünceye.

Bir atın gözlerinde yiten düşünce
bir bakarsın, bir köpeğin gülüşünde
çıkmiş ortaya.

Türkçesi: Gürkal Aylan

KARŞILAŞMA V.

Bilinmeyen bir kentin kapısında
bir kadın yolumu kesti,
dedim ki ona: bırak geçeyim, ben girip
çıkıyorum yalnızca, girip çıkıyorum,
korkuyorum, herkes gibi karanlıktan.

Şöyle yanıtladı beni:
korkma, ışığı açık bıraktım!

Türkçesi: Gürkal Aylan

ANNE

Hiç dikkat ettin mi yatağını yapışına
yaşlı annenin,
bir tek buruşuk kalmasın diye
nasıl çeker, düzeltir, gerer çarşafını?
Soluk alıp veriş öylesine içten,
ellerinin hareketi, avuçları
o denli sevecen ki
geçmişte Persepolis'teki ateşi hâlâ onlar söndürmekte,
şu an ise Çin kıyılarından ya da
bilinmeyen denizlerden kopup gelebilecek
bir fırtınayı onlar yatıştırılmaktadır.

Türkçesi: Gürkal Aylan

Andrei Plavka (d. 1909)

DÖNÜŞ

Bir yolcuyum, zavallı bir yolcu,
 Eşiğime silkiyorum tozunu kunduralarımın.
 Buruşmuş bir gazetede bir elmas taşıyorum.
 Her şey hüznü ve gökte bir umut penceresi açmak istiyorum.

Yabanıl yığınlara açılacak bir pencere
 Ve gözü hep üstümüze dikilecek,
 Avuntunun ozonunu boşaltacak
 Gurur kırıklığının ovalarında düzensiz ormanları koruyanlara,
 kentlerin zavallı duvarcılarına,
 parçalanmış, derileri yüzülmüş madencilere,
 kentlerin karanlığında bunalmış oğullarımıza.

Dur yolcu, okşa çamların iğne yapraklarını,
 bataklıktan çıkan bir at kuyruğu gibi
 yel dağıtıyor yabanıl hindiba çiçeklerini.
 Bakışın bulanık ve elin titrek.
 Sen gezinirken büyüdü söğütler.

Yosunlu yamaçlarda kokusu köklerin
 dönüyorsun bir dağ alabalığı gibi.
 Korkma turna balığından, kaynaşan sulardan,
 çok renkli sineklerin ölümcül gözlerinden.
 Çalılığın sessizliği gizliyor ezincini.

Bakışın bir lamba gibi parlamalı.
 Ellerin yaklaşmalı kemikli ellere.
 Ateşin közlerinde bulmalısın sevinci.
 Dağlar yedi kez selamlamak seni.
 O zaman canlı ufuklar açılır önünde.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Jan Kostra (1910-1975)

ANAYURDUM

Ansızın bir özlem sarıyor içimi, fısıldıyorum:
Anayurdum.

Yitirdik yolumuzu, yitirdik yolumuzu
Acılar ve hüznler arasında,
Aşkımızı uzak şehirlere ünledik,
Şiirlerimizi solmuş güzelliklere adadık
Eski bir kaynağın yapraklarını hışırdatan
Bir rüzgârın kıyısında.

Hep beni bekliyordun bu arada,
Sadık yurdum, taşlı toprağım benim,
Patates tarlalarım,
Yoksulluğun boynu bükük yulafları,
Kara çalılar,
Yaban güllerinin ince güzelliklerini
İnatla koruyan fundalar.

Hep beni bekliyordun bu arada,
Bir kumaş dokuyarak
Kızlığının alçak gönüllü yüceliğinde,
Sen sevgililerin dillerindeki
Övgüleri bilmeyen anayurdum.

Sen çıplak ayaklı kraliçem,
Bembeyaz kuzuların çobanı,
Güneşte esmerleşen ermiş,
En güzel suların kıyılarında
Eteklerini toplamış çamaşırcı kadın.

Seni görüyorum
 Evimin eşiğinde.
 Batı ocaklarında bir ateş yanıyor,
 Kıvılcımlar saçıyor göğe.
 Bronz çanlar çalıyor şimdi,
 Uykunun kanadı altına giriyor sonra.

Uykunun kanadı altında
 Susuyor küçük kuşlar
 Yumuşak yuvalarının boşluklarında.
 Yalnız sen ayaktasın,
 Gözlerine siper etmişsin ellerini,
 Beklemekten ve özleminden boşalmış gözlerine.

Dilendiğim torbamı eşiğe atıyorum,
 Asamı kırıyorum artık, yollarımın candaşını,
 Çimenli kucağına düşüyorum yüzüstü,
 Anayurdum.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Oldrich Mikulašek (1910-1985)

KİM BULDU BU İKİ SÖZCÜĞÜ
 Kim buldu bu iki korkunç sözcüğü:
 sakın ol!
 O haklı! Biz de haklıyız:
 Bunun için sakiniz
 birisi hakkımızı çiğnediğinde,
 sakın ol,
 göz kapakların mı titriyor?
 sakın ol,
 görüşleriniz mi bulanıklaşıyor
 sakın ol,
 gözlerimize yaşlar mı doluyor?
 sakın ol,

kanın mı kaynıyor damarlarında?
sakin ol,
Acılar mı basıyor her yanını?
sakin ol,
kanın mı basıyor her yanını?
sakin ol, dilin ağzında bir kurşun gibi mi?
sakin ol,
tanklar sana doğru mu ilerliyor?
sakin ol,
silâhlar sana mı nişan almış?
sakin ol,
oğlunu eve ölü mü getirdiler?
sakin ol,
kardeşlerin çok mu sıkı tutuyor seni
ölümsü kucaklayışında?
Aldırma, sakin ol,
yaralarından kanın mı fışkırıyor?
sakin ol,
kertenkeleler mi kemiriyor seni,
yılanlar başını mı kaldırmış?
biz kovacağız yılanları,
üzülme, yalnız sakin ol.
Biz her an
sakinlik vahası değil miydik,
bir, iki, üç yüzyıldır?
Sevgili halk, sakin ol,
bir gün biz de
sakinliğin dev gibi bir kayası olacağız,
ezeceğiz bu az bulunur yosunları,
doğrayacağız hançerlerimizle:
Onlar her zaman sakindiler.
Bana gelince, söz veriyorum ki
öldüğüm zaman
bu kayalaşmış yüzümde,

bir kas bile titremeyecek,
 ve emin olmak için şu anda
 suskun bir iğrenmeyle,
 dudaklarım kenetli,
 dişlerim gıcırdamakta,
 incinmiş ve üzgün olarak
 ben de sakın durmaktayım.
 Biz, ozanlar sizi destekleyeceğiz,
 ama sıranız geldiğinde siz de bizi,
 kilise kuleleri zıpkınımız,
 sessizlik içimizi kemirmede,
 ve sessizlik azarlamada bizi.
 korkunçluğumuz gözlerimizde,
 sessizlik azarlamada bizi.
 Belki yalnız kalacağız,
 ama son nefesimizde bile
 sizden uzak olmayacağız.

Türkçesi: Sabri Koç

Lumir Civrny (1915-2001)

SENİN VE BİR DENİZ DALGASI İÇİN
 KÜÇÜK BİR ROMANS

Öylesine usulca ısındım ki senin yanında
 dalganın yaladığı kumsal gibi

Öylesine doldu ki seninle çatırdıyor ufku
 sanki iri memelerini dalga gökyüzüne dikmiş gibi

Ama gene de bir şey toplamıyorum avuçlarımda
 sütlü ve alacalı bir parça köpükten başka

İşte bu yüzden susamış kalacağım sonsuza kadar
 bu sonsuz, bu ölümsüz dalgaların yanında.

Türkçesi: Özdemir İnce

SESSİZLİK ÜZERİNE ÇİFT ŞİİR

Bir saniye önce

ikiye kesilmiş portakalı andıran ufuk
gecenin koyu özsuğunu akıtmadan önce

Bir saniye sonra

yeni yeni oluşan damla
fıskırmaya hazır olduktan
yara boyunca akmaya hazır olduktan sonra
o anlardan birinde
yaşarmaya hazırlanan
çocuk gözlerine benzeyen
o anlardan birinde
olgunlaşır sessizlik.

Ama o daha gelmeden

kemanlara benzeyen bulutlar
görünmez yayların
son iniltilerinden yoksun
kemanlara benzeyen bulutlar
ateşe doğru kaçarlar ve kılık değiştirirler

bir kadın vücudunun uğultusuna

bir inci duvara
kokuya dönüşürler.

Ve bir saniye sonra

düdük sesi
deler delmez tanyerini
bütün keskinliğiyle
soluğu kesilir sislerin
kasılmaktan

bir saniye sonra

yankı doruk noktasına çıkar
ve olgunlaşır sessizlik.

Sürmez sessizlik
 kocaman bir deniz kabuğudur
 sessizlik, başka bir şey değil
 içinde uğuldar
 bütün denizleri dünyanın.
 Sürekli coşkuyla yüklü
 Sürmez sessizlik...
 Sessizlik.

Türkçesi: Özdemir İnce

Antonin Bartušek (d. 1921)

OZANLARIN DÖNÜŞÜ

Karşılıyoruz ozanlarımızı
 yıllardır yıkımlarla
 kozalanmış
 ipekböcekleri gibi.

Yıllarca karanlık güneşler parladı
 yağmur yerine kan yağdı gökten
 çamurlu bataklıklara daldık
 gırtlığımıza dek

O zaman
 ümidin yeşil dutlarında
 keskin göz seçebildi
 öylesine yavaş bir kıpırdanışı dallarda.

Geniş yapraklı dut korularında
 sevi kozaları içinde
 sözcükleri işlediler ipek liflerine
 suskun konuşmalarının.

Bundan böyle açıkta kalmamalıyız
 bir kez daha çıktığımızda
 ışığına
 gerçeklerin.

Türkçesi: Sabri Koç

GİDİŞ

Siyah kar yağıyor
saçlarına
sabırla beni bekleyen
doğanın-

karanlık tepelere
yamaçlara yağıyor
donmuş otlarla kaplı
tarlalara

göllerin üstüne yağıyor
buzlu camdan
göğü göremeyen
ve balıklarına

başka bir dünyayı anlatan-
dilin yalnızca
adlar vermek için
var olduğu bir dünyayı.

Orda bekliyor beni
o dilsiz doğa
yaslanıp durmuş bak
mezarlık duvarına.

Türkçesi: Gürkal Aylan

*Jan Skacel (d. 1922)***YAKARI**

Orman kıyısında bir kaynak ver bana
 Fazla derin olmasın avuç içi kadar bir şey yeter
 Bir de bir kurbağa ver korusun diye kaynağı

Güzün gelip toplarım birer birer ölü yaprakları
 Kışın gelip kırarım buzları
 Susamış yolculara içecek su sunarım yazın

Hepsi bu ve gücün yeter hiç kuşkusuz
 Benim için küçük bir su gözesi yaratmaya
 Gökyüzünün gelip bazen kendini seyredeceği.

*Türkçesi: Özdemir İnce***HAKSIZLIK**

Eski, köklü bir saygı vardır içimde
 Garip bir saygı tahıl ambarlarına karşı
 Senin sandığından da fazla coşarım
 Temmuz gelip de yollara saçılan buğdaylar arpalar
 Bizi kırlara çağırdığı zamanlar

Yaprak gibi titrerim yumuşak asfaltta
 Yapışmış bir serçe ölüsü görünce
 Eğilip denize bakarmış gibi bakarım
 Ve seni düşünürüm
 Değirmenlere gömülünce yaz.

Benzin kokusuna doymuş havada
 Kandırmamak için kendimi
 Doğal bir sığınma limanı olan bana
 Adını tekrarlarım
 Çünkü tekrarlamak zorundayımdır adını
 Çünkü seninle birlikte korkabilirim ancak.

Türkçesi: Özdemir İnce

KENTTE GUZ

İşte kent, alan ve evler
ve işte saçları boğum boğum belikli kızlar
rüzgârlar tutkular gülücükler yuva yaparlar her boğumda

Mevsim güzdür

Yukarda bir yerde gizlenir güneş
bulutların içinde
tıpkı bir pençe gibi bir atın yüreğinde.

Türkçesi: Özdemir İnce

Miroslav Holup (d. 1925)

YIKIM

Hurdahaş olmuş parmaklar getiriyorlar bize,
onları iyileştir, doktor.
Millenmiş gözler getiriyorlar,
yüreklerin avlanmış baykuşları,
yüzlerce beyaz beden,
yüzlerce kanlı beden,
yüzlerce kömürleşmiş beden getiriyorlar,
iyileştir onları, doktor,
ambülanslar dolusu getiriyorlar,
kanın çılgınlığını,
etin haykırışım
sessizliğin yanıp kül olmuştunu,
iyileştir onları, doktor.

Ve sararken yaraları
karış karış,
gecelerce,
siniri sinire,
kası kasa birleştirirken,
gözün görmesini sağlarken,
daha uzun hançerler,
daha güçlü bombalar,
getiriyorlar,
daha görkemli utkular kazanıyorlar,
salaklar.

Türkçesi: Sabri Koç

KAPI

Git aç kapıyı.

Belki bir ağaç

Bir koru

Belki bir bahçe

Ya da sihirli bir kent vardır dışarda.

Git aç kapıyı

Bir köpek belki bir şeyler arıyordur,

Belki bir yüz,

Ya da bir göz

Ya da bir resmin

resmini göreceksin.

Git aç kapıyı.

Sis olsa bile dışarda

Dağılır

Git aç kapıyı

İşlek karanlıktan başka,

Oyuk rüzgârdan başka

Hiçbir şey olmasa bile

dışarda.

Git aç kapıyı.

Hiç olmazsa

Esinti olur

Bir parça.

Türkçesi: Feyyaz Kayacan

MASAL

Bir ev kurdu kendine

Temelleri,

Taşları,

Duvarları,

Başını sokacak damı,

Bacası ve dumanı

Ve penceredeki manzarasıyla.

Bir bahçe yaptı kendine.

Tahta perdesi,

Kekikleri,

Solucanları

Ve akşam çiğleriyle.

Gökten bir parça kesti, kendine özgü.

Bahçeyi bu gök parçasına sardı,

Evi bahçeye sardı,

Ve mendile doldurdu tümünü.

Ve bir kutup tilkisi kadar yalnız,

Dünyanın yolunu tuttu

Soğuk

Sonu gelmez

Bir yağmurun altında.

Türkçesi: Feyyaz Kayacan

NAPOLEON

Ne zaman doğdu
Napoleon Bonaparte diye
soruyor öğretmen çocuklara.

Kimileri bin yıl önce diyor.
Yüz yıl, diyor kimileri.
Geçen yıl, diyor biri.
Kimse bilmiyor.

Çocuklar, diye soruyor öğretmen.
Ne yaptı
Napoleon Bonaparte?

Savaş kazandı, diyor kimileri.
Savaş kaybetti, diyenler çıkıyor.
Bilmiyor kimse.

Döverdi kasap köpeği
ve geçen yıl öldü köpek açlıktan.

Ve hemen bütün çocuklar ağladılar.
Zavallı Napoleon.

Türkçesi: Özdemir İnce

Vaclav Havel (d. 1936)

EYTIŞİMSEL BİREŞİM

Yüzyıllardan bu yana

ve yanlış bir şekilde

Kimileri

YUMURTA'nın

tavuktan önce

var olduğunu ileri sürdüler

Kimileri de

TAVUK

yumurtadan önce

vardı dediler

Ama biz

yalnız biz

TAVUK

ve

YUMURTA'nın

tarihsel-eytişimsel

evrimi

açısından

bu sorunu

inceleyen bizler

biliyoruz ki

YUMURTA

tavuktan önce

vardı

ve aynı zamanda

TAVUK

da

vardı

yumurtadan önce

Ve biliyoruz ki
yalnızca
bu iki tarihsel gerçeğin
içsel birliğinde
yatmaktadır
YUMURTA
ile
TAVUK'un
hakikati.

Türkçesi: Özdemir İnce

Josef Hanzlik (d. 1938)

KİMDİR SÜREN KARA BİR ARABAYI
Kimdir bu süren kara bir arabayı
Bu avunmasız yağmurda
kimdir bu acımayan yorgun atlara
çamurda debelenen tekerleklere

Kimdir bu süren bir arabayı
yol kıyısında hanları yanan çam odunları
olmayan bu kırlarda
şafaksız geceye aldırmadan

Kimdir bu süren
kemikleri çıkmış
boğulmuş bir dünyanın bu çıkmaz yollarında

Kimdir bu süren boş bir arabayı
kim ötebilir bir gemi kaptân: gibi
en son ölen mezarcıdan başka.

Türkçesi: Ülker İnce

SESSİZLİK

Sessizlik vuruşu gibi
bir baltanın ya da sözcüğün

Sessizlik bıçak gibi
boğazda

sessizlik çığlık gibi
kayadan ta dibe kadar

Sessizlik sanki tabancadan çıkıp
davula giren

Sessizlik sanki ilk hece gibi
ölümden sonra söylenen

Şimdi de sessizlik
o zamana kadar da sessizlik

Türkçesi: Ülker İnce

VARIATION X

Git yat
kendine biçim ver kendine göre
şarabını bitir tırnaklarını kemirmeyi bitir
sevmeni bitir düşünde

En sevdiği oyuncakları
zayıf evlerin şişman anahtarlarıydı

Uykumuz uyuyor
Uykuya dalışımız
uykuya dalıyor dağların ötesinde
Düşlerimiz düş görüyor bizim dışımızda

Toprak atmayın onun üzerine
açın kapağı
dinle diyecektir
çarpmayın yüreğime

Seninle bana gelen sözcükler
 bir daha geri gelmemecesine yitti
 Hangi sözcükler gelirse bana
 bir daha geri gelmemecesine yiterler

Yuttuysan eğer
 nasıl da duruyorsun midemde
 Onu yuttuysan eğer
 nasıl da nefret ediyor bizden

Saçma sapan şeyler yazma mektuplarına
 aşk kuşkusuz toprağa işler
 Öldürüyorum bütün etini kendimde
 Kıskancım kendime kahretmeye bayılıyorum

Sessiz ol
 seni bağışlıyorum her şeyi
 kendimizi sevmeme konusunda
 kendime kardeş tanımıyorum

Türkçesi: Ülker İnce

Fero (Frantisek) Lipka (d. 1946)

ODYSSEUS
 Her zaman daha az alanımız
 boğulmuş imgelem
 hiçbir şey yok arkasında ufkun
 ve küçülüyor sınırlar
 kuyruğu benzeri yaşlıların

bendedir geçmiş
 her şey bendedir
 nereye gidiyorsun yabancı
 diye soran ses bile

derinliğine dalıyorsun
iç uzayların
saflığına
kıyılarına iniyorsun
düşüyor son sözcük
tertemiz görüntünün üzerine

hiçbir şey kalmıyor
et kemik ve kirişlerin kılıfında
içten içe
sıkışmış durumda
yeni bir dil buluyorsun
sessizlik işkence eder açlık gibi

Türkçesi: Özdemir İnci

ÇİN

Ülkemizde, Çin şiirinin uzmanlarından biri olan şair Eray Canberk, "Çin, bir şiir ve şairler ülkesidir diyebiliriz" diyor. Gerçekten de köklü, yaygın ve çok eskilere dayanan (İ. Ö. 1050) bir şiir geleneğinin egemen olduğu Çin'de her Çinli kendini biraz şair sayar. Tarih boyunca Çin kültür yaşamında, siyasal değişimlerle birlikte kültürel değişimler de olmuş ve bu değişimler hiç kuşkusuz Çin şiirini de etkilemiştir. Ne var ki bu değişimler ve yenileşme hareketleri Çin şiirinin özünde taşıdığı yoğunluğu, olanaklılığı ve şiirselliği bütünüyle değiştirememiştir.

Müzik, felsefe ve şiir, Çin'de iç içedir.

Konfüçyüs öğretisi, Taoçuluk ve Budhaçılık, Çin şiirini etkileyen başlıca düşünsel ve dinsel akımlar olarak görünürler, ama bunlardan da güçlü kaynak olarak Çin halkının toprağa bağlı insanlarda görülen bilgeliliği, sabrı ve olgunluğu yer almaktadır.

Eski Çin şiirinde ölçü, uyak ve ses önemli bir yer tutuyordu. Çin dilinin tonal bir dili olması okunuşuna önem verilmesini gerektiriyordu. Çoğunlukta tek heceli sözcüklerden oluşan Çin dilinde küçük ses farklılıkları büyük anlam farklılıklarına yol açıyordu. "Özgür dize" döneminde ölçü ve uyaktan kurtularak Batı şiirinin olanaklarını kullanmak söz konusu oldu. Bu dönemde Batı şiirinin kalıpları ve özellikle de Sonnet tarzı yaygınlaştı.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte sanatta halk kaynaklarından yararlanma gündeme geldi. Eski Çin şiirinin ya da Batı şiirinin kalıplarını bir yana bırakan, yeni yaşamın havasına uygun, halk şarkılarının biçiminden örnekler alan bir yeni şiir gelişmeye başladı. Bu şiiri, eski Çin şiirinden ayıran en önemli özellik dildeki değişimdir. Bu şiirde konuşulan dil egemendir.

Lieu Ta-Pai (1880-1932)

ÇİÇEK SATICISI KIZLAR

İrmağın güneyinde, ilkbahar erken gelir.

İrmağın güneyinde, çiçekler güzeldir.

Satıcı kızların sesi yarıda keser ilkbahar uykusunu.

Kaysı ağacının çiçekleri kızardı,

Aklaştı armut ağacının çiçekleri.

Satıcı kızların sesi doldurdu sokakları.

Kimileri canlı renkli çiçekler ister,

Kimileri solgun renkli çiçekler.

Kaç ilkbahar bir gümüş paraya satılıveriyor?

Alıcılar mutlu gülümsüyor,

Satıcı kızlar üzgün, kederli

Ve gençlik dönemi ilkbaharla birlikte çekip gidiyor.

Türkçesi: Eray Canberk

Hu Şö (1891-1962)

GÜLÜMSEYİŞ

İşte on yıl geçmiş aradan,

Tanımadığım bir kadın gülümsemişti bana.

Anlayamamıştım bunu o zaman,

Hoş bir şeydi, hepsi bu işte.

Kimdi o kadın, bilmem,

Bende kalan yalnız gülümseyişidir

Ve unutturmak şöyle dursun

Zaman beni bağlıyor o gülümseyişe.

Sayısız sevda şiiri yazdım bu yüzden,

Düşlediğim gönül serüvenleri sayısızdı.

Kimileri okudu o şiirleri acıyla,

Tat alarak hazla okudu bazıları.

Acı ya da haz
Doğuyor bu bir tek gülüşten.
Bana gülümseyen kadını bir daha görmedim.
Ama gönlü hoş olsun derim ben

Türkçesi: Eray Canberk

Kuo Mo Jo (1892-1978)

JÜRİ MATSUBA'DA GECE GEZİNTİSİ

Deniz uyuyor durgun durgun.
Uzakta, yalnız bir hafif bir aydınlık, geniş ve beyaz
Dalgalardan hiç ses gelmiyor bana.
Ah! Gökyüzü ne yüksek, ne bağımsız, ne görkemli, ne dingin.
Bu güzel gece görünümünü seyretmek için
Yıldızlar gözlerini iri iri açıyorlar.
Sayısız yaşlı çam ağaçları Jüri Matsubara'nın
Sessizce bir övgü işaretiyle kaldırıyorlar ellerini göğe.
Elleri tek tek titriyor maviliğin içinde.
Sinirlerim tek tek titreşiyor bedenimde.

Türkçesi: Eray Canberk

Mao Zedung (1893-1976)

SARI TURNA KUŞUNUN EVİ

Geniş Dokuz Akarsu geçip gelir Çin'i baştan aşağı,
Derince bir yol bağlar güneyi kuzeye.
Uyanıktır Yılan dağıyla Kaplumbağa dağı.
Sisin ve çiğın yağdığı geniş Yangçe üzerinde.

Sarı Turna kuşu gitmiş, kim bilir ne yana,
Bu ev kalmış geriye, yolcuya sığınak sanki.
Bu büyük azgın ırmağı suluyorum şarabımla,
Dalgaları içimde kabarıyor bir deniz gibi.

Türkçesi: Eray Canberk

ÜÇ KÜÇÜK ŞİİR

Dağlar

Hep eyerin üstünde kamçılıyorum atımı.

Dönüp bakıyorum: Hayret!

Gökyüzünün üç ayak üç parmak yanındayım.

Dağlar

Ey kudurmuş ırmaklar, ey çalkantılı denizler!

Atılmış ileri doludizgin

Binlerce at yaratır bu tutkuyu.

Dağlar

Gökyüzünü delerler tepelerinin sivriliğini törpülemeyen.

Gökyüzü bel verir,

Dağlar onun desteği.

*Türkçesi: Eray Canberk***Wen Yi-Tuo (1898-1946)**

ÖLÜSÜ

İşte şurda umutsuz, ölü bir su hendeği

Üstünde hiçbir meltem dalgacık uyandırmaz,

At eski bakırları, paslanmış demirleri,

Boşalt artmış yemeği; başka işe yaramaz.

Kimbilir belki bakır yeşerir zümrüt gibi

Döner paslı demirler şeftali çiçeğine,

Çimenler bir kat daha tül dokusun ipekli,

Sis ve duman kabarsın bakteriler içinde.

Mayalansın ölü su dönsün yeşil şaraba

İnciler çıkararak yüzen ak köpüklerden

Büyüsün o inciler hep bağıra-çağıra

Çatlamak için yalnız sivrisinek gibi

Şarabı yağma için bu mevsimlik ne varsa.

Bu ölü ve umutsuz su hendeği böylece
 Ufak bir pırıltıyla kurum satsa da olur,
 Dayanamazsa eğer ölüce sessizliğe
 Şu karakurbağalar, olur a olur olur,
 Şıp diye su kalkışır türküler söylemeye.

İşte surda umutsuz ölü bir su hendeği
 Bir bölge ki güzellik barınamaz içinde
 Şeytana bırakalım biz onu daha iyi
 O zaman belki sudan çıkar bir güzellik de.

Türkçesi: L. Sami Akalın

(1957) DİNGİN GECE

Bu beyaz ve solgun dört duvar,
 Bu masa ve sandalye, arkadaş gibi içten olan,
 Eski kitapların kokusu, ikide bir çarpan burnuma,
 Bir rahibe denli temiz sevgili çay fincanım
 Annesinin göğsünü iştahla emen bebek,
 Bir horultu: deliksiz uykuda olmalı bizim oğlan...
 Bu gizemli dingin gece, insana erinç dağıtan.
 Ağzımdaki minnet türküleri oysa
 İlençlere dönüşüyor çok geçmeden.
 Dingin gece, beni kandıramazsın.
 Kim takar, bu dört duvarlık kısıtlı erinci?
 Alabildiğine geniştir benim dünyam.
 Daha savaşın gürültüsünü önleyemezken
 Kalbimin atışın nasıl durdurabilirsin sen?
 Yalnız bir adamın acısını, sevincini söylemektense
 Çamurla, kumla dolsun ağzım daha iyi;
 Delik deşik etsin köstebekler kafamın içini,
 Böcekler yiyip emsin kanımı ve etimi,
 Bir bardak şarap ya da bir şiir kitabı,
 Yahut saat tiktaklarıyla örülen tekdüze bir gece için yaşamaktansa
 İniltilerini duymadan çevredekilerin,

Dul ve yetimlerin çırpınmasını görmeden,
 Savaş alanlarında yatan insanları,
 Yaşam değirmeninde öğütülen tragedyalara görmeden,
 Mutluluk, beni kandıramazsın.
 Duvarlarla çevrili alan değil benim dünyam.
 Dinle bak, bir patlama sesi daha, ölümün yeni bir kükreyişi.
 Dingin gece, kalbimin çarpışını sen durduramazsın.

Türkçesi: Gürkal Aylan

YANIT

Neme gerek benim parlak utkular,
 Taç maç istemem başıma.
 Benim harcım değil trampetler, bayraklar,
 Halılar döşenmesin geçtiğim yollara.

Yıldızlar gözlerimi kamaştıramaz,
 Kalkmaz havaya burnum, gururdan.
 Koyulmuşum bir kez yaşam savaşıma,
 Bilirim günün ağardığını, başımı kaldırmadan.

İpekli giysileri başkaları giysin,
 Bana eşekler gibi çalışmanın hazzı yeter.
 Çelikten bir istem vermiş bana Tanrım
 Yatarım yalın tonlardan güzel ezgiler.

Bayraktı, trampetti, hepsi sizin olsun.
 Halılar döşenmesin geçtiğim yollara.
 Neme gerek benim parlak utkular,
 Taç maç istemiyorum başıma.

Türkçesi: Gürkal Aylan

*Pai-Hua (d. 1900)***KÜÇÜK ŞİİR**

Yaşamın ağacının
 Çiçeklenmiş bir dalı soluyor
 Ve düşüyor göğsümün üzerine.
 Yavaşça bastırıyorum onu yüreğime
 Yüreğimin müziği
 Bir şiir yaratıyor ondan.

İNANÇ

Doğan güneşin kızılığında,
 İnanc bir çiçek gibi açılıyor yüreğimin içinde:
 Güneşe inanıyorum
 Babama inanır gibi!
 Aya inanıyorum
 Anama inanır gibi!
 Yıldızlara inanıyorum
 Kardeşlerime inanır gibi!
 Binlerce çiçeğe inanıyorum
 Bacılarıma inanır gibi.
 Başboş bulutlara inanıyorum
 Arkadaşlarıma inanır gibi!
 Müziğe inanıyorum
 Sevdiğime inanır gibi!
 Hepsinin tanrısal olduğuna
 İnaniyorum!
 Kendimin de bir tanrı olduğuna
 İnaniyorum

Türkçesi: Eray Canberk

PingSin (d. 1902)

GÜLLERİN GÖLGESİNDE

Giysimin üzerinde,
 Kitabımın üzerinde,
 Pırıldıyor
 Yaprakların kırıştırdığı sabah güneşi.

Bir gül koparıyorum,
 Bekliyorum, durmadan bekliyorum.
 Gülün kıpkırmızı taç yaprakları
 Pek yakışacaktı onun kar beyazı giysisine

Buz gibi taş merdivenlere,
 Oturup bekliyorum uzun uzun.
 Ama ortada yok o
 Ve üzerimde duyduğum yalnız
 Gülün ağırbaşlı kokusudur.

Türkçesi: Eray Canberk

SAYISIZ YILDIZLAR

Tren rayının çevresinde taşlar ve çiçekler!
 Sonsuz bir yaşamın kısacık kesiti,
 Siz ve ben,
 Karşılaşıyoruz bir rastlantı sonucu,
 Ama birden sonsuz yaşam ayırıyor bizi sonsuzca.
 Oradan yine geçerken
 Nasıl tanırım sizi?
 Binlerce benzeriniz arasında?

Türkçesi: Eray Canberk

Feng Chih (d. 1905)

TU FU'YA

Çektiğin açlıktı hep o bozkır köylerinde
Gözlerinin önünde ölüm çukuru vardı
Kesilmedi sesinin gene ardı-arası
Günün şerefli-şanlı olayları üstüne.

Erler öldü, vuruldu kaldı cenk yerlerinde
Yıldızlar düştü gökten ve on binlerce atlı
Toz bulutu içinde gözlerden uzaklaştı
Hep bunlara harcandı senin ömürçüğün de.

Bir bağıştır bize o partalların zerresi
Ölen dervişten kalmış eski giysiler gibi
Yoksulluğun gene de gene parlamaktadır.

Terazide tartılan bugün senden kalanlar
Değerce sönük durur şu taşlar şu kaftanlar
Ah ne akıl erişir güçlerine ne de sır.
Türkçesi: L. Sami Akalın

Feng Çö (d. 1905)

SONE

İçten bir gece geçiriyoruz çokça
Yabancı bir odada. Nasıl görünüyor
Gündüzün, bir türlü bilemiyoruz,
Geçmişinden ya da yarından konuşamıyoruz. Ova

Göz alabildiğine uzanıyor pencerenin ötesinde.
Belirli belirsiz anımsıyoruz geldiğimiz yolu
Geceleyin, düzlüğe değin tüm bildiğimiz bu,
Çekip gideceğiz sabah oldu mu.

Kapat gözlerini; bu içten geceler
 Ve yabancı yöreler kalbinde yer etsin,
 Yaşamımız ötede uzanan düzlüğe benzer

Karanlık örttüğü düzlükte bir ağaç görürüz
 Ve bir gölün parıltısını. Sonsuz yabansılık
 Unutulmuş geçmiş ve bulanık yarını gizler.

Türkçesi: Gürkal Aylan

Tai Vang-Şu (1905-1950)

BİR SONE

Dağınık saçlarına yağmur çiseledi:
 Küçük inciler kara renkli deniz otlarında,
 Vurdu dalgaların üstüne ölü balıklar,
 Gizemli, üzüntülü bir parıltıyla.

Neşesiz ruhumu yakalayıp getirerek
 Aşkın ve ölümün kol gezdiği düşler ülkesine
 Mor güneş ışınlarının altın göğü aydınlattığı,
 İyi yaratıkların mutluluk gözyaşı döktükleri o ülkeye.

Yaşlı ve zayıf bir karakedi gibi
 Solup eriyeceğim, alacakaranlıkta esneyerek,
 Gerçek yapma, tüm gururumu ortaya dökerek,

Sonra o gizemli parıltıyı izleyeceğim,
 Sendeleyip puslu karanlıkta; kehribar renkli bir kadehteki
 köpükler gibi

Duygusal gözlerimi kara ve bulanık anılara gizleyeceğim.

Türkçesi: Gürkal Aylan

Li Kwang-T'ien (d. 1906)

KÖPRÜNÜN ÜSTÜNDE

Bilmem hatırlar mısın
 İkimiz de çocuktuk,
 Coşkun bir sağanak sonrası
 İrmak kıyısında oynuyorduk,
 Çığniyordu çıplak ayaklarımız
 İnciye benzer yağmur taneciklerini,
 Duruyordu telaşlı bulutlar
 Türkümüzü dinlemek ister gibi.
 “Doğudadır Gökkuşağı..” türküsüydü
 Senin söylediğin,
 Bakıp durmuştun gökkuşağına, gülmüştün
 Ve keserek türküyü
 “Köprüye benzemiyor mu?” demiştin,
 “Göğü bir atlayışta aşan
 “Şu uzun, upuzun
 “Gökkuşağı?..”
 “Evet,” demiştim ben,
 “Gökyüzü köprüsüdür o,
 “Cennete giden yolda
 “İnsanlara kılavuzluk eden,
 “Artık çocuk olmayacağımız
 “Başka bir günde
 “Seninle birlikte geçeceğiz
 “Köprüden.”
 Otuz yıl geçti aradan
 Gene oradayız ama
 Ne bulut kalmış, ne gökkuşağı,
 Her yanımız güz tarlası,
 Gene soruyorsun bana,
 “Gökkuşağına benzemiyor mu,
 “Şu ırmak üstündeki köprü?..”
 Cevap yok, el ele geçiyoruz karşıya.

Türkçesi: L. Sami Akalın

*Pien Çö-Lin (d. 1910)***ALACA KARANLIK**

Batı tepesine yaslanan güneş
 Ve dimdik yükselen duvarı tapınağın
 Bakıyorlar birbirlerine. Nedir söylemek istedikleri karşılıklı?
 Ve neden susuyorlar?

Sırtında yaşlı bir adamı taşıyan sıska bir eşek
 Eve doğru gidiyor acele acele.
 Toynakları “tak tak” diye vuruyor yere,
 Tekdüze bir musiki gibi.

Boşluktan karganın sesi geliyor,
 Ağacın tepesinden,
 Uçuyor sonra derken susuyor
 Ve yeniden tünüyor bir dala.

*Türkçesi: Eray Canberk**Ai Z'ing (d. 1910)***HİROŞİMA'YA**

Güzel bir liman olacaktın
 Üç yandan dağlarla çevrili,
 Bir yanı ovaya bakan bir liman.

Bir yelpaze gibi yayılırsın güneye doğru
 Yedi ırmakla beslenir koyun
 Ilık, nemli lodoslar sana eser,
 Yosunların saçak ve şeritlerini yaydığı
 Sahili süsleyen çiçekleri okşayarak.
 Hiroşima, eski bir kentsin sen
 Sandal ağacı kokan.
 barındırdığın insanlar
 Yıllar yılı canları dişlerinde çalıştılar.
 Gündüzleri tekneler vızır vızır gelip giderdi,
 Uzun gecelere türküler, ezgiler eşlik ederdi.

Hiçbiri savaş istemiyordu-
 Nagasaki'li, Hiroşima'lı
 Japon işçilerin, çiftçilerin hiçbiri,
 Hiçbiri, hiçbiri savaş istemiyordu.
 Nefretle bakıyorlardı
 Çinlilere, Malay'lılara.
 Ne bir kauçuk ağacı dikebildiler Seylan'a.
 Ne Cava'ya hindistan cevizi,
 Ne de Mekong ırmağı üstüne bir koloni.
 Savaş ötekileri semirtti,
 Onları değil.
 Yine bir sabah
 Herkes yatağından fırladı düdük sesleriyle,
 Bir ışık demeti gürültüsüzce
 Doğudan batıya göğü taradı.
 Anlamıştı herkes yıkımın gelip çattığını.
 Geride kalanlar sakat baştan başa,
 Anlatırlar dururlar, resimler gibi
 O günlerin ürkünçlüğünü dünyaya.

 Nelere tanık olmadılar ki-
 Ne sahnelere.
 Işık öylesine kör edici,
 Rüzgâr öylesine sertti ki.

 Bir patlamada koskoca kayalar tuzla buz.
 Bir patlamada çelik halatlar incecik tellere dönüyordu.
 Yüz binlerce yaşam
 Bir anda gidiverdi.
 Aşk, sanat, müzik hepsi
 Bir anda can verdi.
 Yeller esiyordu artık o kentin yerinde,
 Dinse ya o acı - ne gezer,
 Bugün bile yürekler parçalayan
 Ağlamalar duyuluyor orada,
 Aradan on yıl geçtiği halde.

Tanık, ayağa kalk!
 Hiroşima, sana söylüyorum duy beni,
 Son ver artık yıkıma acıya.
 Savaşın olanca zulmüne tanık oldun,
 Kim savunabilir barışı senden daha iyi?
 Bağırmalısın bütün dünyaya,
 Anlatmalısın ölenin nasıl ölüp,
 Kalanın nasıl kaldığını.
 Tanık, ayağa kalk.
 Efendiler, susalım lütfen biraz,
 Hiroşima konuşacak!

Türkçesi: Gürkal Aylan

Siang Ming (d. 1927)

KÜÇÜK HAN

Bacasından duman tüten küçük han, yolcunun düşlediği
 barınaktır.

Orda sütün kokusu, hancının sıcak dostluğu orda.
 Yolumuzun sonunda bize de küçük bir han gerekir.
 Torbamda azık bitti, aşındı atımın nalları da.

Türkçesi: Eray Canberk

KIRDA

Bir mart gecesi, yağmur yağıyordu.
 Mezar taşları ağlıyorlardı:
 Niçin bizim de ağaçlar gibi
 Köklerimiz yok?

Bir mart gecesi, gök gürlüyordu.
 Sızlanıyordu hayaletler:
 Niçin gecikti bu kadar şenliğimiz bu yıl?
 Gözyaşları, şarap, tomar tomar kâğıt gerek bize.

Bir mart gecesi, rüzgâr esiyordu.
 Düş görüyorlardı kurumuş ağaçlar:
 Sevimli ilkbahar nerede?
 Atılğan yeşillerimizi, utangaç kırmızılarımızı istiyoruz.

Türkçesi: Aydın Ergü

Lo Men (d. 1928)

RUHLA BEDEN ARASINDA

Akşamlik soframın altına
 Bir güzel çömelmiş pisipisi,
 Okkalı bir şeyler düşse diye
 Yutkunup duruyor hani.
 Bakındım uzun uzadıya
 Açlıktan nefesi kokmuş
 Ateşli ateşli gözlerine;
 Gözlerinde zaman zaman
 Silinmez bir dirilikte canlandı
 İnsanlığın tarihi.

Türkçesi: L. Sami Akalın

Yü Kuang-Çong

CAN SIKINTISI

Ben her zaman can sıkıntısının pençesindeyim
 Şu oyuncaksız dünyada,
 Oyunların yasak olduğu şu üç boyutlu boşlukta.

Renklere gözünü kapatmış İova'nın kışı
 Bana hep aynı beyaz zemini sunar
 Ama ben Picasso tarzında
 Geometrik çizgiler çizmekten yorgunum.

Ben, kuzey dönencesini aşip
 Kutba oturmayı
 Ve Zodyak buz yalağını seyretmeyi düşlerim.
 Ben, Ekvator'a gidip
 Ve peşimi bırakmayan kederle
 Güneşin yolunun üzerinde ölmeyi düşlerim sık sık.

Ben, merkezkaç doğrultusunu izlemeyi
 Ve dikine fırlayan bir dalgıç gibi
 Hapishanemizden sonsuzluğun maviliğine doğru fıskırmayı
 düşlerim

Türkçesi: Eray Canberk

AĞAÇ

Ağaç sonsuza uzanır.

Boşluğu yakalar

Ve yine de sonsuz ellerinin içindedir.

Birbirine girmiş kökleri geçmişin içine dalar,

Dolaşık dalları uzanır geleceğe doğru,

Tomurcukları, gür yaprakları,

Okşar, bulutları, güneşi, yıldızları.

Yaşamı en yükseğe, en büyüğe ulaşır,

En derine, en geniş.

Gökyüzü mavi bir sonsuzluktur,

Bitimsiz ve giz dolu.

Ağaç sonsuza uzanır

Ve yaşamının anahtarlarıyla, açıp girebilir evrenin gizinin, içine. ,

Türkçesi: Aydın Ergü

AYÇİÇEĞİ

Sen güneşsin,

Ben seni her gün konuklayan

Ayçiçeği,

Kırmızı bir tülle örtülmüş gökyüzünün altında konuklarım

ben seni,

Çiğ tanelerinin yok olduğu bahçede seni beklerim,

Meltem çıktığında yoldaş olurum sana alaca karanlıkta.

Senin ılık ılık yanan yuvarlağın

Benim altın gibi yapraklarımı aydınlatır

Ve taçlandırır beni defneden bir taçla.

Göğsümde taşıyım ben şiirin tohumlarını

Ve ölümsüz bir aşkı.

Gerçek yaşamının örneğini görürüm senin yüzünde.

Benim yapraklarım mavi bulutlardır,
Yapraklarım mızrak gibi fırlayan ışıklardır.
Yeryüzünün güneşiyim ben.

Sen beni bırakıp gittiğinde,
Önce başımı eğip uykuya dalarım,
Acıdan ölür giderim sonra da.

Bilirim ki güz geldiğinde,
Altın gibi yapraklarım bir bir
Düşüp gidecektir dökülen saçlar gibi.

O zaman senin anın uğruna,
Dökeceğim kanımı,
Göğsümü parçalayacağım

Ve savuracağım ölümsüz tohumlarını,
Bir bir,
Yeniden can bulacak toprağa.

Türkçesi: Eray Canberk

Thong Ting-Ven

GÜLMEK

Çocuğum gülüyor;
Gülüşü öylesine onurlu, öylesine özgür, öylesine bağımsız,
Dedesinin, daha doğrusu babamın gülüşü gibi.

Böyle gülerdi babam,
Böyle gülüyor çocuğum,
Ama ben onlar gibi gülemiyorum.

Geçmiş kuşakla gelecek kuşağın gülüşü arasında
Sağır ve karanlık benim gülüşüm,
İki dağ arasındaki vadi gibi.

Benim dünyam, gerçeğin dünyasıdır, benim çağım, şimdiki
çağdır,
Bunlar bana pek gülecek bir şey vermiyor,

Ne babamın geçmişine, ne çocuğumun geleceğine benziyorlar.
 Yazgının karşısında, gülüşüm soğuk, düşmanım karşısında
 gülüşüm kinli,
 Asya'nın o sınırsız yoksullukları karşısında,
 Gülüşüm acı.

Türkçesi: Aydın Ergü

Sun Yü-T'ang

NE YİTİRDİM

Bir şey yitirdim - ne yitirdim peki
 Bu ormanda? Geceyarısı elimde fener
 Aranıp duruyorum ağaçlar arasında
 Yabancı değil yaban çiçekleriyle dolu bu yol.

Her bir ağaç, her bir ot. Ah, böylesine bildik bir yerde
 Nasıl yitiririm onu!
 Burada olmalı yitirdiğim şey
 Başka bir dünya bilmiyorum çünkü.

Elde fener, adım adım izliyorum yolu.
 Çiğ damlaları, parlayarak, dallarda duruyor.
 Ağaçların yukarısından yıldızlar göz kırpmıyor
 Her şey o derdi sessiz ve dingin ki.

Onu burada yitirdim gerçekten,
 Aramakla geçirdim bütün geceyi.
 Ama ne yitirdiğimi bulamadım; bildiğim tek şey,
 Zamanın beni hızla eskittiği.

Türkçesi: Gürkal Aylan

YAKINMA

Sözde beni sevdin, ne uydurma bir sevgiydi o öyle,
 Bir kırlangıcın göle dalması denli kısa,
 Meltem denli süreksiz. Ne bir gölge,
 Ne bir ışık bırakmadan -Kayan bir yıldız gibi—

Gitti sevgin. Hiç umursamadın
 Kayıtsızca çözdün halatlarımı.
 Ilık düşlerle şişen ak yelkenlerle
 Denizleri aştım, tepeleri, ırmakları,

Karanlık geceye girdim mavi bulutlar içinden.
 Hem kendimi, hem yolumu yitirdim.
 Ölümsüzlük olduğunu düşündüm bu anın
 Gümüş yıldızların da gözlerin.

Güldün o zaman, beni uyandırdı gülüşün,
 Aklım başıma geldi bir anda.
 Benden ne istiyorsun şimdi söyle.
 Cennetimin kapısını sımsıkı örttüğün bir sırada?

Türkçesi. Gürkal Aylan

Liu Şia

YEN HSI-ŞAN'IN TAHSİLDARI

Yen Hsi-Şan'ın tahsildarı

Köye geldi.

Gelir gelmez de yakasına yapıştı muhtarın:

“Üç günde toparlayın vereceğiniz pirinci.

Bir tek pirinç tanesi bile eksik olursa

Hiç dinlemem, kelleni atarım sonra çuvala.”

Sözünü bitirince çekip gitti.

Bir inekle iki koyun bağladı atından sarkan ipe.

Onları da götürdü.

Kapıların ardından bakakaldı köylüler,

Hepsinin gözleri yaş içindeydi.

Köy alanındaki çanı çaldı muhtar
 Eriyiverdi köylülerin yürekleri
 Evlerine döndüler
 Sepetleri, küpleri araştırdılar;
 Pişen pirinci bile çıkardılar tencereden,
 Askeri vali pirinç istemiş bir kere,
 Eşya verip karşılığında pirinç aldılar.

Ha Japonlar,
 Ha vali Yen,
 Şunun şurasında beş-on kişi
 Hepsi birbirinin eşi.

Tahsildar yine geldi.
 Mısır yesin diye ahıra bıraktı atını,
 Kendi de çakırkeyf muhtarlığa çöktü.
 Muhtarlığın önü ana-baba günüydü,
 Paçavralar içinde bekleyiyordu köylüler,
 Pirinç çuvallarının tartılışına bakıyorlardı.
 Birer kaya kesilmişti kabaran yürekleri.
 Duvardan atlayan biri, kaçayım derken
 Kementle yakalandı,
 Saman yığınlarına saklananlar,
 Döşeklerinde hasta yatanlar,
 Hepsi alana sürüklendi.
 Sakladıkça sakladı tahsildarın kırbacı,
 Köylülerin tepesindeki ip gerildikçe gerildi.
 Dolaplar, şilteler, urbalar, tencereler, tavalar...
 Alınıp götürüldü ne var ne yoksa

Koşarak bir kadın çıkageldi yoldan.
 Uçuşan saçları ileriye atıldı..
 Kalabalığı yarıp
 Bir çuval fırlattı tahsildarın önüne.
 “Al işte, bu da benim vergim, benim pirincim!
 Götür Vali Yen’e ver bu çuvalı. Bu da yetmezse...
 Vali efendiye al beni götür.”

Muhtar şaşkına döndü birdenbire.
 Çuvalı açıp çıkardı içindekileri.
 O da ne - korkuyla gerildi herkes!
 Kanlı iki çocuk başı çıkmıştı çuvaldan.
 Saçları örgülü bir baş,
 Kadının kızı,
 Üç yaşındaki Gümüş Kız.
 "Cinayet! Cinayet!" diye kaçıştı herkes.
 Usulca döndü kadın:
 "Onların canına ben kıydım,
 Ben öldürdüm kendi ellerimle onları.
 Vali vergi istemiş, işte vergi."
 Tahsildar gülümsedi.
 "Hadî!" diye dürtükledi muhtarı sonra.
 Herkes donakalmıştı köyün orta yerinde.
 Islıklar çalarak esiyordu kuzey yeli.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Fang Vei-Teh

GİZ

Senin yanındayken
 Bir şeyler akıyor içimden,
 Çağlayanlar gibi—
 Tutku mu desem, coşku mu desem.

İve dönerken
 Bir şeyler dönüyor içimde,
 Gün batıyormuş gibi—
 Hüzün mü desem, korku mu desem.

Türkçesi: Gürkal Aylan

TURFANIN AŞK TÜRKÜSÜ

Elma ağacının altındaki delikanlı,
 Türkü söyleme artık, n'olur,
 Bir kız geliyor bak dere boyundan,
 Minik kalbi hızlı hızlı çarpıyor,
 Kanat çırpın sabırsız bir kuş gibi.

Baharda bahçesinde çalışır,
 Kulaklarını okşar geçer türküler.
 Tomurcuklar daha açmadı,
 Meyve bekliyor ama bizim delikanlı.
 Kız anlamıyor onun düşüncelerini,
 Diyor ki ona: "Türkülerinle delirtme beni."

Delikanlının bahçede geçer yazı,
 Çalışırken boyuna seyreder kızı.
 Meyveler daha küçümencik,
 Ama türkülerinde onları topluyor.
 Kız ne bilsin kafasından geçenleri,
 "Gölge gibi beni izleme" diyor.

Güz olgunlaşma dönemidir,
 Dallardan sarkıyor pembe meyveler,
 Geceleri kızı uyku tutmuyor.
 "Bu gibi işleri anlamalı artık,
 Bir şey var işte, niçin söylemiyor?"

Elma ağacının altındaki delikanlı,
 Türkü söyleme artık, n'olur,
 Seninki bayırdan iniyor işte.
 Söyle hadi, kalbinin içindekini,
 Aşk meyvesini koparmanın zamanı geldi.

*Sia Z'ing***DAĞ VE YAŞAM**

Dağların doruklarına doğru gözlerini çeviren çocuk,
 Bulutların üzerinde yürümeyi ve kuşların sırtına binmeyi
 üşlüyoruz

Ustaların sık sık uğradığı ormanlara ve vadilere uçmak için.

Güçlü çağda, gözü yükseklerde,
 Tepeleri bir bir ele geçirmek için
 Biziz ilk tırmananlar.

Gözü yüksekte olmanın ve düşün yerini anı alınca,
 Yaşlı gölgelerimiz batan güneş karşı oturmuş
 Kıpırtısız dururlar, akşam çökerken dağların durduğu gibi.

*Türkçesi: Aydın Ergün***ÖĞLE ÜZERİ**

Yumuşak gölgelerini atlayıp durur güneş,
 Soluğunu içinde tutar evren,
 Yorgunluk bir kedinin gözlerini okşar,
 Yıldızlı bir geceyi andıran bu öğle üzerinde.

Bütün yaratıklar düşe dalmıştır,
 Dünya döner gider başlangıç günlerine.
 Yalnızlıktan korkan bir arı
 Sonunda bir çiçeğin altında uyur kalır.

Türkçesi: Eray Canberk

Pai Z'ieu

DUVAR SAATİ VE YONTU

Duvar saati mırıldanıyor yosun rengi kederli bir eski havayı,
 Duvar saati, pencerenin dışındaki dünyaya doğru parmaklarını
 dikiyor,

O tik tak ederken, pencerenin dışında, azar azar soluyor bir
 gül alacakaranlıkta,
 O tik tak ederken, ufka düşüyor bir altın yıldız.

Duvar saati mırıldanıyor yosun rengi kederli bir eski havayı,
 Duvar saati, masanın üzerindeki yontuya doğru parmağını
 dikiyor.

Susunluk içinde, güzel ve temiz yüzünü sunuyor yontu,
 Susunluk içinde, yontu, duvar saatine soğuk bir gülümseyiş
 yolluyor.

Türkçesi: Aydın Ergü

DÜZEN

Körfeze
 demirlemiş bir gemi,
 Bir çiçeğin üzerine
 konmuş bir arı,
 Sonbahar göğünde
 buz tutmuş bir bulut.

Ölçüye gelmez zamanın kara ormanından
 Çocukların ağlayışları gelir,
 İç çekişleri yaşlıların...

Yazık! Denizci birden açılır denize doğru,
 Aceleyle kovanına döner arı,
 Bulut yiter gider mavi gökkubbede,

Ve körfez yeniden bulur dinginliğini,
 Tazeliğini bulur çiçek,
 Sonbahar göğü kendi maviliğini.

Türkçesi: Aydın Ergü

Liang Shang Yuang

BİR KAMYON ÜZERİNE, ŞİİRSEL DÜŞÜNCELER...

Yolun iki yanına dizilmiş akasyaların ve söğütlerin

Binlercesi yoldaşlık eder bana.

Uzun yeşil geçit boyunca

Yitip gider sonsuza yol.

Kamyonlar gelir, kamyonlar geçer,

Bahar gider, güz gelir;

İrmaklar akar, meyveler olur,

Yapılar yükselir topraktan,

Buğday denizleri altın rengi dağlar oluşturur,

Çöllerde insanlardan buğular.

Çamdan bakarım,

Dağlar ve ırmaklar fersah fersah.

Tekerleklerim vatanın toprağını ölçercesine

Yola lastiklerin izini

Bir şerit gibi bırakır

Mutluluk ve özgürlük.

Ağaçlar, bunları diken biziz,

Tarlalar, tarlalardan ürün kaldıran biz,

Evler, evleri yapıp çatan biziz,

Yollar, yolları onaran biz,

Peki bütün bunlar kimin için diye sorarsan:

Benim için elbette, senin için, herkes için!

Bütün tozları silkip,

Yeni bir yapı yerine bırakınca kamyonumu,

Bağıra bağıra söylediğim kavga türküsünü

Milyonlarca insan tek bir sesle söyler!

Türkçesi: Aydın Ergü

YAĞMURDAN SONRA

Birden bu yağmur bu dev adımlarla nasıl da geldi buraya!
 Acaba hangi izleri bıraktı
 Mavi dağa ve tatlı yeşil tepeye?
 Ağaçların dallarına asılmış inciler.

Yağmur ve bulutlar kaçmış, açılan gökyüzünde hava aydınlanır.
 Ey vatanım, çok zamandır seyrediyorum seni,
 Üstünde kalmış her bir yağmur damlası
 Hepsi parlak bir güneş gibi ışıır.

Türkçesi: Aydın Ergü

Li Şa

GÜRÜLTÜLER

İlkbahar, sayısız ve en güzel gürültülerin mevsimidir:
 Güneşte, suya dönüşen karın gürültüsü,
 Toprağın altında, harekete geçen toprak kurtlarının gürültüsü,
 Sıçrayanın gürültüsü, uçanın gürültüsü.
 Yağmurlu ve rüzgârlı bir gecede,
 Yağmurun ve rüzgârın gürültülerinin ortasında,
 Karanlık Gökyüzünü yıldırımlar yırtarken,
 Gök gürültüsü titretirken dağı ve denizi,
 Daha da şiddetli bir fırtına patlar,
 Derken gök açılır, daha da artar gürültüler:
 Ağaçlar tomurcuklanır, çiçekler açar, buğdaylar dalgalanır,
 demir ve çelik kucaklaşır
 Ve insanlar ortaya çıkar, gülerler neşeyle.
 Her şey değişir, her şey boy atar, her şey mırıldanır.
 Dağlar ve kayalar bile kaynarlar için için,
 Zaman bile işittirir aceleci adımlarının gürültüsünü

Türkçesi: Işık Horasanlı

*Yi Men***YALNIZLIK**

Yalnızlık,

Ay ışığının ağaç gölgelerini serptiği bir kaldırımda,
Suskun ve engin gecenin içinde, ağır ve yalnız kendi ayak
seslerini dinlemektedir.

Yalnızlık,

Duvar saatinin ve kandilin önünde,
Acelecî tik taklara ya da zamanın sürüklenişine kulak
vermektedir.

Yalnızlık,

Gözler açık, sırtüstü uzanıp,
Yanan yüreğinin zorlu atışlarını dinlemektir.

Yalnızlık,

Ne terk edilmiş evin açık kalmış penceresi,
Ne de insan gölgesi bile olmayan göl ya da kurbağa sesleri.

Yalnızlık,

Kederli ve insansız bir dünya değil
Ama kalabalığın biçimlendirdiği bir çöldür.

Yalnızlık,

Dünyayı aşan ve uzaklaşan bir düşünce değil
Ama insanların tutkulu aşkıdır.

Ey benim yalnızlığım,

Sevmemek elde değil, yalnızlığı,

Türkçesi: Aydın Ergü

*Wu Wang Yao***SABAH**

Dün gecenin kara pijamalarını
Üstümden çıkarıp
Yarı saydam bahçeye
Adımımı attım.
Ayaklarının u-cu-na
Ba-sa-ba-sa
Yolumdan usul usul gelen
Şu peçeli
Müslüman güzeli de kim?
Gözüm ısıyor ama
Adını unutmuş gitmişim.
Kaldırıyorum peçesini.
Günaydın hanımefendi, diyorum;
Günaydın.

Türkçesi: L. Sami Akalın

ÇUVAŞ ÖZERK CUMHURİYETİ (ÇUVAŞYA)

Rusya Federasyonu'na bağlı özerk cumhuriyet. Yaklaşık bir buçuk milyon kişi olan nüfusun (1990 sayımı) bir milyon kadarı bir Türk dili olan Çuvaşçayı konuşan Çuvaşlardan oluşmaktadır. XVI. yüzyılda Rus Katoliklerce Ortodoksluğu kabule zorlanan Çuvaşların zengin bir halk edebiyatı vardır. Günümüze ulaşan yazılı ilk

Çuvaşça belgeler ise İncil çevirileri ve başkaca dinsel metinlerdir. Çuvaş edebiyatının doğuşu ise XIX. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşmiştir. Araştırmacı İ. Yakovlev'in 1872'de yayımladığı "Çuvaşlar için Allah" Çuvaş edebiyatının ilk edebiyat seçkisidir.

Yüzyıl başlarının belli başlı şairleri T. Timki (1889-1916), N. İ. Şelebi (1881-1945) vb'dir. Onları K. V. İvanov (1890-1915), N. Şubossinni (1889-1912) izlemiştir. V. İ. Davidov-Anatri (doğ. 1917), A. A. Vorobyev (doğ. 1922) A. A. Galkin (1928) G. N. Aygi (1934) günümüz Çuvaş şiirinin başlıca temsilcileri arasındadır. Batı şiir kaynaklarından, simgeci, izlenimci akımlardan etkilenen ve yazıldığı dönemlerde Çuvaş (ve Rus) şiiri için yenilikler taşıyan şiirleriyle Batı edebiyat çevrelerinde de büyük ilgi kazanan Aygi, "Volga Mallarmé"si olarak nitelenmektedir...

Gennadi Aygi (1934-2006)

AĞUSTOS: NIETZSCHE TURİN'DE
oysa bakışında vardı- beyaz bir şey gibi:

mermerimsi- ağırlıksız:

ve maddesiz!-

bu akrabalık nedeniyle dediler
seziyordu açık uçurumları:

ve bahçedeki mermerde

ve kâğıdın beyazında-

havada bir yol açıyorlardı kendilerine-sanki ipekte!-

birden kocaman açıyorlardı elde
boşluk
bırakarak
bir yerde mağaralarda-

ve şu genel ve boş açıklık derecesinde
/çok uzun süre gerileyen bir tür gök gibi/
kendi kendilerini tüketen güller-

paramparça ve canlı şey ağlardı
nemli havada
kireçli sanki

Türkçesi: Yunus Çakır

MASA

boş fincan ve yazgının horozu
 ve ben ve masa - ek olarak bir kalem
 bu “geçen hayat” denen sergiye
 boş fincan ben
 şiir yazgının horozu

Türkçesi: Yunus Çakır

İMGE: ŞENLİK İÇİN

beyazın sessizliğinde
 uzakta insan
 karın beyazı üzerinde
 sanki çekilişi gibi görünmez bir bayrağın

Türkçesi: Yunus Çakır

AKŞAM

Ve - Bu
 yalnız çiçek durumu - gül:
 sanki bir sakar: birçok
 yeni başlangıçlar gibi
 kucaklaşma - bir çocuğun:
 boşluğa sarıldığı zaman

Türkçesi: Yunus Çalar

DAĞISTAN

Rusya Federasyonu'nda özerk cumhuriyet. Nüfusu (1989) sayımına göre 1.792.000. Dağıstan'da 26 dil konuşulmaktadır. Bunlardan Avarca dışındakilerin yazılı edebiyatı ancak XIX. Yüzyılda oluşmuştur. Buna karşılık güçlü ve zengin bir sözlü edebiyat varlığını sürdürmüştür. Gerek Avar, gerekse Lak, Lezgi ve Kumukların edebiyatlarında İslam ve Doğu edebiyatlarının ortak özellikleri görülür. Dağıstan halklarının edebiyatları içinde en gelişkin olanı Avar edebiyatıdır. XIX. yüzyılda halk şairi Mahmut, Hamza Tsadas ve XX. yüzyılda Resul Hamzatov, Dağıstan-Avar şiirinin en önemli temsilcileridir.

Resul Hamzatov (1923-2003)

DAĞLAR

Bu ıııklı gökkubbenin altında
Birkaç dakikaları bile kalmış olanlar
Yüzlerce yıl yaşayacakmış gibi
Kořuřturup duruyorlar

Ve uzakta, binlerce yıllık suskunlukta
Dağlar, bu telaşçı kalabalığa bakarak
Donup kalmıřlar haşin ve kederli
Sanki birkaç dakikaları kalmış gibi yaşayacak

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

DANİMARKA

Danimarka edebiyatının şiir türünde ilk örnekleri 13-14. yüzyıllarda ürününü bulan kahramanlık destanlarıdır. 16. yüzyılda dinsel konulu şiir türünün geliştiği gözlemleniyor. Şiirden çok, edebiyatın öteki türlerinde, özellikle yergi alanında gözlemlenen gelişmenin en önemli örneği, oyun yazarı L. Holberg'dir (1684-1754). Bu ülke yine bu yüzyıllarda bilimin çeşitli alanlarında da önemli gelişmelere sahne olmuştur. 18. yüzyılda Johannes Ewald (1743- 1781) şiirleriyle 19. yüzyıl romantik şiirinin öncülerinden biri olmuştur. J. Baggesen (1764-1826) romantik şiirinin Danimarka edebiyatında bir başka büyük temsilcisidir. Bu türün en büyük şairi

olarak ise Adam Oehlenschläger (1779-1850) kabul edilmektedir. S. S. Blicher (1782-1848), J. L. Heiberg (1791-1860), H. Drachmann (1846-1908) geçen yüzyıl Danimarka şiirinin başkaca önemli temsilcilerindendir. Birinci Dünya Savaşı yıllarının yarattığı yıkıntılar ve "yitik bir kuşak"ın acıları en güçlü biçimde O. Gelsted, dışavurumcu şair T. Kristensen vb şairlerin şiirlerinde yansdı.

Otto Gelsted (1888-1968)

REKLAM GEMİSİ

Gemi limana yöneliyor dosdoğru
Gölgeli alacakaranlıkta
Oparlörleri şehri selamlıyor çılgık çılgık
Projektörleri beş kollu ışınlarını
Havaya tutuyorlar kayan bir kuyruklu yıldız örneği
Ve bulutlar üzerine ateşten harflerle yazıyorlar:
BİR FORD SATIN ALIN
Ve sonra dönüşüyor gemi
Baştan başa göz kamaştırıcı bir ışık dünyasına
Baca Tuborg şisesi biçimini alıyor
Dağ gibi sayılar ve harflerle acemice boyanmış kenarları
Garip bir maskeleyen deneyinde.
Derken Kodak reklam kızı, Johnnie Walker ve tüm ötekiler

Görünüp kayboluyorlar yansıyarak.
 Suyun aynasında yansıyarak.
 Gemi kâh bir yeşil uçurumda koşturuyor
 Kâh bir sarı alev parıltısında
 Ya da bir kan havuzunda.

Ve üzerinde geminin, geminin neler yok ki?
 İşte resim ve ahçılık sergileri
 Fransız mutfağı, kübizm ve kimyasal reçeteler;
 İşte toplumu -çöp tenekesinde bitler tarafından yenen
proletaryadan
 Milyonerlerin lüks tuvaletine kadar-derinliğine gösteren
 Bir toplumsal sergi.
 İşte makyaj klinikleri ve intihar için kurulmuş bürolar:
 Hani umutsuz insanların uygun bir ücret karşılığı
danışabilecekleri..

İşte sanat doktorlarının en son şaheserleri
 Her biçime sokulabilen erkekler, kadınlar
 Ve işte geminin salt kendisi
 Tüm üstün olanaklarıyla:
 Tenis kortları, yüzme havuzları, kilisesi
 Ve gazete (ya da bütün bir İncil'i size taksitle basan)
 Basımevi bölümleriyle
 Ve de dakikada 180000 devir yapıp
 Her devinimi dengeli kılarak
 Yolcuları deniz tutmasından koruyan dev jiroskopuyla.

Ve işte nihayet yolcular-
 Hepsi büyük ilgi ve ün sembolleri
 İşte Napolyon'la Moskova'da bulunmuş olan
 136 yaşındaki ihtiyar Volkinya Patriği,
 6 yaşındaki satranç dehası Polonyalı Semmi Meyer
 Ve Siyamlı ikizler...
 Sonra tabii tanınmış kişilerden seçkin bir koleksiyon;

Dünya savaşının müflis kralları,
 Ayrıca gemi adamları arasında
 İlle de bulunması gerekli
 Düşkün Rus grandükleri
 Ve Viyana Operası kraliçeleri...
 Ve birinci mevkide
 Film yıldızları:
 Vahşi Batı'nın kahramanı
 (Odol gülümseyişiyle)
 Dünya komedyeni
 (Odol gülümseyişiyle)
 Ve güneş banyosu güzeli
 (Odol gülümseyişiyle)

Fakat limandan uzakta
 Bir adam oturur ve kulübede
 Saat göstergeleri ve bilinmedik aletlerle donanmış masası
 Ağzında sert tütünle dolu piposu
 Sıradan bir sokak adamı ya da öğrenci olabilir,
 Bekliyor geminin tam dilediği noktaya gelmesini,
 () zaman basacak düğmeye.
 İsteddiği onun bir ateş değil göklerden inecek
 İlayır o kendisi ateşi uçurumun da dibinden yükseltecek.

Türkçesi: Ata Karatay

Tom Kristensen (1893-1974)

YAVAŞ GELEN BAHAR'dan

Ne kadar yavaş geldi bu yıl yine ilkbahar
Ne yavaş yitti gözden buzlardaki yaralar.

Yerden fışkıran otlar ne kadar seyrek ve az
Bak hâlâ korkuyorlar öldürür diye ayaz.

Dallar henüz çıplak, boş kemikli eller gibi
Tomurcuklar kapalı bir çağrı bekler gibi.

Gizli hazırlıkların belirtisi var ama
Yeşil toprağı yarıp yayılmamış her yana.

Türkçesi: Atâ Karatay

Hulde Lütken (1896-1946)

MEGALOMANİ

–Bir büyük Norveç şairine–

Siz
Norveç'in en yüce bir dağı
Ben
Minnacık Danimarkalı karınca!
Ne var ki
Kimseler önleyemedi
Bugüne kadar
Dağlara tırmanmasını karıncaların.

Evet değişmez hiçbir şey
Dağ dağdır her zaman

Karınca karınca.
Ama sayın üstat!
Ben sizin doruğunuza eriştiğimde
Bir karınca boyu da olsa-
Daha yüksek sayılmaz mıyım sizden?
Haydi hoşça kalın!

Türkçesi: Atâ Karatay

Nis Petersen (1897-1941)

İNSANI SEVİYOR MUSUN?

İnsan bana doğru geldi

Sürüklenerek güçlkle

Ardında bıraktığı izde

Kirli kalıntıları

Bir ses duydum birden: İnsanı seviyor musun?

Sev! dedi o ses.

İnsan kımıldadı

Yakınlaştı -sürüne sürüne

Şehvet salyaları saçıyordu tüm çevresine

Sinekler, böcekler üşüşmüştü karnındaki yaralara

Ve ses balyoz gibi indi bu kez:

İnsanı seviyor musun?

-Hayır dedim ben.

Sev! dedi o ses.

Yakınlaştı-

Daha da yakınlaştı-

Artıyordu gelen pis koku

Yalanın binlerce hastalığından-

Korku veriyordu şimdi artık ses,

Soruyordu:

- İnsanı seviyor musun?

- Hayır dedim, sevmiyorum!

Sev! dedi o ses.

Sonra insan doğrudu yerinden

Uzattı ellerini bana doğru

O zaman gördüm kızıl çiçeklerini işkencelerin

Her yanında.

Gördüm simsiyah yaralarını günahların

Çıplak kollarında, omuzlarında.
 Ve gülümsedi bana
 Bak ama, dedi
 Tanrı nasıl sevdi..!
 Gözlerimdeki perde düştü birden
 Ve haykırdım candan:
 Seni seviyorum İnsan!
 Ve ağzım kanla doluverdi o anda
 İnsan kanıyla.

Türkçesi: Atâ Karatay

Jens August Schade (1903-1978)

KENDİME

Benim gözlerimi gördünüz mü?
 Görülmeye değer onlar!
 Onlardadır sıcak yaz geceleri

Bir ayna içindeki mumlar gibi
 Ve hayat dolu kadınlar,
 Ya da türküler, şarkılar.

Tanımadım daha henüz
 Bir başka kimseyi dünyada
 Bencileyin bakabilen.

Keyfim bir artar bir artar
 Şöyle tepeden tırnağa
 Seyrettiğimde kendimi

Ne ağız be derim
 Ne büyük ne tatlı
 Rengi de ne güzel!

Türkçesi: Atâ Karatay

*Piet Hein (1905-1996)***YÜCELİK**

Oturmuş kudretini düşünüyordum

Tarifsiz kudretini yaradanın.

Sonra vazgeçtim.

Çözülmez dedim böyle dev sorun.

O anda birden

Çevremde çocuk sesleri duydum.

Bir küçük çocuk soruyordu arkadaşına:

- Tanrı her şeyi yapabilir mi?

Öteki cevap veriyordu:

-Tabii!

- Acaba diyordu ilki:

Bir taş yaratabilir mi Tanrı,

Sonunda kendisinin bile

Yerinden kaldıramayacağı?

Türkçesi: Ata Karatay

*Gustaf Munch Petersen (1912-1938)***SÖYLEME BANA**

Sus

Sus

Konuşma

Söyleme bana!

Biliyorum

Gitmem gerekli

Bir şey bulacaksam-

Gitmem gerekli

İlem tek başıma

Bir şey bulacaksam-

Bugüne değin

Bulamadığım
 Evim
 Sevgilim
 Toprağım
 Bir yerde olacak
 Henüz gitmediğim-
 Gerçi çok gezdim
 Ama bilinmez
 Kimbilir daha
 Ne çok gezeceğim-
 Ve tek başıma
 Gitmem gerekli
 Bir şey bulacaksam-
 Ama yolumda
 Bir yer var elbet
 Artık duracak-
 İyice biliyorum
 Orada benim
 Evim, toprağım-
 Sevgilim boyuna bekleyemez ki-
 Zaten çok gezdim
 Söyleme bana
 Gideceğim yer
 Pek uzaktaysa-
 Geç kalmış olmak
 şimdi tek korkum-

Sus
 Sus
 Konuşma
 Söyleme bana
 Bulmam gerekli
 Kendi evimi!

Ove Abildgaard (d. 1916)

GÖBEK

Gövdemin katı kökü
Evrenimin ortası
Küçük kabarık düğme,
Düğümün atılalı beri
Bir uçan balon gibiyim yeryüzünde.

Ama ipi kim tutuyor
Kaçtığım günden bu yana
Açılan döl yatağından.

Bulabilsem bir o eli
Ve yüzsem gerisin geri
Akıntıda balık gibi.

Seni sık sık anışımın
Budur sanırım nedeni
Ey küçük çiçeği tenimin.

Öteki balonlarla birlik
Dolanıp dururken bakarım
Doluvermiş içerime
Senden doğru kopup gelen
Gökyüzü özlemi sorular.

Türkçesi: Atâ Karatay

*Tove Ditlevsen (1918-1976)***SONSUZ ÜÇ**

Dünyada iki erkek var
Her zaman karşıma çıkan
Birisi sevdiğim adam
Ötekisi beni seven.

Birisi karanlık gecelerimin
Düşlerinde bile can evimdedir
Öbürü kalbimin önünde bekler
Bekler durur ama açılmaz kapı.

Birinin sadece soluğu yeter
Beni mutluluğa ulaştırmaya
Öteki ömrünü bağışlar bana
Kalkıp geri vermem bir saatini.

Birisi kanımın sıcaklığında
Aşkın öz türküleriyle yaşar
Öbürü can sıkıcı günlerim içinde
Umutsuz koşar.

Her kadın bu ikili yaşamı tadar
Sevilenle seven arasında
Ama bir kez tek kişi olur o iki insan
Yalnız bir kez her yüzyılda!

Türkçesi: Atâ Karatay

İvan Malinovski (d. 1926)

SİNEKLERİN TÜRKÜSÜ

Haziran gecesinde bu düş

kiraz ağaçlarının köpüğü götürmüş evi

boğulan kuşların kırk sayan şıptısında
İjord'un aynasından daha gergin bir çanın altında

benim uykum bir çitkuşu yumurtası: bir
kireç duvar ve bozulmaya hazır bir serap

gölgeye çakılı beyaz titrek bir orak
ve gürültüsüz bir gaga görünmez keser

ince tuz ve rüzgâr kabuğu aynanın

az sonra kırılacak bir şey

Türkçesi: Özdemir İnce

DİSJECTA MEMBRA

Bir barış gezegeni arıyor bakış ama hiçbir
birlik son değil, hiçbir sınır değişmez değil.

Sonsuzda âşıklar da yarıldı taa köke kadar
ve yalnız ve yalnız ateş aç yatmaz

Meyvenin iki yarısı ters düşüyor birbirine
ve ikisi de geberiyor sevinçten kendi köşesinde

batan güneş birden düşürünce maskesini
keşfediyorsun bir korku ve kan mahzeni

her şey aşırı uçlardan oluşmuştur orada ve
işte bu yüzden hiçbir şey ömürlü kalıcı değildir

ısrıganotu ve tozdan bir güneş orada
bedelidir metallerin birliğinin ve hiçbir şey

sağlam değildir ne acın ne de sıla hasretin bile
ot damların altında akar suların yanında

ne denge ne de bir çözüm vardır; yoktur,
ev-bark da arama sakın yeryüzünde

ama bu bölünmüş kan istemiyor ölümü
yola gelmezdir kemiğine yapışmış olan et.

Türkçesi: Özdemir İnce

Edle Nielsen (d. 1926)

BİR GENÇ ÇOCUĞA

Öpüşü sana ben öğreteceğim
İlk tat olacağım dudaklarında.
Özleyiş ne demek anlayacaksın,
Ve yalnızlık nasıl uzaklığımda.

Anlamsız kalacak çevren
Yanında değilsem yarın
Ağlamak, ağlamak isteyeceksin
Okşanmadığı için saçların.

Bilinmez, yepyeni dünyaları
Ellerinde bulacaksın bende
Çılgınca istemler baş kaldıracak
Zincirlerini kıran gövdende.

Boşlukta düğümleli duran
Kolların benimle dolacak
Sana verdiğim taş değil
Bir kadın vücudu sımsıcak!

Ve her şeyi yitirdiğin zaman
Geriye dönemezsen eğer
Bir mezar bekleyecek seni
Kalbimde, gömülmeye değer!

Türkçesi: Ata Karatay

Uffe Harder (d. 1930)

HİÇ
Kül yağmuru değil
hiç

yerin döşemelerinden sızan hiçbir şey değil
çeneleri kenetleyen hiçbir şey değil
evin çevresinde
koskocaman bir mengene gibi
çatlaklar arasından sızan hiçbir şey değil
görünmez keçe gibi gırtlakını tıkayan
kemiklerindeki iliğini sıkıp çıkaran

Hiç de insanın soluğunu kesen öpücük gibi değil
hiç de derinin altındaki ürperti değil

Hiçliğin sessiz istilası
çoktan bitmiş bile
asude karanlık
ardından
senin ellerinde ölen
şeyler işte

Usul usul bir sancı
yani
hiç.

Türkçesi: T. S. Halıman

Erik Stinus (d. 1934)

İNSANCIL YAMYAMLIK

Evet, Sayın Bakan, evet, Sayın kral, evet, Sayın
 Kraliçe, bir damla gözyaşı, evet, gözyaşı,
 Niye Uranyum demiyorsunuz Kongo yerine? Uranyum
 kelimesi niye yasaklandı, niye silindi gazetelerden, okul
 kitaplarından

Niye ağlıyorsunuz hava alanında? Katiller vardı,
 Dolarlarla, Franklarla, Eskudolarla, Peseta-
 larla dönmüşlerdi, o zaman niye ağlamadınız
 peki?

Niye, sahi niye ağlar insan?

Ağladınız mı ülkenizin tarihini okuduğunuz zaman?

Kırk beşte altın tarlalar alev alev yanarken
 şezlonglara kurulmuştunuz, ağladınız mı?

Ne uzun bir Paskalya bu!

iyi yürekli yardımseverler, anneleri, karıları olan
 askerler, sevgililerinin, çocuklarının sarar-
 mış fotoğraflarını taşıyanlar (hoşça kal okul
 sırası, merhaba tüfek):

her şeyi yapabilirler-: göklerden inerler, ırmak-
 ları geçerler, duvarlara dayarlar insanları,
 şehirleri yakarlar,

ama gönüllerince geçiremezler günlerini, yamaçta
 bir yılan gibi kıvrılmış yatan, ağır bir taş
 gibi yatan Paskalya'yı oynatamazlar yerinden,

tepeye çıkaramazlar onu, zamanı kuramazlar,

Evet, Sayın Bakan, derler, evet Kazançlar, evet,
 beni çöllere atan Uzun Kol, evet

evet, beni ölümden kurtaran İpekli Beyaz Kanat, ölüm
 saçayım diye,

evet, Açlık, kurşun doyursun diye beni,

evet, başkalarının özgürlüğünü kullanan Özgürlük,

evet, başkalarının yaşamlarını kemiren Yaşam,

evet, Yamyam Devletleri Uygarlığın,
 evet, Moruklar, koydum karşınıza gençliğimi.
 Dostlarım! Zamanıdır çekip gitmenin artık.
 Hoşça kalın, Kasım Ayının Başdöndürücü Noelleri,
 Hoşça kalın, Şen Çalgıcılar, Özür Dileyen Bakanlar,
 Hoşça kalın, Uyuyan Güzel, Kül Kedisi, duygulu ma-
 jesteler, acımasız mandarinler, hepiniz,
 Hoşça kalın, yıldızlı, fraklı, Çılgın Ladin Ağaçla-
 rı, şehrin jetlerle, tanklarla donatılmış ormanı,
 Hoşça kalın, Koni-Evler, Saçaklı-Evler, vitrinlerin-
 de İsa'nın çingirak seslerini dinleyerek uyu-
 duğu Mağazalar,
 Hoşça kalın, İsa'dan Sonra Sıfır Yılı, Kralın Muha-
 fızı, Paskalya, hoşça kalın, günlerimiz sayı-
 lı çünkü:
 bayraklarla süslenmiş yapılarda, kilitli kapılar
 ardında buyruklar veriliyor şimdi, ama aynı
 hızla yayılıyor haberler.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Henrik Nordbrand (d. 1945)

BİRİ ÖLÜNCE

Biri ölünce

dünyası kalır:

uzaktaki dağlar

mahallenin evleri

ve bir pazar günü

kentin dışına çıkmak için

bir tahta köprüden geçen yol.

Ve ilk yaz güneşi

öğleden sonra bir an

kitaplarla, dergilerle dolu bir rafa ulaşan
hepsi de yeniydiler hiç kuşkusuz bir zamanlar.

Hiç de tuhaf değil aslında.

Gene de sık sık şaşıyorum ama.

20 Ekim 1971

Bu gece kar yağdı dağlara
uzakta
suyun öte yakasında
ve taze hava
ortaya çıkardı onları
dört ayda, sanırım,
ilk defa.

Hâlâ kumsalda direnen
birkaç turist
titriyor gibiler
biraz
ve buruşuk kâğıt torbaların hışırtısı
yarısı kuralara gömülmüş
boş sigara paketleri
akılmaz güçte görünüyorlar.

Scoot Fitzgerald'a benziyor
manzara
"The Great Gatsby"yi
yeni bitirmiş daha
ve henüz başlamadan
ciddi ciddi içmeye.
Hiç kuşkusuz
her şeyin nasıl biteceğini bildiği
o ana.

KONT K.

sen ölmüş olsan da yapıt sürüyor.

sayfa 253

taze bir asma yaprağı düşüyor kitabına.

daha uzaklara ulaşmadın

ve imgelem gücüne bağlı

daha sonra olanlar.

“Burada herkes korkar Kont K'den.”

çok geç okumak için

çok erken çekip gitmeye.

güzün ayı tutukladı kitabı

çardağın gölgesinde

durmadan düşüyor yapraklar.

Karadır 254'cü sayfa. “Burada

herkes korkar.”

Yüksek sesle okuyor Kont K. boş sayfayı.

Türkçesi: Özdemir İnce

AKSEKİ'YE ÇIKIŞ

1.

Dalgalanıyor dağlar

tomurcuk açmış

badem dallarını eğen kar

esen rüzgârla

savrulduğunda.

2.

Dağda yakılan türkü

dağda söylenmeli.

Söylenmez

başka yerde.

Öldürür söyleyeni.

3.

Ölüm

dağısız bir ülkedir

dört ayak üstünde tırmandığımız.

4.

Badem dalları arasından

dağa ilerliyorum

mutluyum

başka yol olmadığı için.

5.

Küller örtünce dağı

kül dağı gibi geliyor.

Kemikler örtünce dağı

kemik dağı gibi geliyor.

Ardıçlar örtünce dağı

ardıç dağı gibi geliyor.

Menekşeler örtünce dağı

işte şimdi dağa benziyor.

Türkçesi: Ergin Koparan

ERMENİSTAN

Yazılı Ermeni edebiyatının başlangıç tarihi 4. yüzyıla, sözlü yaratıcılık ürünlerinin ortaya çıkışları ise çok daha eski yüzyıllara uzanıyor. X. yüzyıldan başlayarak cinsel temalarda yoğunlaşan bir şiir türü gelişti. XV ve XVI. Yüzyıllarda oluşan kültürel yeniden doğuş Doğu Ermeni edebiyatında G. Alişan (1820-1901), H. Abovyan (1805-1848) vb. şair ve yazarlar ulusal Ermeni edebiyatının temellerini attılar. Batı Ermeni edebiyatında ise M. Beşiktaşlıyan (1828-1868), P. Duryan (1852-1882) vb. şairler Ermeni edebiyatını geliştirdiler. 19. yüzyılda Ermeni edebiyatının en seçkin gelenekleri O. Tumanyan'ın (1869-1923) ürünlerinde mükemmelleşti. A. İsağyan (1875-1957) daha ilk kitabı "Türküler ve Yaralar"la (1897) büyük yankı uyandırmıştı. 20. yüzyıl Ermeni şiirinin bir başka büyük temsilcisi de Y. Çarents (1897-1937)'dir.

Hovannes Tumanyan (1869-1923)

DÖNMEYEN YOLCULAR

Yaşadığım hayat ve geçmiş yıllar
o iki sıksa ihtiyar
yürüyorlardı konuşarak
sonsuz dünyaya doğru:

Biri diyordu -benim
ilkbaharın kucağını dolduran
güzel kokan, taze çiçeklerim vardı,
hepten sundum insanlara onları.

Benim -diyordu öteki
diri gücüm, gür duygularım vardı,
ben de verdim hepsini insanlara
sevdalı şarkılarla.

Kış ve siyahı
 bıraktım o vadilerde -diyordu biri
 öteki: oralarda acılı bir yürek
 kaldı benden dedi
 kırık, üzgün, delik deşik-

Ama diye söyledi -bir tanesi
 çiçek açar o vadiler yeniden!
 öteki bir şeycikler demedi,
 başı önünde eğik gidiyordu...

İşte, hayatım ve geçmiş yıllar
 o iki güçsüz ihtiyar
 yürüyorlardı konuşarak
 sonsuz dünyaya doğru...
 1897

Türkçesi: Alpan Güloğlu

Avedik Isahagyan (1875-1957)

TÜRKÜ
 Evinizde bir şölen var
 Hopluyorum toy gibi
 Çevrelemiş gençler seni,
 Işıldarsın ay gibi.

Eşiğinde titriyorum,
 Kar yağar, yalnızımdır.
 Cellat-giysisinde allar var,
 Allar benim kanımdır...

Türkçesi Pars Tuğlacı

TÜRKÜ

Ağlayan bir söğüt var
Geceleyin bahçemde
Ağlar avuntusuzca
Ağlar söğüt kederle

Ama sabah olup da
En güzel kız doğunca
Kurutur o yaşları
İpekten saçlarıyla

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Yeğişe Çarents (1897-1937)

Güneş tutan bol meyvana, Hayasdanım, vurgunum ben,
Bizim eski sazımızın sızısına vurgun ben,
Kan damlayan çiçeklere, ışıldayan pak güllere
Ve Nair'li çevik belli kızlarına vurgunum ben.

Vurgunum ben gökyüzüne, göllerine, sularına,
Güneşine, kışın kopan korkunç tipi ve borana,
Kara kara huğlarının ve çağlardan beri gelen
Kentlerinin binbir yıllık taşlarına vurgunum ben

Nerde olsam unutamam türkümüzün acısını,
Kitaplarda dualaşan demir-harfli yazımızı,
Yaramızdan sızan kanlar yüreğimi yaksa bile
Güneşli ve yetim yarım: Hayasdana vurgunum ben.

Hasret çeken gönlüm için başka hiçbir destan yoktur,
Naregatsi, Kuçak gibi pek aylalı alın yoktur,
Bu dünyada Araratım gibi ulu doruk yoktur
Sonsuz şeref yolu gibi Masis'ime vurgunum ben.

Türkçesi: Pars Tuğlacı

FİNLANDİYA

Elias Lönnrot'un (1802-1884) derlediği "Kalevala" destanı Fin şiirinin kaynağı gibidir. İş, av, oyun, bayram türküleri ve ninnilerinden oluşan bu destan büyüsel, didaktik, lirik ve anlatımcı niteliğiyle Fin halk şiirinin gücünü temsil eder. 1155 yılında başlayan ve yedi yüzyıl sürecek olan İsveç egemenliğine karşı Finlerin ulusal kimliklerini koruyabilmelerinin en önemli etkenlerinden biri halkın ruhunu yansıtan Kalevala'dır. Öte yandan, Fin ulusal yazınının gelişmesinde, İsveçli vali Per Brahe'nin 1640 yılında kurduğu Abo Akademisi önemli bir rol oynamıştır.

1700 başlarında ortaya çıkan Milliyetçi Romantizm akımının en önemli temsilcisi Daniel Juslenius'tur.

1809'da Finlandiya'nın Çarlık Rusya'ya bağlanması toplumsal ve yazınsal bağlamda ulusal uyanışı iyice hızlandırmıştır.

1880 dolaylarında gerçekçilik evresine giren Fin şiirinde Kalevala esin kaynağı oluşunu sürdürmüş, Larin-Kyösti, V. A. Kaskenniemi, Otto Manninen, J. Siljo ve Finlandiya'nın en büyük şairi sayılan Enino Leino'yu beslemiştir.

Uzun süren İsveç egemenliğinin sonucu olarak İsveç dili Fince'nin yanında ikinci dil durumuna geldiği için bağımsızlıktan (1917) sonra anadili güçlendirme çabaları başlamıştır. Buna karşın bugün de İsveç dilinde şiir yazan şairlerin bulunması Finlandiya şiirini iki dille şiirler arasına sokmaktadır.

Hjalmar Procope (1868-1927)

SESSİZ KOMŞUM

Ruhumun derinliğinde bir kapalı oda var
 İçinde hiç karşılaşmadığım bir kimse oturur
 Bir yalnız ihtiyar, mezar gibi sessiz,
 Bir evsiz barksız, eşsiz dostsuz.

Kim acaba o bir kiracı mı sadece?
 Yoksa bir filozof kişi mi yalnızlığı seven?
 Yüzüne bakılmasından öylesine korkan
 Kendi sesini duymaktan bile çekinen.

Kapıyı vuruyorum girmek istiyorum odasına
 İçerde tek başına sessiz yaşayanın;
 Dostça selam verip görüşmek düşüncem
 Ve ona güç vermek, sevgimi belirtmek.

Cevap yok. Yine eskisi gibi sessizlik, sessizlik
 Duraladım, ne yapacağımı şaşırdım doğrusu
 Oysa anahtar deliğinden kapalı odanın
 Sızan ışık da açıklıyor ki komşum uyanık.

Türkçesi: Atâ Karatay

Edith Södergran (1892-1923)

YARADANIN DÜŞLERİ

Demirden yüreğim sarkışımı söyleyecektir
 Zorlayacak, zorlayacaktır
 İnsanlık denizini
 Biçimlendirecek, biçimlendirecektir
 Hoşnut kılmak için tanrıları.

Gevşek eyerler üstünde
 Yalpa vura vura geliriz korkusuz
 Bilinmeyen, umursamaz, kuvvetli bizler.
 Rüzgârlar ama hep bizden yana mı eser?
 Gün gelir kendi sesimizi duyarız
 Alaycı kahkahalarla cınlar
 Ta uzaktan ta uzaktan...

Türkçesi: Atâ Karatay

YERYÜZÜNDE ZAMANI OLAN
 BİR VARLIK YOKTUR
 Yeryüzünde zamanı olan bir varlık yoktur
 Tanrı'dan başka.
 Ve bu yüzden bütün çiçekler gelir ona
 Ve en sonuncusu çiçeklerin
 "Unutma Beni" yakarır
 Mavi gözlerine
 Parlaklık vermesi için daha.
 Ve karınca
 Diler ondan daha büyük güç
 Taşıyabilmek için saman çöpünü.
 Ve arılar
 Gül goncaları arasında
 Daha bir yürekten
 Çağırabilmek için zafer türkülerini
 Ona seslenir.
 Ve Tanrı orada:
 Bütün bu uyumlu düzen içindedir.

Türkçesi: Atâ Karatay

Katri Vala (1902-1944)

KIŞ GELDİ

Kış geldi yine-

Genç olsaydım

Kimbilir belki de türkü söyledim

Taze çiçeklerle dolu

Kara toprak çanağın üstüne,

Kimbilir belki de

Yıldız yıldız çiğ

Türkümü parıldatacaktı çayırlarda

Koyu mavi gecede.

Ama dondu gençlik şarkıları

Şimdi onlar:

Damı akan kulübesindeki

Ateşi için çalı çırpı toplayan

Yaşlı bir kadının soğuktan morarmış

Buruşuk elleri gibi

Yorgun ve zavallı.

Çıplak ve ürpertici açlığımın

Yörüngesinde döner dururum

Bir zindan avlusundaymışçasına

Körelmiş duygu ve düşüncelerim uğraşlardan.

Kış geldi

Veryansın ediyor acı kırbacıyla yoksul çocuklara

Ama kütükler yanıyor alev alev

Bir imdat çağrısı gibi.

Türkçesi: Atâ Karatay

Olavi Paavolainen (1903-1964)

NOCTURNO

Severek dinlendir beni
Yorgunluk güzel bir yataktır aşk için
Göğsünde uykuya erişmek
Denizde bir mezar bulmaya eş
Çalkalanıp beşiğinde akıntıların uzun uzun.
Uyut beni sevginle
Kurbanlarını geri vermeyen o deniz gibi

Severek sükûn ve bana
Sonsuz ormandan daha fazla.
Yalnız ormandır ki ölülerini
Denizden de iyi gömer, yok eder.
Bırak yitireyim kederlerimi
Çıkmaz yollarında labirentlerinin
Yerinden çok öte gidenler örneği.

Sarmaşık her çağrışı boğar derinlerde
İç çeken fundaların yaprakları örter gövdeleri
Ve kaplar her yanı karanlık yaban bitkileri...

Yanaklarında ihtiras yaşları
Uzanmış yatıyorsun kollarımda
Deniz de sensin orman da sen.
Kurbanlarını
Bir daha hayata geri vermeyen.

Türkçesi: Atâ Karatay

Rabbe Enckell (1903-1974)**İY GÜNEŞ**

İy güneş
 Işınlarının ağında
 Bir örümcek gibi
 Kalpleri yakalayan
 Bağlayıp dokuyan sen,
 bir sabah uyanmadan daha
 Benimkim de
 Sımsıkı
 Bir eş kalbe bağla!

Türkçesi: Ata Karatay

GİTMEK

Gitmek bin kat daha hayırlıdır
 Bir kapı ardında kalmaktan, yavrum
 Gitmek kimsenin karışamayacağı
 Bir rüyaya kendini bırakarak.

Gitmek bin kat daha hayırlıdır.
 Bir kapı ardından kalmaktan yavrum!
 Bir mahpustun biraz evvel
 Eşyaların ne'inde,
 Bir mahpussun gene de:
 Sor kalbine cevap versin!
 Gitmek diyorum yavrum.
 Gitmek bin kat daha hayırlıdır
 Bir kapı ardında kalmaktan.

Türkçesi: Lütfü Özkök

*Henry Parland (1908-1944)***BENZİN**

Bir yüce tanrıyım
 Yirmi sent'e satılır galon'um
 Sokaklarda
 Ve birbirini öldürür insanlar
 Benim yüzümden
 Kıtalarda.
 Vızzz...
 Ateş öpünce beni
 Demire can gelince
 Anlarım hemen
 Neden
 Rüyalar içinde yatmışım öyle
 Derinliğinde toprağı
 Bin yıllarca.

*Türkçesi: Atâ Karalılar**Eli Sinervo (d. 1912)***SONBAHAR GÜNÜ**

Yüce gökler uçsuz bucaksız
 Soğuk sonbahar mavisi içinde
 Kuşlar ağır ağır uçar güneye
 Ah özgürlük.

Bir vahşi çığlık kalır kulaklarımda
 Şafak kızılığında kanat çırpınlardan
 Özlem ve ayrılık çığlığı onların
 Ah özgürlük.

Dönerim der çevreme, mahpusluğuma
 Her şey bir düş oluverdi şimdi
 Gelen kışla karlara gömülecek.
 Ah özgürlük.

Türkçesi: Atâ Karatay

Helena Anhava (d. 1925)**ŞİİRLER**

Konuşur gibi yaz ve her gün
başka türlü soluk al.

Göz yumma sakın yaşlanmana
ne de bir “mevki sahibi” olmaya çalış,
böyle özgür olabilirsin ancak-
ve örneğin böyle bir bahar günü
oturup bir büyük mağazanın merdivenine
külâh dondurmanı yalayabilirsin tadını çıkara çıkara.

Bu kutup bölgesinin temel gereksinimi
yiyecek, ılık, ısınma, temizlik, güvenlik.

Sesin perdesi de çok önemlidir.

Türkçesi: Özdemir İnce

Bo Carpelan (d. 1926)

ŞİİRLER

Kanın kırdığı
buz tarlaya yayılmış
kan açık ve belirgin
izler:
bilinmeyen.
Yanına almak yalnızca
vazgeçilmez olanı.

*

Dinle,
sessizlikte,
yok sessizlik:
tırnaklar,
duvar.

Yağmur damlası
gümüşleniyor, kararıyor, kayıp gidiyor
sanki hiç ayrılmamış gibi
damın kıyısında,

*

Her şey uzak
kök salmış ağaçlar dışında
deniz,
beni bırakın
yankı.

*

Alır başım gider
ölür
unutursun onu
kapı kapanır
Sürgüyü bulmak için elinle yoklarsın
bir oda var orada
herkes, sanki uyuyor
herkes, taş uykusunda

*

hepsi
görüyor seni.

*

Odam
boş
deniz sağda
görüntünün dışındayım ben.

*

Nice boşluk
yalnızca bir beyaz kar tanesi
yükseliyordu dönerek
imi gibi
karanlığım

76

Çocuklar küçücüktür ezebilirsiniz onları.
 Ya da kafalarına sivri külah geçirip ellerine
 ucu yıldızlı değnek koyarsınız, tiz şarkılar
 söyletirsiniz küçük iskemleli oyun odalarında
 Sörnas Alanı'nda çoraplarını sıyırarak.
 Çocuklar küçücüktür çekip çıkarabilirsiniz kollarını
 sallanırsa dikebilirsiniz bir köşeye oturtursunuz
 bırakırsınız koşar da koşarlar bir avluda
 derken birisi düşer ya da sıraya dizersiniz
 okulun soğuk bodrumuna sokarsınız onları zorla.

Karanlıkta gözlerinin ışığını yakabilirsiniz
 el feneri ya da alev gibi parlayıncaya kadar onlar.

Türkçesi: Talât S. Halman

Lassi Nummi (d. 1928)

YAŞAMAK SENİN YANINDA, YAŞAMAK
 Senin yanıbaşında yaşamak: yaşamak
 geniş, değişken bir görünüm yanında.
 Akışını görmek güneşin bulutta
 ve buluttan çıkışını görmek.
 Görmek batışını güneşin ağaçların ardında,
 sezmek, karanlıkta, sınırları, uzaklıkları,
 duymak soluk alışını yelin ağaçlarda,
 iniltisini duymak, mutluluktan titremesini.
 Keşfetmek dokunması güzel ilk karı. Duymak
 kokusunu çiçeklerin, ağaçların, mantarların, otların.
 Usulca yürüyüşlerini işitmek av hayvanlarının patikalarda.
 Yaz yapraklarının açılışını görmek,
 uçuşlarını görmek rüzgârda.
 Işıklı parıltısını görmek boş manzaranın
 sisin güzelim menekşe rengini görmek.
 'Tomurcuk, titreşim, yeni ilkbahar!
 Karanlıkta yükselen sınırlar
 tanyeri ışığında.

Güneşin doğuşunu görmek.

Türkçesi: Özdemir İnce

AKILDA, BİR ŞEY

Yeşil, çamların kabartması
donuk bakır tıpkı
ve arkada, gökyüzünün külrengi,
akılda, bir şey.

-bir sözcük daha ve şiir
ya ölür ya doğar.

Türkçesi: Özdemir İnnı

Pentti Saarikoski (1937-1981)

“DANSA ÇAĞRI”DAN

VIII

emek ve onur gerektiren her şeyde
kandırıldınız
bir o kadar da
iyi yaşam sözleriyle
hep altında ezildiniz
varlık yaratma yükünün
ve varlıklardan kurtulmanın
bana aldırmayın, söyleniyorum işte
at arabası ile eve dönerken
Herakleitos'u düşündüren bir günde
dağ sırtlarındaki kar beneklerini
parlatırken güneş
ve daha önce de koluna yaslandığınız
bir dost gibiyken dünya

XXXV

hiçbir zaman eşdeğerli olamayacağım şiirlerimle
ben öksürüp tıkanırken
derin soluk alıyor onlar
başım öne eğik dolaşırken ben

onların burunları havada
 küçük görüyorlar beni
 coşkuyla dolaşıyorlar akşamları sokaklarda
 ve sabahları tam vaktinde bürodalar
 kalem ve masayı tıklatıp
 kişi numarası soruyorlar
 beni düş kırıklığına uğrattıyorlar
 ben yaratmadım mı onları?
 şu yaptıklarına bir bakın
 avrupalı ozanlar toplantısında alkış toplarken
 bana karşı geliyorlar
 ben park kanepelerinde uyuyup altıma ederken
 ve yatarken hasta
 hiç uğrarlar mı? Asla.
 Biliyorum ben ölünce
 çiçeklerle gelmeyecekler
 onların iç organları yok
 yaşlanmazlar
 ben küçüldükçe büyür onlar
 ben ölünce sapasağlam yaşarlar

Türkçesi: Gürhan Uçkan

Sirkka Turkka (d. 1939)

SEVEN ADAM

Karısını çok mu çok seven bir adam vardı bir zamanlar
 gücü kalmıyordu sevdadan başka bir şey yapmaya.
 Ayağında paralanıyordu ayakkabıları, eskiyordu paltosu
 örümcek ağına dönüşünceye kadar
 ve fırlayıp gidiyordu gömlek düğmeleri bulutlara
 adamın o seven yüreğinin bir tek vuruşuyla.
 Sabrı tükeniyordu kadının bastır'dıkça yoksulluk,
 gözlerini dikmiş pencereden bakıyordu sefalet, her şey berbattı
 ve hiçbir şey yapmıyordu erkek: sevmekten başka,

Rusya'da geçiyordu olay bir gaz lambasının ışığında,
insanların kar bakımından zengin olduğu zamanlarda
votkanın çatlak bardakta değerli taş gibi parıldadığı,
bir dilim hıyarın bir düş gibi ısıldadığı zamanlarda,
ve papazın evine bitişik taş ambarın yanında
bir köpeğin tasmaına bağlı çan çalıyordu düşlerdeki
çingiraklar gibi.

Türkçesi: Özdemir İnce

FRANSA

Fransız kültür, sanat yaşamının çok ilginç bir özelliği vardır: Başkasının olanı kendisinin yapmak, kendisini etkileyeni etkilemek; başka kültürle ve dünyanın dört bir yanından gelen sanatçılara kucak açmak ve onlara kendi damgasını vurmak, onların ürünlerini kendi ürününe dönüştürmek. Örneğin: Fransa, romantizmi İngiltere ve Almanya'dan almış, ancak bu akımı geliştirip "ihraç" edilerek bu ülkelere ve dünyanın öteki ülkelerini etkilemiştir. ABD'li Edgar Allan Poe'dan etkilenen Charles Baudelaire, Stephan Mallarmé ve Paul Valéry daha sonra gene etki "ihraç" etmişlerdir.

Arthur Rimbaud'yla birlikte çağdaş şiirin kurucusu sayılan Lautréamont, Fransa'ya Montevideo'dan (Uruguay) gelmiştir; Dada akımının kuramcısı Trintan Traza bir Romendir; gene çağdaş şiirin en önemli ozanlarından biri, Apollinaire, Polonyalı'dır;

günümüz Fransız şiirinin en önemli şairleri arasında yer alan Alain Bosquet Yahudi -Rus, Lorand Gaspar Macar-Roman-Ermeni kökenlidir. Bunların hepsi Fransa toprakları dışında doğmuşlar, yetişkin yaşlarda Fransa'ya gelmişler, Fransız kültürünü özümlemişler ve bu kültür tarafından özümlelenmişlerdir. Bu adlara Charles Dozbinsky, Aimé Cesaire Senghor, Rouben Mélik vb. şairlerin adlarını ekleyebiliriz.

Klasisizm, romantizm, gerçekçilik, dadacılık, gerçeküstücülük gibi akımlar ya Fransa topraklarında doğmuşlar ya da bu topraklarda gelişip doruk noktalarına yükselmişler ve bütün dünyayı etkilemişlerdir.

Yukarıda adını andığımız şairlerin dışında, Louis Aragon, Blaise Cendrass, Saint-John Perse, Paul Eluard, Robert Desnos, Antonin Artaud, René Char, Henri Michaux'u yirminci yüzyılın en önemli şairleri arasında anabiliriz. Ancak, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra meydana gelen çok hızlı, dönüştürücü politik ve ekonomik olaylar Fransız şiirinin eski etkinliğini törpülemeye başlamıştır. Bu durumda, Latin Amerika şiirinin, sosyalist ülkeler şiirinin, Arap, Afrika ve Akdeniz ülkeleri şiirinin, bu dönem içinde etkin olmaya başlamasının önemli payı vardır.

Şimdi seksenlerini süren Eugène- Guillevic yaşayan en büyük Fransız şairi olarak kabul edilmektedir.

Bütün bunlara karşın Fransız kültür politikası “başkasının olanı kendisinin yapma” özelliğini sürdürmektedir. Bu nedenle, Fransız şiirinde herhangi bir gerileme ya da çıkmazdan söz etmek olanaksız gibidir. Olsa olsa tek doruk olma niteliğini yitirmiştir. Ama gene de doruklardan biridir.

Alphonse de Lamartine (1790-1869)

GÖL

Ebedi gecesinde bu dönüşsüz seferin
Hep başka sahillere doğru sürüklenen biz
Zaman adlı denizde bir gün, bir lahza için
Demirleyemez miyiz?

Ey göl, henüz aradan bir sene geçti ancak,
Seyrine doymadığı o canım su yanında
Bir gün onu üstünde gördüğün şu taşa, bak
Oturdum tek başıma!

Altında bu kayanın yine böyle inlerdin;
Yine böyle çarpardı dalgaların bu yara,
Ve böyle serpilirdi rüzgârla köpüklerin
O güzel ayaklara.

Ey göl, hatırında mı? bir gece sükût derin.
Çıt yoktu su üstünde, gök altında, uzakta,
Suları usul usul yaran kürekçilerin
Gürültüsünden başka.

Birden şu yeryüzünün bilmediği bir nefes
Büyülenmiş sahilin yankısıyla inledi.
Sular kulak kesildi, o hayran olduğum ses.
Şu sözleri söyledi:

“Zaman, dur artık geçme, bahtiyar saatler, siz
 Akmaz olunuz artık!
 En güzel günümüzün tadalım o süreksiz
 Hazlarını azıcık!

“Ne kadar talihsizler size yalvarır her gün,
 Hep onlar için akın;
 Günleriyle birlikte dertlerini götürün,
 Mesutları bırakın.

“Nafile, isteyişim geçen saniyeleri;
 Akıp gidiyor zaman;
 Geceye: “Daha yavaş” deyişim boş; tan yeri
 Ağaracak birazdan.

“Sevişmek! hep sevişmek! akıp giden saatin
 Kadrini bilmeliyiz!
 İnsan için liman yok, sahil yok zaman için,
 O geçer, bir göçeriz!”

Kıskanç zaman, kabil mi sevginin kucak kucak
 Bize zevki sunduğu sarhoş edici anlar,
 Kabil mi uzaklara uçup gitsin çabucak
 Matem günleri kadar?

Nasıl olur kalmasın bir iz avucumuzda?
 Nasıl yok olur her şey büsbütün silinerek?
 Demek vefasız zaman o demleri bir daha
 Geri getirmeyecek?

Loş uçurumlar, mazi, boşluklar, sonrasızlık,
 Acaba neylersiniz yuttuğunuz günleri?
 Alıp götürdüğünüz derin hazları artık
 Vermez misiniz geri?

Ey göl! dilsiz kayalar! mağralar! kuytu orman!
 Siz ki zaman esirger, tazeler havasını,
 Ne olur, ey tabiat, o günlerin saklasan
 Bari hatırasını!

Sakin demlerde olsun, deli rüzgârda olsun,
 Güzel göl, etrafını süsleyen oyalarda,
 O kapkara çamlarda, sularına upuzun
 Dökülen kayalarda!

İster meltemlerinde, bir ürperişle esen,
 Seslerde, ister uzak ister yalanda olsun,
 Yahut gümüş pullarla sular üstünde yüzen
 Ay ışığında olsun!

Kuduran fırtınalar, sazlar bize dert yanan,
 Meltemini dolduran kokular, hep beraber,
 Ne varsa işitilen, görülen ve koklanan,
 Desin ki: "Seviştiler!"

Türkçesi: Yaşar Nabi Nayır

Victor Hugo (1802-1885)

İKİ ATLI ORMANDA NE DÜŞÜNÜYORLARDI?

Gece kapkaranlıktı ve simsiyahtı orman,
 Gölgeye benziyordu yanımda giden Hermann;
 Dörttnala atlarımız sığınmıştık Allaha.
 Bulutlar gökyüzünde sanki birer mermerdi,
 Yıldızlarsa ateşten kuş sürüleri gibi
 Uçuşurdu dallarda.

Ben hasretle doluyum. İstiraplarla kırgın,
 Ümitsiz, bomboş kalmış derin ruhu Hermann'ın.
 Ben hasretle doluyum: uyuyun sevdiklerim!

Bu üçra yeşillikler arasından giderken:
 “Yarı açık mezarlar, dedi, geçer fikrimden!”
 O ileri bakıyor benim gözüm arkada.
 Atlarımız bir orman alanında dörtnala.

Uzak çan seslerini getiriyordu rüzgâr.
 I lermann: “Dertliler, dedi, düşüncem; şu âlemde
 Yaşayan, var olanlar.” “Ah, benim düşüncem de
 Dedim ki yok olanlar.”

Pınarlar çağıldardı. Ne söylerdi pınarlar?
 Meşeler fısıldardı. Meşeler ne fısıldar?
 Çalılar söyleşirdi eski dostlarmış gibi.
 I lermann bana dedi ki: “dert insanı uyutmaz.
 Ne gözler var ki ağlar, ne gözler uyku tutmaz.”
 O na dedim ki: “Heyhat, uyanmaz niceleri!”

O zaman dostum: “Hayat, dedi, dert, felaket bu!
 Ölüler artık azap çekmiyorlar. Ne mutlu
 Yeşeren, yapraklarla örtülen mezarlara!
 Gece onları tatlı ışıklarıyla okşar.
 Göklerin sükûnundan, nurundan nasibi var
 Her ruhun her mezarda.”

“Sus, dedim, ölüm denen o sırra saygı göster!
 Ayak altında, toprak altındadır ölüler.
 Ölüler bir zamanlar seni seven kalplerdi:
 Uçup giden meleğin, baban, yahut da annen!
 Gönülleri kırılır bu acı sözlerinden,
 Rüya içinden gibi duyarlar sesimizi.”

Türkçesi: Afif Obay

Gerard De Nerval (1808-1855)

FANTAZYA

Bir hava bilirim, dünyalara değişmem:
Bütün Rossini, Mozart, Weber sizin olsun,
Çok eski bir hava, ağır, hazin, muhteşem;
Yalnız ben duyarım onda ne varsa fusün!

Ne zaman o havayı dinleyecek olsam
Ruhum gençleşiverir birden iki asır,
Onüçüncü Louis devridir, vakit akşam
Batan günle sararmış bir yamaç uzanır.

Camları kızıla çalan renklerle yanar,
Kiremitten bir şato, köşeleri taştan.
Etraf çepçevre bağlar, bahçeler, parklar;
Bir dere akıyor çiçekler arasından.

Kömür gözlü bir kumral en üst pencerede;
Eskidir geçmiş zaman esvapları eski.
Görmüşlüğüm var bu kadını; ama nerde?
Hatırlıyorum, başka bir hayatta belki!

Türkçesi: Cahit Sıtkı Tarancı

PEPA'YA

Pépa'cığım, gece ilerleyip de
Annen odasına çekildiği an,
Sen lambanın altında yarı üryan
Duaya başlarsın ya, eğilip de;

Hani rahatı kaçmış ruhun, seni
Gecenin koynuna terk ettiği an;
Başlığını atarsın da başından
Yatağına bir bakarsın ya hani.

Evin bütün insanlarını saran
 Ağırılık yaklaşır ya, adım adım;
 Güzelim, sevgilim, Pépita'cığım
 Ne düşünürsün acaba o zaman?

Kimbilir belki bir garip kadını,
 Çok acıklı bir romanda kahraman,
 Ümidin zoruyla meydana çıkan,
 Hakikatinse yalanladığını.

Belki de ancak doğura doğura
 Bir fare doğuran kocaman dağlar,
 Hiçbir vakit yaşanmamış sevdalar,
 Şekerlemeler, belki de bir koca.

Ah! Belki de seninki kadar iyi
 Bir kalbin dostça açılmalarını;
 Esvabını, oyun havalarını;
 Belki de beni, belki de hiçbir şeyi.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

Alfred De Musset (1810-1857)

HÜZÜN

Gücüm, hayatım, nem varsa kaybettim;
 Kaybettim, ah, dostlarım, neş'em;
 Kalmadı hatta kibirim azametim;
 Oydu vehmettiren dâhiliğimi.

“Hakikat budur” dedikleri zaman,
 Karşımda sahiden bir dost zannettim.
 Hakikati anlayıp duyduğum an;
 Çoktandır galip gelmişti nefretim.

Ama işte hakikat ebedîdir;
Yaşarsa bir kimse ondan bihaber,
Alemde ömrünce gafıl kişidir.

Tanrı soruyor, cevap vermek ister,
İyi ki ağlamışım ara sıra
Elimde kalan servet bu, dünyada.

Türkçesi: Cahit Sıtkı Tarancı

Charles Baudelaire (1821-1867)

İÇE KAPANIŞ

Derdim, yeter, sakın ol, dinlen biraz artık;
Akşam olsa diyordum, işte oldu akşam,
Siyah örtülere sardı şehri karanlık;
Kimine huzur iner gökten, kimine gam.

Bırak, şehrin iğrenç kalabalığı gitsin.
Yesin kamçısını hazzın sefil cümbüşte
Toplasın acı meyvesini nedametin
Sen gel, derdim, ver elini bana, gel şöyle.

Bak göğün balkonlarından geçmiş seneler
Eski zaman esvaplarıyla eğilmişler;
Hüzün yükseliyor, güler yüzle, sulardan.

Seyret bir kemerde yorgun ölen güneşi
Ve uzun bir kefen gibi doğuyu saran
Geceyi dinle, yürüyen tatlı geceyi.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

İNSAN VE DENİZ

Sen, hür adam, seveceksin denizi her zaman;
Deniz aynandır senin, kendini seyrederdin
Bakarken, akıp giden dalgaların ardından.
Sen de o kadar acı bir girdaba benzersin.

Haz duyarsın sulardaki aksine dalmaktan;
Gözlerinden, kollarından öpersin ve kalbin
Kendi derdini duyup avunur çoğu zaman,
O azgın, o vahşi haykırışında denizin.

Kendi âleminizdesinizdir ikiniz de.
Kimse bilmez, ey ruh, uçurumlarını senin;
Sırlarınız daima, daima içinizde;
İy deniz, nerde senin iç hazinelerin?

Ama işte gene binlerce yıldan beri
Çenkleşir durursunuz, duymadan acı, keder;
Ne kadar seversiniz çırpınmayı, ölmeyi,
İy hırslarına gem vurulamayan kardeşler!

Türkçesi: O. V. Kanık

HÜZÜN VE SERSERİ

Agathe, uçtuğu var mı ruhunun arasına,
Büyülü, mavi, derin ve ıslıl ıslıl yanan,
Bambaşka denizlere, bambaşka semalara,
Şu kahrolası şehrin simsiyah havasından?
Agathe, uçtuğu var mı ruhunun arasına?

Deniz, tek tesellisi günlük ıstırapların!
Acaba hangi şeytan veya mucize
Her ulvi çalkanişta muazzam bir rüzgârın
Orguyla uğuldayan denizi verdi bize?
Deniz, tek tesellisi günlük ıstırapların!

Hey trenler, vapurlar beni burdan götürün!
 Ne var gözyaşlarından çamurlar yoğuracak?
 Arasına der mi ki Agathe'ın ruhu, üzgün,
 "Nedametten, azaptan ve ıstıraptan uzak,
 Hey trenler, vapurlar beni burdan götürün!"

Ne kadar uzaktasın ey mis kokulu cennet,
 Ey, sadece sevincin, aşkın ürperdiği yer,
 Ey her ruhun içinde boğulduğu saf şehvet,
 Ey bir ömür boyunca gönül verilen şeyler!
 Ne kadar uzaktasın ey mis kokulu cennet!

Ah o yeşil cenneti, çocuksu sevdaların,
 O koşuşlar, demetler, o şarkılar, buseler,
 İnildeyen kemanlar üzerinde dağların
 Akşam, korkuluklarında şarap dolu kâseler!
 Ah o yeşil cenneti, çocuksu sevdaların.

O bilinmez zevklerin yüzdüğü masum belde?
 Çok daha uzakta mı yoksa Çin'den, Maçın'den?
 Beyhude bir arzu mu inildeyen dillerde,
 Canlanan bir hayal mi billur sesler içinden,
 O bilinmez zevklerin yüzdüğü masum belde?

Türkçesi: Sait Maden

BALKON

Hatıralar annesi, sevgililer sultanı,
 Ey beni şâdeden yâr, ey tapındığım kadın!
 Ocak başında seviştığımız o zamanı,
 O canım akşamları elbette hatırlarsın,
 Hatıralar annesi, sevgililer sultanı!

O akşamlar, kömür aleviyle aydınlanan,
 Ya pembe buğulu akşamlar, balkonda geçen.
 Başım göğsünde, ne severdin beni o zaman!
 Ne söyledikse çoğu ölmeyecek şeylerden!
 O akşamlar, kömür aleviyle aydınlanan!

Ne güzeldir güneşler sıcak yaz akşamları!
 Kâinat ne derindir, kalp ne kudretle çarpar!
 Üstüne eğilirken ey aşkımın pınarı,
 Sanırdım ciğerimde kanın kokusu var.
 Ne güzeldir güneşler sıcak yaz akşamları!

Kalınlaşan bir duvardı aramızda gece.
 Seçerdim o karanlıkta gözbebeklerini;
 Mestolur, mahvolurdum nefesini içtikçe.
 Bulmuştu ayakların ellerimde yerini.
 Kalınlaşan bir duvardı aramızda gece.

Bana vergi o tatlı demleri hatırlamak;
 Yeniden yaşadığım, dizlerinin dibinde.
 O “mestinaz” güzelliğini boştur aramak,
 Sevgili vücudundan, kalbinden başka yerde,

O yeminler, kokular, sonu gelmez öpüşler,
 Dipsiz bir uçurumdan tekrar doğacak mıdır,
 Nasıl yükselirse göğe taptaze güneşler.
 Güneşler ki en derin denizlerde yıkanır.
 O yeminler, kokular, sonu gelmez öpüşler!

Türkçesi: C. S. Tarancı

DÜŞMAN

Gençliğim bir karanlık fırtına oldu,
 Birkaç yerinde parlak güneşler açan;
 Öyle harap çıktım ki bu fırtınadan,
 Bahçemde kızarmış tek tük meyve kaldı.

İşte fikirlerin güzüne ulaştım,
 Suyun mezarlar gibi çukur açtığı
 Sel basmış toprakları durmayıp gayrı,
 Kürekler, tırmıklarla onarman lazım.

Boyatacak mı ki sırrı gıdayı bulup
 hayal ettiğin yeni çiçekler acap
 Bir kumsal gibi yıkanmış bu topraklardan

-Ey acı! ey acı! Zaman ömrü yiyor,
 Ve kalbimizi kemiren sinsi düşman
 Kaybettiğimiz kanla gelişip büyüyor!

Türkçesi: Ahmet Muhip Dıranas

Charles Cros (1842-1888)

ÇİROZNAME

Beyaz, kocaman bir duvar - çıplak mı çıplak
 Üzerinde bir merdiven - yüksek mi yüksek
 Duvar dibinde bir çiroz - kuru mu kuru

Bir herif geldi elleri - kirli mi kirli
 Tutmuş bir çekiç bir çivi - sivri mi sivri
 Bir büyük yumak da sicim - zorlu mu zorlu

Çıktı merdivene derken - yüksek mi yüksek
 Mıhladı sivri çiviye - tak tak da tak tak
 Duvarın ta tepesine - çıplak mı çıplak

Attı çekici elinden - düş allahım düş
 Taktı çiviye sicimi - uzun mu uzun
 Astı ucuna çirozu - kuru mu kuru

İndi merdivenden tekrar - tıklar da tıklar
 Sırtında çekiç merdiven - ağır mı ağır
 Çekti gitti başka yere - uzak mı uzak

O gün bugündür çirozcuk - kuru mu kuru
 Mezkûr sicimin ucunda - uzun mu uzun
 Nazikçe sallanır durur - durur mu durur

Ben bu hikâyeyi düzdüm - basit mi basit
 Kudursun bazı adamlar - ciddi mi ciddi
 Ve gülsün diye çocuklar - küçük mü küçük

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

BAŞ KALDIRMA

Namuslu bir insanın, kendine hak bilerek,
Evinde huzur içre yaşamasıdır elbet,
Zehir içmekle aynı değerde olan.

Hastalık istemem budur kararım,
Vazgeçmiş değilim büyüklük taslamaktan,
Bir yepyeni musikidir duyarım.

Duyarım gürültüsünü akan suyun,
Duyarım fırtınanın uğultusunu,
Hayat kısadır sanatın yolu uzun.

Ne kadar iyi ki bunca günah var,
Sonra taze şarap, gencecik kızlar,
Ve etrafa saçtığı ateşle yangın.

Bir de doğuşu var kızlarla erkeklerin.
Hepsi de şarkı söyler, yer-içer,
Sonunda öteki dünyaya geçer.

Türkçesi: Ahmet Necdet

Stephane Mallarme (1842-1898)

EDGAR POE'NUN MEZARI

Tam kendi olunca en sonu ölümsüzlükte,
Şair, yalın kılıç, meydan okuyor çağına.
Ürkmüş dünya, şaşıyor nasıl duymadığına
Ölümün çanlar çaldığını bu garip seste.

İrkildiler duyunca, kör dev gibi meleşin
Daha saf bir anlam kattığını kaba sözlere,
Dediler: Sarhoş, bir büyü katmıştır içine
O içtiği aşağılık kara kara içkilerin.

Yazıklar olsun! Duygusuz toprak ve buluttan
 Bir heykel yağurmazsa düşüncelerimiz yaşayan
 Pırıl pırıl donansın diye mezarı Poe'nun.

Bir gök belasından arda kalan durgun kaya,
 Şu granit bari, gelecekte, karşı koşun
 Sürü sürü, kara kanatlı, kör kuşkulara.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

DENİZ MELTEMİ

Ten bitirdi hazlarını, tükendi kitap,
 Kaçsam, kaçsam uzaklara üstümde mehtap.
 Sanıyorum en güzeli mest oluşların,
 Gökle engin arasında uçan kuşların.
 Kim tutacak denizlere bağlı bu gönlü?
 Ne göklere gülümseyen bahçemin gülü,
 Ne sütbeyaz kâatlara aksi lambanın,
 Ne dizinde yavrusunu emziren kadın.
 Gideceğim güzel gemi, haydi demir al,
 O ellere yelken aç ki sanılır masal.
 Bir üzüntü, küskün ama ümitlerine,
 İnıyor mendillerin elvedasına.
 Belki deli rüzgârlara uyan direkler,
 Karayelde bir kazaya baş egecekler.
 Ve görünmez olacaklar, denizler derin,
 Gönül, dinle türküsünü gemicilerin!

Türkçesi: Kemalettin Kamı

DENİZ MELTEMİ

Bütün hazları tattım, kitapları okudum,
 Ah, kandırmadı; kaçmak, kurtulmak istiyorum.
 Bir başka köpükle gök arasındaki kuşlar
 Orada şimdi kimbilir ne kadar sarhoşlar!
 Deniz çekiyor, deniz, kim tutabilir beni;
 Gözlerde aksi yanan o eski bahçeler mi?
 Geceler! Mahzun ışığı mı yoksa lambanın,
 Beyaz kâğıda vurur, korkar dokunamazsın;
 Ne o; ne de çocuğuna meme veren taze;
 Gideceğim, ey gemi, bilinmedik ellere.
 Demir al, sallayarak direklerini. Sızlar
 Yürek ümitle, ama sonra her şeyi anlar.
 Belki de fırtınaları çağıran direkler,
 Şu anda, rüzgârlar gelecek ölümü bekler,
 O zaman ne yelken, ne de ümit, ama sen yine
 Kalbim, gemicilerin şarkısını dinle.

Türkçesi: Orhan Veli

GÜZELİM BUGÜN

El değmemiş, dip diri güzelim bugün
 Sarhoş bir kanat vuruşuyla yırtar mı
 Kırağıda unutulmuş katı gölün
 Kalmış uçuşlar dolu saydam buzunu?

Bendim, diyor bir eski zaman kuğusu
 Mağrur ama umutsuz kanat sıyıran
 Yaşanacak yeri aramaz mı insan
 Bastırınca kısır kışın sıkıntısı?

Silkecek bembeyaz ölümü boynundan
 Daralan dünyasına kafa tutan kuş
 Neylesin bağlanmış yere kanadından

Kendi aydınlığıyla bağlanmış göle
 Duruyor kuğu, rüyalarıyla donmuş
 Boşuna gurbetinde, başı göklerde.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

RONDEL

Sevişiriz dilersen şayet
 Aşk anmadan dudaklarınla
 Bir şeycik yapamaz bize anla
 Susmaktan gayri bu gülden demet

O nağmeler ki gülüşün elbet
 Veremez pırıltısını asla
 Sevişiriz dilersen şayet
 Aşk anmadan dudaklarınla

Sessizce sarmaş dolaş nihayet
 Sylphe giymiş kıpkızıl urbasını
 O hayal kanatların uçlarını
 Alev bir öpüş kavrar âkıbet
 Sevişiriz dilersen şayet
Türkçesi: Salâh Bîrsel

RONDEL

Hiçbir şey yok uyandığınızda
 Somurtmadan karşılayacağınız
 Korkunç, bir gülüş sarsarsa bakınız
 Kanatlarınızı o yastıklarda

Kayıtsız uyuyun, korkusuzca da
 Ele vermeyecek sizi soluğunuz.
 Hiçbir şey yok uyandığınızda
 Somurtmadan karşılayacağınız

Bütün o cânın düşleri bir anda
 Bu güzellik bozduğu an bakınız
 Artık ne bir tek çiçek yanaklarda
 Ne de ölçüsüz elmaslar gözlerde
 Hiçbir şey yok uyandığınızda

Türkçesi: İlhan Berk

*Jose-Maria de Heredia (1842-1905)***FATİHLER**

Yuvalarından uçmuş bir sürü şahindiler;
 Usanmışlardı mağrur fukaralıklarından.
 Pallos de Moguer'den avare, asker, kaptan,
 Çılgınca bir hayale doğru sürüklendiler.

Masaldaki madeni bulmak içindi sefer;
 Sipangoo'nun varılmaz topraklarında yatan,
 Geçerken garbın esrar dolu kıyılarından
 Alize rüzgârında eğrilirdi serenler.

Ve her akşam bir destan sabahı umarlardı.
 Medar denizlerinin fosforlu mavisinden,
 Rüyaları altından seraplarla dolardı.

Beyaz kadırgaların sarkıp ilerisinden,
 Seyre koyulurlardı denizlerin içini;
 Yıldızların bir meçhul göğe yükselişini.

Türkçesi: S. Eyüboğlu-Orhan Veli Kanık

*Paul Verlaine (1844-1896)***ŞİİR SANATI**

Musiki, her şeyden önce musiki;
 Onun için tekli mısradan şaşma.
 Kıvrak olur, erir havada sanki;
 Ağır aksak söyleyişe yanaşma.

Kelime seçerken de meydan senin;
 Bile bile bir nebze aldanmalı.
 Dumanlısı güzeldir türkülerin:
 Öyle hem seçik olsun, hem kapalı

Güzel gözler tül ardında görünsün
 Gün ışığı titremeli şiirinde
 Ak yıldızlar maviliğe bürünsün
 Ilgıt ılgıt sonbahar göklerinde.

Ararengin peşindeyiz çünkü biz;
 Rengin değil, ararengin sadece.
 Ancak öyle sarmaş dolaş ederiz
 Kavalı boruyla, rüyayı düşle.

Nükte belasından kurtulmaya bak;
 Acı zekâ, sulu gülüş neyine?
 İşe karıştı mı bu cins sarmısak
 Maviliğin yaş dolar gözlerine.

Tut belagatı boğazından, sustur
 El değmişken bir zahmete daha gir.
 Kafiye'nin ağzına da bir gem vur
 Bırakırsan neler yapmaz kimbilir? ,

Nedir bu kafiye'den çektiğimiz!
 Hangi sağır çocuk, ya deli zenci
 Sarmış başımıza bu meymenetsiz
 Bu kof sesler çıkaran kalp inci'yi

Hep musiki, biraz daha musiki;
 Havalanan bir şey olmalı mısra
 Deli bir gönülden kalkıp gitmeli
 Başka göklere, başka sevdalara.

Dağılıp tozu sabah rüzgârına
 Mısraların alsın başını gitsin
 Kekik, nane kokaraktan, dört yana...
 Üst tarafı edebiyat bu işin.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu-Melih Cevdet Anday

GEÇMİŞ OLA

Hatıralar, ne istersiniz benden?... Sonbahar...

Durgun gökte ardıç kuşları uçuşmadalar,
Güneşten, ölgün ve soluk bir ışık vurmada
İçinde poyrazlar esen sararmış ormana.

Yapyalnızdık, yürüyorduk, türlü hülyalarda;

Saçlarımız ve düşüncelerimiz rüzgârda.

Çevirip güzel gözlerini bana "Hangisi
En güzel günün?" diye sordu o billur sesi

Bir melek sesi kadar tatlı, o kadar derin.

Hafif bir gülümseyiş cevap verdi sesine

Öptüm ellerini, ibadet edercesine.

-Ah! İlk çiçekler! Ne güzel kokuları vardır!

Ne kadar sevimli bir mırıltıları vardır

Sevilen dudaklardan çıkan ilk evet'lerin!

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

GREEN

İşte yemişler, çiçekler, yapraklar ve dallar!

İşte kalbim, çarpıntısı yalnız senin için!

O bembeyaz ellerin kalbimi kırmasalar!

Bu küçük armağanı dilerim hoş göresin.

Ben geldim işte, çiğlerle bezenmiş olarak;

Alnımda seher yelinin dondurduğu çiğler.

Yorgunluğumu alsam ayak ucunda bırak!

Hayal etsem o tatlı demleri birer birer.

Bırak unutayım başımı taze göğsünde!

Hâlâ aklımda lezzeti son öpüşlerinin.

Hayırlı fırtınadan sonra sakın, asude,

Uyusan biraz, madem uzanmış dinlenirsin.

Türkçesi: Cahit Sıtkı Tarancı

GÖK ÖYLE MAVİ...

Gök öyle mavi, öyle durgun
Damlar üzerinde!
Yeşil bir dal sallanadursun
Damlar üzerinde!

Ürpertip gökyüzünü birden,
Bir çan tın tın eder,
Bir kuştur şu ağaçta öten;
Türküsunü söyler.

İşte hayat! Aç gözünü gör;
Bak ne kadar sade.
Her günkü sakın gürültüdür,
Şehirden gelmekte,

Ey sen ki durmadan ağlarsın,
Döversin dizini;
Gel söyle bakalım ne yaptın,
N'ettin gençliğini?

Cahit Sıtkı Tarancı

DANS EDELİM GEL

Gözlerini severim en çok,
Gökteki yıldızlardan parlak;
Bir parça da baştan çıkarak.
Dans edelim gel!

Ne halleri vardı, sahiden,
Bedbaht âşığı berbat eden
Onun için hoştu zaten.
Dans edelim gel!

Doldurulmadı hâlâ yeri,
Gülден ağzının öpücükleri
Kalbimde öldüğünden beri.
Dans edelim gel!

Dizi dibinde oturduğum
Zamanları hatırlıyorum;
Bu, işte bütün varım yoğum.
Dans edelim gel!

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

Comte d'E Lautreamont (1846-1870)

BİRİNCİ TÜRKÜ'den

Ailelere nifak tohumu ekmek için bir antlaşma yaptım
fuhuşla. Anımsıyorum bu tehlikeli ilişkiden önceki geceyi.
Önümde bir mezar gördüm. Bir ev kadar büyük bir ateşböceğinin
bana şöyle dediğini duydum: "Aydınlatacağım seni. Oku yazıtı.
Benden gelmiyor bu yüce buyruk." Görür görmez çenelerimi
çatırdatan,
elimi ayağımı kesen, uçsuz bucaksız, kan rengi bir ışık
taa ufka kadar yayıldı havada. Az kalsın düşüyordum, bir yıkık
duvara yaslandım ve okudum: "Veremden ölen bir yeniyetme
yatıyor burada: biliyorsunuz nedenini. Dua etmeyin ona." Bir-
çok insan benim kadar gözüpek olamazdı belki. Bu sırada, çırlı-
çıplak, güzel bir kadın gelip ayaklarımın dibine uzandı. Kederli
bir yüzle, "Ayağa kalkabilirsin," dedim kadına. Kardeş katilinin
kızkardeşini boğazladığı eli uzattım ona. Ateşböceği seslendi:
"Hey sen! bir taş al ve öldür onu. -Niçin? diye sordum ona."
Ateşböceği bana: "Kendine dikkat et, dedi; güçsüz olan sensin,
güçlü olan benim çünkü. Fuhuş'tur bu kadının adı." Gözlerimde
yaşlar, yüreğimde öfke, bilinmez bir gücün doğduğunu duyumsadım
kaldırdım ve omuzuma aldım taşı sonra. Bir dağı doruğuna kadar
tırmandım: oradan ezdim ateşböceğini. İnsan boyunda bir
çukura gömüldü toprakta başı; altı kilise boyu yükseğe sıçradı
taş. Sonra gidip bir göle düştü, bir anda, döne döne, uçsuz bucaksız,
ters bir koni oyarak çekildi suları gölün. Ortalık duruldu:
parıldamadı artık kan ışık. "Yazık! yazık! diye haykırdı
çıplak ve güzel kadın; ne yaptın böyle? - Ben seni yeğliyorum,

dedim ona, çünkü acırım mutsuzlara Sonsuz taze yarattıysa seni, senin değil suç. “Yanıtladı beni:” Bir gün, dedi, hakkımı teslim edecek insanlar. Söyleyecek başka sözüm yok. Bırak da gideyim, sonsuz acımı derinliklerine gömeyim denizim. Bir sen varsın hor görmeyen beni, bir de bu karanlık uçurumlarda kaynaşan iğrenç canavarlar. İyisin sen. Elveda beni sevmiş olan sana! -Elveda! dedim ona, tekrar elveda! Hep seveceğim seni.. Bugünden tezi yok terk ediyorum erdemi. “İşte bu nedenle, ey İnsanlar, kış yelinin denizin üzerinde ve kıyılarda ya da uzun süredir benim için yas tutan büyük kentlerin üzerinde ya da kutup bölgelerinin soğuklarında uğuldadığını duyduğunuz zaman şöyle söyleyin: “Tanrının ruhu değildir geçen: fuhuşun, Montevideolu’nun acılı iniltileriyle birleşen derin kederli iç çekişidir.” Çocuklar, bunu ben söylüyorum size. Öyleyse, diz çökün acıma duyguları içinde ve bitlerden daha çok olan insanlar uzun uzun yakarsınlar.

Türkçesi: Özdemir İnce

İKİNCİ TÜRKÜ'den

Ey şaşmaz matematikler, baldan tatlı öğreti'niz serinletici bir dalga gibi yüreğime akalı beri sizi unutmadım. Beşikten bu yana güneşten eski kaynağınızdan su içmek tutkusuyla yandım. Öğrencilerinizin en vefalısı olan ben, tapınağınızın kutsal eşliğini hâlâ aşındırıyorum. Bir belirsizlik vardı düşüncemde, açıklayamadığım bir şey duman gibi. Ama mihrabınıza ulaştıran basamakları dinsel bir saygıyla çıktım. Ve siz, rüzgâr kelekleri nasıl dağıtırsa, şu karanlık örtüyü öyle sıyırdınız. Sınırsız bir soğukkanlılık, yetkin bir sakınganlık, şaşmaz bir mantık koydunuz yerine. Güçlendirici sütünüz yüzünden, size içten bir sevgiyle bağlı olanlara sağladığınız aydınlık içinde kavrayışım gelişip sınırsızlaştı. Aritmetik! Cebir! Geometri! yüce

üçlem! ışıklı üçgen! Sizi tanımayan, akılsızın biridir. En kara işkencelerden geçirmeli onu. Çünkü bilisiz rahatlığında kör bir küçükseme vardır. Ama sizi tanıyan ve seven dünya malına önem vermez; büyültü gibi uçarak, tıpkı yükselen helezon gibi göklerine yuvarlak kubbesine ulaşmak ister yalnız. Yeryüzü, ahlaksal yanıltılar ve düşlerden başka şey sunmaz ona! Oysa, ey şaşmaz matematikler, inatçı değişmezliğiyle, evrenin düzeninde görülen yüce doğrunun bir güçlü yansısını kamaşan gözlere sunarsınız. Ama Pitagoras'ın dostu o dörtgenin dile getirdiği kapsayıcı yetkin düzen daha da yücedir. Çünkü Gücü-her-şeye-yeten, kendini ve yüklemelerini kaosun ta içinden sizin teoremler hazinenizi ve ulu göz kamaştırıcılığınızı çıkaran unutulmaz çalışmada tepeden tırnağa açığa vurmuştur. Eski çağlarda ve günümüzde, nice ulu hayal güçleri, yanık kâğıt üzerine çizilmiş simgesel biçimlerinizi, gizli bir solukla canlanmış kavranmaz çizgiler gibi görerek titrediler. Evrenden önce var olan ve daha sonraya kalacak olan ölümsüz belitlerin ve hiyerogliflerin bu göz kamaştırıcı açıklanışını sıradan insanlar anlayamazdı. Hayalgücü, öldürücü bir soru işaretinin uçurumuna eğilip matematiğin nasıl olup da bunca etkileyici büyüklük ve tartışılmaz doğru kapsadığını sorar ve bunları insanoğluyla karşılaştırmaya kalkışırsa, insanoğlunda sahte gurur ve yalandan başka şey bulamaz. O zaman, üzünç dolu bu yüce kafa, insanoğlunun cüceliğini ve benzersiz çılgınlığını iyice duyuran ulu öğütlerinizden ötürü, bembeyaz kesilmiş yüzünü kupkuru ellerinin üzerine eğerek doğaüstü düşüncelere dalar gider. Önünüzde, dizleri bükülür ve tapınışı hem sizin tanrısal yüzünüze, hem de Gücü-her-şeye-yetenin öz görüntüsüne bir saygı

belirtisidir. Çocukluğumda, bir Mayıs gecesi, ay ışığında, pırıl pırıl bir derenin kıyısındaki taze çimenlerin üzerinde göründünüz bana. Üçünüz de utangaçlık ve incelikte birbirinizden geri kalmıyordunuz. Üçünüz de kraliçeler gibi uluydunuz. Birkaç adım yaklaştınız. Uzun elbiseniz bir buhar gibi salınıyordu; sevgili bir oğulmuşum gibi beni, kıvanç dolu memelerinize yaklaştırdınız. Hemen koştum, ellerim beyaz göğsünüzde kenetlenmişti. Doğurgan besininizle beslendim. İnsanlığın büyüyüp yükseldiğini duydum kendimde. O çağdan beri sizi bırakmadım ey karşıt kraliçeler. Yüreğimin sayfalarında, bir mermere işlenmiş gibi duran nice güçlü tasarı, nice yakınlık duygusu, aymış düşüncemde-şafağın gece karanlığını dağıttığı gibi—kurucu çizgileri yavaş yavaş sildiler. O çağdan beri, ölümün, amacını gizlemeden, mezarları insanlarla doldurduğunu, savaş alanlarını kasıp kavurduğunu, insan kanıyla tombullaştığını ve ölü kemiklerinin üzerinde sabah çiçekleri açtığını gördüm. O çağdan beri, yeryüzünün devrimlerine tanıklık ettim; depremle, çölün sam yelleri, alevli lavlarıyla yanardağlar, ölüm saçan fırtınalar soğukkanlı bir seyirci olduğumu gördüler. O çağdan beri çeşitli kuşakların, son değişimini selamlayan kozanın toy neşesiyle, kanatlarını ve gözlerini uzaya çevirdiklerini ve akşam güneş batmadan önce, rüzgârın yakarış dolu çılgınlığını salladığı solmuş çiçekler gibi boyunları bükük, can verdiklerini gördüm. Ama siz hiç değişmediniz. Hiçbir değişiklik, hiçbir hastalıklı soluk özdeşliğinizin sarp kayalarına ve sınırsız vadilerine dokunamaz. Sizin alçakgönüllü ehramlarınız, tutsaklığın ve aptallığın yükselttiği o karınca yuvalarından, yani Mısır ehramlarından daha

uzun ömürlüdür. Zamanın çöküntüsü üstünde yükselen çağların sonu, gizemli sayılarınızın, kıpkısa denklemlerinizin ve heykelsi çizgilerinizin Gücü-herşeye-yetenin intikamcı yanında yer aldığını görecekler. Oysa yıldızlar, korkunç ve evrensel bir gecenin bitimsizliğinde, kasırgalar gibi öfkeyle çöküp gidecekler ve insanlık son yargıyla hesaplaşmaya çalışacak. Bana yaptığınız yardımlar için teşekkürler. Anlayışına kattığınız yepyeni nitelikler için teşekkürler. Siz olmasaydınız, insanoğluna karşı açtığım savaşta belki yenilgiye uğrayacaktım. Siz olmasaydınız beni yerlere yıkıp ayağının tozunu yedirecekti; bir aşağılık pençeyle etimi ve kemiklerimi paralayacaktı. Ama usta bir sporcu gibi korudum kendimi. Tutkudan sıyrılmış yüce görüşlerinizden titreyen soğukkanlılığı verdiniz bana. Şu kısa yolculuğumun geçici tatlarını küçümseyerek geri çevirmek ve benzerlerimin sevimli görünen aldatıcı önerilerini kapımdan savmak için bu armağanınızdan yararlandım. Çözümleme, bireşim ve tümdengelim, hayranlık değer yöntemlerinizde dile gelen şaşmaz sakınganlığınızı verdiniz bana. Can düşmanımın öldürücü hilelerini bozmak, sonra ona ustaca saldırmak ve insanoğlunun en can alıcı yerlerine bir hançer saplamak için yararlandım sizden. Bu hançer saplandığı yerde kalacak, çünkü onulmaz bir yara açmıştır. Öğretilerinizin ruhu olan bilgelik dolu bir mantığı ve düşüncenin sakınmazlığını arttıran dolambaçlı ama apaçık tasımlarınızı verdiniz. Bu güçlü yardımcı sayesinde, alçaklara doğru yüzerken, nefret kayalığının karşısında, iğrenç ve kapkara fenalığı gördüm insanlıkta; öldürücü kokuşmalar arasında çürüyor ve hayran hayran göbeğini

seyrediyordu. Bağırsaklarının karanlığında önce şu pis alışkanlığı yani kötülüğü gördüm; onda iyilikten daha üstündü. Bana ödünç verdiğiniz zehirli silahla, insanlığın korkaklığından yapılmış yaratıcıyı yerinden indirdim. Dişlerini gıcırdattı ve bu iğrenç harekete boyun eğdi; çünkü karşısındaki kendisinden daha güçlüydü. Ama uçuşumu alçaltmak için onu bir paket sicim gibi bir yana bırakacağım...

Türkçesi: Selâhattin Hilâv

Arthur Rimbaud (1854-1891)

SARHOŞ GEMİ

Ölü sularından iniyordum nehirlerin
Baktım yedekçilerim iplerimi bırakmış;
Cırlak kızılderililer, nişan atmak için
Hepsini soyup alaca direklere çakmış.

Bana ne tayfalardan; umurumda değildi
Pamuklar, buğdaylar, Felemenk ve İngiltere;
Bordamda, gürültüler, patırtılar kesildi;
Sular aldı gitti beni can attığım yere.

Med zamanları, çılgın çalkantılar üstünde,
Koştum, bir çocuk beyni gibi sağır, geçen kış
Adaların karalardan çözüldüğü günde
Yeryüzü böylesine allak bullak olmamış.

Denize bir kasırgayla açıldı gözlerim;
Ölüm kervanı dalgaları kattım önüme:
Bir mantardan hafif, tam on gece, hora teptim:
Bakmadım fenerlerin budala gözlerine.

Çocukların bayıldığı mayhoş elmalardan
Tatlıydı çam tekneye işleyen yeşil sular;
Ne şarap lekesi kaldı, ne kusmuk, yıkanan
Güvertemde: demir, dümen ne varsa tarumar.

O zaman gömüldüm artık denizin şî'rine,
 İçim dışım sütbeyaz köpükten, yıldızlardan;
 Yardığımı yeşil maviliğin derinlerine
 Bazen bir ölü süzülürdü, dalgın ve hayran.

Sonra birden mavilikleri kaplar meneviş
 Işık çağılısında, çılgın ve perde perde,
 İçkilerden sert, bütün musikilerden geniş
 Arzu, buruk ve kızıl, kabarır denizlerde.

Gördüm şimşekle çatlayıp yarılan gökleri,
 Girdapları, hortumu; benden sorun akşamı,
 Bir güvercin sürüsü gibi savrulan fecri.
 İnsana sır olanı, gördüğüm demler oldu.

Güneşi gördüm, alçakta, kanlı bir ayinde;
 Sermiş parıltısını uzun, mor pıhtılara.
 Eski bir dram oynuyor gibiydi, enginde,
 Ürperir uzaklaşan dalgalar sıra sıra.

Yeşil geceyi gördüm, ıslıl ıslıl karları;
 Beyaz öpüşler çıkar denizin gözlerine;
 Uyanır çın çın öter fosforlar, mavi, sarı:
 Görülmedik usareler geçer döne döne.

Azgın boğalar gibi kayalara saldıran
 Dalgalar aylarca sürükledi durdu beni
 Beklemedim Meryem'in nurlu topuklarından
 Kudurmuş denizlerin imana gelmesini.

Ülkeler gördüm görülmedik, çiçeklerine
 Gözler karışmış, insan yüzlü panter gözleri
 Büyük eberkuşakları gerilmiş engine,
 Morarmış sürüleri çeken dizginler gibi.

Bataklıklar gördüm, geniş, fıkır fıkır kaynar;
Sazlar içinde çürür koskoca bir ejderha,
Durgun havada birdenbire yarılır sular,
Enginler şarıl şarıl dökülür girdaplara.

Gümüş güneşler, sedef dalgalar, mercan gökleri;
İğrenç leş yığınları bozbulanık koylarda;
Böceklerin kemirdiği dev yılanlar düşer.
Eğrilmiş ağaçlardan simsiyah kokularla.

Çıldırırdı çocuklar görseler mavi suda
O altın, o gümüş, cıvıl cıvıl balıkları.
Yürüdüm, beyaz köpükler üstünde, uykuda;
Zaman zaman kanadımda bir cennet rüzgârı.

Bazen doyardım artık kutbuna, kıtasına;
Deniz şıpır şıpır kuşatır sallardı beni;
Garip sarı çiçekler sererdi dört yanıma;
Duraklar kalırdım, diz çökmüş bir kadın gibi.

Sallanan bir ada, üstünde vahşi kuşların
Bal rengi gözleri, çığlıkları, pislikleri;
akşamları, çürük iplerimden akın akın
Ölümler inerti uykuya gerisin geri.

İşte ben, o yosunlu koylarda yatan gemi
Bir kasırgayla atıldım kuş uçmaz engine;
Sızmışken kıyıda, sularda sarhoş; gövdemi
Hanza kadırgaları takamazken peşine.

Büründüm mor dumanlara, başıboş, derbeder,
Delip geçtim karşımdaki kızıl semaları;
Güvertemde cins şaire mahsus yiyecekler:
Güneş yosunları, mavilik medüzaları.

Koştum, benek benek ışıkla sarılı tekne,
 Çılgın tekne, ardımda yağız deniz atlan;
 Temmuz güneşinde sapır sapır dökülürken
 Kızgın hunilere koyu mavi gök katları.

Titrerdim uzaklardan geldikçe iniltisi
 Azgın Behemotların, korkunç Maelstromların.
 Ama ben, o mavi dünyaların serserisi
 Özledim eski hisarlarını Avrupa'nın.

Yıldız yıldız adalar, kıtalar gördüm; coşkun
 Göklerinde gez gezebildiğin kadar, serbest.
 O sonsuz gecelerde mi saklanmış uyursun
 Milyonlarca altın kuş, sen ey Gelecek Kudret.

Yeter, yeter ağladıklarım; artık doymuşum
 Fecre, aya, güneşe; hepsi acı, boş, dipsiz,
 Aşkın acılığı dolmuş içime sarhoşum;
 Yarılsın artık bu tekne, alsın beni deniz.

Gönlüm Avrupa'nın bir suyunda, siyah, soğuk,
 Bir çukurda birikmiş, kokulu akşam vakti;
 Başımda çömelmiş yüzdürür mahzun bir çocuk
 Mayıs kelebeği gibi kâğıt gemisini.

Ben sizinle sarmaşdolaş olmuşum, dalgalar,
 Pamuk yüzlü gemilerin ardında gezemem;
 Doyurmaz artık beni bayraklar, bandıralar;
 Mahkûm gemilerinin sularında yüzemem.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

OFELYA

Yıldızların vurduğu durgun, karanlık suda
 Beyaz Ofelya, büyük, beyaz bir zambak gibi
 Gelin esvapları içinde dalgalanmada.
 Uzak ormanlarda yerlilerin gürültüleri.

Mahzun Ofelya, beyaz bir tayf gibi yıllardır
 Dolaşır bu siyah nehrin suları içinde.
 Deliliği içinde bir şarkı mırıldanır,
 Bir çocukluk şarkısı, akşam serinliğinde.

Rüzgâr göğsünü öper ve açar yaprak yaprak
 Sularda ağır ağır savrulan etekleri.
 Söğütler omuzlarına sarkar ağlaşarak,
 Hülyalı alnına eğilir su çiçekleri.

Dört bir yanına üzgün nilüferler dizilir.
 Uykudaki bir ağaç uyanır, zaman zaman;
 Bir yuvadan küçük bir kanat sesi yükselir;
 Sihirli bir şarkı gelir altın yıldızlardan!

Türkçesi: Orhan Veli

DUYUM (Sensation)

Mavi yaz akşamları, patikalarda, dalgın,
 Gideceğim, sürtüne sürtüne buğdaylara.
 Ayaklarımda ıslaklığı küçük otların;
 Yıkasın, bırakacağım başımı rüzgâra.

Ne bir şey düşünecek, ne bir laf edeceğim;
 Ama sonsuz bir sevgi dolduracak içimi.
 Göçebeler gibi uzaklara gideceğim;
 Mesut, sanki yanımda bir kadın varmış gibi.

Türkçesi: Orhan Veli

SAYIKLAMALAR

II

SÖZ BÜYÜCÜLÜĞÜ

Dinleyin beni! İşte çılgınlıklarımın birinin öyküsü.

Bütün olası görünüşleri nicedir elimde bulundurmakla böbürleniyordum ve gülünç buluyordum çağcıl resim ve şiirin ünlülerini.

Seviyorum saçma sapan resimleri, kapı aynalıklarını, dekorları, resimle cambaz perdelerini, dükkân tabelalarını, halk bezemelerini; modası geçmiş yazını, kilise latincesini, yazımı bozuk sevisel kitapları, eski operaları, budala nakaratları, yapmacıksız düzünleri.

Seferler düşünüyordum, öyküsü yazılmamış keşif yolculuklarını, hırgürsüz cumhuriyetleri, bastırılmış din savaşlarını, töre devrimlerini, ırkların ve anakaraların yer değiştirmelerini; inanıyordum bütün büyülere.

Rengini buldum seslilerin!- A kara, Ö ak, İ kırmızı, O mavi, Ü yeşil. -Saptadım her sessizin biçim ve devinimini ve içgüdüsel düzünlerle, ergeç bütün duyulara ulaşabilecek bir şiirsel dil bulmakla gururlandım. Saklı tutuyordum çeviri hakkını.

Bir denemeydi bu başlangıçta. Sessizlikleri, geceleri yazıyordum, dile sığmazı not ediyordum. Kayda geçirdim başdönmelerini.

Şiirsel eskiliklerin önemli bir payı vardı söz büyücülüğümde.

Alıştım basit sanrıya: bir fabrikanın yerine bir cami görüyordum düpedüz, meleklerin yaptığı bir davul okulu, gökyüzünün yollarında faytonlar, bir salon bir gölün dibinde; canavarlar, gizli dinsel törenler; büyük korkular dikeydi önüme bir vodvil adı.

Sonra büyülu safsatalarımı sözcüklerin sanrısıyla açıkladım!

Kutsal buldum sonunda usumun düzensizliğini. Aylaktım, kurbanıydım bir yüksek ateşin: imreniyordum mutluluğuna hayvanların, vaftizsiz ölen bebeler cennetinin masumluğunu simgeleyen tırtılların, erdenlik uykusunu köstebeklerin!

Hırçınlaşıyordu kişiliğim. Hoşça kal diyordum dünyaya bir tür romanslarda.

Çölü sevdim, yanık meyve bahçelerini, rengi atmış dükkânları, ılımlı içkileri. Ayaklarımı sürüyerek yürüyordum pis kokulu daracık so-

kaklarda ve gözlerim kapalı karşı karşıya bırakıyordum kendimi güneşle, ateş tanrısı.

“General, yıkık tabyalarının üzerinde eski bir top kaldıysa eğer, topa tut bizi toprak kesekleriyle. Görkemli dükkânların aynalarında! salonlarda! Kendi tozunu yedir kente. Paslandır olukları. Kızgın yakut tozlarıyla doldur kadınların süslenme odalarını...”

Ah! hanın genel işeme yerinde esirmiş küçük sinek, hodanın vurgunu ve erittiği bir güneş ışınının!

En sonunda, ey mutluluk, ey us, ayırdım gökyüzünden gök mavisini, ki o karadır aslında ve yaşadım ben, katkısız ışığın altın kıvılcımı. Sevinçten, bir anlam alıyordu yüzüm olabildiğince soytarı ve şaşkın:

Masalsı bir opera oldum: bütün varlıkların bir mutluluk yazgısı taşıdığını gördüm: yaşam eylem değil, ama bir gücü boşa harcama biçimi, bir kızgınlık, Beyinin yetersizliğidir aktöre.

Her varlığa, bana öyle geliyor ki birçok başka *yaşam* kendi varlığını borçlu. Ne yaptığını bilmiyor bu bay: bir melek o. Bir yuva dolusu it şu aile. Birçok insanın önünde, öteki yaşamlarından birinin bir anıyla konuştuym yüksek sesle. - Bir domuz sevdim, böylece.

Çılgınlığın safsatalarından hiçbirini, -timarhanelik deliliğin—unutmadım: hepsini söyleyebilirim yeniden, egemenim yöneme.

Tehlikedeydi sağlığım. Geliyordu büyük korku. Birkaç günlük uykulara dahıyordum ve kalkıp sürdürüyordum en kederli düşleri. Ölecek durumdaydım ve bir tehlikeler yolundan dünyanın bir ucuna, karanlığın ve kasırgaların yurdu Kimmerler ülkesinin sınırlarına sürüklüyordu beni zayıflığım.

Yolculuk yapmak, beynimde toplanan büyüleri oyalamak zorunda kaldım. Yükseldiğini görüyordum avundurucu haçın beni bir kirden paklayacakmış gibi sevdiğim denizin üzerinde. Gökkuşağı lanetlemişti beni. Alını yazımda Mutluluk, pişmanlık acılarım, içimdeki kurt: güce ve güzelliğe adanmayacak kadar uçsuz bucaksız olacaktı hep yaşamım.

Mutluluk! Onun ölümde yumuşak gelen dişi uyarıyordu beni horozlar öterken, ad matutinum, christus venit’de, -en karanlık kentlerde:

Bunlar olup bitti. Güzelliği selamlamayı biliyorum şimdi.

Türkçesi: Özdemir İnce

TUFANDAN SONRA

Tufan anısı yatışır yatışmaz,

Bir tavşan, evliya otları, kıpır kıpır çan çiçekleri içinde
durdurdu, gökkuşağına yakardı örümceğin ağları arasından.

O güzelim taşlar, saklanan - bakıp duran çiçekleri daha şimdiden.

Pis ana sokakta kasap tezgâhları kuruldu; bakır oymalarda gibi

• yukarıya kat kat yığılmış denize çektiler kayıkları.

Kan aktı. Mavi Sakal'ın orda, - Tanrının mührüyle camları
sararttığı

cambazhanelerde, mezbahalarda, Süt ve kan aktılar.

Kunduzlar yuva kurdu hep. "Fincanlar" tüttü kahvehanelerde.

Daha suları damlayan büyük cam evde eşsiz görüntülere baktı
yaslı çocuklar.

Bir kapı çarptı; köy alanında çocuk savurdu kollarını şakır
şakır sağanak altında, - fırladıklar ve çan kuleleri tepesinde
bütün yel horozları oyunu anladılar.

Bayan Alplere bir piyano yerleştirdi. Ayin ve ilk "bağlaşım"lar
yüz binlerce sunağında kutlandı katedral'in.

Kervanlar yola düzüldü. Allak bullak olmuş kutup gecesiyle
buzlar içinde kuruldu Splendid - Otel.

O günden beri, kekik çöllerinde cıvıldaşan çakalları işitti
ay - ve tahta kunduralı çoban şiirlerini, meyve bahçelerinde
gıcırdayan. Sonra tomurcuklanmış, mor ulu ormanda Eucharis
baharın geldiğini söyledi bana.

Fışkır, ey göl; köpük, köprülerden ak, ormanlar üzerinden aş;
-karaçuhalılar, erganunlar, şimşekler, gök gürültüleri, yükselin,
yürüyün; -sular ve hüznünler, yükselin, getirin tufanları yeniden.

Çünkü onlar dağılan bir can sıkıntısı ki... -Ah güzelim taşlar,
gömülen; o açılmış çiçekler! - Ve Ece, gömleği içinde korları
ateşleyen Büyücü Kadın bildiğini hiçbir zaman anlatmak
istemeyecek bize.

Türkçesi: Can Alkor

SESLİLER

A kara, E ak, İ al, U yeşil, O mavi: sesliler,
 Diyeceğim bir gün gizli doğumlarınızı da;
 Karanlık koylara, kara sineklere benzer A,
 O amansız pis kokular üstünde fır dönerler,

Kır çiçeği, buhar, çadır beyazlığında E'ler,
 Benzer dik buzullar mızrağına, ak krallara;
 Gülüşüne, İ, o güzelim, kızıl dudakların, kana,
 O pişman sarhoşluklar içindeki, o öfkeler;

Çevreler U, yeşil denizlerin çalkantısı,
 Sessizliği onca otlakların, yüz kırışıklıklarının
 Bastığı simyanın geniş alınlara damgasını;

Kutsal Borazan O, yaban çığlıklar, gürültüler,
 Meleklerden, acunlardan geçmiş sessizlikler:
 - Sen ey Omega, ey o mor ışıını Gözlerinin!

Türkçesi: İlhan Berk

Jules Laforgue (1860-1887)

CİGARA

Evet, bu dünya tatsız, ya öteki, palavra.
 Boyun eğmişim kadere, yaşıyarak, bedbin.
 Ölüm gelinceyedek, vakit öldürmek için.
 İçerim, Tanrıların huzurunda, cigara.

Siz didinin, yarınki zavallı iskeletler;
 Ben, gökyüzüne doğru kıvrılan mavi ırmak,
 Uyurum bir hudutsuz dalgaya kapılarak,
 Etrafta baygın kokulu buhurdanlar tüter.

Cennetteyim, çiçek açmış rüyalar aydınlık,
Tuhaf, garip valsler içinde karma karışık;
Sivrisinek korolarıyla bir fil akını.

Uyanırım nihayet dilimde mısralarını;
Sevinç içinde tatlı tatlı dinlerim
Nar gibi kızarmış sevgili başparmağımı.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

Paul Claudel (1868-1955)

KUTSAL ÖĞLE

İşte oldu öğle. Tanrıevi açık. Girelim.
İsa'nın annesi, tapınmaya gelmedim.

Sunacak hiçbir şeyim yok ve hiçbir şey, isteyeceğim;
Geliyorum yalnız sana bakmak için anneciğim.

Sana bakmak; ağlamak sevinçten; olmak farkında,
Ben senin oğlunum ve sen, orda.

Tükenişi varlığın, durduğu akışın,
Öğle!
Seninle olmak Meryem, olduğun o yerde...

Tek kelime söylemeksizin yüzüne bakmak;

Gönlü, öz diliyle şakımaya bırakmak.
Tek kelime söylemeksizin şakımak çünkü gönül dolu ağzına kadar,
Karatavuk gibi bulur hemencecik düşüncesine uygun kesik vuruşlar.

Çünkü sen güzelsin, lekesiz çünkü sen.
Sonunda kavuştuğumuz kurtuluş ve iyilik içinde yüzen kadın sen

Bir varlık, iki yüceliği içinde ve son ucuna varmış yaratılmışlığın.
Tanrıdan geldiği gibi tanla birlik, cevheri içinde hürlüğün ve
aydınlığın.

İsa'nın annesinin, anlatılamaz öylesine el değmemiş,
Kollarının arasında gerçek ve tek umut ve tek yemiş.

Çünkü sensin kadını, cenneti unutulmuş eski şefkatlerin,
Kavrar yüreği, ağlatmaya hazır insanı, gözlerin!

Çünkü beni kurtardın, çünkü kurtardın Fransa'yı;
Çünkü bir dertti sana bencileyin Fransa.

Çünkü her şeyin çöktüğü saatte geldin kurtardın Fransa'yı;
Çünkü kurtardın Fransa'yı bir kez daha.

Çünkü bak, ne ışıklı öğle, çünkü aydınlığındayız seninle.
Çünkü ben bütün gün orda, çünkü sen

Meryem'sin, tek varsın, yaşıyorsun ya:
İsa'nın annesi bin teşekkür sana.

Türkçesi: Sezai Karakoç

Francis Jammes (1868-1938)

CENNETE EŞEKLERLE BİRLİKTE GİTMEK İÇİN YAKARI

Ölmek zamanım gelince Tanrım
Öyle bir gün seç ki bayram eden köyler toz-duman olsun.
Burada, bu dünyada yaptığım gibi
Keyfimce bir yol seçeyim gitmek için
Gündüzün yıldızlarla dolu cennete.
Deyneğimi alacağım elime, büyük yolda yürürken
Dostum eşeklere sesleneceğim:

Cennete gidiyorum, FRANCİS JAMMES'im ben,
Cehennem yoktur Tanrının ülkesinde çünkü.
Diyeceğim onlara: gelin mavi göğün uysal dostları
Çevik bir kulak sallayışı ile
Sinekleri, arıları savan sevgili hayvanlar...
Bu hayvanlarla, bırak huzuruna çıkayım Tanrım
Usulca başlarını eğdikleri için sevdiğim bu hayvanlarla,
Küçücük ayaklarını birleştirerek duran
O tatlı hayvanlarla.
Onların binlerce kulağı ardımdan gelecek
Ardımdan gelecek sırtı sepet yüklüler,
Cambaz ya da çöp arabası çeken, teneke götüren
Kambur sırtlarında tenekelerle
Tulum gibi şiş karınlı, aksak adımlı, kancık, erkek, hepsi
Küçük pantolon giydirilmiş olanlar
Küme küme üşüşen sırnaşık sineklerin uçtuğu
Bacakları akan mavi yaralılar.
Tanrım, eşeklerle birlikte geleyim sana bırak,
Melekler götürsün bizi, sonsuz sükûn içinde
Gülen genç kızların derileri gibi parlak
Kirazların titrediği, ağaçlı derelere.
Ruhların o yurdunda bana bağışla n'olur
Bitmez aşkının arılığı ile
Gösterişsiz, uysal, yoksulluğunu seyreden
Kutsal suların üstüne eğilmiş eşekler gibi olayım ben de.

Türkçesi: Fuat Pekin

*Paul Valery (1871-1945)***DENİZ MEZARLIĞI**

Üstünde güvercinler gezen şu rahat damın
 Kalbi atar ardında birkaç mezarla çamın;
 Şaşmaz öğle zamanı ateşlerle yaratır
 Denizi, denizi, hep yeni baştan denizi!
 Tanrıların sükûnu çeker gözlerimizi,
 Bir düşünceden sonra ah o ne mükâfattır!

İnce pırıltıların o ne saf hüneridir,
 Bir seçilmez köpükten nice elmas eritir,
 Nasıl bir sükûn sanki peyda olur o demde!
 Ve güneş uçurumun üstüne gelir durur,
 Ebedi bir davanın saf marifeti budur,
 Zaman kıvılcım, Hülya bilmek olur âlemde.

Basit Minerve mabedi, tükenmeyen hazine,
 Yığın halinde sükûn, göz önünde define,
 Kaşlarını çatan su, bir alev perde altı,
 Kendinde nice uyku saklayan Göz, ey bana
 Mukadder olan sükût!.. Ruhta yükselen bina,
 Fakat bin kiremidi yaldızlı dam, ey Çatı!

Bir tek ahın içinde belli zaman Mabedi,
 Etrafımda denize bakışlarımın bendi,
 Çıkarım o saf yere artık bütün bütüne,
 Ve bütün tanrılara son adağım olarak
 Asude bir menevişi dağıtır kucak kucak,
 Şahane bir istihkâr irtifalar üstüne,

Nasıl ağızda yemiş zevk olup da erirse,
 O yokluğunu nasıl lezzete çevirirse,
 Varsın şekli mahvolsun, orda içime siner,
 Benliğimin ilerde duman olacak özü;
 Eriyen ruha söyler bir şarkıyla gökyüzü,
 Nasıl değişmededir uğultulu sahillер.

Güzel sema, hakikî sema, değişiyorum,
 Bak! Ne hale getirdim seni bunca gururum,
 Kudretle dolu bunca avareliğim, seni?
 Işıldayan mekâna nasıl kapıldım, bilmem.
 Ölülerin evleri üstünden geçen gölgem,
 Narin yürüyüşüne alıştırıyor beni.

Kızgın güneş altında serilip kalmış ruhum,
 Göğsümü geriyorum sana, hayran olduğum,
 Nurun o cana kıyan hançerli adaleti!
 Seni gönderiyorum, yine saf, ilk yerine:
 Kendini seyret!.. Nuru geri çevirmek yine,
 İster gölgenin donuk olsun yarı nispeti.

Ey yalnız benim için yalnız bende, içerde,
 Kalbin yanı başında, şiirin çıktığı yerde,
 Boşlukla saf hadise arasında beklerim;
 Buruk, karanlık, çın çın öten bir sarnıç diye,
 İçimdeki büyüklük ruhumda hep erteye,
 Kalıp duran boşluktan haber verecek derim!

Bilir misin dalların yalancılıktan esiri,
 Sıska parmaklıkları kemiren demiryeri,
 Yumulan gözlerimde göz kamaştıran sırlar,
 Hangi ten çeker beni tembel akıbetine,
 Hangi alın cezbeder şu kemikli zemine?
 Orda kayıplarımı bir kıvılcım hatırlar.

Kapalı, Kudsî, dolu maddesiz bir ateşle,
 Toprak parçası, içli dışlı olmuş güneşle,
 Bu yer hoşuma gider, meşaleden bir dehliz,
 Taş, yaldız, loş ağaçlar doğmuş doğduğu günde,
 Nice mermer titreşir nice gölge üstünde,
 Mezarlarım üstünde uyur vefalı deniz,

Muhteşem köpek, artık putperestliği def et!
Çoban tebessümüyle, münzevi, uzun müddet,
Otlatırken esrarlı koyunları bu yerde,
Bembeyaz sürüsünü rahat mezarlarımın,
Söyle gitsin tedbirli güvercinler, kalmasın,
Manasız hülyalar da meraklı melekler de!

Buraya gelindi mi istikbal tembelliktir.
Cüssesi belli böcek kuraklığı kemirir;
Her şey yanmış, bozulmuş, havaya karışarak,
Anlamadığım haşin bir cevhere erimiş,
Yokluktan sarhoştur da yüzden hayat geniş,
Artık meraret tatlı, zihin şeffaftır ancak.

Bu toprağa gizlenmiş ölüler rahat durur,
Bu toprakta ısınır, sırları burda kurur.
Yukarda öğle vakti, kıpırdamayan öğle,
Kendinde kendi için yaşar, kendine yeter..
Dört başı mamur kafa, kemale ermiş efser,
Gizli değişme benim senin bağrında böyle.

Saldığın korkuya tek karşı koyan ben varım!
Pişmanlıklarım, şüphem, kendime cefalarım,
O büyük elmasının bir kusurudur! Fakat
Mermerle kurşun gibi ağı gecelerinde,
Belirsiz bir halk ağaç köklerinde, derinde,
Çoktan senden oldular yavaş yavaş ve kat kat.

Koyu yokluk içinde eridiler bir tevi,
Kıpkırmızı kil içti bütün o beyaz nevi,
Geçti artık yaşama vergisi çiçeklere!
Nerde ağızlarından düşmeyen sözler, hani,
Nerde herkesin kendi benliği, hali şanı?
Kurt düştü gözyaşının toparlandığı yere,

Gıdıklanmış kızların o keskin ve haşarı
 Çılgılığı, gözler, dişler, ıslak göz kapakları,
 O muttasıl ateşle oynayan güzel meme,
 Teslim olan dudaklar ucunda parlayan kan,
 Son lütuflar ve nâdim olan eller ve o zaman,
 Hepsi toprağa girer, başlar öbür hengâme!

Ya siz, büyük ruh, burda şu yaldızla denizin
 Ten gözüne serdiği yalana düşmeksizin,
 Acap başka bir hülya ümit eder misiniz?
 Şarkı söyler misiniz buhar olunca bile?
 Varlığım mesameli! Evet, her şey nafile!
 Mukaddes sabırsızlık bile ölür şüphesiz.

Koymuş çirkinesine başına defne dalı,
 Tesellici, perişan ve yaldıza boyalı.
 Ölümsüzlük, eceli ana kucağı yapar.
 Güzel yalan, dindarca bir gayret kokan hiyle!
 Şu ebedî gülüşü, şu boş kafatasiyle,
 Görüp de isteyecek, benimseyecek kim var?

Derinlikteki ecdat, kafalar boşalarak,
 Bunca kürek dolusu toprak altında toprak,
 Ayırt etmez oldunuz yukarda yürüyen;
 Asıl kemiren, şüphe kabul etmeyen böcek,
 Sofra altında yatan sizlere gelmeyecek,
 O hayattan can alır, bırakıp gitmez beni.

Kendi kendimden nefret, kendi kendime sevgi?
 Gizli dişi o kadar benliğime yakın ki
 Ona nasıl bir isim vereyim, şaşıyorum.
 İstiyor, dokunuyor, görüp geliyor dile,
 Tenimden hoşlanıyor, ta yatağımda bile,
 Ben bu canlıya ait olmakla yaşıyorum.

Zénon, ey zalim Zénon, Elealı Zénon, sen
 Hem uçanı, hem uçmayan, fakat ihtizaz eden
 O kanatlı okunla beni delmedin değil!
 Ses beni yaşıyor, ok öldürüyor beni!
 Ey Güneş! Ruha yayma kaplumbağa gölgeni,
 Sen, koca adımlarla kımıldamayan Achille!

Hayır, Kalk da kucakla artık hareli suyu!
 Vücudum, parçalayın bu düşünen kadroyu!
 Bağrım, rüzgârın girsin doğuşu içerine!
 Tüten serinliğiyle şu denizin inbatı
 Ruhumu bana verdi... Ey tuzun saltanatı!
 Suyu koşalım canlı fışkırmak için yine!

Evet! Koca, izanlı hezeyanlar denizi,
 Kaplan postu, güneşin binlerce, dizi dizi
 Hayali batıp sönen pelerin, zaman zaman
 Sessizliği andıran bir uğultu içinde,
 Lacivert teniyle mest, bir üstü açık inde,
 Kıvılcımlı kuyruğuna diş geçiren Şahmeran.

Rüzgâr uyandı... Artık yaşama zamanıdır!
 Kitabımı bir geniş meltem açıp kapatır,
 Su kayadan toz olup görünür kıyı kıyı!
 Pırıl pırıl sayfalar uçuşarak gidiniz!
 Yık dalga! Yık keyifli sularında ey deniz,
 Yelkenin yem yediği şu asude çatıyı!

Türkçesi: Sabri Esat Siyavuşgil

DENİZ MEZARLIĞI

Üstünde güvercinler kayan şu rahat dam,
 Kıpıraşır durur, bir yanı mezar bir yanı çam;
 Tam öğle üstünün orda yaktığı ateşler
 Deniz, deniz hep yeniden yeniden başlar!
 Tanrıların dinginliğine bakıp bakıp da
 Ne ödöldür o, bir düşünce sonrası düşer payına.

İnce pırıltılar dupduru bir işçilikle
 Ne elmaslar tüketir belirsiz köpükte,
 O nasıl bir erinçtir belirir gibi olan!
 Güneş bir uçurumun üstüne geldiği an,
 Öncesiz bir nedenin katışıksız izidir,
 Zaman parıl parıldar düş desen bilinçleşir.

Yalın Minerva tapınağı, tükenmez hazine,
 Durgunluk kitlesi ve gizli damar göz önünde,
 Çatıkkaş su, Göz ki sende uykular saklar
 Alev bir örtü altında ne uykular,
 Ey sessizlik!.. Ruhta yükselen yapı,
 Ve binbir kiremiti altın, ey çatı!

Zaman tapınağı, tek iççekişin özetlediği:
 Çıkıyor ve alışıyorum o dupduru yere ki
 Her şey çevrili denize yönelen bakışımla;
 Ve sanki son adağım bütün tanrılara,
 Yolluyor hiç durmadan menevişler
 Doruklara karşı şahane küçümseyişler.

Meyve nasıl eriyip gidiyorsa hazda,
 Ve yokluğu bir tada dönüşüyorsa
 Bir ağızda yitip giderken biçimi,
 İlerdeki buğumu solumaktayım ben de
 Ve uğultulu kıyılardaki değişimleri
 Gök şakıyıp durmadan eriyen ruha.

Güzel gök, gerçek gök, gör bende değişmeyi!
 Ne kaldı onca gururumdan ve hünerliyse de
 Gör aylaklığımdan geriye ne kaldı şimdi?
 Kapıldım ıslıl ıslıl boşluk derinlerine,
 Ölülerin evleri üstünden gölgem geçmede
 Alıştırarak beni o ince, o tüy ilerleyişe.

Güneşin alevleri altında böyle ruhum
 Ey güzelim adalet sana tutunuyorum
 Senin o ışıktan amansız silahına!
 Ruhum, getirmekteyim seni ilk durumuna,
 Gör kendini! ama bil, dönüşsen de ışığa
 Bir gölgesin donuksun işte yarı yarıya

Ey tek benimçin, bir bana, yalnız bende,
 Duran şey saf olayla boşluğun arasında,
 Şiirin kaynağında, yanibaşında kalbin,
 O kekre, o karanlık, o sarnıç çılgılığıyla,
 Çınlasın geleceğe ilişkin bir oyuk ruhta,
 Bekliyorum yankısını iç yüceliğimin!

Bilir misin, yaprak ve dalların düzme tutsağı,
 O cılız parmaklıkları yiyen girinti,
 Yumulu gözlerimi kamaştıran gizler,
 Hangi ten çekmekte tembel sınıra beni,
 Hangi tutkudur o kemikli toprağa sürükler?
 Bir kıvılcım o tende anar yitişlerimi.

Örtük, kutsal, tıkabasa maddesiz bir ateşle,
 Bağrını ışığa vermiş şu toprak köşesine,
 Bayılıyorum üstünde meşaleler yükselen
 Bu yere ki altındadır, taştan, loş ağaçlardan,
 Ne mermerler titreşir uyup da gölgelere;
 Uyur vefalı deniz mezarlarımın üstünde!

Görkemli kancık it, bırak şu put sevdasını!
 Ben nicedir otlatırken gizemli koyunları,
 O beyaz sürüyü rahat mezarlarımın üstünde,
 Burda yapayalnız, bir çoban gülümsemesiyle,
 Savuşturur gitsin sakıngan güvercinleri
 Sonu olmayan düşleri, meraklı melekleri!

Bu noktaya gelince ilersi tembelliktir.
 Böcek bömböcek olur kuraklığı kemirir;
 Her şey yanık, bozulmuş ve havaya karışmış
 Ve bilmem hangi kaskatı bir öze dönüşmüş.
 Hayat gepgeniş olmuş esrimiş de boşlukta,
 İçimde bir saydamlık, acıda yumuşama.

Gizli ölümler toprakta, erince ulaşmışlardır,
 Kendi gizleriyle ısınmış ve ayrıışmışlardır.
 Tepede öğle üstü, hiç kıpırtısız öğle
 Düşüncesi kendinden, kendine uygun öyle...
 Baş nasıl şahaneyse taç öyle bahanesiz,
 İşte sendeyim ben, ey değişme, ey giz!

Korkularına karşı elinde tek ben varım!
 Pişmanlıklarım, kuşkularım, ayak bağlarım
 Hepsi de senin o iri elmasının kusuru!..
 Ama onların o ağır mermer gecelerinde,
 Ne olduğu bellisiz bir kavim bitki köklerinde
 Nicedir usul usul senden yana doğruldu.

Kopkoyu bir yoklukta eriyip gitti,
 İçti kırmızı kil beyaz niteliği,
 Ve çiçeklere geçti yaşama yeteneği!
 Nerde sözcükleri ölümlerin, senli benli,
 Kişisel yol yordam, tek tek kişiler nerde?
 Kurt düşmüş gözyaşlarının doğduğu yere!

Uyarılmış kızların tiz çıgllıkları,
Gözler, dişler ve nemli gözkapakları,
Görkemli memeler ateşle oynayıp duran,
Öptüren dudaklara doluvermiş kan,
Son kayralar ve onlara karşı çıkan eller,
Her şey toprağa girer ve oyun sürüp gider!

Ve siz, Koca Ruh, ne düş umarsınız ki
Dalganın ve ışığın şu yalancı renklerini
Burda tenin gözüne sunuşundan başka?
Sürer mi buhar olunca da düşünceniz duygunuz?
Varlığım gözenekli! her şey hava, kuşkusuz,
Sonunda can veriyor kutsal sabırsızlık da!

Enez ölümsüzlük kapkara ve yaldızlı
Takmış başına şimşir tarak defne dalını,
Ölümü ana kucağı kılan avutucu,
Güzel palavra ve dindarcana pusu!
Yoktur isteyecek, benimseyecek tek kişi,
O bomboş kafatasını, o sonsuz sırtışı!

Derinlerdeki atalar, boşalmış kafalarla,
Kürek kürek toprağın ağırlığı altında,
Topraksınız, ayırt edemezsiniz ayak seslerini,
Gerçek kemirgenin, kuşku götürmez kurdun ise
İşi yok kapaktaşlarının altındaki sizlerle,
Hayatla beslenir o, asıl benimledir derdi!

Belki tiksınme kendimden, öz sevgi belki,
Görünmez dişleriyle bana öyle yakın ki!
Akla gelen her ad uygun düşmekte ona;
N'olsa görüp istiyor, düşlüyor, dokunuyor!
Ben uyurken hatta, gövdemden hoşlanıyor,
Temelden ilişkindir yaşamam o canlıya!

Zenon! Sen zalim Zenon! Elealı Zenon!
 Attığın kanatlı ok beni deldi geçti,
 Titreşen, uçan ok ya da uçmayan!
 Sestir yaşatan ve oktur öldüren beni!
 Ey güneş! Bir kaplumbağa gölgesisin,
 Koşsa da kımıldamayan Akilleus, öylesin.

Yok, yok! Doğrulun aralıksız zaman içinde!
 Vurun, bedenim, şu kaygı çerçevesine!
 Bağrım, çekin içinize rüzgârın doğuşunu!
 Yayılan bir serinlik denizden doğru
 Ruhumu veriyor bana... Ey tuz saltanatı!
 Koşalım dalgalara yine fışkırsın canlı!

Evet! Koca deniz yaman taşkınlıklar denizi
 Panter derisi ve delik deşik olmuş cüppe,
 Güneşin binlerce binlerce freskiyle,
 Bir uğultu içinde andıran sessizliği,
 Mavi teniyle esrik, gerçek Şahmaran
 Uzanıp kendi parıl parıl kuyruğunu sokan,

Rüzgâr çıkıyor!.. Yaşamaya dadanmak gerekir!
 Sonsuz meltem kitabımın sayfalarını çevirir,
 Toz toz kayalardan fışkırıp durur sular!
 Uçun, hadi uçun, göz kamaştıran sayfalar!
 Yıkın dalgalar! renkli sularınızı akıtın!
 Yelkenlerin yemliği şu rahat çatıyı yıkın!

Türkçesi: Cemal Süreya

DOST ORMAN

Temiz şeyler düşündük, tertemiz;
 Uzun yollar boyunca beraber;
 Eli elimde, yan yana, sessiz;
 Çevremizde karanlık çiçekler.

Yapyalnız, kırdı, yeşil gecede,
 Yürüyorduk, nişanlılar gibi,
 Gökte ay, masaldaki meyve,
 Bölüştük o sihirli meyveyi.

Ve öldük yosunlar üzerinde,
 Uzakta, yalnız o mırıltılı,
 O dost ormanın gölgelerinde.

Sonra gökte, nurlarla sarılı,
 Buldum seni, yaş dolu gözlerim,
 Sevgili sükût yoldaşım benim.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

HELENA

Gök! benim.. geliyorum ölüm mağaralarından,
 Duymaya çarpışını sahile dalgaların,
 Görüyorum altın kürekli kadırgaların
 Belirliğini şafakla karanlıklardan.

Ünlüyor kralları şimdi bu yalnız eller,
 Tuzlu sakalları parmaklarımı eğlerdi;
 Ağlıyordum. Onlar utkularını söylerdi
 Ardında gemilerin uzaklaşan körfezler.

Duyuyorum boynuzların, süel boruların.
 Kalkışına tempo tutuşunu küreklerin
 Boğuyor gürültüyü türküsü tayfaların.

Şanlı burnunda gemilerin, coşkun tanrılar,
 O eski gülüşleriyle dövdüğü denizlerin
 Yontuk, dost kollarını bana uzatıyorlar.

Türkçesi: İlhan Berk

Max Jacob (1876-1944)

ŞAPKA SATICISI

Bir elma ağacının üstünde uçtu güvercinler,
 Avcılar koştu, güvercinler uçtu,
 Hırsızlara gün doğdu, derman için bir tek elma yok,
 Yalnız bir sarhoşun şapkası kaldı
 En alçak dala asılı.
 İyi sanat doğrusu şu şapka satıcılığı,
 İlla ki sarhoş şapkası satıcılığı.
 Hendeklerde mi dersin,
 Çayırlar üzerinde mi ağaçlar üzerinde mi
 Bul bulabildiğin kadar şapka.
 Yenileri ise daima Kermarec'te bulunur,
 Kermarec, Lannion'da şapka satıcısı.
 Rüzgârdır onun için çalışan.
 Bense küçük bir terzi,
 Ben de şapka satıcısı olacağım,
 Elma şarabı çalışacak benim için.
 Ve Kermarec kadar zengin olduğum zaman
 Elma şarabı için elmalar veren bir elma bahçesi alacağım
 Ve ehli güvercinler;
 Bordeaux'daysam şarap içeceğim
 Ve güneşin altında yürüyeceğim alnım açık.

Türkçesi: Sezai Karakoç

“BİLİR MİSİNİZ ECKART ÜSTADİ?”

(Paul Petit)

Bilir misiniz Büyük Albert’i?

Joachim’i, Amaury de Béne’i?

Ya insan kılığına girip İsa’nın

Thöss’de gebe bıraktığı Margareta Ebner’i?

Bilir misiniz Henri Suso’yu

Nam-ı diğer Saygıdeğer Ruysbrock’u?

Ve balonculuğa özenen

Kanatlanmak isteyen Cupertino’yu?

Bilir misiniz bütün bunları?

Ya törenlerini Jean Tauler’in?

Gökten inmiş bir Amazon sanılan

Delikanlısını Yedi Rahibeler’in?

Bilir misiniz Jacob Boehm’i?

Ya Signatura Rerum’u?

X-ışınlarının öncüsü olan

Arşidük Paracelsus’u?

Sevdiklerini pek bilmez insan,

Beni bir yana koyun, ben bilirim,

Bütün bunların hepsi de benim,

Yine de şebeğin tekiyim.

Türkçesi: Ülkü Tamer

BRİTANYALI SARHOŞ BİR DENİZCİNİN ÖVÜNMESİ

Benim, benim Musa olan
 Benimle gelin Adanmış Toprak'a
 Bu yolculuk için sizden beş para almam
 Söylemedim demeyin, kârlı çıkarsınız ha
 Bütün geçitlerini Kızıldeniz'in
 Ben keskimle deleceğim

Benim, benim Samson olan
 Berberlerin koruyucusu
 Bekâr kalmalıydım aslına bakılırsa
 Karım soktu başımı belaya
 Bütün işleri o yapınca
 N'ederim ben içmekten başka?

Benim ulu hünkâr Süleyman
 İskender'le aramdaki savaşta
 Yüz bin akçe saymıştım, yaa
 O hınzır Yunanlı inince kilere
 Şu bizim ganimetin olduğu yere
 Altınlar dönüverdi küle.

Bir dakika! İsa'dır Tanrı olan
 Benim! Benim! diyorum size
 Gülüşüm melekler kadar tatlıdır
 İsterseniz değişirim sizinkiyle
 Tanrıyım! Duyun beni;
 Buyurun Cennet'ime

Türkçesi: Tomris Uyar

EVLİLİK

I

- Zenginler zenginine varacağım ben
- Diyordu bir gün güzeller güzeli.
- Kavga gürültü başlardı hemen
- Yedikleriniz burnunuzdan gelirdi.
- Güzeller güzelini alacağım ben
- Diyordu bir gün zenginin biri.
- Ama çok güzelse aldatır sizi.
- Cesaret edemez gâvurun kızı.

II

- Çamurdan kim çekip çıkardı seni?
- Sen paradan haber ver, o yok ki sende.
- Varımı yoğumu sen eritmedin mi?
- Hadi oradan baykuş suratlı hadi!
- Sen asıl kendine bak aynada, mıymıntı
- Memelerin sarkmış nah dizlerine kadar
- Gerdanın da kaşlarından fazla kırışık
- Yedikçe şişiyorsun lağım künkü gibi.
- İyi ama yine de kıskanıyorsun beni
- Böyle kafes arkasında tutmana ne demeli?

Türkçesi: Cemal Süreya

Guillaume Apollinaire (1880-1918)**ÇANLAR**

Güzelim esmerim aşkım benim
 Çalan çanları dinle bir iki
 Biz kimse görmez sanıyoruz ya
 Şu şılginca seviştiğimizi

Gizlenmek olası değil oysa ki
 Gökyüzlerini tutmuş çanlardan
 Millete ilan eden aşkımızı
 Gözleyip gözleyip yukarlardan

Herkesler duyacak nasıl olsa
 Marie, Catherine, seviştiğimizi
 Fırıncı kadın, sonra kocası,
 Gertrude sonra halamın kızı

Tefe koyarlar garanti bizi
 Durmak haram artık bu yerde
 Seni düşünerek ağlayacağım
 Kimbilir öleceğim belki de

Türkçesi: Cemal Süreya

MARIZIBILL

Büyük bir caddesinde Kolonya'nın
 Bir gider bir gelirdi akşam vakti
 Herkese cömert, şirin, cana yakın
 Bitince kaldırım gider içerdi
 Basık meyhanelerde yorgun argın

Kuru tahtalarda yatmaya razı
 Alyanak kumral bir oğlan yüzünden
 Bir Yahudi sarımsak kokar ağzı
 Çin dönüşü Şanghay kerhanesinden
 Çıkarıp getirmişti kızcağızı

Çok görmüşlüğüm var böylelerini
 Omuzlarına ağır gelir kader;
 Kararsız, rüzgârda yaprak misali
 Gözleri kısık lambalara benzer
 Kalpleri işler kapıları gibi

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu-Necati Cumalı

MİRABEAU KÖPRÜSÜ

Mirabeau Köprüsü altında akan Seine

Akan Sevdalarımız

Kismete anmak mı düştü neden

Hiç gülmedi yüzüm ilkin üzülmenden

Gece gelir saat çalar

Günler var ki kaldım naçar

Eller ellerde yüzyüze kalalım da

Durmadan aksın dursun

Kollarımız altında

Yorgun ölümsüz bakışlar dalga dalga

Gece gelir saat çalar

Günler var ki kaldım naçar

Sevda geçer akan bu suyu andırır

Sevda gelir de geçer

Bazen yaşamak gibi ağır

Bazen umut gibi güçlü sarsıcıdır

Gece gelir saat çalar

Günler var ki kaldım naçar

Günler haftalar geçer ne gelir elden

Ne geçenden hayır var

Ne de geçip giden sevgilerden

Mirabeau Köprüsü altında akan Seine

Gece gelir saat çalar

Günler var ki kaldım naçar

Türkçesi: Necati Cumalı

MİRABEAU KÖPRÜSÜ

Seine akar Mirabeau köprüsünden
 Ve sevimiz
 Olur mu ansımak hemen
 Sevincimiz sonraydı hep üzüntüden

Gel ey gece çal saat sen
 Geçiyor günler kalıyorum ben.

Yüzün yüzüme karşı, elin elimde olsun
 Akarken
 Köprüsünden kolumuzun
 Ölümsüz bakışlar, dalgalar bunca yorgun

Gel ey gece çal saat sen
 Geçiyor günler kalıyorum ben.

Geçip gider sevi bu akarsu gibi
 Geçip gider sevi
 Yaşantı bir ağır bir ağır ki
 Ve umut da öylesine öylesine ezici

Gel ey gece çal saat sen
 Geçiyor günler kalıyorum ben.

Günler geçer haftalar geçer
 Ne geçen an
 Ne o sevilir döner
 Mirabeau köprüsünden Seine akıp gider.

Gel ey gece çal saat sen
 Geçiyor günler kalıyorum ben.

Türkçesi: Tahsin Saraç

MİRABEAU KÖPRÜSÜ

Seine akıyor Mirabeau Köprüsü'nün altından

Ve şu bizim aşkımız

Olur mu durasın şimdi anımsamadan

Sevincin geldiğini ancak acının ardından

Çalsana saat insene ey gece

Günler geçiyor bense hep aynı yerde

Yüz yüze duralım böyle elin elimde kalsın

Ve aksın dursun

Sonsuz bakışlar dalgalar yorgun argın

Köprüsü altından kollarımızın

Çalsana saat insene ey gece

Günler geçiyor bense hep aynı yerde

Aşklar akıp gidiyor şu akarsu gibi

Akıp gidiyor aşklar

Hayat öyle durgun öyle yavaş ki

Ve umut nasıl zorlu nasıl depdeli

Çalsana saat insene ey gece

Günler geçiyor bense hep aynı yerde

Günler geçiyor günler haftalar yaman

Ve dönmüyor geri

Ne çıkıp giden aşklar ne geçen zaman

Seine akıyor Mirabeau Köprüsü'nün altından

Çalsana saat insene ey gece

Günler geçiyor bense hep aynı yerde.

Türkçesi: Cemal Süreya

MİRABEAU KÖPRÜSÜ

Mirabeau köprüsünün altından Seine nehri akar
 Ve bizim aşklarımız
 Neşenin kederden sonra geldiğini
 Hatırlamış olsam da ne çıkar

Çal ey saat gel ey gece
 Günler gelip geçiyor
 Bense olduğum yerde

Hep yüz yüze kalalım el ele tutuşların
 Ahengine uyarak
 Bir köprü kuralım ki kollarımız altından
 Yorgun dalgası geçsin o sonsuz bakışların

Çal ey saat gel ey gece
 Günler gelip geçiyor
 Bense olduğum yerde

Aşk da gelir geçer bu akan su gibi
 Aşk da gelir geçer
 Hayatı gibi ağır biz insanların
 Ve taştan daha sert umudu gibi

Çal ey saat gel ey gece
 Günler gelip geçiyor
 Bense olduğum yerde

Geçer günler geçer günler haftalar
 Ama ne geçmiş zaman
 Ve ne aşkların geri döneceği var
 Mirabeau köprüsünün altından Seine nehri akar

Çal ey saat gel ey gece
 Günler gelip geçiyor
 Bense olduğum yerde

REN GECESİ

Bardağında şarap, bir alev gibi titriyor.
 Bakın kayıkçı ağırdan bir şarkı tutturmuş.
 Ayışığında yedi kız görmüş, öyle diyor;
 Yeşil saçları ta topuklarını bulurmuş.

Kalkın, türküler söyleyin, oynayın yan yana;
 Kayıkçının şarkısını duymayayım gayrı;
 Bütün sarışın kızları getirin yanıma:
 Saçları örülmüş durgun bakışlı kızları.

Ren sarhoştur, sularına asmalar vuran Ren;
 Üzerinde gecelerin altını serili.
 Yazı büyüleyen yeşil saçlı perilerden
 Bahseder ölü bir ses, son nefesinde gibi.

Bir kahkaha gibi kırılır kadehim birden.

Türkçesi: S. Eyüboğlu-O. V. Kanık

ANNİE

Texas dolaylarında
 Mobile'le Galveston arasında
 Bir bahçe vardır ki gülden geçilmez
 Ve bahçenin içinde bir köşk
 Sanki kocaman bir gül

Bir kadın gezinip durur her gün
 O bahçede bir başına
 İhlamurlu yoldan ne zaman geçsem
 O bakar ben bakarım

Menno tarikatındandır kadın
 Ne güllerinde gonca var bu yüzden
 Ne de giysilerinin bir düğmesi
 İki düğme eksik ceketimde benim de
 O ve ben gönül yoldaşınız sanki

Türkçesi: Özdemir İnce

BİR AŞK KIRGINININ ŞARKISI

Ve bu şarkıyı söylediğimde
 1903 yılında bilmezdim ben
 Aşkımın benzeştiğini güzel Phénix'le
 Gündüzün dirildiğini yeniden
 Bir akşamüstü ölse bile

Yarı sisli bir akşam Londra'da
 İpsizin biri aşkımı andıran
 Birdenbire dikildi yoluma
 Gözlerimi indirdim utançtan
 Yüzüme fırlattığı bakışla

Gittim ardından bu arsız oğlanın
 Elleri cebinde dudağında ılık
 Evler ayrık dalgaları Kızıldenizin
 Sokaklar arasında ilerliyorduk
 Kaçan Yahudilerdi o ben de Firavun

Şu tuğla dalgaları düşsün varsın
 Bir kerecik olsun sevilmemişsen
 Ulu hükümdarı benim Eski Mısır'ın
 Kızkardeşiyle evli ordular kuran
 Hiçlemişler seni başka ne yaparsın

Daldık bir sokağın alevlerine
 İki yandan tutuşmuş duvarlarıyla
 Ve yer yer kana bulanmış siste
 Duvarlar eğilmiş yaralarına
 Bir kadın -tıpkı o- duruyor siste

Onun acı tanımaz bakışıydı
 Çıplak boğazında bir yara izi
 Ben aşkın yalanını yapmacığını
 Tam daha yeni anlamıştım ki
 Sendeleterek içkievindən çıktı

Ne yolculuklardan yıllardan sonra
 Bilge Ulysse toprağına ayak basmıştı
 Eski köpeğı nasıl koşmuştu ona
 Ve bıraktığı günkü gibi karısı
 Bekliyordu gergefinin başında

Ve kral kocası Sacontale'nin
 Sevinmişti döndüğünde zafer yorgunu
 Soldurduğu gözlerle bekleyişin
 Sevinmişti daha bitkin bulunca onu
 Tüleriyle oynarken erkek geyiğın

Bütün o mutlu kralları düşündüm
 Aklımda yalan aşkım o kadın bir de
 Bugün hâlâ sevmekte olduğum
 Dönek gölgeleri geçmiş iç içe
 Çöreklendi yüreğıme kördüğüm

Yazık o nesne cehennemi besliyor
 Bir unutuş göğü açılısaydı ya
 Tek öpüşüne canlarını verdiler
 Gölgelelerini sattılar uğruna
 Ne krallar zavallı devletliler

Ben kış içindeyim oldum olası
 Paskalya güneşi buyursanıza
 Sivas kırklarının çektiğı acı
 Hiç kalır yaşadığımın yanında
 Çözsenize yüreğimde biriken karı

Belleğim ey incelikli kadırga
 Yetmez mi bunca çalkandığımız
 Suyu ağza alınmaz dalgalarda
 Yetmez mi buncadır avareyiz
 Taze sabahtan hüznölü akşama

Dönek aşk hadi yoluna sen de
 Karanlığa karışan şu kadınla
 Ve koyup giden kadınla birlikte
 Beni geçen yıl Almanya'da
 Bir daha da raslamam herhalde

Sen Samanyolu ne güleç ablasısın
 Güz değmiş ırmakların Kenan eli'ndeki
 Sevdalı kızlara vergi sırma saçların
 Tıkanmış yüzücüler gibi izleyelim mi
 Başka gök kıyılarına koşunu senin

Anıyorum ben şimdi başka bir yılı
 Bir nisan sabahı erken uyanmıştım
 İştahla söylediğim aşkın sarkışıydı
 Sevincin sarkışıydı toz kondurmadığım
 Yılın aşka teşne zamanlarıydı

BİR YIL ÖNCESİ İÇİN LATERNA HAVASI

Nerdesin Paskalya bunca bekledik
 İşte o ilkyaz uğraşana koruya
 Gıdaklıyan tavuklarla dolmuş tünek
 Bak gökte tanın pembe kıvrımlarına
 Aşk yürüyüşe geçmiş işimiz bitik

Mars'la Venüs dönmüşler ikisi de
 Çok olmuş ağızları çılgınca birleşeli
 Katışıksız düzlükler önünde
 Güllerin dibinde yapraklarla gizli
 Tanrılar çırcıplak dans etmede

Bil çiçeğe durmuşsa dört yan
 Sevecenliğimdir önayak buna
 Görkemli bir doğa bu içe dokunan
 Islak kurbağalar dalmış şarkıya
 Ormanı tutmuş ıslığıyla Pan

Çoğu bu tanrıların göçüp gitti
Söğütler onlara ağlar aslında
Büyük Pan Aşk İsa gitti hepsi
Kediler miyavlıyor avluda
Ben Paris'te ağlıyorum şimdi

Ezberimdedir kraliçe türküleri
Yılların getirdiği sızlanmalar
Balıklara söylenmiş forsa ilahileri
Aşk kırgınının dilindeki şarkılar
Benden sor sirenlere adanan ezgileri

Aşk öldü içimde bir ürperti
Ben o güzel putlara tapıyorum
Onu anımsatan şeylere şimdi
Sızlanmanın sonu yok bağılım
Mausole'ün biricik karısı gibi

Ben bağımlıyımdır nasıl bağılysa
Köpek efendisine sarmaşık gövdeye
Sarhoş hırsız kazaklar Zaporogya'da
Nasıl bağılysalar kendi steplerine
Ve Musa Peygamberin on buyruğuna

Bakıp durdukları müneccimlerin
Şanlı Hilal'imiz gem olsun size
Ben ki hükümdarıyım bunca ülkenin
Ey sevimli kazaklar şu halde
Haşmetli sultanımızın sizin

Kullarım olun bağlanın bana
Diye ferman buyurdu Sultan
Onlar bu habere güldüler oysa
Cevabı da döşendiler tez elden
Bir mumun titrek aydınlığında

*ZAPOROG KAZAKLARININ İSTANBUL
SULTANINA CEVABIDIR*

Sen Barabbas'tan da suçlu
Sen ne iblissindir sen
Kötü melekler gibi boynuzlu
Çamurla çirkefle beslenen
Senin namazını kılmak olur mu

Sen Selanik'in kokmuş balığı
Mızrakla oyulmuş gözlerin
Korkulu düşlerin geniş halkası
Bir koyverişte fırlamışsın
Bozulunca ananın bağırsakları

Sen Podolya celladı tiryakisi
Nice derdin çıbanın irinin
Sen domuz burnu beygir gerisi
Bakalım dillere destan servetin
Sürüyle hastalığını giderecek mi

Sen Samanyolu ne güleç ablasısın
Güz değmiş ırmakların Kenan eli'ndeki
Sevdalı kızlara vergi sırma saçların
Tıkanmış yüzücüler gibi izleyelim mi
Başka gök kıyılarına koşunu senin

Yazık orospunun o gözlerine
Bir leopar güzelliğindeki
Aşk senin Floransa öpüşlerinde
Kekre bir tat bulunurdu ki
Alinyazımızı tükettirdi gitgide

Bir yıldız çizgisi çekiverirdi
Titrek akşamlarda bakışları
Gözlerinde sirenler yüzerdi
Ve öpüşlerimiz ısırılmış kanlı
Ağlatırdı iyilikçi perileri

Yine de beklediğim odur aslında
 Soluğum yüreğim her şeyimle
 Ve Geriye-dön köprüsü başında
 Bir gün bu kadın çıkagelirse
 Nasıl sevindiğimi söylerim ona

Kafam da yüreğim de boşalıyor
 Onlarla boşalıyor bütün gök
 Danaid'lerin dolduramadığı fıçılar
 Mutlu olmak için ne yapmam gerek
 Varmak için saf çocuk mutluluğuna

İster miyim çıkasın aklımdan
 Sen topraktan püsküren papatya
 Güvercinim benim beyaz liman
 Antil'im uzaklardaki ada
 Gül ağacım buruk tarçın

Satirlerin pirostaların yanı sıra
 Boynuzlu panlar tapınak ateşleri
 Uğursuz yazgılar cömert ya da
 Boynumda Calais'deki ipin ilmiği
 Kederimde kopan bu ne kasırga

Alinyazısını bileyen keder gör ki
 Şu can ve şu karar kılmamış gövde
 Biri eski bir hayvan bir çekirge öteki
 Kaçıyorlar senin yalazından gizlice
 Tan çiçekleri kuşanmış kurban ateşi

Mutsuzluk fildişi gözlü uçuk tanrı
 Çılgın rahiplerin kara giysilerle
 Donattılar mı yine kurbanlarını
 Onlar da ağladılar mı yok yere
 Mutsuzluk tanınmaması gereken tanrı

Sen adım adım peşimi süren
 Güzün ölmüş tanrılarımın tanrısı
 Benim payıma düşen toprağın
 Ölçüye vuran sensin her karışını
 Ey gölgem ey emektar yılan

Güneş demiştin anımsar mısın
 Çıkarmıştım seni güneşlere
 Tapındığımı karanlık kadın
 N'olsan benimsemişim bir kere
 Ey gölgem kendi yasımı tutan

Kış öldü tıkabasa karla
 Beyaz kovanları ateşe verdiler
 Bağ-bahçede konup dallara
 Övgüler yağıdırıyor kuşlar
 Duru ilkyaza yumuşak nisana

Ölümüdür pusatlı ölümsüzlerin
 Kış gümüşten kalkarıyla geriler
 Mavi tırtılları önünde ilkyazın
 Mevsim kırılmışlardan yanadır
 Islak gözlerle yeniden gülümseyen

Ve yüreğim alabildiğine şişkin
 Şamlı bir dilberin kalçası kadar
 Aşkım ne çok sevilmiştin sen
 Şimdiyse ne acılar ne acılar
 Yedi kılıç sıyrılmış kınından

Bunlar karasevdanın yedi kılıcı
 Çifte su verilmiş keskin kederler
 Hepsi de bir bir yüreğime saplı
 Çılgınlıkla mutsuzluğuma çalışıyor
 Sonra tutup bir de unutmak mı

YEDİ KILIÇLAR

Birincisi baştan başa gümüş
 Parıltılı bir adı var Pâline
 Çeliği göğünden kar serpen bir kış
 Kurbanı olmuş aykırı düşlerin
 Vulcanus onu döverken ölmüş

İkincisinin Noubosse'dur adı
 Güzelim bir gökkuşağı keyifli
 Tanrıların düğünlerde kuşandığı
 Otuz Bé-Rieux'nün kanına girdi
 Üstelik Carabosse'un armağanı

Üçüncüsü dişi bir mavi
 Kamış biçiminde yine de
 Lul de Faltenin'dir adı
 Haberci Ernest bir örtü üstünde
 Cüceleşmiş denerken taşımayı

Dördüncüsü Malouréne adında
 Yeşil yaldızlı bir ırmaktır
 Bir akşamdır kadınlar kıyısına
 Görkemli vücutlarını daldırır
 Ve kürekçi şarkıları uzakta

Beşincisi Sainte-Fabeau'dur
 Eğirilmiş ipliklerin en incesi
 Mezarda boy veren bir servidir
 Dört rüzgârın önünde dize geldiği
 Gece indiğinde bir meşale olur

Altıncısının cevheri onur
 Her sabah ayrıldığımız yeniden
 Elleri yumuşak bir dosttur
 Hadisene işte göründü yolun
 Kısıldı bir bandoda horozlar

Ve yedincisi tüketmede kendini
 Kurumuş bir gül bir kadın
 Ama bu sonuncuyla neyse ki
 Kapılar da üstüne kapanıyor aşkın
 Zaten hiç tanımış mıydım seni

Sen samanyolu ne güleç ablasısın
 Güz değmiş ırmakların Kenan eli'ndeki
 Sevdalı kızlara vergi sırma saçların
 Tıkanmış yüzücüler gibi izleyelim mi
 Başka gök kıyılarına hoşunu senin

Pusulamız gezegenlerin şarkısı
 Raslantı şeytanlarının yedeğinde
 Kemanlarındaki sapıtmış gıcırta
 Oynatır insan soyunu keyfince

Anlaşılmaz yazılar alinyazıları
 Bitirdiği krallar çılgınlığın
 Ve soğuktan titreşen yıldızları
 Yatağınıza giren aşksız kadınların
 O bozkırlara geçmişte saklı

Luitpold zamanının kral adayı
 Öğretmeni iki soylu kaçığın
 Şimdi düşünüp düşünüp ağlar mı
 Görünce kımıltısını ateş böceklerinin
 Saint Jean sineklerinin sapsarı

Kıyısında leydisiz bir şatonun
 O kayık gemici türküleriyle
 Ve ilk yazda ürpertili rüzgârın
 Soluğuyla akarken bembeyaz gölde
 Ölen bir kuğuydu bir siren

Günün birinde kral boğulduydü
 Gümüşlü suya doğru yürüyerek
 Akıntı kıyıya attıydı onu
 Kaskatı uyusun diye ağzı aralık
 Yüzü değişken göklere doğru

Temmuz güneşi ateşten bir cenk
 Yakıyor sancıyan parmaklarını
 Ne kederli ne tatlı sayıklamak
 Dolanırım Paris'imın sokaklarını
 Orada ölmeye cesaretim yok

Pazar günleri uzayıp gider
 Kurşuni avlularda orada
 Sürekli hıçkırmada çalgılar
 Çiçeklerin Paris balkonlarında
 Piza kulesine özenen bir yanı var

Cinle esrimiş akşamlar Paris'te
 Elektrikleri göz kamaştıran
 Ve sırtlarındaki yeşil ateşle
 Tramvaylar makine çılgınlığından
 Bir müzik geçirir raylar üstüne

Dumanla dolup taşmış kafeler
 Çıganlarının olanca aşkıyla
 Sana doğru haykırıyorlar
 Nezleli sifonlarla garsonlarla sana
 Sen ki sevilmişsin bu kadar

Ezberimdedir kraliçe türküleri
 Yılların getirdiği sızlanmalar
 Balıklara söylenmiş forsa ilahileri
 Aşk kırgının dilindeki şarkılar
 Benden sor sirenlere adanan ezgileri

Türkçesi: Cemal Süreya-Tomris

Valery Larbaud (1881-1957)

İZLENİMLER

I.

Bir gün, Karkov'da bir halk mahallesinde
 (Ey bütün kadınları başlarındaki ak şallarla
 Madone havası taşıyan şu güney Rusya!)
 Çeşme başına gelen bir kadın görmüştüm,
 Oraların âdetine göre ve Ovides'in çağındaki gibi
 Boynunun ve omuzlarının üstünde dengelenen
 İki kova asmıştı bir sopanın iki ucuna.
 Paçavralar içinde bir çocuk yaklaştı, bir şeyler
 söyledi ona;
 Kadının bedeni usulca sağa eğildi,
 Öyle ki yere değiyordu tertemiz su dolu kova
 Diz çökerek kana kana içti çocuk ta.

II.

Bir sabah, Rotterdam'da, Boopjes rıhtımında,
 (1900 yılının 18 eylülü, saat sekiz suları),
 Rasladım atölyelerine giden iki genç kıza
 Büyük demir köprülerden birinin önünde vedalaşıyorlardı
 Yolları ayrılıyordu orda.
 Muhabbetle sarılıp öpüştüler; elleri titriyordu,
 Ayrılmak istiyorlar ama bunu yapamıyorlardı; dudakları
 Üzünçle uzaklaştıktan sonra hemen buluşuyordu
 Gözleriyle hiç ayrılmıyordu birbirinden
 Öylece kaldılar uzun süre, bitişik, yan yana,
 Ayakta ve hareketsiz, gelip geçenin şaşkın bakışları arasında
 Ve römorkörler homurdanmaktaydı ırmak üstünde
 Ve trenler gelip gidiyordu keskin düdükleriyle.

III.

Kurtuba ve Sevil arasında

Küçük bir istasyon vardır ve güney ekspresi

Ne hikmetse her zaman durmaktadır orda.

Yolcu, okaliptüsler altında uyuklayan bu istasyoncuğun ardında

Bir köy falan var mı diye gözlerini yorar boşuna:

Ve yalnız Endülüs kırlarının uzandığını görür: yeşil, yaldızlı...

Gelgelelim yolun öbür yanında, karşıda,

Bir kulübe vardır kerpiçten kuru dallardan.

Ve trenin sesiyle bir sürü çocuk çıkar ordan,

Vagonların önüne gelir en önde yürüyen büyük abla

Birkaç kuruş için dans eder, oynar,

Tek sözcük çıkmaz ağzından, gülümsemektedir ama,

Toz içinde ayakları kapkara görünür

Yüzü mahzundur, kirlidir, güzel değildir:

Oynar durur ve külrengi eteğindeki koca yırtıklardan

Bir de Rotterdam'daki iki kız arkadaşı,

Bir de Endülüs'te dilenen o tazeyi

Hiç bir zaman tanıyamayacak mıyım?

Ve sarsılmaz bir dostlukla

Bağlanamayacak mıyım hiçbir zaman onlara?

(Ne yazık ki onlar bu dizeleri okuyamayacaklar;

Adımı da bilmeyecekler, içimdeki sevecenliği de;

Yine de var onlar, şu anda yaşıyorlar.)

Hiçbir zaman mı Tanrım

Onları tanıma sevincini yaşamayacağım

Tanrım,

Bilmiyorum neden,

Bana öyle geliyor ki

Bir dünya yarattırdım

Onlar yanımda olsa,

Ama dördü de.

Türkçesi: Cemal Süreya

*Jules Supervielle (1884-1960)***KÜÇÜK KORU**

Fransa'nın küçük bir korusuydum,
 Kızıl yaban gelinciklerim vardı;
 Talihten yana hiç gülmedi yüzüm,
 Ah, keder başıma ne dertler sardı!

Korkum şu ki artık bir hatıradan,
 Bir resimden başka bir şey değilim;
 Yahut arta kalmış, bir maceradan;
 Bir kokuyum belki, bilmem ki neyim?

Ben artık sadece birkaç çocuğun,
 Birkaç deli kadının aklındayım;
 Onlar size daha iyi anlatır
 Hikâyemi, ben nasıl anlatayım?

Ama neredeler onlar yeryüzünde;
 Gidip bulasınız da sorasınız,
 Bilirler ki yalan yoktur sözümde;
 Bilirler, değilim asla umutsuz.

Küçük koruyken kayıp koru olmak!
 Ah, ne kadar güçmüş meğer, Tanrım!
 Köklerim her yana salmış dal budak,
 Nasıl, nasıl olur da yok olurum?

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

MATEMATİK

Bir sınıfta tam kırk çocuk dizili;
 Bir kara tahta, üstünde bir üçgen;
 Bir koca daire, sağır, çekingen;
 Merkezi güm güm eder davul gibi.

Dilsiz, vatansız harfler küme küme.
 Bekleşir dururlar, azap içinde.

Bir yamuğun yan kenarı tamtakır,
 Bir ses yükselir yükselir, alçalır.
 Azgın bir problem tutar yolunu,
 Döner döner ısıtır kuyruğunu.

Bir açının çeneleri gerilir;
 Kurt mudur, köpek mi, neyin nesidir?

Ne kadar rakam varsa yeryüzünde
 Üşüşmüş, karınca gibi, tahtaya;
 Koşarlar bir yuvadan bir yuvaya,
 Fal taşına dönmüş gözler önünde.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

WHISPER IN AGONY

Şaşırmayın sakın
 İndirin gözkapaklarınızı
 İkisi de
 Taş kesilinceye kadar.

Dilediğini yapsın kalbiniz
 İsterse dursun
 Kendisi için çarpıyor aslında
 Kendi gizli yamacında.
 Eller uzayacak uzayacak
 Kendi buz sandallarında,
 Ve çıplaklaşacak alın
 Kocaman bir alan gibi
 Boş, iki ordu arasında.

Türkçesi: Özdemir İnce

HASTA

Öylesine kocaman öylesine kocaman ki gökyüzü
 Nereye gideceğimi bilemiyorum
 Öylesine derin ki okyanus bir avuç yer bile yok bana
 Kent karmaşık mı karmaşık kırlarsa çok aydınlık.
 Göğüm ben, suyum, kumuyum dört bir yanın,
 Alışmadım mı dersiniz henüz yaşamaya
 Somurtkan bir çocuk muyum artık oynamak istemeyen,
 Unuttum mu acaba, bir öksürsem
 Yetmiş yılım da öksürür benimle birlikte.
 Sabahları uyandığım zaman
 Çıkıyor muyum azar azar tüm gövdemle
 Seksen dördüncü yılında geçen yüzyılın
 Yaşlıların yaratıldığı yüzyıldan?
 Ama kim göze alır yaşlılıktan söz etmeyi
 En kurnaz sözcükler teslim olurken kalemimin ucunda,
 Hepsinin en korkuncu yaşlı sözcüğü bile
 Bana döndürüyor yüzünü yepyeni bir günebakanın
 Bir günebakan ki filinta gibi delikanlı.
 Sessiz umutsuzluk baltası benim elimde
 Sense kalmış umut türküleri çağırıyor sun.

Türkçesi: Özdemir İnce

Blaise Cendrars (1887-1961)

BÜYÜK FETİŞLER

İşte erkek ve kadın
 Çirkinlikte ve çıplaklıkta eşit
 Erkek daha az yağlı kadından ama daha güçlü
 Karnının üzerinde eller ve kumbara ağız.

Çirkinim ben

Şu kız kokularını çeke çeke burnuma yalnızlığında
 Başım kazan gibi burnum ha düştü ha düşecek.

Kaçmak istedim reisin karılarından
 Güneşin taşından çatırdıyla kırıldı başım
 Kumsalda
 Bir ağzım kaldı sadece
 Açık bağırp duran
 Orası gibi anamın.

Ağaç budağı
 Meşe palamudu biçiminde baş
 Sert ve boyun eğmez
 Soyulmuş yüz
 Cinsiyetsiz ve hayasızca güleç tanrı.

Türkçesi: Özdemir İnce

YAZMAK

Düzenli tıkırtılarla vuruyor yazı makinem
 Çınlıyor her satırın sonunda
 Genizden söylüyor R'leri dişliler
 Kimi zaman şöyle bir arkaya kaykılıyorum hasır koltuğumda
 ve halka halka duman üflüyorum ağzımdan

Hiç sönmüyor cigaram
 O sırada sesini duyuyorum dalgaların
 Gurultularını lavabonun borusuna sıkışmış suların
 Kalkıyorum soğuk suya daldırıyorum elimi
 Ya da koku sürünüyorum
 Örttüm aynalı dolabın aynasını yazarken görmemek için kendimi
 Lomboz bir güneş diskidir
 Düşündüğüm zaman
 Trampet derisi gibi çınlıyor bağırarak konuşuyor.

Türkçesi: Özdemir İnce

UYANIŞ

Çırılçıplağım

Çoktan yundum arındım

Kolonya süründüm her bir yanıma

Ağır ağır sallanan bir yelkenli geçiyor benim lombozdan

Bu sabah hava soğuk

Kâğıtlarımı düzenliyorum

Sis var

Saatlerimi pay ettim

Dolu mu dolu olacak günlerim

Yitirecek bir saniyem bile yok

Yazıyorum.

Türkçesi: Özdemir İnce

BAŞ

Plastik sanatın başyapıtıdır giyotin

Tetiği

Yaratır bir sürgit devinimi

Herkes bir Christof Colomb'un yumurtasını

Düz bir yumurtaydı bu, yerinden oynamaz bir yumurta,

bir bulucunun yumurtası

Archipenko yontusudur ilk yumurtamsı yumurta

En yoğun dengede duran

Kımıltısız bir topaç gibi

Canlı ucu üstünde

Hız

Soyunur, kurtarır kendini

Renk renk dalgalardan

O renk bölgelerinden

Ve döner derinliklerinde

Çıplak

Yeni

Türkçesi: Tahsin Saraç

BOMBAY EKSPRESİ

Şimdiyedek geçirdiğim günler
Alıkoyuyor kendimi kıymaktan beni
Zıp zıp zıplıyor her şey

Gidiyor tekerlekler altında kadınlar
Büyük çığlıklarla
Yelpaze kanapeler garların kapısında
Hoş sesler çıkarıyorum tırnaklarımın altından

Mascagni'yi hiç sevmedim ben
Sanatı sanatçıları da
Ne engelleri sevdim ne köprüleri
Ne trombonları ne pistonları
Hiçbir şey bilmiyorum artık
Artık hiç anlamıyorum...
Bu sevip okşamayı
Yeryüzünün ürperdiği

Bu yıl da gelecek yıl da
Sanat eleştirisi esperanto gibi saçma

Sağlıcakla sağlıcakla
Brindizi

Bu kentte doğdum ben
Oğlum gibi
O alnı anasının edep yerine benzeyen
Düşünceler var ki otobüsleri yerinden zıplatır
O yalnız kitaplıklarda bulunan betikleri okumuyorum artık

Güzel abecesi yeryüzünün

İyi yolculuklar!

Haydi gel götüreyim
Seni ey nar gülüştüm

SİBİRYA EXPRESİ VE FRANSALI KÜÇÜK JEANNE İÇİN DÜZYAZI

Daha ilk gençliğimi sürüyordum o zamanlar ben
On altısında var yoktum pek bir şey de anımsamıyordum nicedir
çocukluğumdaki günlerden

On altı bin konak uzaktaydım doğduğum yerden
Moskova'da bin üç çan ve yedi gar kentindeydim
Ama yedi garı da görmüyordu gözüm bin üç çanı da
İlk gençliğim o sıralar öyle coşkulu öyle delifışekti ki
Yüreğim ikide bir tutuşuyordu Efes tapınağı gibi ya da
Moskova'nın Kızıl Alan'ı gibi

Güneş batınca.

Ve eski yolları aydınlatıyordu gözlerim.

Çok da kötü ozandım daha

İşin sonuna dek varamıyordum.

Kremlin bir kocaman Tatar çöreği gibiydi

Altın kırıntılı

Apak katedrallerin büyük büyük bademleriyle

Ballı altınıyla çanların...

Novgorod öyküsünü okuyordu bana yaşlı bir keşiş

Susuzdum

Ve çözmeye çalışıyordum köşemsi biçimleri

Derken, birdenbire, alanda güvercinleri havalanıyordu Kutsal

Ruh'un

Ellerim de havalanıyordu albatros gürültüleriyle

Ve bunlar aklımda kalan son izleriydi son günün

En son yolculuğun

Ve denizin

Çok kötü bir ozandım gene de.

İşin sonuna dek varamıyordum.

Açtım

Ve bütün günleri bütün kadınları kahvelerde bütün bardakları

Birer birer içip kırmak isterdim
 Bütün vitrinleri de bütün sokakları da
 Bütün evleri de bütün yaşamları da
 Bozuk kaldırımlar üstünde fırıl fırıl dönen bütün araba
 tekerleklerini de
 Bir demir fırınına daldırmak isterdim
 Ve bütün kemikleri un ufak etmek
 Bütün dilleri koparmak
 Ve beni çılgına döndüren giysileri altındaki bütün o büyük,
 yadırgı, çıplak gövdeleri eritmek...
 Gelişini seziyordum Rus devriminin büyük, kızıl İsa'sının...
 Ve tıpkı kor gibi açılan
 Pis bir yaraydı güneş.

Daha ilk gençliğimi sürüyordum o zamanlar ben
 On altısında var yoktum hiçbir şey de anımsamıyordum nicedir
 dünyaya gelişimden
 Alevlerle beslenmek istediğim Moskova'daydım
 Ama ne gözlerimi donatan garlar ne kuleler yetiyordu bana
 Sibirya'da top gürlüyordu, savaş vardı
 Açlık soğuk veba kolera vardı
 Çamurlu suları milyonlarca cesedi sürüklemekteydi Amur'un.
 Kalktığını görüyordum bütün son trenlerin bütün garlarda
 Artık kimse yola çıkamıyordu çünkü bilet verilmiyordu kimseye
 Giden askerlerse hep kalmak isterdi...
 Novgorod öyküsünü okuyordu bana yaşlı bir keşiş.

Ben, hiçbir yere gitmek istemeyen kötü ozan, her yere
 gidebiliyordum gene de
 Satıcıların bile oldukça parası vardı
 Denemeye gitmek için zengin olmayı.
 Trenleri sabahtan kalkıyordu her cuma günü.
 Çok ölü var deniyordu.
 Kimi guguklu Kara-Orman saatleri götürüyordu yüz sandık da
 çalarsaat

Kimi şapka kutuları, yuvaklar ve bir takım Sheffield açacağı
 Kimi de konserve kutuları ve zeytinyağlı sardalyeler dolu Malmo
 tabutları

Bir de çok kadın vardı

Kiralık bacak araları tabut olmaya da yarayabilen

Kadınlar

Hepsi de vesikalıydı

Çok ölü var deniyordu oralarda

İndirimli fiyatlarla yolculuk ediyorlardı

Hepsinin de hesabı carisi vardı bankada.

Derken, bir cuma sabahı, benim de geldi sıram

Aralık ayındaydık

Kharbin'e giden gezgin bir kuyumcuya eşlik etmek için yola
 çıktım ben de

Ekspreste iki yerimiz otuz dört sandık da Pforzheim mücev-
 herimiz vardı

Alman işporta malı "Made in Germany"

Bana gıcır gıcır giysiler almıştı ve trene binerken, bir düğmemi
 yitirmiştim

-Anımsıyorum, anımsıyorum, bunu sonra sık sık düşündüm-
 Sandıkların üzerinde yatıyordum bir de bana verdiği nikelajlı
 brovnikle oynayabildiğim için diyecek yoktu keyfime.

Çok mutluydum hiçbir şeyi taktığım yoktu

Haydutluk oynadığımı sanıyordum

Golkonda gömüsünü çalmıştık da

Saklamaya gidiyorduk, Sibiry ekspresine sığınıp, yeryüzünün öte
 yanında

Jules Verne'in cambazlarına saldırmış Ural hırsızlarından koru-
 malıydım bu hazineyi

Kunguzlardan, Çin boksörlerinden

Büyük Lama'nın kudurmuş küçük Moğollarından

Ali Baba ve kırk haramilerden

Adamlarından o korkunç Hasan Sabbah'ın

Daha çok da en yenilerden
Otel hırsızlarından
Uluslararası ekspreslerdeki uzmanlardan daha çok.

Ama gene de gene de
Bir çocuk gibi üzgündüm
Trenin salıntıları
Amerikalı ruh hekimlerinin “iliksi demiryolu”
Kapıların gürültüsü donmuş raylar üstünde gıcırdayan dingillerin
sesi

Altın yolu geleceğimin
Tabancam piyano ve bitişik bölmede kâğıt oynayanların sövüp
sayması

Jeanne’ın yanımda oluşu bu yaman durum
Aralıkta sinirli sinirli gezinen geçerken de bana bakan mavi
gözlüklü adam

Kadınların hışırtısı

Buharın ıslığı

Ve tekerleklerin sonugelmez gürültüsü gökteki yol çukurlarında
Camlar buz içinde

Yok doğa!

Ve geride Sibiry a ovaları alçak gök ve bir inip bir çıkan
Taciturne’lerin koca koca gölgeleri

Yatmıştım rahatça

Alaca

Bir örtüye yaşamım gibi

Yaşamımsa tutmuyor bu damalı örtüden

Daha bir sıcak beni

Ve son hızıyla yol alan bir ekspresin yel siperliğinde belirmiş
bütün Avrupa

Daha zengin değil yaşamımdan

Zavallı yaşamımdan

Bu örtü

Altın dolu sandıkların üstünde taraz taraz

O kendileriyle yuvarlanıp gittiğim

Düş kurduğum
Sigara tüttürdüğüm sandıkların üstünde
Ve evrenin tek alevi
Zavallı bir düşünce...

Yaşlar yükseliyor bağrımdan
Sevgi'yi, sevgilimi düşünsem;
Öyle solgun, lekesiz, bir genelevin dibinde
Bulduğum bir çocuktur o daha.

Bir çocuktur o daha sarışın, güleç, üzgün,
Gülümsemez hiç, ağlamak nedir bilmez;
Ama gözlerinin dibinde, dalmanıza ses çıkarmazsa,
Görürsünüz bir tatlı, gümüş zambağın, ozan çiçeğinin titrediğini.

Tatlıdır, dilsizdir, hiç de gücenmez, yalnız
Uzun uzun ürperir yaklaşırsanız;
Bense yanına gelsem şurdan burdan, eğlenceden,
Bir adım atar da gözlerini kapatır - bir adım daha.
Çünkü sevgilimdir o benim, öbür kadınlarsa
Büyük, alev gövdelerin üstünde altın giysilerdir olsa olsa,
Zavallı sevgilimse yapyalnız,
Çırılçıplak, yok gövdesi - yoksul mu yoksul.

Tertemiz bir çiçektir, incecik,
Ozanın çiçeği, bir zavallı, gümüş zambak,
Çok yalnızdır, çok üşümüştür, bir de solmuştur ki şimdi
Gözlerime yaş dolar halini düşünsem.

Ve geçmiş yüz binlerce gecenin bir eşidir bu gece karanlıkta bir
tren süzülüp gitti mi

Kuyrukluyıldızlar düşüyor-
Ve kadınla erkek hem de genç, sevişerek eğlenirlerken.

Yırtık çadırına benziyor gök küçük bir balıkçı köyündeki yoksul
bir sirkin
Flandre'da

İsli bir lambadır güneş

Ve bir trapezin tam tepesinde ay yerine durur bir kadın.

Klarnet trombon keskin bir flüt ve besbeter bir davul

Ve işte beşiğim

Beşiğim

Hep yanında dururdu piyanonun annem Madame Bovary gibi

Beethoven'in sanatlarını çalarken

Çocukluğumu Babil'in asma bahçelerinde

Ve okuldan kaçıp garlarda, kalkmak üzere olan trenlerin önünde
geçirdim

Derken, bütün trenleri ardımsıra koşturdum

Bâle-Tombuktu

Auteil'deki Longchamp'taki at yarışlarında da oynadım

Paris-New York

Derken, bütün trenleri bütün yaşamımca koşturdum

Madrid-Stockholm

Tutuştüğüm bütün bahisleri yitirdim

Kala kala bir Patagonya kaldı, Patagonya, sonsuz üzüntüme
yaraşan Patagonya ve bir yolculuk Güney denizlerinde

Yoldayım

Her zaman yoldaydım

Yoldayım Fransa'nın küçük Jehanne²¹ ıyla

Tren kötü bir sıçrayıp düşüyor bütün tekerlekleri üstüne

Tren düşüyor tekerlekleri üstüne

Tren boyuna düşüyor bütün tekerlekleri üstüne

"Söyle, Blaise, uzak mıyız çok Montmartre'dan?"

Kaygıları unut

Kaygıları

Yol boyunca hep çarpık çatlamış garlar

Asılıp kaldıkları telgraf telleri

Kıpraşarak kaşını gözünü oynatan ve onları boğazlayan direkler

21 Ozan, "Jeanne" sözcüğünü iki yerde "Jehanne" biçiminde yazarak "géhenne" (cehennem) sözcüğünü çağrıştırmak istiyor, (ç.n.)

Acımasız bir elin canını yaktığı bir armonika gibi toplanıp açılıp
toplanıyor yeryüzü

Gök yırtıklarında kudurmuş lokomotifler

Kaçıyor yer yer

Ve çukurlarda

Başdöndürücü tekerlekler ağızlar sesler

Ve ardımızdan havlayan felaket köpekleri

Şeytanlar boşanmış zincirlerinden

O demir hurdaları

Bozukdüzen bir uyum her şey

“Tıkır-tukur-tıkır”ı tekerleklerin

Çarpmalar

Sıçramalar

Bir fırtınayız şimdi bir sağırın kafatasında...

“Söyle, Blaise, uzak mıyız çok Montmartre’den?”

Evet dedik ya canım, sinirlendirme beni, biliyorsun, çok uzaktayız

Lokomotifin içinde böğürüyor cehenneme dönmüş çılgınlık

Kızgın korlar gibi dikiliyor yolumuzda veba kolera

Kıyasıya savaşta gözden yitiyoruz bir tünelin içinde

Bozguna uğramış bulutlara sataşılıyor açlık, orospu

Ve kokuşmuş ölü yığınlarında savaşların dışkısı

Bak onlara, bak da yap yapacağını...

“Söyle, Blaise, uzak mıyız çok Montmartre’den?”

Uzaktayız, evet, uzaktayız

Bu çölde geberdi bütün uğursuzlar

Bu uyuz sürünün çingiraklarını dinle Tomsık

Çeliyabinsk Kainsk Obi Tayşet Verkne-Udinsk Kurgan Şamara

Pensa Tulum

Mançurya’da ölüm

Tek varacak yerimiz son inimizdir

Korkunçtur bu yolculuk

Dün sabah

Apak kesilmişti saçları İvan Uliç'in
 Ve Kolya Nikolay İvanoviç tırnaklarını kemiriyor on beş gündür...
 Onlara bak Açlık Ölüm bak da yap yapacağını
 Yüz kuruşa patlar bu, yüz rubleye patlar Sibirya ekspresinde
 Kanapelere coşku sal masanın altında kıpkırmızı ol
 Piyanodadır şeytan
 Boğum boğum parmakları bütün kadınları kışkırtır
 Doğayı da
 Orospuları da
 Yap yapacağını
 Kharbin'e dek...

“Söyle, Blaise, uzak mıyız çok Montmarte'dan?”

Sıktın be... defol git be... rahat bırak beni be
 Köşeli köşeli kalçaların var
 Ekşi ekşi kokuyor karnın, belsoğukluğun da cabası
 Paris'in koyduğu budur içine
 Biraz da ruhtur bu.. çünkü mutsuzsun
 Acıdım acıdım gel bana gel bağırma
 İrem ülkesinde yel değirmenleridir bu tekerlekler
 Yel değirmenleriye koltuk değnekleridir bir dilencinin
 döndürdüğü
 Bizler uzaklıkların kötürümleriyiz
 Sürükleniyoruz üstünde dört yaramızın
 Kanatlarımızı kemirdiler
 Yedi günahımızın kanatlarını
 Ve şeytanın hacıyatmazlarıdır bütün trenler
 Kümesi
 Çağdaş yaşam
 Hız onu geçemez ama,
 Çağdaş yaşam
 Uzaktakiler uzaktır çok
 Ve yolculuğun sonunda bir erkek yanında da bir kadın olmak
 korkunçtur korkunç...

“Söyle, Blaise, uzak mıyız çok Montmartre’den?”

Acıdım acıdım gel bana doğru gel sana bir öykü anlatacağım
Gel yatağıma
Gel yüreğimin üstüne
Gel sana bir öykü anlatacağım...

Gel! N’olur gel!

Ficilerde sonrasız ilkyaz sürmede
Tembellik
Aşk çiftleri kendinden geçiriyor yüksek otların içinde ve firengi
sımsıcak geziniyor muzlar altında
Büyük Okyanus’un yitik adalarına gel!
Markiz’dir adları, Feniks’tir
Cava’dır, Borneo’dur
Kedi biçiminde Seleb’dir.

Japonya’ya gidemeyiz pek
Meksika’ya gel!
Yüksek yaylalarında lale ağaçları çiçeklenir
Güneşin saçıdır dokunaçlı sarmaşıklar
Bir ressamın paletiyle fırçaları dense yeridir
Gonglar gibi sersemletici renkler,
Ordaydı Rousseau
Orda şaşkına çevirdi yaşamını
Kuşlar ülkesidir orası
Cennetkuşu, alaycı kuş,
Lirkuşu, tukan
Ve kara zambakların içlerinde barınan sinekkuşu
Gel.

Görkemli yıkıntıları içinde sevişiriz bir Aztek tapınağının
Benim putum olursun sen
Alacalı çocuksu biraz çirkin ve pek padırgı bir put
N’olur gel!

İstersen uçakla gideriz, bin göller ülkesinin üzerinden uçarız,
 Geceler öyle uzundur ki sığmaz ölçüye orada
 Motorumdan korkar tarih öncesi ata
 İnerim
 İnerim de bir hangar yaparım uçağıma taşılanmış kemikleriyle
 mamutların
 İlkel ateş zavallı sevgimizi ısıtır gene
 O semaveri
 Ne güzel sevişiriz kutbun yanında
 N'olur gel!

Jeanne Jeannette Ninetteciğim nonoşum
 Meleşim minnacık pıtırıcık Peru'm benim
 Tonton
 Bebeğim bir tanem
 Cicim çıtı pıtım
 Canımın içi
 Agucuk küçücük kuzucuk
 Nazlıcık şeytancık
 Gıdı gıdı
 Ce-eee
 Uyuyor.

Uyuyor
 Yeryüzünün bütün saatlerinden bir tekine bile kanmadı
 Şöyle bir görülmüş bütün yüzlere garlarda
 Bütün duvar saatlerine
 Paris saatine Berlin saatine Sen-Petersburg saatine ve bütün gar
 saatlerine
 Topçu erinin kanlı yüzüne Ufa'da
 Grodno'nun aptalca aydınlık saat kadranına
 Ve durmadan ilerleyişine trenin
 Ayarlanıyor saatler her sabah
 Tren ilerliyor güneş gecikiyor
 Sürüp gidiyor bu böyle, çan sesleri duyuyorum

Notre-Dame'ın kocaman çanını
 Barthélémy'yi bildiren ekşimtrak çanını Louvre'un
 Bruges-la-Morte'un paslı çan seslerini
 Elektrik zillerini New York kitaplığının
 Venedik kampanalarını
 Ve Moskova çanlarını, bir yazıhanedeyken bana saat başlarını
 vurup
 Anılarımı vurup bildiren Kızıl Kapı'daki saati
 Gümbürdüyor dönen levhaların üstünde tren
 Tren kayar gibi gidiyor
 Bir çigan marşını cızırdatıyor bir gramofon
 Ve yeryüzü, Prag'daki Yahudi mahallesinin saati gibi tersine
 dönüyor delicesine.

Rüzgâr gülünün yaprakları kopuyor
 Zincirlerinden boşanmış fırtınalar gürlüyor işte
 Trenler karmakarışık ağlar üstünde kasırgalar gibi akıp gidiyor
 O şeytansı hacıyatmazlar
 Hiç karşılaşmayan trenler var birbirleriyle
 Kimisi de yolda yitip gidiyor
 Satranç oynuyor gar şefleri
 Tavla
 Bilardo
 Karambol
 Parabol
 Demiryolu yeni bir geometridir
 Siraküza
 Arşimed
 Arşimed'i boğazlayan askerler
 Ve kadırgalar
 Ve gemiler
 Ve olağanüstü silahlar onun bulduğu
 Ve bütün kıyımlar
 Eski çağ

Yeni çağ
 Kasırgalar
 Gemi batışları
 Titanik'in bir gazetede okuduğum batışı da
 Dizelerimde geliştiremediğim nice imge-çağrışımlar
 Çok kötü bir ozanım gene de çünkü
 Evren beni aşıyor çünkü
 Demiryolu kazalarına karşı sigortalanmayı hep savsakladım çünkü
 Ve korkuyorum.

Korkuyorum
 Varamıyorum işin sonuna dek
 Dostum Chagall gibi ben de bir dizi çılgınlık tablosu yapabilirdim
 Ne var ki hiç not almadım yolculuk boyunca
 “Bağışlayın bilgisizliğimi
 Bağışlayın eski dize oyunlarını bilmeyişimi de”
 Dediği gibi Guillaume Apollinaire'in
 Savaşı ilgilendiren her şey Kuropatkin'in “Anılar”ında
 Ya da yavuzcasına resimlenmiş Japon gazetelerinde okunabilir
 Neye yarar benim belge toplamam
 Kapıp koyveriyorum kendimi
 Belleğimin sıçrayışlarına...

İrkutsk'tan kalkınca daha bir ağırlaştı yolculuk
 Daha bir uzadı
 Baykal gölünü dolanan ilk trendeydik
 Lokomotif bayraklarla yağ kandilleriyle donatmışlardı
 Çar marşının üzücü sesleriyle çıkmıştık gardan.
 Ressam olsaydım birçok sarı, birçok da kırmızı kullanmaya
 kalkışırdım bu yolculuğun sonunda
 Hepimizde bir parça delilik var sanıyordum çünkü
 Ve bitmez bir taşkınlığın kan oturttuğunu sanıyordum kasılan
 yüzlerine yol arkadaşlarımın
 Yaklaşırken bir yangın gibi
 Horuldayan Moğolistan'a.

Tren gidişini yavaşlatmıştı

Ve duyuyordum tekerleklerin o sürekli gıcırtısında

Çılgın sesleriyle hıçkırıklarını

Bir sonsuz duanın

Gördüm

Gördüm Uzakdoğu'dan gelen ve hayaletler gibi geçip giden kara
trenler sessiz trenler

Ve gözüm, arka feneri gibi o trenlerin arkasında koşuyor daha

Talga'da 100.000 yaralı can çekişiyordu bakımsızlıktan

Krasnoyarsk hastanelerini görmeye gittim

Ve Khilok'da upuzun bir çıldırmış askerler topluluğuyla karşılaştık

Orglar boşanır gibi kanayan yaralar açık yaralar gördüm hafif
yaralılar karantinasında

Ortalıkta kesik kollar bacaklar horan tepiyor ya da uçuyordu

bir boğuntu havasında

Yangın bütün yüzlerde bütün yüreklerdeydi

Trampet çalıyordu bütün camlarda aptal parmaklar

Çıbanlar gibi patlıyordu bakışlar baskısı altında korkunun

Ve gördüm

Gördüm kudurmuş ufukların çılgın kovalayışından var güçleriyle

kaçan 60 lokomotifli trenlerin ve umutsuzca arkalarından

gelen karga sürülerinin

Gözden yittiğini

Port-Arthur yönünde.

Çita'da soluklandık birkaç gün

Beş gün durduk yol kapalı diye

Tek kızını benimle evlendirmek isteyen Bay İankeleviç'in evinde

geçirdik bu beş günü

Sonra tren yeniden yola çıktı.

Şimdi piyanonun başına geçen bendim ve dişlerim ağrıyordu

İstedim mi gözümün önüne getiriyorum o durgun, o sessiz odayı

babanın dükkânını ve akşam üzerleri yatağıma gelen kızın

gözlerini

Musorski'yi

Lidlerini Hugo Wolf un

Gobi kumlarım

Ak develerden bir kervanı Kaylar'da

500 kilometre boyunca sarhoştum

Ama piyanodaydım bütün gördüğüm de buydu

Gözlerini kapatmalı insan yolculuk ederken

Uyumalı

Öyle isterdim ki uyumayı

Her ülkeyi kokusundan gözüm kapalı tanıyordum

Bütün trenleri çıkardıkları gürültüden tanıyordum

Avrupa trenleri dört zamanlıdır Asya trenleriye beş ya da yedi
zamanlı

Öteki trenler sessiz giderler tıpkı beşik gibidirler

İçlerinde tekerlek sesleri bana Maeterlinck'in ağır düzyasını
anımsatanlar da vardır

Çözdüm tekerleklerin bütün karışık metinlerini ve yakıcı bir
güzelliğin dağınık öğelerini bir araya getirdim

Bende olan

Ve beni zorlayan bir güzelliğin.

Tsitsikar ve Kharbin

Uzağa gitmem daha

Son istasyon bu

Kızılhaç yazıhanelerinin ateşe verildiği sırada çıktım Kharbin'e.

Ah Paris

Sen sıcacık büyük ocak çapraz odunlarıyla sokaklarının ve
yukardan eğilerek ısınan eski evlerinin

Nineler gibi

Ve işte, o sarıdan şaşmaz geçmişim gibi kırmızısı yeşili bol renkli
afişler

Sarı, onurlu rengi dışardaki Fransız romanlarının.

Severim indi-bindiye işleyen otobüslere büyük kentlerde

Saint-Germain-Montmartre hattındakiler Butte'e baskın vermeye
götürür beni

Altın boğalar gibi böğürür motorlar
 Otlar alacakaranlık inekleri Sacré-Coeur'ü
 Ah Paris
 Ana gar istemlerin rıhtımı kaygıların dört yol kavşağı
 Ancak yakıt satıcıların ışığı vardır biraz kapıları üstünde şimdilik
 Beynelmilel Yataklı Vagonlar ve Avrupa Sürat Katarları Kum-
 panyası el ilanını gönderdi bana
 Yeryüzünün en güzel kilisesi bu
 Dostlarım var beni parmaklıklar gibi çeviren
 Yola çıktığım zaman geri gelmeyeceğimden korkarlar
 Tanıdığım bütün kadınlar ufuklara dikilir
 Yağmur altındaki işaret kulelerinin acınacak devinimleri, üzgün
 bakışlarıyla
 Bella, Agnés, Catherine ve İtalya'daki oğlumun annesi
 Ve o, Amerika'daki sevgilimin annesi
 İçimi parçalayan canavar düdükları var
 Orada, Mançurya'da bir karın çocuk doğurur gibi sarsılıp duruyor
 daha
 İsterdim
 İsterdim yolculuklarımı hiç etmemiş olmayı
 Yüreğimi yakıyor bu akşam büyük bir özlem
 Ve halime bakmadan Fransa'nın küçük Jehanne'ını düşünüyorum
 Üzüntülü bir akşamımda onun onuruna yazdım bu şiiri de
 Jeanne
 Küçük orospu
 Üzgünüm üzgün
 Gideceğim yiten gençliğimi anmak için "Lapin Agil'e
 Ufak ufak içeceğim
 Sonra döneceğim yapıyınız

Paris

Büyük Darağacı'yla Çark'ın tek Kule'li kenti.

Paris, 1913

Türkçesi: Sait Maden

Saint-John Perse (1887-1975)

TÜRKÜ

Tunç yapraklar altında bir tay doğuyordu. Etli ve acı yemişler doldurdu avuçlarımıza bir adam. Yabancı. Oradan geçen. Ve işte başka illerden tam istediğim bir ses. “Yılın en büyük ağaçlarından biri altında selamlarım sizi, kızım.”

Güneş aslan burcuna giriyor çünkü ve Yabancı tıkadı parmağıyla ölülerin ağzını. Gülen. Ve bize bir ottan söz eden. Öf! Ne de çok yel var taşra kentlerinde! Ne rahatlıkmiş meğer yollarımızda! Borazan bayıldığım şeydir benim ve kanatların haydudunda büyük bir bilgedir tüy!.. “Canım benim, koca kız, bizimkilere benzemeyen hayalleriniz vardı sizin.”

Tunç yapraklar altında bir tay doğdu. Etli ve acı yemişler doldurdu avuçlarımıza bir adam. Yabancı. Oradan geçen. Ve işte bir gümbürtü koca tunç ağaçta. Zift ve güller, türkünün bağışı! Flüt sesleri ve gök gürültüsü odalarda! Ah! Ne büyük rahatlık yollarımızda! Ne de çok olup biten bir yıl içinde ve Yabancı yeryüzünün tüm yollarında hem kendi bildiğince!.. “Selâmlarım seni, kızım, yılın en güzel giysileri içinde.”

Türkçesi: Tahsin Saraç

ÖVGÜLER

Ey!.. Sen ey ne denli övsem yeri!

Sarı eller altındaki alnım,

andığın olur mu hiç o gece terlerini?

O ateşler içinde geçen yarı geceyi, o boş, anlamsız,

o sarnıç tadında?

Sabah koylarında kişiyi şıkır şıkır oynatacak

O tiril tiril mavi tan çiçeklerini?

O sivrisinek vızıltısı gibi sessiz öğleyi,

Ve o renkler denizinden fırlatılan okları?..

Sen ey! Sen ey ne denli övsem yeri!

Çalgılı kocaman gemiler vardı rıhtımda;

bakam ağaçları dolu burunlar; ve pırıl pırıl yaban yemişleri...

Peki N'oldu rıhtımdaki o çalgılı kocaman gemiler?

Hurma dalları!. o eski günlerde

Görülmez yolculuklara saplanmış, o pek saf bir deniz

meyvelikler üstünde kat kat yükselen bir gök örneği

gırtlığına dek dolardı; kuşlar, altın meyveler

ve mavi balıklarla.

O günlerde daha bir gösterişli doruklardan saçılan güzel

kokular

bir başka çağlardan bir hava estirirdi;

ve o kalın kabuklarıyla pek böbürlenlen

babamın bahçesindeki bir o tarçın ağacıyla

başı dönmüş bir evren, kendinden geçip sayıklardı.

(Ey...Sen ey ne denli övsem yeri! Ey tükenmek bilmez masal.

ve ey bolluk sofrası!

Türkçesi: Tahsin Saraç

SÜRGÜN I.

Archibald Mac Leish'e

Kumlara açılan kapılar, sürgüne açılan kapılar,
 Fenercilere anahtarlar ve eşik taşıma serilmiş ay:
 Siz, beni konuklayan, bırakın bana sırça köşkünüzü kumlardaki
 Biliyor yaramızda mızrak demirlerini o alçı taşından yaz
 Bir yer seçiyorum, ortada ve hiç, o kemik yağın gibi mevsimlerin,
 Ve tüm kumsallarında yeryüzünün, bırakıp kaçıyor yanmaz yatağını,
 o tüten tanrısal öz
 Kendilerinden geçirmek içindir Tauride prenslerini, şu kasınmaları
 şimşegin.

Türkçesi: Tahsin Saraç

ÇANLAR

Sen, elleri çırılçıplak yaşlı kişi
 Yeniden kalabalığa karışmış, Crusoé!
 Tasarlıyorum, ağlıyordun, Abbaye kulelerinden
 kabaran bir deniz gibi boşanırken tüm Kent üzerine çanların
 hıçkırığı...

Sen ey giysileri alınmış!
 Düşünüp ağlıyordun ay altında dalgakıranları;
 daha öte kıyıların ıslıklarını; doğup kesilen tuhaf
 ezgileri, o kapalı kanadı altında gecenin,
 benzeyen, midyegillerin o iç içe halkalarına,
 o kat kat büyümesine deniz altındaki gümbürtülerin...

Türkçesi: Tahsin Saraç

VELİAHTIN TÜRKÜSÜ

Onur veririm siz canlılara, saygınlığım var aranızda
 Biri konuşur sağımda, tüm gümbürtüsüyle içinin
 Gemilere biniyor bir başkası
 Kılıcına dayanıyor. Atlı, içmek üzere
 Gölgeye çekin, eşiğine, boyalı iskemlesine yaşlının.
 Onur veririm siz canlılara, iyiliğim var aranızda
 Deyin kadınlara emzirsinler
 Emzirsinler yeryüzünde şu ipince dumanı...
 Ve yürüyor düşlerde biri, denize doğru yol alıyor
 Ve yükseliyor duman kıyıdaki burunlardan.

Onur veririm siz canlılara, acelem var aranızda
 Köpekler, heey! köpeklerim, ısıklarım size...
 Ve ünle onurla dolu ev ve yapraklar arasındaki sarı yıl
 Ne de az şey yüreğinde adamın, düşünecek olursa:
 Tüm yolları yeryüzünün besleniyor elimizden.

Türkçesi: Tahsin Saraç

Pierre Reverdy (1889-1960)

PARİS-NOEL

Mont Blanc'a yağıyor
 Ve bir çan çalıyor kocaman
 Karanlık basıyor aşağıda bir yığın insan
 Kalpler tutuşuyor ateşle örtülü kalpler
 Derin bir göle dolaşıp duruyor çevresinde Sacré-Coeur'ün
 İşte Montmarte
 Ay değirmi
 Yuvarlak yüzün gibi
 En çetin alevler çağında
 Günlerimizin
 Küçük bir yıldızı var her birimizin
 Akıp giden yol

Yol karanlıktır gök aydınlık
 Yukarda uzun beyaz gömlekli bir adam
 Sabahlara dek uykusuz tek başına
 Pazar öbür gün nasıl olsa
 Çıraklar gözükmeden bu evden
 Herkes sevinçli
 Çiçeği burnunda bir mutluluk
 Geniş meydanlar dünyanın tersine
 Koşuyor aptallar koşuyor
 Artık görmek istemiyorlar geçenleri
 Olan olmuş geçen geçmiş
 Dibindeki kımıldayan gölgelerin
 Çıplak başlı bir adam çıkıyor
 Güneş vurmuş başına
 O görülmeyince de-bir bayramdır gidiyor
 Gece yarısı
 Önde bir adam yürüyor adamın ardında biri
 Seine nehri orada
 Ayak sesleri geliyor sularından
 Kalanlar gecelerin koynuna siniyor.

Türkçesi: Abdullah Rıza Ergüven

GİZ

Çan bomboş
 Dil yok kuşlarda
 Her şeyin uyuduğu yuvada
 Saat dokuz
 Kıpırtı yok toprakta
 Göğüs geçiriyor sanki biri
 Gülümsüyor dersiniz ağaçlar
 Damlalar tiril tiril dal uçlarında
 Bir bulut delip geçiyor geceyi
 Adam türkü söylüyor kapı önünde
 Sessizce aralanıyor pencere

Türkçesi: Tahsin Saraç

Paul Eluard (1895-1952)

KARARTMA

Kapılar tutulmuş neylersin
Neylersin içerde kalmışsın
Yollar kesilmiş
Şehir yenilmiş neylersin
Açlıktır başlamış
Elde silah kalmamış neylersin
Neylersin karanlık bastırmış
Sevişmezsin de neylersin.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

ASIL ADALET

İnsanlarda tek sıcak kanun,
Üzümden şarap yapmaları,
Kömürden ateş yapmaları,
Öpücüklerden insan yapmalarıdır.

İnsanlarda tek zorlu kanun,
Savaşlara, yoksulluğa karşı
Kendilerini ayakta tutmaları,
Ölüme karşı yaşamalarıdır.

İnsanlarda tek güzel kanun,
Suyu ışık yapmaları,
Düşmanı kardeş yapmalarıdır.

Hep var olan kanunlardır bunlar,
Bir çocukcağızın ta yüreğinden başlar,
Yayılır, genişler, uzar gider
Ta akla kadar.

Türkçesi: A. Kadir

İSPANYA'DA

Kan rengi bir ağaç varsa İspanya'da
Hürriyet ağacıdır

Susmayan bir ağız varsa İspanya'da
Hürriyeti haykırır

Bir bardak saf şarap varsa İspanya'da
Milletin olmalıdır.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

İYİYE

Gün vadiye bastırmış toptan
Bir sepetten taşan meyveler gibi

Ateşe ateş güne gün
İnsan ılık bilir burda kendini
Yerin üstünde gökse
Apaçık görmek isteğidir olup biteni

Damlasından geçemeyiz ümidin
Hayal kurmadan kış geçirmeye yokuz

Güneşsiz gün yok bizim için
Bahara inanmışız yakın demektir
Bir göz atımı yakın
Kör değiliz.

Aşk kıyısı Hak kıyısı bize
Ve elimizin emeği

Irmağımız tutmuş yolunu
Kalp de o boğaz da o dil de o ses de o
Mana yüklü durmaz gider
Arzusu yüklü büyük geleceğin
Saadete hasret beden içinde.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

BİR KARANLIK AYNA İÇİ

Hıncahınç bir kenar mahalle

Üstünde aylar sultanı ağustos günlerinden

Kıvıl kıvıl bir hâle

Namus sözümüzden bu çember

Duramaz olmuş yerinde

Öfkemizden döne döne yanar

Burası Bazilika sokağı

Bu bir okulun sokağa bakan yüzü

Kurşunlardan böyle çiçek bozuğu

Kala kala bunlar kaldı çiçekten yana

Açmış duvarları üstünde felaketin

Bulanıp insan teninin beyazlığına

Bazilika sokağının göbeğinde

Duvarlar bizden yana olmuş

Yediveren bir damga üzerlerinde

Hürriyet aşkıyla oyulmuş.

Türkçesi: Oktay Rıfat

DÜŞLERİNDE GÖRDÜKLERİ KADINA

(*Bu şiir İkinci Dünya Savaşı*

esirleri için yazılmıştır)

Beş yüz bini siyasi

Dokuz yüz bini esir

Bir milyon işçi

Uykuların sultanı

İnsan gücü ver onlara

Yaşama sevinci ver

Dünyaları zifiri karanlık
Ver öpüşünü aşkın
Acılarına karşılık

Uykuların sultanı
Hemşire ana evlat
İri memeli avrat
Yurdumuzu ver onlara
Yaşamaya tutkun memleketi
Öyle sevdikleri gibi

Şarapları olsun altın rengi
Tarlada ekin bereketi
Çocuklar muzip yaramaz
Beyaz çiçekli yemiş ağaçları kadar
Uslu akıllı ihtiyarlar

Kadınların olsun kafa dengi

Beş yüz bini siyasi
Dokuz yüz bin esir
Bir milyon işçi

Uykuların sultanı
Akçıl gecelerin siyah karı
Solgun bir kızılık içinde
Ağarırken tanyeri
Yeni yolu gösterir onlara
Salaş hapishanelerde yatanlara

Gözleriyle gördüler felaketi
Cengi açlığı dehşeti
Gene de ayaktalar dimdik
Çünkü yaşamaları lazım
Faziletle delik deşik
Kurşunlarla delik deşik

Huzurun sultanı
 Uyanışın sultanı
 Hürriyet ver onlara
 Utançsa bize kalsın
 Biz utancı yıkmak için
 Utanca güvendik

Türkçesi: Oktay Rıfat

ACININ BAŞKENTİ

Gözlerinin eğrisi dolanıyor yüreğimi,
 Bir raks bir dinginlik çemberi,
 Zamanın aylası, gece beşiği ve güvenli,
 Ve eğer hiçbir şey kalmadıysa aklımda yaşadığımdan
 Gözlerinin her zaman görmediğindendir beni.

Yaprakları günün ve pembe şarabın köpüğü,
 Rüzgârın sazları, kokulu gülücükler
 Işık dünyasını saran kanatlar,
 Gökyüzü ve deniz yüklü gemiler,
 Gürültü avcıları ve renk kaynakları.

Tanların kuluçka yatağından doğan kokular
 Yıldızların şamanı üzerinde yatan
 Sağlığa bağımlı gün gibi tıpkı
 Dünya da bağımlıdır senin tertemiz gözlerine
 Ve akar bütün kanun bakışlarında senin.

Türkçesi: Özdemir İnce

ÖLMEKTEKİ ÖLMEK

Gözkapaklarımın üzerinde ayakta duruyor
 Ve saçları saçlarımın içinde
 Biçimi ellerimin biçiminde
 Gözlerinin rengi gözlerimin renginde
 Gölgede yitip gidiyor
 Tıpkı bir taş gibi gökyüzünde.

Gözleri var her zaman açık
 Ve bir an olsun uyutmaz beni.
 Düşleri var apaydınlık
 Güneşler buharlaştıran
 Güldürür, ağlatır beni ve güldürür
 Konuşturur beni söylemeksizin tek bir söz.

Türkçesi: Özdemir İnce

ŞİİR

Yavrum bu senin gülüşünün ardında
 Bütün sevda kelimeleri çırılçıplak
 Memelerini tutup çıkarıyorlar boynunu
 Sonra kalçalarını gözbebeklerini
 Sonra ne varsa okşayış adına
 Bütün bunları bulup çıkarıyorlar
 Seni öptüğüm zaman gözlerinden
 Yalnız sen göresin diye
 Bu sevda kelimeleri

Türkçesi: Cemal Süreya

Andre Breton (1896-1966)**ÖZGÜR BİRLİK**

Orman ateşi saçlı karım
 Isı şimşegi düşünceli
 Kaplan ağzında susamuru bel'li karım
 En iri yıldızlar demeti ağızlı kokart ağızlı karım
 Ak toprak üzerinde ak sıçan izi dişli karım
 Amber dilli perdahlanmış cam dilli
 Kesilmiş kurban dilli karım
 Gözlerini açıp kapayan bebek dilli
 İnanılmaz taş dilli karım
 Çocuk elyazısı elifi kirpikli karım
 Kırangıç yuvası kenarı kaşlı
 Kışbahçesi tavanı şakaklı arduvaz şakaklı karım
 Cambuğusu şakaklı
 Şampanya omuzlu karım
 Buz altında kalmış yunus başlı çeşme omuzlu karım
 Kibrit bilekli
 Raslantı parmaklı kupa beyi parmaklı kanm
 Kesilmiş saman parmaklı
 Zerdeva koltukaltlı karım
 Saint-Jean gecesi ve kurtbağrı koltukaltlı karım
 Deniz köpüğü ve bölme kollu karım
 Değirmen ve buğday karışımı kollu
 Füze bacaklı karım
 Umutsuzluk ve saat makinesi devinimli karım
 Mürver ağacı iliği baldırlı
 Baş harf ayaklı karım
 Anahtar demeti ayaklı su içen gemi işçisi ayaklı karım
 İncili arpa boyunlu karım
 Val d'Or boğazı boyunlu
 Sel yatağının ta içinde sözleşmek boyunlu karım
 Gece göğüslü
 yakut potası göğüslü karım
 Çiğ altında gül görüntüsü göğüslü

Günlerin açılan yelpazesi karınlı karım
Dev pençe karınlı
Dikey uçan kuş sırtlı karım
Civa sırtlı
Işık sırtlı karım
Yuvarlanmış dövülmüş taş ve ıslanmış tebeşir enseli
Ve biraz önce içilen bir bardağın düşüşü enseli karım
Tekne kalçalı
Avize ve ok tüyü kalçalı karım
Ak tavuskuşu tüyü sapı kalçalı
Duyulmaz dengeli
Kumtaşı ve amyant kabaetli karım
Kuğu sırtı kabaetli
Bahar kabaetli karım
Glayöl kasıklı
Altın damarı ve ornitorenk kasıklı karım
Yıllanmış bonbon ve yosun kasıklı karım
Ayna kasıklı
Islak gözlü karım
Menekşe zırh takımı ve mıknatıslı iğne gözlü karım
Uçsuz bucaksız çayır gözlü
Hapishanede içilecek su gözlü
Hep balta altında kalan odun gözlü
Su düzeyi gözlü hava toprak ve ateş düzeyi gözlü karım

Türkçesi: Selahattin Hilâv

KÜL KÂĞIDI

Sıkılacak kuşlar
 Bir şey unutmuşsam eğer
 Okulun paydos çanını çalınız denizde
 Adını hodam çiçeği korduk

Yarışın çözümünü vermekle başlıyoruz işte
 Bir kadın elinde kaç damla gözyaşı toplanabileceğini öğrenmek
 isteriz:

- 1) mümkün olduğu kadar küçük
- 2) orta boy bir elde

Bu yıldızlı gazeteyi buruştururken
 Ve sonsuz tenler bir kez dağların tepelerini ellerine geçirdikten
 sonra
 Vanucluse'de bir vahşi gibi küçük bir evde oturuyorum

Sürgüne mahkûm yürek.

Türkçesi: İlhan Berk

UYANIKLIK

Şu sallanıp duran Saint-Jacques kulesi Paris'in
 Ayçiçeğine benziyor
 Seine nehri gelip çarpıyor bazen ve yavaşça kayıp geçiyor
 gölgesi o motorların arasından
 Tam bu sırada parmaklarımın ucuna basıp uykumda
 Uykumda o uzanıp yattığım odaya giriyorum
 Ateşe veriyorum odayı
 Hiçbir iz kalmasın diye benden bu zorla alınan eremimden
 hiçbir şey
 O zaman bana kardeş kardeş bakan aynı boydaki hayvanlarla
 yer değiştiriyor eşyalar bakıyorum
 Bakıyorum aslanların yelelerinde ömürlerini tüketen

sandalyalar bakıyorum
 O beyaz karınlı köpek balıklar çarşafların titreyen o son
 küllerine karışıyor onlarla bir oluyor
 Aşkın gelip çattığı saatte o mavi gözkapaklarının saatinde
 Yanma sırasının bana geldiğini görüyorum, görüyorum o hiç
 olmuş görkemli deliğini nice şeyin
 Vücudum olmuş şeyi
 O deliği kara leyleğin sabırlı gagalarıyla araştırdığı
 ateşler arasından
 Her şey bitince gizlice Nuh'un gemisine giriyorum
 Aldırmıyorum artık çok uzaklardan insanlar geçiyormuş ayak
 seslerini duyuyormuşum aldırmıyorum artık
 Göbeği yağmurlarla kesilmiş ak dikenlerin arasından
 Görüyorum kılçıklarını güneşin
 O suç ortakları olan yoklukla varolmanın tırnağı altında
 Büyük bir yaprak gibi duyuyorum yırtılışım o insancıl çamaşırın
 Bütün o işçilikler solup gidiyor bir kokulu dantel kalıyor
 onlardan sade
 Bir kokulu dantel kabuktan canım bir göğüs biçiminde
 Bunca şeyin bir yüreğine dokunabiliyorum artık
 İpi tutuyorum bir

Türkçesi: İlhan Bı

SU HAVASI

1934'ün güzel yarıgününde
 Hava görklü bir güldü barbunya rengi
 Ve yaprakları sigara kâğıdından bir ağaçla başlardı orman
 Ben içine dalmaya hazırlanınca
 Çünkü seni bekliyordum
 Ve benimle gelirsen
 Nereye olursa olsun
 Gümüşün üzerine kazılı nakıştı ağzın
 Yaygın ve kırık mavi tekerleğin durmadan yükselerek
 Beni karşılamak üzere yarışıyordu tüm büyüler

Bir sincap yüreğime ak karnını yaslamaya koşmuştu
 Nasıl duruyordu orada bilmiyorum
 Ama toprak suyunkilerden daha da derin yansılarla doluydu
 Sanki kabuğunu parçalamıştı maden sonunda
 Ve sen o korkunç değerli taşlar denizine uzanmış
 Dönüyordun
 Çırılçıplak
 Bir büyük donanma fişeği güneşinin içinde.
 İndirdiğini görüyordum ışıklılardan yavaş yavaş
 Deniz keşanesinin kabuklarını bile oradaydım
 Bağışla orada değildim ben artık
 Başımı kaldırmıştım ak kadifeden canlı mücevher kutusu bı-
 rakıp gitmişti çünkü beni
 Ve hüznünlüydim
 Yaprakların arasından gök parılıyordu bir yusufçuk böceği
 gibi katı ve dalgın
 Kapamak üzereydim gözlerimi
 Birden birbirinden uzaklaşmış olan korunun iki eteği devrilip
 yıkıldığında
 Gürültüsüz
 Uçsuz bucaksız bir inci çiçeğinin iki orta yaprağı gibi
 Bütün geceyi içinde saklamaya yeterli bir çiçek gibi
 Şimdi beni gördüğün yerdeydim
 Havada bir çan gibi duran kokuda
 Değişen hayata dönmeden önce her gün yaptıklarınca
 Zaman buldum dudaklarımı koymak için
 Senin çam kalçalarına

Türkçesi: Attilâ Tokatlı

*Tristan Tzara (1896-1963)***BİR YUNAN ŞAFAĞI**

İşte kum işte vücudum
İşte mermer ve ırmak
Sayıların çınladığı masanın üstünde
Ay yüzlü şarap bardağı
Ve içinize işleyen kristalin sesi

Toprak kötü uykuyla dolu
Siyah gülüşün alevi altında ezilmiş zeytin ağacı
Oraya deniz alayını saçar
Daima muzaffer olduğunu bildiğinden

Artık kalmadı gökte kara damarlar
Ve macera yaprakları
Dallanmış flüt üstünde
Sevgililerin kucaklaşmaları
Neşeli oyunların arasından
Zalim gururları zehirlenmeye gidecek

Fakat çürüdü hayal
Başkalarının kanına girdi yerleşti
Barikatlar tüfekler
Ve Avrupa kayalıkları
Parçaladılar rüyayı
Ayrık pençeler

İşte son usare
Yanan ince köklerden
Ateşli parmak uçlarına dek
Gösterir insanlara bu aydınlığı
Çocuğun çığlık hülyası kurduğu
Ufka kadar toprak toprak

Maj kralları yeni doğumlara koşmada
 Dağa çıkmış dedi ki
 Ateşleri çoktan yanmış onların
 Karanlığın görünen kalbinde
 Yanıklaştı davet
 Şehirlerin yanağına kan çıkıyor

Bir adam şarkı söyler sokakta
 Işıklara bezenmiş gözyaşları
 Savrulan rüzgarlarla
 Körlerin maskesi altından

Türkçesi: Nezh Cansel-Erol Cansel

ÜÇ ÖĞLELER ARABİSTANINDA
 Üç öğleler Arabistanında
 Timsah yüzlü kulelerde
 O pırıl pırıl tenin Arabistanında
 O kara kara düşlerin sarığında

Çanlarda öten ateş
 O kapalı yavan gecelerde
 Kızların dilleri tutuk
 Suyunki tatlı

Ateş yalıyor aynaları
 Uyuyan kadınların yüzleri
 Yanıp duruyor boyuna
 Sabahın turunculuğunda

Bu on paralık memleket için

Belleğimiz boşalıyor
 Hatırı için bu alevin bu karın

Kör yelesinin altında
 Habire koşuyor açgözlü alev
 O canım parıltısı suların
 Gelecek suları peşinde

Haydi çocuğum uyu sen atım
 Şehirlerin gürültüsünü bastırarak
 O acı daha tam değil
 Dürüst ellerinde tepelerin

Türkçesi: İlhan Berk

DADA TÜRKÜSÜ
 bir dadacının türküsü
 yüreğinde dada olan
 çok yoruyordu motorunu
 yüreğinde dada olan

asansör bir kral taşıyordu
 ağır, narin, bağımsız
 kesti kocaman sağ kolunu
 yolladı onu Roma'daki papa'ya

bu yüzden
 asansörün
 dadası yok/yüreğinde artık

çukulata yiyiniz
 beyninizi yıkayınız
 dada
 dada su içiniz

Türkçesi: Ergin Ertem

Antonin Artaud (1896-1948)**YAKARI**

Kafalar ver bize ateş olsun kor olsun
Göksel yıldırımlarla yanmış kafalar
Uyanık kafalar adamakıllı gerçek kafalar
Yansıyarak senin varlığından gelsin

İç'in göklerinde doğurt bizleri
Sağnaklı uçurumlarla delik deşik
Ve bir esrime dolaşsın içimizi
Bir cırnakla akkor halindeki

Açız işte açız doyur bizi
Yıldızlar arası sarsıntılarla
N'olur göksel lavlar aksın
Kan yerine damarlarımızda

Ayrır bizi böl parçala bizi
Ateşten ellerinin keskin yanıyla
Ölünen o yeri ölümün de uzağında
Aç işte üstümüze o alev kubbeleri

Silkele beynimiz sarsılsın
O senin görgün ve yordamın içre
yeni bir tufanın pençeleriyle
Bozulsun zekâmız alt üst olsun

Türkçesi: Cemal Süreya

MUMYAYA ÇAĞRI

Saltık karanlıkların başladığı
 bu deri-kemik burun deliklerin,
 ve bir perde gibi örttüğün
 bu dudak boyası

Ve sana düşte kayan bu altın,
 kemikten arındıran yaşam
 ve içinden ışığa kavuştuğun
 bu yanlıs bakışın çiçekleri

Ve bağırsaklarını ters çevirdiğin
 bu incecik eller, Mumya, korkunç
 gölgenin bir kuş biçimini aldığı
 bu eller

Ölümün kuşku verici bir ayindeki
 gibi süslendiği bütün bu şeyler,
 bu gölge gevezelikleri ve siyah
 bağırsaklarının yüzdüğü altın

İşte oradan iletiyorum sana,
 damarlarının kireç kaplı yollarından
 ve altının benim üzuncüm sanki,
 en kötü ve en güvenilir tanıgım.

Türkçesi: Enis Batur

HASTALIK

Aralıksız burnunu sokması vardır tanrının
 büyüde,
 bir tin ya da bir varlık olarak değil de
 yüreğin
 daha çürümüş olduğu bir halde.
 Çünkü nedir ki yürek?

Bir çürüme,
 eti delen bir çürümenin

yürek sızısı ki
 bu çarpan yivışık kan organizmasını,
 bu aralıksız depremi,
 bu yaşama baygınlığını yaratır.
 Nedir bir yürek atışı?
 Ansızın akışı, orada taşması
 duran bir yaşam,
 ve yeniden yola koyulan.
 Neyin itelediği?
 Bilinmiyor.
 Şimdiden siyah bir gereklik,
 buyurgan bir beyin elisıklığı,
 kırmızı etin dışkısını kaldırır
 ve onu içindekini vermeye iter,
 istediğini ve içindekini söylemeye.
 Demek ki bu çürümedir tanrı,
 bu kırmızı dışkı,
 bu elisıklık.
 Çünkü, bir hastalıktır tanrı.
 Yaratıcı değil, yaratılan ile
 yaratılmayan arasındaki Gayya
 kuyusudur o.
 Hiçbir zaman yeri doldurulamayan ve
 doldurulmayan uçurum,
 ama insanın her kan çekici düşüncesinde,
 her buyrukçu bunaltıda burgulanan,
 sıkıntılı ve tedirgin, önüne
 bir başka bunaltı daha koymak için:
 ne'den yapıldığını bilmeyen hoşnutsuz Varlığını,

oysa insan, o bilir bunu,
 tek sağlığı yerinde olsun.

Philipe Soupault (1897-1990)

MEZAR TAŞLARI

FRANCIS PICABIA

Niçin

Seni mezarına dört köpeğinle

Bir gazeteyle

Ve şapkanla gömmelerini istedin,

İstedin ki taşına şunu yazsınlar

İyi seyahatler

Bir şey değil, öteki dünyada da deli zannedileceksin.

THEODORE FRAENKEL

Öldüğün vakit harikulade bir hava vardı

Mezarlık o kadar güzel ki

Hiç kimse mahzun olamadı

Epeydir de senin artık orada olmadığını sanıyorlar

Homurdanmalarını duymuyorum

Susuyorum

Yahut omuz silkiyorum

Cenneti görmeyi asla istemezdin

Nereye gideceğini artık bilmiyorsun

Ama sen işin alayındasın

MARIE LAURENCIN

Kafesteki bu güzel kuş

Senin mezardaki gülüşündür

Yapraklar dans ediyor,

Uzun uzun yağmur yağacak

Bu akşam hareketimden evvel

Ağaçların çiçek açtığını görmek istiyorum

Bir dişi geyik sessizce yaklaşacak

Bulutlar biliyorsun pembe ve mavidir

LOUIS ARAGON

Dostların küçük kızlar halka oldular
 Sana çelenkler ördüler
 Ufacık yalanlarıyla
 Sana kâğıt getirdim
 Ve çok iyi bir kalem
 Ebediyette şiirler yazacaksın
 Koruyucu melek seni teselli eder
 Kıravatını bağlar
 Ve sana gülmesini öğretir
 Artık beni unuttun
 Allah benden çok daha güzeldir

PAUL ELUARD

Oraya bastonunu ve eldivenlerini de götür
 Düz dur
 Gözler kapalı
 Pamuk bulutlar uzaklarda
 Ve bana allahısmarladık demeden gittin
 Bir yağmur
 Bir yağmur
 Bir yağmur

TRISANTZARA

Kim o
 Bana elini uzatmadın
 Ölümünü duydukları vakit çok güldüler
 Ebedî olmandan öyle korkmuşlardı ki
 Son nefesin
 Son gülüşün
 Ne çiçek ne de çelenk
 Sadece küçük otomobiller
 Ve beş metre boyunda kelekler

ANDRE BRETON

Bakışını gördüm

Gözlerini kapattığın zaman

Mahzun olmama izin vermedin

Ve ben bir şey yapmasam bile bol bol ağladım

Artık bana hiçbir şey söylemeyeceksin

Hiç ama hiç

Bir sürü adam çiçekler getirdi

Nutuklar bile söylendi

Ben hiçbir şey söylemedim

Seni düşündüm.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

OZANA ÖĞÜTLER

Su gibi ol

Pınar suyu bulut suyu

Renk renk olabilirsin ya da renksiz

Durdurmasın ama seni hiçbir şey

Zaman bile

Yollar pek uzun değildir öyle

Değildir pek uzak denizler

Korkma ne yelden

Ne soğuktan ne sıcaktan

Öğren türkü çağırmasını

Bıkmadan usanmadan

Türkü mırıldan ve kayar gibi git

Ya da kopar itip kak

Zıpzıp zıpla fışkır ya da

Durgun su ol

Koşan oynayan

Arıtan su ol

Tatlı ve duru bir su

Çünkü arınmışlığın ta kendisidir su

Canlılar için yaşamdır o çünkü

Kazaya uğramışlar için ölüm.

Türkçesi: Tahsin Saraç

Louis Aragon (1897-1982)

ELSA'NIN GÖZLERİ

Öyle derin ki gözlerin içmeye eğildim de
Bütün güneşleri pırıl pırıl orada gördüm
Orada bütün ümitsizleri bekleyen ölüm
Öyle derin ki her şeyi unuttum içlerinde

Uçsuz bir denizdir bulanır kuş gölgelerinde
Soma birden güneş çıkar o bulanıklık geçer
Yaz meleklerinin eteklerinden bulutlar biçer
Göklerin en mavisi buğdayların üzerinde

Karanlık bulutları boşuna dağıtır rüzgâr
Göklerden aydıncı gözlerin bir yaş belirince
Camın karılan yerindeki maviliğini de
Yağmur sonu semalarını da kıskandırırılar.

Ben bu radiumu bir pekbilent taşından çıkardım
Benim de yandı parmaklarım memnu ateşinde
Bulup bulup yeniden kaybettiğim cennet ülke
Gözlerin Peru'mdur benim Golkond'um Hindistan'ım

Kâinat param parça oldu bir akşam üzeri
Her kurtulan ateş yaktı üstünde bir kayanın
Gördüm denizin üzerinde parlarken Elsa'nın
Gözleri Elsa'nın gözleri Elsa'nın gözleri.

Türkçesi: Orhan Veli Kanık

GÜLLER VE LEYLAKLAR

Sen ey o çiçekler ey o değişmeler ayı
 Bulutsuz geçen Mayıs bıçaklanmış Haziran
 Bir daha artık ne o gülleri ne o leylakları
 Bir daha o ilkyazı unutamam hiçbir zaman

O korkunç kuruntuyu unutamam bir daha
 Alayı çılgılığı kalabalığı güneşi
 Aşk arabalarını Belçika hediyelerini
 Havayı o arı uğultulu yolu sonra da
 O sakınmasız utkuyu kavgaları aşan
 Öpüşmenin kızıla döndürdüğü o kanı
 Çılgın halkın leylaklarla donattığı
 O ölüme gidenleri unutamam artık dünyada

Kutsal o eski zaman betiklerine çalan
 Fransa bahçelerini unutamam bir daha
 O akşamları büyüsunü o sessizliğin
 Gülleri yol boyuncaki gülleri sonra da
 O bozgun yeline karşı duran çiçekleri
 Alaycı topları o bisikletleri şaşkın
 Korkunun kanadı üstünden geçen erleri
 O perişan kılıkclarını konaklayanların

Ama neden bilmem bu benzetme kasırgası
 Durmadan hep aynı noktaya getirir beni
 Saint-Marth bir general kara bir dal yığını
 Orman yanında bir köşk Normandiya biçimi
 İşte tıs yok düşman karanlıkta dinleniyor
 Birden bize Paris düştü diyorlar bu akşam
 Dünyada ne o yitirdiğimiz aşkı bir daha
 Ne o gülleri ne de o leylakları unutamam

Flandres leylaklarını demetlerini ilk günün
 O tatlı izini yanakları söndüren ölümün
 Sonra sizi kaçışın gülleri taze güller sizi
 Yangın rengine çalan Anjou gülleri sizi

SÜRGÜN GECEİ

Vız gelir sürgüne sahte olsa da renkler
 Hele görüntülere bir inanıversin insan
 Burası Paris diye yemin edebilir o an
 Duyuyorum mezardan geliyor keman sesi

Operadır diyor şu parlak değişken yalım
 Perçinlemek isterdim aralık gözlerimde
 Sıkışık balkonları bronz heykelleri yeşil çatıyı
 Şu sönmüş zümrüdü ve şu gümüş tilkiyi de

Tanımıyorum diyor şu taştan dansözleri
 Onları tefiyle alıp götüreni de
 Denizaltı yansıısını kim koymuş alınlarına
 Gözlerini ovuyor bir uyanık uyuyan “

Denizaneları diyor aylar aylalar
 Parmaklarım altında yayılır solgunlukları
 Opal taşlarıyla gözyaşlarıyla süslü Opera’da
 Hıçkırıklarımı öykünüyor eksiksiz orkestra

Perçinlemek isterdim çılgın belleğime
 Şu gülü diyor şu bilinmeyen ebemgümecini
 Caddenin ucundaki düşsel balo elbisesini
 Bizim için kılık değiştiren o her gece

Aklımda mı beni hatırlatan kahreden geceler
 Diyor karanlıktı güvercinin kara gözleri kadar
 Karanlığın zümrüdünden başka bize yok kalan
 Biliyoruz artık biz ne demekmiş gece

Tek sığınakları aşktır bütün sevişenlerin
 Ve tutar dudakların bütün akşamlar boyu
 Mor bir göğün kavgasını Paris üzerinde
 Ey sevecenlik rengi o alaca geceler

Elmaslarını gökkubbe senin için sürerdi
 Ben de oynardım eşit şansla kalbimi sana
 Dönen güneşi bulvarların şenlik fişekleri
 Bir yığın yıldız yerde çatıların üzerinde

Şimdi düşünüyorum da aldattı yıldızlar
 Rüzgâr sürüklüyordu bir yığın yeni düşü
 Düşünün adımları cınlıyordu sokakta
 Sığınyordu âşıklar sokak kapılarına

Kollarımızda çoğaltıyorduk sonsuzu ikimiz
 Tutuşturuyordu beyazlığın bengi karanlığı
 Ve görmüyordum gözbebeklerinin diplerinde
 Altın gözlerini sönmeyen kaldırımların

Sebze arabaları şimdi geçer mi hâlâ
 Eskiden ağır ağır çekerti yük beygirleri
 Uykulu mavi adamların lahanasıyla dolu
 Marly'nin artları şahlanırdı sislerde

Yaratıyor mu sütçüler o gümüş şafakları
 Aziz Eustache tepesindeki dükkânlarına
 İnanılmaz hayvanlar asıyor mu kasaplar
 Kanlı karınlarına karanfiller takarak

Büsbütün susmaya karar vermedi mi daha
 Sevmenin tadı bir akşam yitip gidince
 Hani şu on meteliğe bir şarkı çalan
 Bizim sokağın başındaki eski gramofon

Görecek miyiz gene o uzak cenneti
 Hâl'i Operayı Concorde'u Louvre'u
 Hatırlatıyor mu sana geceler inince gece
 Taa yürekten gelen o sabahsız geceyi

BIRAKILMIŞ

Gitme sakın bir tanem hayatım benim
 Yitirir renklerini gökyüzü sensiz
 Tarlalar ıssızdır bahçeler çiçeksiz
 Sakın gitme

Gitme sakın yelin gittiği yere
 Bütün kuşlar sensiz uçup gider
 Ve çılgındır bütün geceler
 Sakın gitme

Gitme sakın suyun gittiği yere
 Hor görüp mutluluğunu bardakların
 Ve evrenini yemyeşil ağaçların
 Sakın gitme

Gitme sakın o kan gibi öyle
 Tıpkı beni vuran ele sıçrayan
 Hem gücüm hem güçsüzlüğüm benim
 Sakın gitme

Gitme Sakın ateşin kaçtığı yere
 Yitirince saman gücünü biraz
 Küllenince gitsin diye alıp başını
 Sakın gitme

Gitme sakın bulutların içine
 Fırtınalar dostu canım kartalım benim
 Ölebilirim ölebilirim cesaretinle
 Sakın gitme

Gitme sakın düşmandan yana
 Toprağını alan silahını alan düşmana
 Ve inan gözyaşlarının anısına
 Sakın gitme

Gitme sakın bil ki hıyanet olur
Bu söylevler bu türküler şenlikler
Ey insanlar ne yaptığınızı bilin
Sakın gitme

Gitme sakın o git dedikleri yere
İnanıp yalanına iri iri lafların
Burada kanayıp dururken yara
Sakın gitme

Gitme sakın zalimden yana
Güçlendirme onu kendi ellerinle
Zincirlerini dövme sevdiklerinin
Sakın gitme

Gitme sakın haydi al tüfeğini
Köpeğini çağır dağıt karanlıktan
Avcı avcı sayı sende güç sende
Sakın gitme

Haydi al tüfeğini

Türkçesi: Özdemir İnce

İKİ KÂNUN²² ayının şiiri

Benim aşkım tıpkı bir menekşedir, mor, diş izleri gibi
 Aşkım işler yüreğime çıplak ayağın kumlara gömülmesi gibi
 Suyun derin öpüşleri susamış gibi hep onun izini gözler
 Aşkım benim o dingin gece yarısıdır ülkeden ülkeye gider
 Sensin benim aşkım, gümüşlenir odalarda aynalar senin sayende
 Biricik aşkım, dalgın aşkım, hava gibi ve sanki değişen gölge
 Diri aşkım benim, sümbül adımlarıyla yaşamımda yürümektedir
 Güzel aşkım, ki rengi yüreğimin boyadığı biricik renktedir
 O uzun gece gömleğinde, yakan aşkım benim, ey kadını
 Alevlerin okşamak için toprağa yayılması gibidir canım
 Acımasız aşkım, dokunur dokunmaz dağılan bir çiçek demeti
 Aşkım benim, titrek dudaklarımın yedi iklimde izlediği
 Aşkım benim, bütün diller onun için bağı açık gömlektir
 Yumağı karışmıştır cümlelerin ve iki eli böğründe bir haldedir
 Aşkımın eşiğinde çünkü dil unuttur bütün hile ve oyunlarını
 Başka bir sözcüğüm de yok bu kapıda söylemek için aşkı
 Kim anlatabilir ki gün ışığı nedir ve nasıldır bir köre
 İşte şiir de ölür böyle sevdadan aşk sözleri söyleye söyleye
 Can verir tıpkı, ayın son çeyreğinde bir yılın bitişi gibi
 Anıların çürüyüp küflendiği şarkısız bir ülke gibi
 Yazdım ben bu dizeleri dipsiz uçurumunda mutsuzluğumun
 Acıdan kıvranırken yarından umutsuz birine benziyordum
 Bulamayan kazıtmak için bir anlamlı yazıt mezar taşına
 Güllerin ölümüne benzeyen o iki sözcük Aşkım benim'den başka

Türkçesi: Özdemir İnce

22 Aralık ve ocak ayları anlamına gelen Arapça "Kânun" sözcüğü özgün şiirde yer almaktadır.

MUTLU SEVİ YOKTUR

Hiçbir şeyi sürgit elinde tutamaz kişiöğlü
 Ne gücünü ne güçsüzlüğünü ve ne de yüreğini
 Kollarını açtı sanırken bir haç olur gölgesi
 Bir tuhaf bir acılı kopmadır günleri
 Sıkı sarılmak isterken ezer mutluluğunu
 Mutlu sevi yoktur

Yaşamı şu silahsız askerlere benzer
 Ki başka bir yazgıyla donatmışlardır onları
 Neye yarar sabah erken uyanıp kalkmaları
 Çaresiz ve kararsız kalırlar akşamları
 Söyle bunları canım gözyaşını tutuver
 Mutlu sevi yoktur

Sevgilim güzelim yürekte yaram benim
 Bir yaralı kuş gibi taşıyım içimde seni
 Ve şunlar ki bilmeden izler geçmişimizi
 Yineler hep arkamdan ördüğüm sözcükleri
 Ve ölmeye can atar koca gözlerin için
 Mutlu sevi yoktur

Vakit geç artık çok geç yaşamı öğrenmeye
 Ağlasın yüreklerimiz topluca karanlıkta
 Bunca mutsuzluk ah küçük bir türkü uğruna
 Bir ürperti uğruna bunca sıkıntı bunca
 Ve de bunca hıçkırık bir gitar ezgisine
 Mutlu sevi yoktur

Hiçbir sevi yoktur ki yoğrulmasın acıyla
 Ve hele yurt sevgisi hele özellikle sen
 Hiçbir sevi yoktur sarartıp soldurmayan
 Ve hele yurt sevgisi hele özellikle sen
 Hiçbir sevi yoktur beslenmesin gözyaşıyla
 Mutlu sevi yoktur

Ama ikimizin sevisi budur

MUTLU AŞK YOK Kİ DÜNYADA

Aslında hiçbir şey kâr değil insana
 Ne gücü ne zayıf yanları ne de yüreği
 Gölgesi bir haç gölgesidir kollarını açsa
 Ve kırar göğsüne bastırırken sevdiği şeyi
 Tuhaf bir ayrılıktır hayatı kapkara
 Mutlu aşk yok ki dünyada

Hani giydirilmiş erler bir başka yazgıya
 İşte o silahsız askerlere benzer hayatı
 Sabahları o yazgı için uyanmış olsalar da
 Tükenmişirler ve kararsızdırlar akşamları
 Söyle yavrum şu sözleri ve sakın ağlama
 Mutlu aşk yok ki dünyada

Güzel aşkım tatlı aşkım çıbanım derdim
 Yaralı bir kuş gibi taşıyım seni şuramda
 Ve görmeden bakanlar şu halimize bizim
 Süzdüğüm sözleri söylerler benden sonra
 Ve her şey der demez ölür iri gözlerin uğruna
 Mutlu aşk yok ki dünyada

Yaşamayı öğrenmek bizimçin geçti çoktan
 Ağlasın gece içinde kalplerimiz yan yana
 En küçük şarkıyı mutsuzluktur kurtaran
 Her ürperiş borçlu baştan bir hayıflanmaya
 Ve her kitar havası beslenir hıçkırıkla
 Mutlu aşk yok ki dünyada

Acılara batmamış bir aşk söyle bana
 Yıkmamış kıymamış olsun bir aşk söyle
 Bir aşk söyle sarartıp soldurmamış ama
 İnan ki senden artık değil yurt sevgisi de
 Bir aşk yok ki paydos demiş gözyaşlarına
 Mutlu aşk yok ki dünyada
 Ama şu aşk ikimizin öyle de olsa

MUTLU AŞK YOKTUR

Hiçbir şey elinde değildir insanın:

Ne gücü, ne güçsüzlüğü, ne de yüreği.

Açtığına sansa da kollarını, gölgesi bir haçtır onun.

Paramparça olur avucunda sımsıkı tuttuğu mutluluk.

Bir garip, bir acılı boşluktur günleri.

Mutlu aşk yoktur.

Bir başka kader için giydirilmiş

Silahsız askerlere benzer hayatı.

Çaresiz, kararsız kaldıktan sonra akşamları,

Neye yarar ki sabahları erkenden uyanmaları.

Söyle bunları bir tanem, tut gözyaşlarını.

Mutlu aşk yoktur.

Güzelim, sevgilim, kanayan yerim benim.

Yaralı bir kuş gibi taşıyım yüreğimde seni.

Ve onlar bakarlar bilmeksizin, geçerken biz,

Tekrarlayıp ardımdan benim ördüğüm sözleri:

Ve apansız ölürler iri gözlerin için

Mutlu aşk yoktur.

Vakit yok artık öğrenmeye hayatı.

Ağlasın birlikte yüreklerimiz gün ışıyınca dek.

Küçümencik bir şarkı için bile nice mutsuzluk gerek.

Bir ürperişi bile nice pişmanlıkla ödemek.

Bir ezgi için bile nice gözyaşları dökmek

Mutlu aşk yoktur.

Hüsrarla bitmeyen aşk yoktur.

Yara açmayan aşk yoktur kalpte.

İz bırakmayan aşk yoktur insanda.

Ve tıpkı senin gibidir vatan aşkı da.

Gözyaşlarına boğulmayan aşk yoktur.

Mutlu aşk yoktur

İkimizin aşkıdır bu gene de.

GÖZYAŞLARI DA BENZER

Çiniden meleklerin bozbulanık göğünde
 Bozbulanık göğünde boğuk hıçkırıkların
 Mainz'da geçen günleri birden anımsadım mı ne
 Hani şu simsiyah Ren'de ağladığı perikızlarının

Bir sokağın dibinde bazen bir asker bulunurdu
 Kimbilir kimin öldürdüğü bir bıçak darbesiyle
 Bazen de o zalim barış salınırdı ortada
 Yamaçlarını karanfilî beyaz şarabıyla süslü

Kirazların saydam alkolünü içtim
 İçtim fısıltılarla içilen dostluk yeminlerini
 Ne güzeldi saraylar tapınaklar ne güzeldi
 Ve anlamıyordum henüz yirmisindeydim

Bozgun denilince ne biliyordum ki
 Yurdun yasak aşk olduğunu nereden bilecektim
 Yitik umudu yeniden canlandırabilmek için
 Nereden bilecektim sahte peygamberler gerektiğini

Beni köklerimden sarsan şarkılar anımsıyorum
 Bir sabah duvarlarda birden beliriveren
 Tebeşirle çizilmiş işaretler anımsıyorum
 Gizemlerinin asla çözülemediği

Kim diyebilir belleğin nerede başladığını
 Nerede bittiğini şimdiki zamanın
 Geçmişin nerede ezgiyle el ele vereceğini
 Ve mutsuzluğun soluk bir kâğıda dönüşeceğini kim diyebilir kim

Düş görürken suçüstü yakalanmış çocuklar gibi
 Nasıl da kahredici oluyor yeniklerin mavi bakışları
 Nöbeti devralmaya gelen mangaların
 Ayak sesleriyle ürperirken Ren sessizliği.

Türkçesi: Atilla Tokatlı

Henri Michaux (1899-1984)

ALIN GÖTÜRÜN BENİ

Alın bir yelkenliyle götürün beni,
Eski ve ağır bir yelkenliyle,
Pruvada ya da köpüklerde, isterseniz.
Ve yitirin uzaklarda beni, çok uzaklarda.

Bir başka çağın koşumunda.
Aldatıcı kadifesinde karın.
Toplu birkaç köpeğin soluğunda.
Bitkin yığnında kuru yaprakların.

Kırmadan götürün beni, öpücükler içinde
Kalkıp inen göğüslerde, soluyan göğüslerde,
Halısında avuçların, gülümsemelerinde
Geçeneklerinde eklemlerin ve uzun kemiklerin.

Alın götürün beni, gömün daha doğrusu.

Türkçesi: Tahsin Saraç

MUTSUZLUKTA DİNLENME

Mutsuzluk, büyük çiftçim,
Mutsuzluk, gel otur şöyle..
Dinlen hele bir.
Dinlenelim biraz olsun, sen de ben de
Dinlen,
Gelip beni buluyor, yoklayıp sınıyorsun ve kanıtlıyorsun ki
Ben senin yıkıntırım.

Büyük tiyatrom, limanım, ocağım.
Altın mahzenim benim.
Geleceğim, gerçek anam, çevrenim.
Işığına, bolluğuna, iğrençliğine.
Salıyorum kendimi işte.

Türkçesi: Tahsin Saraç

BULANTI YA DA ÖLÜM MÜ BU GELEN?

Artık teslim ol, yüreğim,
Yeterince savaştık.
Ve dur, yaşamım, sen de
Korkaklık etmedik.
Elden geleni yaptık.

De bakalım, ruhum,
Gidecek misin, kalacak mısın,
Ver kararını.
Oramı buramı yoklayıp durma,
Kimi dikkatle, kimi şaşkınlıkla,
Gidecek misin, kalacak mısın,
Ver kararını.

Benden bu kadar, gücüm yok ötesine.

Siz beyleri ölümün
Ne sövüp saydım size, ne alkış tuttum.
Acıyın bana, bunca yolculukların bavulsuz yolcusuna,
Koruyucusuz, parasız pulsuz, ünsüz üstelik bir de
Güçlüsünüz kuşkusuz, her şeyden önce de gülünç,
Daha sınırı aşmadan size adını bağırın
Bu şaşkına acıyın,
Kapıp alın onu aranıza
Uysun geleneklerinize, huyunuza suyunuza,
Yardım edin, yalvarırım, lütfen yardım edin ona.

Türkçesi: Tahsin Saraç

UĞRAŞLARIM

Pek ender bakabilirim biriñe pataklamadan.

Kimileri iç konuşuyu yeğ tutar. Bu bana göre değildir,
hayır. Ben en çok pataklamak isterim.

İnsanlar vardır lokantada karşımda otururlar ve hiç konuşmazlar,
bir süre dururlar öyle, çünkü yemek yemeye kararlıdırlar.

İşte bunlardan biri.

Kapıyorum herifi, pat.

Tekrar kapıyorum, küt.

Askıya asıyorum.

İndiriyorum.

Tekrar asıyorum.

Yeniden indiriyorum.

Koyuyorum masamın üstüne, bastırıyorum ve soluğunu
kesiyorum.

Kirletiyorum, suya sokuyorum.

Hâlâ yaşıyor.

Ovup çalkalıyorum, çekip uzatıyorum (sinirlenmeye başlıyorum
kestirip atmak gerek), sıkıyorum herifi, suyunu çıkarıyorum
ve döküyorum bardağıma ve açıkça yere boşaltıyorum
içindekini ve diyorum garsona: "Bana daha temiz
bir bardak ver oğlum."

Ama kötü hissediyorum kendimi, hesabı ödüyorum hemen ve
gidiyorum.

Türkçesi: Özdemir İnce

YAŞLILIK

Akşamlar! Akşamlar! Bir tek sabah için nice akşamlar!
 Dağınık odalar, dökme bedenler, kabuklar!
 Bir iken bin uzanıyor yatağına kişi, kaçınılmaz bir bozulma!

Yaşlılık, gece lambası, anılar: hüznün arenaları!
 Gereksiz armalar, iskelenin yavaş yavaş sökülüp atılması!
 Böylece, daha şimdiden sepetliyor bizi!
 İtilip kakılmış! İtilip kakılmış olarak çekip gitmek!
 İnişin kurşunu, arkada sis...
 Ve bilememiş olmanın soluk çizgisi.

Türkçesi: Tahsin Saraç

YAŞAMIM

Bensiz çekip gidiyorsun, yaşamım.
 Hızla geçip gidiyorsun,
 Bense bekliyorum hâlâ bir adım atmak için.
 Kavgayı başka yere çekiyorsun.
 Kaçıp gidiyorsun böylece benden.
 Ardına düşüp gelmedim hiçbir zaman.

Us erdiremiyorum pek sunduklarına.
 İstedğim o ufak şeyi getirmiyorsun nedense hiç.
 Bu eksiklik yüzünden hep bunca şeye özlemim.
 Bunca şeye, o nerdeyse sonsuzluğa..
 Bu ufak eksiklik yüzünden, o bir türlü getirmedişin.

Türkçesi: Tahsin Saraç

Robert Desnos (1900-194S)

KARINCA

On sekiz metrelik bir karınca
Başında bir de şapka,
Var mı yok mu bilemem?
Penguenlerle, ördeklerle dolu
Arabayı çeken bir karınca
Var mı yok mu bilemem?
Fransızca konuşan bir karınca
Latince ya da Cava dili konuşan
Var mı yok mu bilemem?
Peki! Neden olmasın?

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

RUE SAINT-MARTIN İÇİN DÖRTLÜKLER

Saint-Martin Sokağını sevmiyorum artık
André Platard gideli beri oradan.
Saint-Martin Sokağını sevmiyorum artık,
Hiçbir şeyi sevmiyorum, şarabı sevmiyorum.

Saint-Martin Sokağını sevmiyorum artık
André Platard gideli beri oradan.
Dostumdu o, can yoldaşımdı benim.
Odamızı, ekmeğimizi paylaştık.
Saint-Martin sokağını sevmiyorum artık.

Dostumdu o, can yoldaşımdı benim
Bir sabah çekip gitti oradan.
Alıp götürdüler onu, hiçbir şey demediler,
Bir daha görünmedi Saint-Martin Sokağında.

Ermişler adına yalvarıyorum,
Peygamberler aşkına yalvarıyorum.
Zaman geçiyor, hiçbir haber yok.
André Platard bırakıp gitti Saint-Martin Sokağını.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

LEOPAR

Ormana giderseniz
Dikkat edin leopara.
Çok hafiftir sesi
Ve dört yandan gelebilir.

Akşam, mırıldanırken leopar,

Neşeli bir bülbül öter
Ve bu koca orman
Dinler onları ve şaşırır,

Ormandaki ağaçlar şaşırır
Leopar çıkagelir
Duyulur duyulmaz sesle
Bilinmeyen bir yerden.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

PELİKAN

Bizim serüvenci kaptan,
On sekizinde olduğu zaman,
Bir adadan, Uzakdoğu'dan
Alıp geliyor bir pelikan.

Gelgelelim bizim pelikan,
Yumurtluyor sonradan
Ve tıpatıp aynı olan
Bir yavru çıkıyor yumurtadan.

Sırası gelince yumurtlayan
Bu ikinci pelikandan
Yenisi çıkıyor, aman aman,
Bir başka yumurtlayan.

Bu iş böylece sürer gider uzun zaman
Yavru çıkmadan önce omlet yapılmazsa yumurtadan.

Türkçesi: Eray Canberk

SENİ ÖYLESİNE DÜŞLEDİM

Seni öylesine düşledim ki yitirdim gerçekliğini.

Bu canlı bedene sahip olmanın ve benim taptığım sesin çıktığı
bu ağzı öpmenin daha zamanı değil midir?

Seni öylesine düşledim ki senin gölgeni kucaklaya kucaklaya,
göğsümün üstünde kavuşmaya alışmış olan kollarım belki de senin
belini saramayacak.

Belini günler boyu ve yıllar boyu yöneten ve kendine çeken gerçek
görüntün karşısında bir gölge gibi kalacağım kuşkusuz.

Ey duygusal dengeler.

Seni öylesine düşledim ki zaman yok artık uyanmama hiç kuşkusuz.
Ayakta uyuyorum, yaşamın ve aşkın bütün görünümlerine sunulmuş
beden ve sana, benim için bugün tek önemli şey olan sana, senin alnına
ve dudaklarına belki de hiç dokunamam, ilk gördüğüm birinin dudak-
larına ve alnına dokunduğum kadar.

Seni öylesine düşledim, görüntünle öylesine yürüdüm, konuştum,
yattım ki görüntün bile silindi gözlerimin önünden ve yine de yaşamı-
nın güneş saati üstünde ağır ağır gezinen ve gezinecek olan gölgeden bir
kat daha koyudur gölgen, görüntüler arasında görüntün eksiksizdir.

Türkçesi: Eray Canberk

Jacques Prevert (1900-1977)

BARBARA

Anımsa Barbara

Yağmur yağıyordu o gün Brest'te durmadan

Yürüyordun gülümseyerek yağmur altında

Şaşkın hayran sıırıslıklam

Anımsa Barbara

Siam sokağında rastladım sana

Yağmur yağıyordu Brest'te durmadan

Gülümsüyordun

Gülümsüyordum

Tanıımıyordum seni

Sen de beni tanımıyordun
Anımsa gene de anımsa o günü
Unutma
Saçağın altında sığınmış bir adam
Adını ünledi
Barbara
Seğirttin ona doğru yağmur altında
Şaşkın hayran sıırsıklam
Atıldın kollarına
Anımsa bunu Barbara
Sen diyorum diye de bana kızma
Sen diyorum bütün sevdiklerime
Ancak bir kez görmüşsem bile
Sen diyorum bütün sevişenlere
Tanımasam bile

Anımsa Barbara
Unutma
O yumuşak mutlu yağmuru
Mutlu yüzüne yağan
O mutlu kente yağan
Denize yağan
Tersaneye yağan
Ouessant gemisine yağan yağmuru

Ah Barbara
Ne hırboluktur savaş
N'oldun şimdi sen
O demir o çelik o kan yağmuru altında
Ya o adam n'oldu seni yürekten
Kucaklayan
Öldü mü kaldı mı n'oldu

Ah Barbara

Yağmur yağıyor Brest'te durmadan

Eskiden nasıl yağıyorsa öyle

Ama artık bildiğin gibi değil bura yok oldu her şey

Yıkık bitik bir yas yağmuru şimdi yağan

Demir çelik kan fırtınası bile değil

İtler gibi kuyruğunu titreten

Bulutlar yalnız bulutlar

Brest'te sular boyunca yitip giden itler

Çürümek için gidiyor uzaklara

Hiçbir şey kalmayan Berst'ten

Çoook uzaklara

Türkçesi: Teoman Aktürel

AŞK

Aşk

Öyle keskin

Öyle ince

Öyle umutsuz

Aşk

Gün gibi güzel

Hava gibi de kötü

Kötü havada

Aşk öyle gerçek

Aşk öyle güzel

Öyle mutlu

Öyle sevinçli

Öyle iğneleyici

Karanlıkta korkudan titreyen bir çocuk gibi

Rahat bir adam gibi gecenin ortasında

Öyle kendine güvenli

Başkalarını korkutan

Konuşturan

Solduran aşk

Gözetlenmiş aşk
 Gözetliyorduk onları çünkü
 Dehlenmiş yaralanmış ayaklar altına alınmış tüketilmiş
 hiçe sayılmış unutulmuş aşk
 Dehledik yaraladık ayaklar altına aldık tükettik
 hiçe saydık unuttuk aşkı çünkü

Aşk tümünlen
 Gene öyle diri
 Güneşli hepten
 Senin aşkın
 Benim aşkım
 Bir vakitlerin aşkı
 Hep yeni olan hani
 Hiç değişmeyen
 Bitki denli gerçek
 Kuş denli titrek
 Yaz denli sıcak yaz denli diri
 Gidebilirdik ikimiz
 Gelebilirdik
 Unutabilirdik
 Uyuyabilirdik sonra
 Gerçekleşebilirdik de
 Orda kalsın aşkımız
 Keçi gibi inatçı
 İstek gibi oynak
 Bellek gibi zorba
 Üzüntüler gibi budala
 Anı gibi tatlı
 Mermer gibi soğuk
 Gün gibi güzel
 Çocuk gibi çıtkırıldım
 Gülümseyerek bakıyor
 Bize söylüyor bir şey demeksizin
 Titreye titreye dinliyorum

Sesleniyorum sonra
Senin için
Benim için
Yalvarırım sana
Senin için benim için bütün sevişenler için
Bütün sevişmişler için
Evet aşka sesleniyorum
Senin için benim için
Tanımadıklarım için
Kal orda
Kımıldama
Gitme
Sevişen bizler
Unuttuk seni
Sen unutma bizi
Senden başka nemiz kalmıştı
Bırakma bizi soğumayalım
Çok daha ötelerde
Nerde olursa
Anımsat bize hep yaşadığımızı
Çok daha sonra bir korunun bir kuytusundan
Bellek ormanından
Fırla birden
Uzat bize elini
Kurtar bizi

Türkçesi: Teoman Aktürel

KAN TÜRKÜSÜ

Büyük kan birikintileri var dünyada
bu dökülen kanın tümü nereye gider
yeryüzü mi içer içip de başı mı döner
öyleyse tuhaf bir başdönmesidir bu
öylesine bilgece.. öylesine tekdüze
Yoo başı maşı döndüğü yok yeryüzünün
yeryüzü tersine dönmüyor
küçük el arabasını mevsimleri itiyor düzenle
yağmuru.. karı
doluyu.. güzel havayı
hiç mi hiç esrik değil yeryüzü
arada bir o da gücün
göz yumuyor püskürmesine küçük bir yanardağın
Dönüyor yeryüzü
dönüyor ağaçlarıyla.. bahçeleriyle.. evleriyle
büyük kan birikintileriyle dönüyor
bütün canlılar ulumaya başlıyorlar
Boşveriyor
dönüyor yeryüzü
bütün canlılar ulumaya başlıyorlar
vızgeliyor ona
dönüyor
dönüyor durmadan
kan da durmadan akıyor
Şu dökülen kan nereye gider
öldürülenlerin kanı., savaşların kam
yoksulluğun kanı
tutukevinde işkence edilenlerin
ana babaların kolayca işkence ettikleri çocukların kanı
ya hücrelerde başları kanayanların
ya çatı işçisinin
damdan düşen işçinin kanı
yeni doğan çocukla., yeni çocukla gelen
dalga dalga akan kan
ana bağıırır .. çocuk ağlar

kan akar., dünya döner
yeryüzü durmadan döner
kan durmadan akar
Dövülenlerin., ayaklar altına alınanların
dökülen kanları nereye gider
kendini öldürenlerin.. kurşuna dizinlenlerin.. cezaya
çarptırılanların kanı
ya pisi pisine kazara ölenlerin kanı
Sokakta yürürken bir adam
tüm kanı içinde
bir bakıyorsunuz oluvermiş
tüm kanı yerlerde
ötekiler yokediyorlar kanı
kaldırıyorlar herifi
ama kan inatçı
ölünün olduğu yerde
neden sonra kapkara
biraz kan fışkırır daha...
pıhtılaşmış kan
yaşamın pası., bedenlerin pası
süt gibi kesilen kan
süt gibi bozulurken
bozulurken yeryüzü gibi
yeryüzü gibi dönerken
sütüyle., inekleriyle
yaşıyanlarıyla.. ölüleriyle
ağaçlarıyla.. yaşayanlarıyla.. evleriyle dönüyor yeryüzü
evlenmeleriyle
cenazeleriyle
kalıntılarıyla
yığınlarıyla
dönüyor.. dönüyor.. dönüyor yeryüzü
büyük kan ırmaklarıyla

ÇEŞİTLİ

Eşek kral ve ben
 Sabaha sağ çıkmayacağız
 Eşek açlıktan
 Kral iç sıkıntısından
 Bense aşk ateşinden
 Aylardan Mayıs

Türkçesi: Can Yücel

BİR KUŞUN
 RESMİNİ YAPMAK İÇİN
 Önce bir kafes resmi yaparsın
 Kapısı açık bir kafes
 Sonra kuş için
 Bir şey çizersin içine
 Sevimli bir şey
 Yalın bir şey
 Güzel bir şey
 Yararlı bir şey
 Sonra götürür bir ağaca
 Asarsın bu resmi
 Bir bahçede
 Bir koruda
 Ya da bir ormanda
 Saklanır beklersin ağacın arkasında
 Ses çıkarmaz
 Kımıldamazsın
 Kuş bazen çabuk gelir
 Ama uzun yıllar bekleyebilir de
 Karar vermezden önce
 Yılmayacaksın
 Bekleyeceksin
 Yıllarca bekleyeceksin gerekirse

Resmin başarısıyla hiç ilişiği yoktur çünkü
Kuşun çabuk ya da yavaş gelmesinin
Geleceği olup da geldi mi kuş
Çıt çıkarma yok
Kafese girmesini beklersin
Girdi mi kafese fırçanla
Uslucacık kapısını kaparsın
Sonra kuşun bir tüyüne dokunayım demeden
Bütün kafes tellerini teker teker silersin
Yerine bir ağaç resmi yaparsın
Dallarının en güzeline kondurursun kuşu
Tabii ne yapraklarının yeşilini unutacaksın
Ne yellerin serinliđini
Ne de yaz sıcağındaki böcek seslerini
Otlar arasında.
Sonra beklersin ötsün diye kuş
Ötmezse kötü
Resim kötü demektir
Öterse iyi olduđunun resmidir
İmzanı atabilirsin artık
Bir tüy koparırsın usulca
Kuşun kanadından
Ve yazarısın adını resmin bir köşesine.

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

YUMURCAK

Kafasıyla evet diyor
 Yüreğiyle hayır
 Sevdiğine evet diyor
 Öğretmene hayır
 Sözlüye kalkmış
 Soru üstüne soru
 Şunu yaz bunu çiz
 Derken bir gülmedir alıyor çocuğu
 Delice bir gülme
 Ve siliveriyor her şeyi
 Sayıları sözleri
 Adları tarihleri
 Tümceleri tuzakları
 Öğretmen tepine dursun
 Çıglıkları ortasında mucize çocukların
 Renk renk bütün tebeşirlerle
 Belalı kara tahtanın üstüne
 Resmini çiziyor mutluluğun.

Türkçesi: Sabahatin Eyüboğlu

KURŞUNA DİZİLMİŞ

Çiçekler bahçeler fiskiyeler gülüşler
 Ve yaşamak sevinci
 Bir adam serili yerde kanlar içinde
 Anılar çiçekler fiskiyeler bahçeler
 Çocuk rüyaları
 Bir adam atılmış yere kanlı bir bohça gibi
 Çiçekler fiskiyeler bahçeler anılar
 Ve yaşamak sevinci
 Bir adam yatıyor yerde uyuyan bir çocuk gibi

Türkçesi: Sabahattin Eyüboğlu

Raymond Queneau (1903-1976)

BİR ŞİİR SANATI İÇİN

I

Önemsiz bişeydir şiir
 Antil adalarındaki bir urağan
 ya da Çin denizindeki bir tayfundan
 Formoza'daki bir depremden
 olsa olsa bir parmak daha önemli

Yang-Si-Kiang su baskını
 ki bir anda yüz bin Çinli boğulmuştur
 -yok canım-
 konusu değildir bir şiirin
 Çok önemsiz bişeydir

Küçük kasabamızda çok şükür iyi eğleniyoruz
 yeni bir okul yapacağız
 yeni bir belediye başkanı seçeceğiz
 sonra çarşı-pazar günlerini de değiştireceğiz
 dünyanın ortasındaydık şimdi ufku kemiren
 okyanus ırmağının kıyısındayız
 Evet önemsiz bişeydir
 şiir

II

İyi seçilmiş, şöyle dört dörtlük
 birkaç sözcük
 yeterlidir bir şiir için
 yeterlidir evet
 sözcükleri sevmek
 bir şiir yazmak için

şiiir ortaya çıktıığında
 her zaman bilmez ozan
 ne dediğini
 konuyu sonradan aramak gerek
 şiirin adını koymak için
 ama kimi zaman ağlanır, gülünür
 yazarken bir şiir
 ne dersiniz deyin
 her zaman aşırıdır
 bir şiir

III

Hay Allah bismillah nasıl şöyle bir küçük
 şiir yazmak istiyorum
 Hop işte geçiyor bir tane
 Küçük, küçük, küçük
 gel oturuver kucağıma
 gel bel ver öbür şiirlerimin arasına
 gel sokayım seni de
 “tüm eserler”imin arasına
 gel sana bir kafiye giydireyim
 gel bir boyuna bosuna bakayım
 sana bir ses bulayım
 sana bir sözcük uydurayım
 gel bir devşireyim seni
 gel bir düz yazılayım seni

deyyus
 tüyüverdi şıpın işi

Türkçesi: Ferit Edgü

MEŞE VE KÖPEK (I)

Havre'da doğmuşum Şubatın yirmi birinde
 Yıl bin dokuz yüz üçmüş,
 Babam tuhafiyeci, annem deseniz öyle,
 Tabii ben doğunca ikisi de sevinçten havaya uçmuş.
 Tuhaf bir biçimde haksızlığı kavramışmışım
 Bu yüzden günün birinde
 Vermişler beni bir sütnineye,
 Bu obur ve alık kadın da
 Dayamış hemen memesini ağzıma,
 Aman efendim o ne gür süt öyle
 O saat anlamışım şölene konuştuğumu
 İşim işmiş yani em allah em
 Armudu andıran o kadın nesnesini.
 Azıcık daha büyüyünce
 Yirmi beşinci yirmi altıncı ayımda
 Beni alıp kendi sofralarına oturttular
 Eh, ondan sonra daracık korseli günahkâr meleklerin
 Ve hüznü şeytanların lağımlara içi saman dolu kuşlar
 attıkları
 Koskoca bir ülkede
 Peder kral bendeniz de veliaht.
 Çekmeceler tıklım tıklım
 Abadan, kâğıttan çiçeklerle
 Demet demet çiçekler
 Şapkaları süslemek için
 Bir sürü zımbırtı işte.
 Babamın masasının üstü
 Metrelerce ipekli
 Bir araba düğme,
 Raflar desen dinine imanına dolu,
 Ekstrforlar, türlü türlü kurdele...
 Birkaç da kız vardı bu tatsız işte ona yardım eden
 Kupon mupon kesen,
 Merdivene çıktılar mı

Hiç sakınmadan oralarını buralarını gösteren.
Zavallı anacığım
Müziğe bayılırdı
Ve boyuna piyano çalardı,
O çaladursun
Bir yandan da satış yapıldı: şapkalar, danteller...
Jean Henriette iner içki mahzenine
Habire petrolin getirirdi,
Mağazanın döşemelerini silmek için
Kullanılan o yağlı kumu anımsıyorum,
Bu pis nesnenin süpürülmesine ben de yardım ederdim.
Pancurlar indirilirdi.
Bir sıraya ata biner gibi atlayıp bağırırdım “perpette” diye
(“Sonsuzluk” demek isterdim yani).
O hanım kızlar içinde yetiştim işte
İçime çekerek onların ter kokularını ve koltuk altlarında
 çalışmalarının ürünü olarak domurlanan o inci tanelerini.
Hiç kızkardeşim olmadı,
İniş dönemi Fransa’nın tek oğlu olarak
Ağzımdan eksik olmazdı şekerleme.
Ve tıkırındaydı bizimkilerin işleri
Menkul kıymetleri yığıp duruyorlardı köşeye
Yüzde üçten Panama hisse senetleri, Rus tahvilleri,
 Crédit Foncier’inki,
S.S.C.B. de ters sonuçlara da yol açıyorlardı böylece.
Benden büyük olan kuzenim kasadan para yürütüyordu
Benim de yardımımla.
Ve çalışan kızlar arasından seçiyordu metreslerini.
Buluğa erdiğimi anladığım gün ahlak dersleri verildi.
Usuller falan öğretildi.
Bu aile yasasına her zaman uydum
Genevlere doğru yöneldim.
Ama dönmem gerek biraz geriye
Hep o çocuk olarak kaldım ben
Uzun tren yolları çiziyorum özenle

Kabarmış dalgalar üstünde dans eden,
 Gemi resimleri yapıyorum
 Martılar uçuyor semaforlarının çevresinde,
 Sonra cuk gibi oturmuş sağlam şato resimleri
 Rüzgâr yelkovanları, askerleri, tabyalarıyla birlikte
 (Militarizminin sağlam kanıtları.
 Ama rövanş da yaklaşıyor, ha!
 Daha beş yaşındayım o sıra) ve parmaklarımın altındaki bir
 prizma marifetiyle kolu bacağı uzamış adam resimleri,
 Ben tanıyorum onları, ama başkaları zavallı örümceklere
 benzetiyorlar hepsini
 Sanki okulda ne öğreniyorsun? Sayılar, çizgiler, harfler;
 bir yandan da burnunu karıştırıyorsun.

Türkçesi: Ferid Edgü

René Char (1907-1988)

KEÇİSAĞAN KUŞU

Geniş kanatlı keçisağan, dönen ve sevincini
 haykıran evin etrafında. Böyledir yürek.

Yıldırımı kurutur. Tohum'saçar dingin gökyüzüne.
 Yırtılır yere değerse.

Kırlangıçtır onun yanıtı. Bu teklifsiz dosttan
 tiksindir. Değeri nedir kulenin dantelinin?

En karanlık oyuktadır durağı. Kimse yaşayamaz
 onun gövdesinden daha dar bir yerde.

Uzun aydınlıklı yazda, karanlıkta uçacak, gece
 yarısı kepenkleri arasında.

Göz yoktur erişecek ona. Tek var oluşudur
 onun haykırmak. İnce bir tüfek vurup indirecek onu.
 İşte böyledir yürek.

Türkçesi: Özdemir İnce

I.A SORGUSU

Yvonne'a Türkü

Çok erken giden ırmak, birden yoldaşsız,
'İtünkün yüzünü ver ülkemin çocuklarına.

Şimşeğin bittiği, evimin başladığı ırmak,
Usumun çakılını unutuşun parmaklarına yuvarlayan.

İrmak, toprak bir titremedir sende, güneşe kaygı.
Ekmeğini yapsın her yoksul, gecesinde, senin ekininden.

Çoğu zaman cezalı ırmak, yüzüstü bırakılmış ırmak.

Elleri nasırlı çırakların ırmağı,
Kırılmayan yel yoktur dalgalarının doruğunda.

Boş ruhun, paçavranın ve kuşkunun ırmağın.
Çözülen eski acının, karaağaç fidanının, acımanın ırmağı.

Delilerin, coşkunların, tay yontucularının ırmağı.
Yalancıya alışmak için sabanını bırakan güneşin.

Kendinden iyilerin ırmağı, çiçeklenen sislerin ırmağı.
Şapkasını saran boğuntuyu gideren lambanın ırmağı.

Düşe saygının ırmağı, demiri paslandıran ırmak.
Gölgesini denize vermek istemeyen yıldızların olduğu.

Aktarılmış güçlerin ırmağı ve suları fışkıran çığlığın,
Asmayı çiğneyen ve yeni şarabın habercisi kasırganın.

Bu zindan delisi dünyada hiç yıkılmamış yürekli ırmak,
Hem amansız hem de dost tut bizi ufkun aralarına.

Türkçesi: Özdemir İnce

A...

Bunca yıllık aşkımsın benim,
Başdönmem bunca bekleyiş karşısında,
Ki yaşlandıramaz, ürpertemez hiçbir şey,
Ne ölümümüzü bekleyenler bizim,
Ne bizimle savaşırlar inatla,
Ne bize yabancı olanlar hâlâ,
Ne de yitişlerim, geriye dönüşlerim.

Şimşir bir pancur gibi kapalı
İşte son bir güçlü talih
Sıradağlarımızdır bizim,
Sıkıştıran görkemimizdir.

Talih diyorum, ey çekiçlenmiş aşkı;
Yüklenebiliriz ikimiz de
Karşılıklı sır paylarımızı
Ve hiç dillendirmeyiz onları;
Birliğinde gövdelerimizin
Bulur ayrılığını sonunda
Başka yerlerden gelen acı,
Bulur güneşli yolunu sonunda
Merkezinde yırtıp yırtıp
Yeniden başladığı bulutumuzun.
Talih diyorum, öyle geliyor bana.
Yükselttin o doruğu
Bekleyişimin aşmak zorunda olduğu
Yarın yittiği zaman.

Türkçesi: Özdemir İnce

KRALİÇENİN DAVRANIŞI

Sarsılmak gerek büyümek için.
 Bugün halkım egemen oluyor surlara,
 Güneşin bana beşik olarak seçtiği.
 Saklıyorum yürek sözcüğünün bağladığı çifti
 yol gösteriyorum.
 Sönmüş olduğunu anlasalardı dünyanın
 Kaygılarını giderirdim bir kraliçe olarak.

Türkçesi: Özdemir İnce

AEREA'NIN KAPILARINDA

Mutlu zamanlar. Her kent kocaman bir aileydi
 korkunun birleştirdiği; işleyen ellerin türküsü
 ve göğün canlı gecesi aydınlatırdı onu. Ruhun çi-
 çektozu korurdu sürgün payını.

Ama sürekli *şimdi*, bir anlık *geçmiş*, egemen
 yorgunluk altında, söktüler gemi iskeletini.

Sıkı yürüyüş, dağınık sona. Dövülmüş çocuklar,
 yaldızlı saz dam, irinli insanlar, hepsi de çark
 işkencesine. Açıldı demir arının nişan aldığı gül.

Türkçesi: Özdemir İnce

VOSGE DAĞLARINDAKİ KULÜBE

Güzellik, tam sağımda, katı duygusuz yollarda,
 Lambaların konak yerinde ve kapalı cesaretle,
 Donayım ve sen kadını ol aralık ayı.
 Senin uyuyan yüzündür gelecek yaşamım benim.

1939

Türkçesi: Özdemir İnce

DABO'NUN EL AYASI

Haydi öpücüğüm, bırak dayanıksız konutu,
 Bulunduğu aşkın, bir kayınağacı bak uzatıyor sana.
 Uyanık kaldı
 Yazın reçinesi, kışın karı.

Yaz 1953

Türkçesi: Özdemir İnce

Andre Frenaud (1907-1993)

PRAG

Işıklar sapsarıydı Mala Strana'nın dar sokaklarında.
 Başkanlık sarayı hâlâ uğultulu,
 fenerlerin altındaki ağaçlar gölgeli
 ve ben yürüyor, yürüyorum... Hava boş ve tatlı.
 Bu gece, ardımda çizgileri hemen yok oluveren
 takların arasında,
 neden birdenbire
 farkına vardım sevincinin
 ve insancıl barışın, taşın ve ağacın gücünün,
 kaderini yadsımaya çalışan insanoğlunun.
 İşte bugün Prag, senin gizin bu.
 Utanıyoruz.

Oh! Ne tatlı, ne hoş,
 Öpmek istiyorum yanaklarından.

-Yıllarca önce.

Çocuktum o zaman,
 bir adam gibi bakardım cesaretle
 Mathieu d'Arras kilisesinin alakaranlığına.

-Sonra, hayat...

Ve bu büyük heyecanla.
 yıldızlar arasında görülen tebessüm
 ve dostların durumu
 hayatı tatmak ve büyümek,
 büyükler gibi bakmak için.

Hayatın beklenmeyen şiddeti,
 bu çölün sonsuz çamsıkıntısında,
 yıldızların maviliği,
 iç sıkıntısıyla, direnişle
 bitmeyen genişlik,
 davranışımızla beliren uzaklık.

Abes şiddeti yaşamın,
bu büyük kum ve çakıl çölünde.

-Fakat, ben bu kıyıları dönemeyeceğim artık, Prag.
Senin o anda anlaşıliveren adaletsizliğin,
taktığımız hak maskesi
korktuğumuzdan,
senden bize geçen adaletsizlik bu,
hepimizin oldu sonunda,
onur ve gurur kırıcı Almanya'da.
Bütün vaidlere rağmen gelişmesidir bu, hakkın,
bizi kavuran bu işgal.
Umudun fetişleri önünde senin alayların,
kurtulacaksın, kendini kabul edemeyen insan gibi
ve her şeyin öldüğü söylenmesi gibi
varlığının etini sertçe tümleyen
en derin rüyalar,
bu sürekli evrimin karşılığı
senin vaidlerine kanan insanların
bütün yükünü taşıyacaksın.
-O zamanlar acı gülüşün...
-Gülümse o zaman...
-Fakat hayır, olamaz bu, güzel ülkem.

İşte açılıyor kabuk
ve ortaya çıkıyor eşek,
aslan postu içinde,
bağırıyor yüzyıllar arasından: Yaşasın Fransa.
Dişleri sırtıyor sevinçten. Alkış tutup tepmiyor,
anırışlar ile sarhoş.
Yürüyor: Onlar da yürüyorlar.
Arc de Triomph'a gidiyorlar topluca.
-Duyuyor musun? Duyuyor musun kokuyu?
Kentsoylular Etoile'da korku terleri dökerken

Meçhul Asker adına
açılan kollarının büyük ikiyüzlülüğünde...
Böyle bir yürekle, böyle bir domuzlukla
öldürüldü Thermophile habercileri de.

Sevinç çığlıkları yayılıyor...
Dostlar arasında yenilip içilen
ve alabildiğine haykırılan yemekler düzenleyelim...
Her yandaki masaların üstü çiçek dolu, düzeltiyorum onları.
Duvarcılar yükseltiyor anıtları para yardımıyla.
Küçük bir ev kurulacak
Güllerden ve arduvazdan, galipler için.
Bu bir başlangıçtır ancak...

Bağbozumları neşelidir kırlarda.
İşte ünlü bir yılın şarabı tütüyor
ve yaşıyor ihtiyarlar.
Bizi masalarımızdan çığlıkları ile rahatsız edenler
boğazlanıyorlar yazık ki.

Bu benim ülkem mi? Mutluluğun yolu mu?

Hep umutsuzluk mu sürececek ülkemizde
hiçlikten önce?

Bizi bağışlayın, kardeşler...
Kardeşler...

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

YATAN

Uyumak,
 Kapalı gözlerle değil de bomboş gözlerle
 Donmuş bir yürekle
 Tepeden tırnağa,
 Bütün düşünceler taptaze ve olgun.
 Bir de çirkef, neden olmasın.

Uyumak.
 Bütün yollar tükenmiş,
 Sönmüş bütün ışıklar,
 Yalnız tırnakları uzar ölünün
 Öbür dünyada.

Yeniden doğacaksam eğer
 Kurumuş ağaç içinde olsun bari,
 Ya da karlar içinde,
 Erirler çünkü,
 Ya da hiç düş görmeyen taşlar içinde.

Türkçesi: Yaşar Nabi

TATLI SEVİNÇ

Aralık sonu savaşın
 Ah o güzelliği kışın
 Ah tatlı çılgın tatlı dost
 Hüznün parıltısı.
 Duyulmuşun gülümsemesi
 Güvercin kadar gizli
 Yalnız dokunurcasına okşananlar
 Kar'ın elleriyle
 Gelin, daha aydınlık
 Bir ülkede evleneceğiz.

Türkçesi: Yaşar Nabi

*Eugène Guillevic (1907-1997)***ŞİİR SANATI**

Kendim için konuşmuyorum,
Kendi adıma konuşmuyorum,
Ben değilim söz konusu olan.

Azıcık yaşam, azıcık gururdan başka
Neyim ki ben.

Bütün her şey için konuşuyorum,
Biçimi olan ve olmayan her şey adına,
Ağırlığı olan her şey söz konusudur,
Ağırlığı olmayan her şey de.

Biliyorum ki çevremdeki her şey
Daha ileri gitmek, daha fazla yaşamak isteğinde,
Ölünecekse daha sonra ölmek
Zaman el verdiğinde

Bu, sizin derinizin altından gelip
Geleceğe doğru giden şimdinin sesidir.

Türkçesi: Eray Canberk

Marangozu gördüm
Ağaçtan yararlanırken.

Marangozu gördüm
Tahtaları ölçüp biçerken.

Marangozu gördüm.
En güzel tahtayı okşarken.

Marangozu gördüm
Rendeye uzanırken.

Marangozu gördüm
Doğru düzgün biçim verirken.

Dolabı yapıp çatarken
Türkü çağırıyordun, marangoz.

Tahtanın kokusuyla birlikte
Senin görüntün de içimde saklı.
Kelimeleri bir araya getiririm ben,
Benimki de seninkine benzer bir iş.

Türkçesi: Eray Canberk

CARNAC

Denizlerin dibindeki taşların arasında uyuyan
Kara dev
Kalkıp baktığında,

Göğün derinliğindeki gökcisimleri üşür
Ve dirsek dirseğe gelir ısınırlar.

Yüz binlerce ölünün ölü gözleri
Irmaklara düşer
Ve yüzerler.

Işığın önünde titriyordu
Ve titriyordu dalların önünde.

Pencerelerden memnun değildi
Ve kuşkulanıyordu kuşlardan da

Var olmayı bile
Becerememişti daha.

Türkçesi: Eray Canberk

TILSIMLAR

Testere daldı ağaca
Ağaç ikiye ayrıldı

Ve testere oldu
Haykırıp bağıran.

Bir kuş kanadı
Değildi bu.

Rüzgârda çırpınan
Bir yapraktı.

Ne var ki
Rüzgâr yoktu.

Dünyanın güzelliklerini
Anlatmak gerekirse

Yel değirmenleri
Unutulmamalı

Rüzgârla allak bullak olan
Ve bizi unutan

Rüzgâr, tan ağartısı ve özgürlük için

Tü

Jean Grosjean (1912-2006)

KIŞ

Dikenli günler, kararsız havalar, kaçak anlar,
hiç şansınız kalmadı artık ve işte efendiniz.
Yayıyor aylarını sevda eylülünden hazirana
geniş evlerinde Katalonya'nın.

Sonra erdi artık küfürler, girince
savaş düzenine mevsimler enginlerde.
Silah başına, kasım çamurları,
silah başına, çiçeğe duran elmalar.
Siz, iki ekinoksun kırlangıçları, kuşatın
yıkılan kalesinde direnen yazı.

Yükleyin, martın dolu yellerini, güz yağmurunu,
alevli yapraklarla zırhlı Lorraine yağmurunu
yükleyin o ağır ve kızlar gibi oynak atlarınıza,
saçlarında samanlar ve boğuk çığlıklarla
sürülerini sokaklarda koşturan kızlar
kadar oymak, o ağır atlarınıza.

Kahrolsun yaz! Yedekte tutuyoruz karı
gömmek için yenilenin gövdesini
kırağılar boyunca zindanda. Kahrolsun yaz!

Sevda kavuşur utkusuna köyün kıyısında.
Bir şey söylemez, kollarına alır onu, güler.

O zaman geçer önünden o kızgın, ağır ve karanlık
bekçisi, ağırbaşlı bulutları şubatın,
damlara karşı ve yolun çukurları üzerinde
parıldadığı görülür sağnak mızraklarının.
Artık bir seninleyim nice zamandır.
Ufukta kışın bodur ormanları
kuşatmış nicedir krallığımızı.
Göğün kırılğan sabahlarıdır bakışların.
Gezgin bulutların ağırlığı var tavrında.

Su birikintilerinde durur gün sen düş görsen.
Uyusan, bir gölge gelip oturur yanıbaşımıza.

Ne bir meyve, ne bir çiçek, ne bir patırdı,
ne de bir yaprak, o gereksiz ardıçların dışında,
geçen yok, bir kuzgun ya bir saksığandan başka,
ancak rahat adımlarla saat tarlalarda dolaşmakta.

Tanrılar mı? hangi tanrılar? o senin
istenmeyen gülüşün olmadıkça, gülüşün,
köy yolları kavşağında, bir tapmak için gülüşün,
kocaman bir sessizlikle birlikte yukarlarda.

Türkçesi: Özdemir İnce

Alain Bosquet (1919-1998)

TAN OLMAK

Tan olmak

kutsamak için tanı;

kuş olmak

hayran olmak için kuşa;

çimen olmak

yaraşmak için çimen yaşamına:

yitmekti sevmek

sevilende.

Yele oldum

(günaydın, kısrak!)

Taşıyaprağı oldum,

(iyi akşamlar, gelincik!)

ve şu yassı çakıl

öteki çakıllar arasında

dalgaların çarptığı.

Değişim,

artık değişmek istemiyorum:

seviyorum.

Aşk,

artık sevmek istemiyorum:

değişiyorum

Türkçesi: Özdemir İnce

KUŞKU

Neden gözlerin yaralı, neden gövden,
 neden memelerin üzgün avuçlarımda,
 neden ağırsın: birkaç pişmanlık acısı,
 birkaç amaçsız kar, biraz reçine?
 Bir adam orada kendi darağacıyla
 dinleyen serçe sıcaklığı arasında;
 burada bir kadın, ama göze alamıyor aklı
 başkaldırmayı kuşkuya.
 İkisi de insancıl sözcükler yaratırlardı,
 imgeler yaratırlardı her ikisi de
 ama ne yapıyorlar şimdi, artık
 yalnızca bir yabanıl hayvan olan elleriyle?
 Neden kitaplar yazalım isteksizce,
 neden yetindim boş sayfalarla,
 neden yaşayıp duralım
 her sözün yeni bir intihara sürüklediği
 düş kırığı ozanlar?

Türkçesi: Özdemir İnce

OZANIN AŞKI

Bir ozan seviyor sizi
 dişi bir meşe olmak
 hakkı tanıyor size
 yüz tapınaktı bir ırmak
 gezgin bir kuyrukluyıldız
 bir ozan seviyor sizi
 alıştırmak için sizi
 kenar mahallelerine
 siz olacak evrenin
 bir ozan seviyor sizi
 ve sorumlu tutuyor sizi
 çok uzun bir sonsuzluktan
 uysal tanlardan
 uçan balıklı göllerden
 bir ozan seviyor sizi

ve her şey izinli size
mutlu böcek
kutsalın kutsalı günah
bir ozan öldürüyor sizi
daha çok sevmek için
sizinle besleyeceği sözcükleri

Türkçesi: Özdemir İnce

HIÇ ANLAMADIN

Hiç anlamadın
nasıl sevilir -yitmek için-
önemsiz nesne:
tabak, çakı, sönmüş lamba.
Hiç anlamadın
nasıl sevilir -kendini bulmak için-
ayaktakımı meyveler:
elma
yaban kirazı,
bir kırlangıcın gizlendiği karpuz.
Hiç anlamadın
insan nasıl sever:
aşksın sen.

Türkçesi: Özdemir İnce

BİR TEKNE VER ONLARA

Bir tekne ver onlara:
ufku zıpkınlamaya gidecekler.
Bir çakıl ver onlara:
bir dağ yapacaklar ondan.
Birkaç sözcük ver onlara
kutsal kitaplarını yazsınlar diye
ve bir fırça
ikinci bir gök çizmek için.
Ama sakınmak istiyorsan eğer,
bir kez bak onlara başka bakma:
üzerinde bir evren kuracaklar.

Türkçesi: Özdemir İnce

Rene Guy Cadou (1920-1951)**HELEN**

Erişeceğim sana Helen
Donmuş pırıl pırıl sabahlarda
Meyve bahçelerinin kabuğu altında
Taş kafeste
Omuzunun kendine yuva yaptığı

Sen bütün günler
Kuşkulu ve uykucu
Üzerinde gözlerimin
Ellerin iki başıboş tekne
Tanır yazı insanlar
Şu saydam alnında
Ve ne zaman öğrenmek istesem geçmişini
Beni otlar, av hayvanları, ırmaklar yanıtlar.

Seni görmeden daha
Düşmedi dilimden adın
Bana ayak sesini ansıttırdı
Düşen her yaprak
Yeniden yaratırdı yüzünü
Açılan dalga
Ve bir handın sen
Bütün köylerin bütün çıkış kapılarında

Türkçesi: Özdemir İnce

AVRUPA

Her yer gece

Yürüyen gölgelerle dolu dünya

Akınız kara gelincikler basamaklar üzerinden

Bilinmez bir ceset zehirliyor buğdayları

Ağlayan kadınlar var

İçinde çiçekler bitmiş paslı bir miğfer

Toprağın kokuları

Tüfeğin parlayan gözü sisin kirpikleri altında

Ve ateşin gözkapaklarını tutan el

Kimileri karları zorluyor

Kimileri denize açılıyor okuldan çıkınca

Kimileri durmadan kanıyor çarşıta

Terk etti son akşam yemeğini Tanrı

Beyaz ekmek kalmadı masalarda

Ah bir uyuyabilsek dallar arasında

Ama ya gökyüzü salıverirse üzerimize çığlarını

Selam tembeller

Yumak yapıyor yüreğini

Önlüğünün altında öğrenci

Koru güzel yüzünü

Görünümü son silah sesleri kurtarıyor

Ve boyun eğiyor kolum gelip geçici dostlara.

Türkçesi: Özdemir İnce

BU SAATTE DÜNYADA

Bu saatte dünyada
 Bir küçük kız vardır belki çiçek toplayan
 En güzel ülkenin bir yol kıyısında
 Ve bir limanda mendil sallamaktadır biri
 Uzun uzun şifreli telgraflar gibi
 Gösterişli arabalar düşünüyorum
 Chavigné'de yengeç dolu bir dereyi
 Ve son sayfasını istasyonu düşünüyorum
 Rüzgârın uğuldadığı bir akşam
 Hiçbir zaman inmeyeceğim istasyonu
 Boş villalar vardır kıyıda
 Ve dumanla kaplıdır bir plaj oteli
 Yitmiştir can sıkıntısı dumanında
 Bir bataklığın ucunda ya da
 Garip bir şato vardır gecenin içinde
 Ve Montepin okur piposunu usulca tüttürerek yaşlı bahçıvan
 Bir transatlantik vardır okyanusta
 İkiz kardeşidir sanki Nuh'un Gemisi'nin
 Ama özlemektedir üçüncü sınıf öğrencisi çocuk
 Küçük çiftliklerini ve bayram günlerini
 Ve bisiklet yarışlarını kasabalar arasında
 Bu saatte dünyada
 Bir çiçek açar
 Birden bir kanıt bulur bir ozan
 Ve güneşin şişesine
 Bir pervane gibi düşeceğini sanan uçman
 Gülmeye başlar sarhoş ve açar yakasını
 Ah yaşlanmadığım şu dakikada
 Ne gelir elimden seni düşünmekten başka
 Güvercin memelerini
 Ağzını
 Ellerini
 Kusursuz güzelliğini
 Uzun bacaklarını beni coşturan
 Ve okşayışlarını
 O her akşam bir leylak gibi açan.

HER ZAMAN BİR ŞEY KALACAK ONDAN

Tanrım bir insan olarak düşünüyorum seni
Oturmuşsun Eiffel Kulesi'nin son sahanlığına
Kaygısızca sigara sarıyorsun
Yukarıdan bakarak boğulan insanlara
Çok oldu birlikte tatil yapmayalı
Son kez sanırım anımsarsın
Eli kulağındaydı savaşın
Bir yerde küçük bir limanda
Sabahları erkenden düşüyordun yola
Omuzuna balık ağını atarak
Çok sonra buluşabildik bir daha
Kasım ayında yükselen bir yolda
Pas rengiydi ağaçlar ve yağmur yağıyordu
Bir baskından dönüyordu haydutlar
Tanrım yazık değil mi sence
Benim gibi yolculuk vurgunu birinin
Oturup beklemesini seni bekler gibi
Yaşlı köy postacısını 1900'lerden kalma
Gökyüzü şatom! Athena tapınağımdır benim!
Athena sineması sen o çocukluk yıllarımın
Piyano sahanlığı ve sessizlik
Büyük kargaşalık komşu odadaki
O tam sonsuzluğa bakan.

Türkçesi: Özdemir ince

Yves Bonnefoy (d. 1923)

TİYATRO

I.

Sekilerde koştuğunu görüyordum,
Savaştığını görüyordum yele karşı,
Soğuk kanıyordu dudaklarında.

Parçalandığını gördüm, ölü olmaktan kıvandığını
ey ondan da güzel olan
kendi kanıyla lekelerden beyaz camlarını yıldırım.

VI.

Hangi solgunluk vuruyor sana, yeraltı ırmağı,
hangi atardamar kopuyor sende, nerede yankılanıyor
düşüşün?

Kaldırdığın bu el açılıyor birden, tutuşuyor.
Geriliyor yüzün. Hangi yoğunlaşan sis söküp alıyor
bakışını benden? Gölgenin ağır yalvaryı, ölümün
sınırı.

Uzanıyor sana dilsiz kollar, ağaçları bir başka
kıyının.

XIII.

Yüzün toprakla aydınlanmış bu akşam,
Görüyorum ama çürüyüşünü gözlerinin
Ve artık anlamı yok yüz sözcüğünün.

Dönen kartallarla aydınlanmış içdeniz,
Bir imgedir bu. Soğuk tutuyorum seni
Görüntünün artık erişemeyeceği bir derinlikte.

Türkçesi: Özdemir İnce

AKŞAMIN IŞIĞI

Akşam,
 Şu aralarında konuşan kuşlar, belirsiz,
 Birbirini ısırın, aydınlık,
 Issız böğürde kımıldayan el.

Devinimsiz duruyoruz uzun suredir.
 Fısıltıyla konuşuyoruz.
 Ve çevremizde zaman renk bataklığı gibi.

Türkçesi: Özdemir İnce

YIKINTILARIN KUŞU

Yıkıntıların kuşu ayrılır ölümden,
 Boz kayalarda yuva yapar, güneşte,
 Tüm acıyı aştı, tüm belleği,
 Bilmiyor artık yarın nedir sonsuzda.

Türkçesi: Özdemir İnce

ÖLÜMLÜ YÜZ

Eğiliyor gün geçmişin ırmağına
 Yeniden ele geçirmeye çalışıyor
 Erken yitmiş silahları
 Mücevherlerini o derin çocuksu ölümün.

Göze alamıyor öğrenmeyi
 Gerçekten gün müdür
 Ve sevebilir mi bu tan sözünü
 Onun için günün duvarlarını delen.

Bir meşale taşındı külrengi günde.
 Ateş parçalıyor günü.
 Bir saydamalığı var ki alevin
 Acı acı yadsıyor günü.

Türkçesi: Özdemir İnce

GÜRCİSTAN

Gürcü edebiyatının ilk örnekleri, sözlü edebiyat ürünlerinin yanı sıra, ermişlerin yaşamöykülerini içeren dinsel yapıtlardır. Bizans toprakları içindeyken Hristiyanlaştırılan bu ülkede dinsel konulu edebiyat birkaç yüzyıl boyunca etkinliğini sürdürmüştür. Şota Rustaveli'nin 13. yüzyıl başlarında yarattığı "*Kaplan Postuna Bürünmüş Yiğit*" adlı destanı ise epik türün bir başyapıtıdır. Gürcü edebiyatında romantizm, gerçekçilik gibi akımların ortaya çıkması, ülkenin Rusya'yla birleştiği XVIII. yüzyılda gerçekleşmiştir. Şair ve denemeci prens İ. Çavçavadze öncülüğünde kurulan *Pirveli Dasi* ("İlk Grup") Rus eleştirel düşüncesinden etkilenen bir aydınlanma

hareketidir. Bunu Rus popülizminden etkilenen, şair ve gazete yazarı G. E. Tsereteliy öncülüğündeki "İkinci Grup" izlemiştir. Bu tarihlerden sonra Gürcü edebiyatı (ve şiiri) Rus (ve genel olarak Batı) şiirinin modern aşamalarını yaşamıştır. Kazbegiy, V. Pşavela, Aragvispireli gibi adların öncülüğündeki toplumcu hareket, Yaşvili (1895-1937), T. Tabidze (1895-1937), Leonidze (1889-1941) gibi şair ve yazarların oluşturduğu simgeci akım, yirminci yüzyıl başları Gürcü şiirinin en önemli edebiyat akımlarıdır. Günümüzde Abaşidze (doğ. 1909), A. Kalandadze (doğ. 1924), Berulava (doğ. 1924) gibi şairlerin temsil ettiği modern Gürcü şiiri, A. Blok, B. Pasternak gibi Rus şairlerini etkilemiş, çok yetkin şairlerce Rusçaya çevrilmiştir.

İraklı Abaşidze (d. 1909)

GÜZ

Bulutlar

Karanlık bulutlar

İndi iyice aşağılara

Güneşliyken gün, kapandı birden.

Eski yara yerleri

Askerlerin

Sızlıyor şimdi

Askerler ki yoktur ayrımları

Şairlerden

Bin övgü onlara, bin şan!

Savaşın ateşinde pişip

Kardeş oldular şairlerle.

Aynı acı yazılıdır

Çünkü şairlerin alnına da

Ki nükseder

Havanın her değişiminde...

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

ŞAFAKTAN ÖNCE KAR

Şehir sırtüstü uyuyordu

Yüzünde yorgun bir gülümseyişle

Anımsamaya çalışır gibi

Geçmiş günün olaylarını

Ve az önce şafaktan

Yorgan kayıverince

Uyuyan Tiflis

Bir beyaz nevresimle kaldı

Boşuna değil şafağın

Mucizeler vaat etmesi

Bu sokaklara beyazını

Boşuna çekmedi kış

Sessizlik ve bilgelik doldu

Bir eski kitap mahzeni gibi her yer

Gizemli bir bekleyişe

Gömüldü dilsiz evler

Ve ıssız Mtatsminda'da

İki anlamlı bir desen belirdi

Bezendi tunç renkli yamaç

Parlak nakışıyla hayatın

Baktı şehre dağdan

Dilsiz bir hayranlıkla Akaki

Apak aydınlığında

Kışın ve kendi saçlarının

Türkçesi: Ataol Behramoğlu

RESSAM NİKO PİROSMANİNİN YİTİK MEZARINDA BİR GÜN

Baharın böylesini

Görmedim doğrusu ya

Yağmur yağmur

Kasımdayız sanki

Koptu ipi

Yaşamanın

Karardı gelecek

Her umudun sonu geldi

Fakat elbet

Geçer bu sanrı da

Ömür boyu

Sürmez bu sağnak

Ve işte senin

Doğum gününde

Toplandık hepimiz

Mezarında

Gök senin şerefine mi

Aydınlanıverdi

Sen misin yoksa

Çevreyi aydınlatan

Gün nasıl da

Esnek, parlak

Toprak nasıl da

Pırıl pırıldı

Bağrında açan

Yaban gülleriyle

Kendi yarattığın

Dünyayı sen

Tanrıya sunduğunda

Titreyen ellerinle

ALAZAN'IN KİYİLERİNDE

Bilirim tabiatın konuştuğu dili
 Güzellik ve bilgelik dolu sesini tanırım
 Düşen yaprağın mırıltısından anlarım
 Alazan dağlarının türküsünü, benden sorun!

Borbal dorukları neler anlatır
 Sakhor tepeleri, Khador geçitleri,
 Vadiyi seyreden dağ ne düşünür?
 Altın tenli güzel ne fısıldar, benden sorun!

Buzlu kayaların çıtırdısını
 Yüreğini ovaya açan kaynakları
 Nisan ayının çılgın sellerini
 Uyku dolu gözün dingin yüzünü, benden sorun!

Bilirim tabiat-kitabını okumayı
 kulak vermeyi sesine, ölümsüz güzelliklerle dolu;
 Buğdayın ve otların incecik sözlerini
 Ve güneşin canlandırdığı üzüm denilen elması, benden sorun!

Rüzgâr neler fısıldar anlarım,
 Tanırım kuşu uçuşundan,
 Şu dünyadan çekip gittiğim an
 Biliyorum, bu cıvıl cıvıl konuşmalardan
 İnsanoğlunun diline dökülmeyen bir şey kalacak

Türkçesi: Selâhattin Hilâv

*İossif Grişaşvili***YUVARLANAN TAŞ**

“Dur durak bilmiyorsun, korkuyorsun bir yerlerde kalmaktan
 “Ne garip! Demek böyle yaratılmışsın sen!” diyorlar.

Doğru! Sonuna kadar yaşıyorum, sonuna kadar söylüyorum,
 türkümü.

Kim kınayabilir beni coşkunsam; kabıma sığmıyorsam.

Köpüklü bir selin önünü çevirseniz

Durgun ve bulanık bir birikinti kalır geriye!

Delişmen bir ırmak gibidir ruhum

Kıvılcım yüklü dalgalarını devirerek akan

Öylesine tedirginim; öylesine çılgın! seviyorum alınyazını!

Yuvarlanan ve yosun tutmayan taşın alınyazısını!...

Türkçesi: Selâhattin Hilâv

Anna Kalandadze (1924-2008)

DUT AĞACI

Penceremden atlayacak dut ağacı, kuşkusuz!..

Odama süzülecek, sürünecek saçlarıma.

Adımı çağırıyor, sesleniyor, kıvranıyor sanki

Elmas yapraklı dik başlı ağacım!

Nasıl da eziliyor yüreğim, fısıldayışlarmdan

Nasıl da tutku yüklü, yakıcı bu sözler!

Biliyorum penceremden atlayacak dut ağacı;

Birden odama süzülecek

Saracak gövdemi

Türkçesi: Selâhattin Hilâv

İossif Noneşvili

VAR BÖYLE BİR ÜLKE

Bir beşik gölgesinde sallanan, asmaların
 Bir kavalın tatlı inleyişi,
 Dilden dile dolaşan ölümsüzlük ve yiğitlik türküleri
 Bir halkın, Rustaveli'nin şiirlerinde.
 Tertemiz kanıyla atalarımızın
 Yıkanmış bir toprak; güneş ışınlarıyla taçlanan,
 Uçurumlara sıçrayan uğultulu seller
 Karlı dağlar: ovalarda bülbüller.
 Ansızın bir geyik sürüsü,
 Bir kartal gökyüzünde salınan...
 Söylediğim gerçek, var böyle bir ülke.
 Var böyle bir ülke: adı Gürcistan!
 Güçlü erkeklerin güzel kadınların buyruğunda

İavnana: Orolova. Rero...

Bağlar, çayırlar, buğday tarlaları
 Durmadan ısıtır yaşamayı; ısıtır aşkı!
 Bir atasözü:

“Mutluyuz bölüştüğümüz zaman kuru ekmeğimizi.”

Açar dostlara yüreğinin,
 Ve de evinin kapılarını ardına dek:
 Bir tanrı konuğudur gelen mutlak,
 Diye düşünen yiğit halkı!
 Söylediğim gerçek, var böyle bir ülke,
 Var böyle bir ülke, adı Gürcistan.
 “Dağları ovaları da olsa bir küçük ülke”
 Demeyin; gökyüzündedir o doruklar;
 Okşar durur güneşi,
 Bir elde kadeh bir elde çiçek.
 Karşılama hazırlanır baharı!..
 Bir yücelik düşü varsa
 Ölümsüz halkının yüceliğidir o!
 Yüreği kıvançla dolu.
 Seyreder gelecek denen sancağın çırpınışını,
 Söylediğim gerçek, var böyle bir ülke
 Var böyle bir ülke; adı Gürcistan!..

AYNI SES, HEP

Parçalayacağın ekmek gibiyim ben
Yakacağın ateş gibiyim, arı su gibiyim
Ölüler yurduna seninle gidecek olan.

Köpük gibiyim

Senin için ışığı ve limanı olgunlaştıran.

Kıyıları silen gece kuşu gibiyim

Ansızın akşamın yeli gibi daha soğuk ve ansızın

Türkçesi: Özdemir İnce

HİNDİSTAN

3.287.000 km²'lik yüzölçümü ve 843.900.000 nüfusu ile (1991 sayımına göre) dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip nüfusça en kalabalık ülkelerinden olan Hindistan'da konuşulmakta olan diller de dört büyük aileye ayrılır. Bunlar, hint-ari, dravid, çin-tibet ve güney asya dilleridir. Hint-ari dillerini nüfusun % 73'ü konuşmaktadır. Hindistan'ın en eski edebiyat ürünleri sanskritçedir. Hindu'ların konuştuğu çeşitli hint-avrupa dillerini belirten "hindi"cenin kaynağı da sanskritçedir. (Hint-ari dilleri, İran diline benzeyen, bu nedenle de kimi kez aynı öbekte ele alınan hint-avrupa dillerinin bir koludur) XIII. yüzyıldan başlayarak hint-ari ailesinin coğrafi alanı içinde önce sözlü, sonra da yazılı olarak büyük bir edebiyat gelişmiştir. Böylelikle, çeşitli lehçeler (bengali, maithili, avadhi, braj, racastani, marathi) birer edebiyat dili düzeyine gelmiştir. "Mahabarata", "Ramayana" gibi büyük destanların sözlü edebiyattaki ilk öğelerinin ortaya çıkışı milattan önceki 5-6. yüzyıllara uzanır... Milattan sonraki ilk yüzyıllarda lirik şiir türleri ve dram türü gelişmeye başlamıştır. Eski Hint edebiyatı uzak doğu halklarının kültürlerinin temelinde yer alan büyük bir kaynaktır. Erken Ortaçağ döneminde (7-11. yüzyıllar) dram türü öncülüğü yitirmiş ve lirik şiir türlerinde ürünler verilmiş; sonraki yüzyıllarda İslam etkisiyle şiir türünün ağır bastığı fars dilli bir edebiyat gelişmeye başlamıştır. 20. yüzyıl Hint edebiyatı, bengalcede Rabindranath Tagore (1861-1941)'in, urduca ve farsçada Muhammet İkbal (1873-1938) gibi dünya çapında şair ve yazarlar yetiştirmiştir. Hindistan'da ilk ürünleri 19. yüzyıl başlarında verilmeye başlanan ingiliz dilli bir edebiyat da gelişmesini sürdürmüştür.

Rabindranath Tagor (1861-1941)

GİTANCALİ'den

3

tanımadığım nice insan tanıttın
 nice evde bana da verdin bir köşe
 uzağı yakına çevirensin
 yabancıyı kardeşe

eski evimden ayrılıp düşünce yollara
 düşünürüm ilkin kara kara
 eskide de var olan sensin oysa
 yenide de var olan sen
 uzağı yakına çevirensin
 yabancıyı kardeşe

ölümde yaşamda bütün evrende
 nereye götürsen beni
 tüm doğuşlardan bilinen
 sen tanıtacaksın bana herkesi

yabancı yoktur bilene seni
 kapılar kapanmaz olur
 herkesin bağısın bilen bildirensin
 senden ırak kılma beni
 uzağı yakma çevirensin
 yabancıyı kardeşe

7

türlü türlü ahenklerle gel
 kokularla türkülerle renklerle gel

vücudumda duyayım gel seni
 başımda duyayım şarap gibi
 örtülü gözlerle büyümlü renklerle gel
 türlü türlü ahenklerle gel

gel pırıl pırıl duru ve güzel
inceliğinle sessizliğinle gel
gel başka başka düzenlerle

acınla gel neşenle gel canevime
gel günümün bütün işlerine
gel işlerden çekince gel

türlü türlü ahenklerle gel
çeltik tarlasında güneşle bulutların
saklambaç oyunu var bu kez
mavi gökte ak buluttan sallar
kim yüzdürür bilinmez

arılar ışıkla esrik
balı kovanı unutmuş
ırmak kıyısında bir yığın kuş
neden toplanır bilinmez

girmesek bugün evden içeri dost
girmesek evden içeri
basıversek de göğü bugün
yağma etsek enginleri

sularda köpükler gibi
rüzgârda gülüşler koşuyor bak
boşversek de işi gücü
günü türkülerle harcasak

10

altın tepsisinde bugün sana
gözyaşlarını sunacağım mücevher gibi
bir gerdanlık dizeceğim onlardan
inciler gibi

ayaklarındaki halkalar
aydan güneşten olabilir
benim acımsa göğsüne
bir değerli taş gibidir

ne varsa senin
olur ne dersen
ister verirsin
alırsın ister

acımsa benimdir ancak
bilirsin taşın temizini
karşılığında bir gülüşün
yeter gönendirmeye beni

11

çelenkler ördük çiçeklerden
otlardan demetler derdik
bir sepet sunuyoruz içine
taze başaklar serdik

gel ey güz Lakşimi'si
koşulsun ak buluttan araban gel
duru mavi yollarda gel
gel bütün karanlığı yıkanmış
ışıkla donanmış
ormanlardan tepelerden dağlardan
gel tacın ak nilüferlerle bezenmiş
serin çiğler içinde

Ganjın sular basmış kıyısına
kuştı korularda döşek serilmiş
dökülen yaseminlerden sana
kuğu dönüp yaymış kanatlarım
ayak ucuna

fısıltılar yükselir tellerinden
 senin altın çalgının
 bal gibi tatlı bir vızıltı derinden
 eriyiverecek gözyaşlarıyla ansızın
 kahkaha taşan ahenk

denektaşdır pırıldayan
 saçının büklümlerinde yer yer
 bir an için o esirgeyen yeller
 dolaşsa düşüncemizde
 altına dönüşür dertlerimiz
 karanlıktan ışığa çıkıveririz

20

bir yaz akşamıdır karanlık çöküyor
 gün yok olmuştur
 kesintisiz boşanır gökten
 bir tükenmez yağmur

çekilmişim evin bir köşesine
 kurarım kendi kendime
 bahçede ıslak esen yel
 kimbilir ne konuşur
 kesintisiz boşanır gökten
 bir tükenmez yağmur

dalgalar yükseldi gönlümde bugün
 kıyı görünmez oldu
 çiçek kokularından ıslak bahçenin
 gözlerime yaş doldu

neylesem bu akşam neylesem
 ne türküler söylesem
 büyü bir el değer belleğime
 bildiklerim yok olur
 kesintisiz boşanır gökten
 bir tükenmez yağmur

Harindranath Chattopadhyaya (1898-1990)**ÂŞIĞIN İNLEYİŞİ**

Heyhat üzerimde yükselen ay yok bu gece
 Siyah yağmur bulutları göklerde toplanıyor
 Sayısız rüzgârlar ıslık çalıyor -ben tek başımayım.
 Siyah yağmur bulutları göklerde toplanıyor bu gece
 Okyanus bir can çekişme haliyle haykırıyor.

Ölmüş aşkların tatlı neşesini hatırladığından
 Gözlerim yaşlarla dolu
 Okyanus bir can çekişme haliyle haykırıyor bu gece.
 Artık sevgilimi hiç göremeyeceğim
 Kıyıyı arkasında bırakmış olan
 Siyah yağmur bulutları gözlerime doluyor bu gece.

Heyhat üzerimde! Yükselen ay yok.
 Karanlıkların derinliğinden, yağan yağmurlardan
 Hâlâ onu çağırıyorum
 Heyhat bana! O artık dönmeyecek.

Türkçesi: Özdemir Asaf

*Subhas Mukarci (d. 1919)***BİR ŞİİR İÇİN ANCAK**

Bir şiir yazılacak.

O şiirin uğruna

öfkeli bir alev gibi kuduracak mavi gökyüzü

ve huzursuz fırtına

kanatlarını çırpacak denizin üstünde

bulutların düğüm düğüm dumanlı perçemleri

çözülecek ve

gökgürültüsü dolduracak ormanı,

kökler nasıl da korkacak

topraktan sökülmenin utancını duymaktan,

şimşek nasıl bakacak geriye

göz kamaştıran ışığının ortasından

yok edici göz kendini gözetleyecek

kanın kırmızı aynasında

ve her yerde yıkımı görecektir.

Ve işte şiir o zaman yazılacak.

Bir şiir yazılacak.

O şiirin uğruna

birisi dualar yapıştıracak duvarlara geleceğe kalacak

sonra da ölüm korkusunu idam edecek

adım adım ilerlerken geçittekiler:

göklere rüzgârlar yankılanacak türküsüyle

sonsuz güzellikler

ve sonsuz sevgi dolu gelecek dünyanın.

ve işte şiir o zaman yazılacak.

Türkçesi: Yurdanur Salman

İŞİM

İstiyorum ki sözcüklerim

Durabilsinler kendi ayakları üstünde.

Görmek istiyorum

Her gölgenin görecek gözleri olduğunu.

Yürümesine yardım etmek istiyorum her durağan resmin.

İstemiyorum

Ozan desinler bana.

Omuz omuza

Son nefesimi verinceye dek

İnsanlarla yan yana yürümek dileğim.

İstiyorum ki uzatabileyim kalemimi

Traktörlerin yanı başına

Ve şöyle diyebileyim-

Bayramım şimdi benim

Kardeşim, ateşinden ver bana.

Türkçesi: Yurdanur Salman

Mehdi Bakır (d. 1932)

SON ÇIĞLIK

Küçücük odamda bekliyorum, sıkıntılıyım

gazetelere bakıyor bozuluyorum haberlere

sevdamı haykırmak istiyorum

sana olan sevdamı

anadilim

senin bu mutsuz iç çekmelerin

nasıl dönüşecek lava

nasıl baş edeceksin düşmanlarınla

Baktığım her yerde

şiirin boy attığı bitek topraklar

kitapçılarla dolu çarşılar buluyorum

kendi devimleri
kendi şarkıları var
eski

yeni

her dilin

fakat sen
hüzünlü dilim
ne kadar var olacaksın böyle
bu loş ışıklı sokaklarda bu harap evlerde
ancak fısıltıyla söyleyerek gerçekliğini
layık olduğun özeni
Sen yüreğimizin çarpıntısı
kanımızın sıcaklığısın sen bizim
biricik varlığımızsın
gibi sözler
biliyorum

artık anlamsız

bugün
hani var mı her şeyini ortaya atan
senin için
zayıf kolların taşıyor mu bir flama
var mı kendini savunabileceğin
bir karışık yerin

Yok edildin
tüketildin sen

Nereye gömecekler seni bilmiyorum
bir ağıt mı yazacağım yasını mı tutacağımı
kavga marşı mı söyleyeceğimi
bilmiyorum

Antolsun ki
kan ağlayan bu ses ölümün eşiğindeki
yükselecektir yeniden
duymak için son çığlığını
beklerken herkes

Ganga Prasad Vimal (d. 1939)

ARAWALİ ORMANLARININ EŞİĞİNDE

Yolculuk
donuk bir anı gibi.
Orada pusuya yatan
o korkunç göz değil,
yalnızca zaman
sessizliğe asılı,
bir bulut parçası
gökyüzüne bakan.

Hele bir kapı açılmasın
hemen büyü yapılmıştır.
Saçılmıştır doğanın
zenginliği, rasgele
yitirilen bir türkü gibi.
Nasıl da güçtür
dürüp katlamak bir anıyı,
nasıl da olanaksızdır
onu anımsayıp durmak.
Arwaili ormanlarının eşliğinde
uzak bir atlı
duruyor
bir yontu gibi.

Türkçesi: Özdemir İnce

ÇARESİZ

Rüzgârlara soruyorum:
Daha önce olup da şimdi olmayan ne?

Gök mü genişledi,
Deniz mi çekti yoksa?

Günün Ademi gülüyor kahkahayla
 çıplaklığına
 hısım akrabasının
 Çalılara soruyorum
 ama, yanıt vermiyor onlar
 yapraklı dallarını salıveriyorlar
 o kadar

Daha önce olan
 yok şimdi...
 gören gözün yalımı sönmüş
 ve ben bir taş engelim
 orada, üzerinde
 değillemeler tümseğinin.
Türkçesi: Özdemir İnce

ÇOCUĞUN DÜNYASI

Bir gizli bakış
 bu dünyaya
 35 yıl geriye
 dönmeliyim
 şimdi yıkık
 o evlere
 şimdi yılanlarla çıyanların
 oturduğu
 o ırmak evine
 o yoksulluğa
 bizi birbirimize bağlayan
 o bolluk günlerine
 bizi paramparça etmiş olan.

Çocuğun dünyası bu
 tasasız
 -yalnızca çiçekler, güneş, ay
 ve peri masalları.

GAZEL

Bilmem neler olur
 karşılamaya geldiğinde beni
 duygularımla
 yoksa bir serap mıydı gelişin
 diyorum kendi kendime

Utandırırsın beni niye
 çiçekler sunarak
 deliyim
 taşla beni
 gördüğümden beri seni

Tutuklarsın beni neden
 bu kentte
 cilveyle bağlarsın
 vurgunum Leylâ
 evim barkım sahralar

Gizle şu alevli dudakları
 koyu perdesiyle saçının
 öldürecek haşaratı
 aydınlık tebessümünden
 dağılan
 Garson, aşk şerbeti verme
 böyle bol bol
 korkarım
 kırılacak bardak
 harareten

Sapti Şattopadhvay

BAHÇEDE

Gönlümü çeldiniz birden
 Elimi tuttuğunuzda
 Türkü çağırabilirdim sevinçten
 Korkabilirdim bir felaketten ya da

Size bir yolculuk gözüküyor
 Dedi küçük falcı
 Ey mutluluk... Söyledim ben de bunu
 Yaysın diye her yere meltem rüzgârı

Hiçbir yere gidemedim ama
 Ve zaman geçti bütün çalımıyla
 Kanar yüreğim, bırakılmış bir kızım
 Elimi tutmuş muydunuz diye soruyorum kendi
 kendime
 Bahçede

Türkçesi: Eray Canberk

Arun Mitra

YİNE

Birkaç adım ilerliyorum,
 Yine çanak çömlek, kırık dökük, küller.
 Pamuk örneği uçuşuyor bez parçalar,
 Taşın üstündeki yazılar silinip gitmiş,
 Çılgılığı kesilmemiş yine de.
 Ağaçların yaprakları üzerinde bildik yağmuru
 görüyor
 Yağmurdan sonra nasılsa öyle yeşil ve kırmızı,
 Avluda toprağın düzensiz oyunu,
 Avludan sokağa doğru

Alabildiğine açılmış kapı, ağlayışlarda ses, duman,
Taşın çılgılığını bastıran kör dilenci.
Birkaç adım ilerliyorum,
Yine ısıltı var cam sandıkta.
Yerde yatan evcil karanlık,
İç ışığında
Yırtıcı ve yaralayıcı bir açılış şenliği,
Utkunun yaman coşkusu,
Bitmez tükenmez kımıltı,
Yorgunluk
Ve dakikaları bölen
Camın tınısı:
“İşte aşk buna denir.”

Türkçesi: Eray Canberi

HOLLANDA

Yüzyıllar boyunca Flandre bölgesi edebiyatıyla birlikte oluşumunu sürdüren Hollanda edebiyatı XVII. yüzyılda ulusal bir kimlik kazanmaya yöneldi. Bu yüzyılın ünlü şairi, epikuroşçu ve aristokrat Hooft'tur (1581-1647). XVIII. yüzyılın ikinci yarısında V. Alphen, Bellamy ve P. Nieuwland, ulusal şiire yenilikler getirdiler. XIX. yüzyılın sonlarına doğru Marcellus Emants (1848-1923) "Lilith" adlı epik şiiriyle Hollanda edebiyatında devrimci bir yönelişe öncü oldu. Jacques Perk (1859-1881) soneleriyle bu yönelişin bir başka öncüsüdür. "De Nieuwe Gids" (Yeni Kılavuz) dergisi çevresinde toplanan şair ve yazarlar çağdaş Hollanda edebiyatının temellerini attılar. 1880'de "Sözün kurtuluşu" hareketi içinde J. H. Leopold (1865-1925), H. R. Holst (1869-1952), P. C. Botens (1870-1943) gibi yeni romantik şairler yer aldı. 1932'de "Forum" dergisi çevresinde toplanan şair ve yazarlar edebiyatın gelişmesini derinden etkilediler. Derginin kurucularından H. Marsman (1899-1940) hareketin önde gelen bir şairidir. Hollanda edebiyatı (ve şiiri) hareketin önde gelen bir şairidir. Hollanda edebiyatı (ve şiiri) gelenekçi karakterini korumakla birlikte 1940'lı yıllardan başlayarak varoluşçuluğun etki alanına girdi. Gerçeküstücü G. Achterberg (1905-1962) bu eğilimin tanınmış bir temsilcisidir. Aynı dönemde, öncüleri arasında M. Vasalies (doğ. 1909), B. Aafjes (doğ. 1914) gibi şairlerin bulunduğu bir başka yöneliş, günlük gerçeklerin, gündelik dilin ağırlık taşıdığı ürünler verdi. Günümüz Hollanda şiiri, çok çeşitli yönler ve akımlarla, Hollanda edebiyatının çok önemli bir yaratıcılık alanı olma özelliğini sürdürmektedir.

Ed. Hoornik (d. 1910)

EN YAKIN AKRABA

I

Çizgili elbise giymiş uzun adam.
Yanıyor gözleri yağmurda.
Bir çuvala sokuyor başını.

Açıyor kollarını iki dal gibi
Ve ağaç bir kuş konuyor üzerine.
Düşerken duyuyorum ağaç çatırdısını.

II

Her gün duman
çıkarcacadan
uzun dalgalar halinde;
Greco figürleri gibi
parmaklar gibi.
Kıvrılır ve dönerler,
yalpalanır, bükülürler,
ölüme doğru.

III

En yalan akrabasıyım,
yaşayan ölümün,
ayda havlayan köpeğin

Sürünüyorum altında masanın,
avuçlarımın arasında başım,
burnum kanla dolu.

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Jan Hanlo (1912-1969)

SABAH

Saat dört buçuk bir nisan sabahı
yürüyorum ve Saint-Louis -Blues çalıyorum ıslıkla
Kendi bildiğimce çalıyorum ezgiyi
ve çalarken ıslık kendi kendime düşünüyorum:
benziyor mu acaba ıslığım
tombul ardıc kuşunun şarkısına
gerçekten de biraz sonra
benim Saint-Louis-Blues benziyor
tombul ardıc kuşunun şarkısına:
turdus viscivorus

Türkçesi: Özdemir İnce

BİLİNMEZ BİR KADINA

Tiz bir kuğurtu çıkardın
sanki şenlik başlıyormuş gibi az sonra
Bir horoz-genç kız büyülenmiş bir akbaba
şaşkın bir Afrika antilopu
şu ya da bu, yabanıl bir şey ama

Raks etmeye başladın bir yabanıl gibi
coşmuş bir derviş gibi bir şaman ya da

Tepeden tırnağa iğne ve titremeler içinde
dört bir yana salladın kalçalarını
ama özellikle bana

Ve gözlerinde unutulmayanın anlamı
ama gene de de atılmadın
kollarıma
Çünkü demedim Gel aşkım yanıma

Türkçesi: Özdemir İnce

Cees Buddigh (1918-1985)

KAHVALTIDAN SONRA

Bu sabah kahvaltıdan sonra
el yordamıyla aranırken açımladım
tenceremin kapağım
(4 oz net; orta boy)

tam oturmuş, küçük bir Heinz sandviç ezme şişesi
elbette önce denedim
sandviç ezmesinin kapağını
kapamayı tencereye
ve oldu evet oldu

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Bert Schierbeek (1918-1996)

BİR ŞİİR

bak
neler biliyorum ben
ben hiç ölmemiş olan?

şimdi ölüsün sen
ve ne görüyorsun
benim görmediğim bir şey?

madem ki gözler kapanıyor
ve yöneliyor içe
neredeyim ben
neredesin sen
neredeyiz biz?

bak
 seni görüyorum orada
 önümdesin
 çıkardığım zaman isveç tirbuşonunu
 beyaz kayın ağacından
 açmak için
 şarap şişesini

bunu yapan sensin
 gözlerin
 ellerin
 bardak

bak
 orada hâlâ
 ve aynı güneş
 tepelerin üzerinde bir kırmızı balon
 güneşte bir leke

her şey senin gibi
 sende gördüğüm
 her şey

Türkçesi: Özdemir İnce

Jan G. Elburg (1919-1992)

İSTEMEK

Karımı alıyorum. Gezmeye çıkıyorum.
 Dört açmışım gözlerimi.
 Esmerleştiriyorum göğsümü bir düğün davetiyesi gibi.
 Işıkla vurmak isterdim
 içimde dikilen telgraf direğini:
 ışıktan bir bıçak ağzı
 budamak için parmak uçlarımdan günleri.
 Kırmızı bir totem yontmak isterdim.
 Hareketleniyor tutkum bir erden asma gibi

Her gün için bir imge.
Nerede yaşar parmaklar.
Öğrenmeliyim.

Bir insan yaratmak isterdim
kin ve dikenden.
Bir kış adam, yüzü dirseklerden.
O geçerken büzülürdü ağaçlar
Ve bir dakika olsun yaşardı
Kızarırdı yüzü, kızarırdı çocukların gözyaşlarından.
Kırmızı.

Toparlanıyorum gene: her zamanki gibi.
Suya bakıyorum. Aç midemi alıyorum.
Gezmeye çıkıyorum. Bir aşevi görüyorum
yirminci sınıf: duvarları yeterli.
Ama pencereleri eksik.

Dinleyin şunu. Size söylemek isterim.
Zencileri karaya boyuyorlar Florida'da.
Ayıklıyorlar zencileri Florida'da.
Kan kokuyor İspanya.
Kemerden yukarı kendim olmak isterdim.
Bir tohumun bayrağının filizlendiğini görmek isterdim.
Göreceğim filizleniştii.

Türkçesi: Özdemir İnce

*Paul Rodenko (1920-1976)***ŞUBAT GÜNEŞİ**

Yeniden açılıyor dünya bir genç kız odası gibi
 Uzak beyazların peçesiyle geliyor kısa gazete haberleri.
 Şap elleriyle çalışıyor işçiler

merdivenler, piyanolar, penceresiz evler yapıyorlar.
 Öğrenci selamıyla salınıyor kavaklar
 kuşlarla yüklü bir balon
 ve çok yukarlarda görünmez bir uçak
 masmavi çiçekler boyuyor masmavi ipeğin üzerine.

Ayak ucumda oynuyor güneş bir uslu çocuk gibi.
 İlkbaharın ilk rüzgârının
 tüylü maskesini taşıyorum yüzümde.

*Türkçesi: Özdemir İnce***BOMBALAR**

Kent sakin.
 Sokaklar
 geniş.
 Pancur aralıklıklarından bakıyor kangurular.
 Bir kadın geçiyor.
 Hızla topluyor yankı adımlarını.

Kent sakin.
 Bir kedi düşüyor birdenbire percere pervazından.
 Bir külçe gibi yer değiştiriyor ılık.
 Sessizce dört bomba düşüyor alana.
 Ve üç dört ev sanki bir şey olmamış gibi tasasız
 çekiyor kara bayraklarını.

Türkçesi: Özdemir İnce

Louis Th. Lehmann (d. 1920)

ÖZET

Acıdır bir çamaşır
ipi araştırmak çorapların
bir tekiyle
Hava rutubetli olunca bazen
oraya asarlar onları
gün boyu

Türkçesi: Muzaffer Uyguner

Gerrit Kouwenaar (d. 1923)

GÜN

Buradayım bugün: yediği gösteriyor saatler
Balkonda komşularımız barıştan söz ediyorlar
Yangınlar üzerine makalesini yazıyor babam
Annem mutlu mu mutlu bir oğlu var diye

Pastayı kesiyor amcalar bekliyorum aldırmadan
Hemen yanıtıyor dünya: spor gösterileri
Arabadan geçilmiyor sokaklar, taraftar kalabalığı
Kaynak su taşıyarak sessizce gidiyor halalar

Bisikletli gazete dağıtıcısı selamlıyor doktoru
Kentin gözleri açık duruyor rüzgârın önünde
Çünkü oradayım ben bir asfalt teknesinin içinde
Çünkü oradayım org hafifçe çalıyor uzaktan

Geceleyin eve dönüyor babam yangın kokuyor paltosu
Çıkıp iniyor lastik çizmeleriyle
Balkonda yaprak sigara tütürüyor
İçki içiyor ve düşünüyor uçmayı biliyorum.

Türkçesi: Özdemir Ince

YAZIYORUM

Yazıyorum: kararsızdır geçmiş,
gelecek, kör.

Göz altında tutulan apansız: canlı imgeler
her dakika donuyorlar biraz daha.

Ovada denizde akan aşk fırtınasının
altında ırmaklar.

Yitirdim kendimi ormanda mutuluk ya da delilik için
Uyuyorum ve uyanıyorum bir sessizlik gibi acı

Birbirimizi tamamladığımız tekrarladığımız kentlerde
Birbirimizi terk ettiğimiz izlediğimiz yitirdiğimiz ve bulduğumuz

Her ilkyazda soğuğu sarsan dağlar
Ve şimdi yakalıyor soğuk beni sonbaharda

Öğüt vermiyorum kimseye yol göstermiyorum
Binlerce iz buluşup kesişiyorlar

Gövde siliyor kendini daha iyi gülüşten
Su kutsaldır çölden sonra.

Türkçesi: Özdemir İnce

*Lucebert (1924-1994)***ŞİİR OKULU**

Sevimli bir düşsel-uyak değilim
 aceleci bir değneğiyim aşkın,
 alttaki, üstteki kine bak
 hepsi oynak bir işlem.
 Şiirler dostudur politikanın,
 kafa tutuşun yazarıyım ben
 ve mistisizmim nazlıdır
 hastalanınca kuru ot gibi çiğnenip yutulur.

Derim ki yumuşak şairler
 çekingen ve insancıl görünürler.
 Bundan böyle heyecanlı ezinçler, müzikli
 rekabet, sıcak ütülerin kabarık kordonları.

Ve ben, bu şiir kitabında yaşayan
 bir dolaptaki fare gibi başkaldırmanın
 ve gürlemenin kalıntısı içindeyim: yarı uyak,
 alay, şiir okulunun en sevilen alayı.

*Türkçesi: Muzaffer Uyguner***AŞK**

Düş görüyorum öyleyse yoğum

Birinin kapıyı kırdığını düşünüyorum
 laf olsun diye değil politik cinayet

Düş görüyorum öyleyse yoğum

Öldüğümü düşünüyorum
 laf olsun diye değil bir hiç için

Bir tek ben olduğunu düşünüyorum

Yediğimi içtiğimi düşünüyorum
 laf olsun diye değil ama senin için biraz da

Türkçesi: Özdemir Ince

Remco Cambert (d. 1999)

KİLİSELER

Durmadan

Kiliseler yapıyorlar yeni kiliseler
Her yerde. Her zaman birkaç sofı kadın
Bulunur her yerde kiliselerde
Dua ederler: yeğenleri için kendi
Mutlulukları için yani herkes için.

Sessizdir kiliseler, daha sessizdir
Doğanın o yüceler yücesi sessizliğinden
Soğuktur kiliseler, daha soğuktur
Buz tutmuş göllerden. Sessiz ve soğuktur
Kiliseler: Yani kiliseler sakın derler.
Şarkı söylenir belli saatlerde kiliselerde.

Vardır kiliseler köylerde, kasabalarda, kentlerde
Pıtrak gibidirler dünyanın dört bir köşesinde
Sanki benzin istasyonudur mübarekler:

Bir adam

İş tulumu giymiş bir adam yıkar camları
Depoyu benzinle doldurur alır parasını
Sonra içeri girer ve gazetesini okur.

Türkçesi: Özdemir İnce

Judith Herzberg (d. 1934)

SEÇİM

İlerde ne olmak istediğini sordular *ona*
“Sakat olmak isterdim,” dedi, sonra gördü kendini:
kahverengi damalı bir örtü altında bacakları
koltuğunu iten sevgili kocası, solgun oğulları
bir pul bile yapıştırılmaz artık,
mektup yazamaz, yolculuk yok.
Evet, özgür olacak sonunda
üzgün görünebilir istediği kadar
sıraya girmez kuyruklarda
geçit törenini en önden izler
güzel elbiseler yok artık
usul usul ağlar akşamları
olmaz dese bile bir şeye, kendisi için değil
başkalarını düşünerek der bunu.
iki oğlu da onunla kalır
ayrılmaz yanından, hiç ama hiçbir zaman
bir şeycikler olmaz ona
hiç ama hiçbir zaman yıpranmaz.

Türkçesi: Ülkü Tamer

GEÇİCİ BARIŞ SIRASINDA YAZILMIŞ SATIRLAR

Ne zaman kalkmak istediysen ayağa
köşelere sindik, korku bürümüştü bir yerlerimizi.

Savaş-kahramanlar olur muydu o olmasaydı.

Uykulu yağmur günlerini koru,
kimsenin sevmediği yeryüzünü.

Kahramanlar-savaş olur muydu onlar olmasaydı.

Söylenmemiş bir şey var yine de
İsveç kırlangıçlarının getirdiği güven gibi.

Barış-kahramanlar olur muydu o olmasaydı.

“Sevdiğim, tavan arasına koy keserimi,
sonradan bir başkasına verirsin.”

Kahramanlar-barış olur muydu onlar olmasaydı.

Türkçesi: Ülkü Tamer

Dünya Şiiri Antolojisi, modern çağlardan günümüze dünya şiirinin dev bir panoramasıdır. Yaklaşık iki bin sayfada, binlerce şiirin yanısıra, tüm dünya ülkeleri şiiri üstüne gerekli bilgiler de okura sunulmaktadır. *Sosyal Yayınlar*, iki seçkin ozan ve çevirmenin titiz ve çok uzun süreli emeğinin ürünü olan bu dev yapıtı yayınlamaktan kıvanç duyar.

ATAOL BEHRAMOĞLU/ÖZDEMİR İNCE DÜNYA ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

2

Avusturalya, Azerbaycan, Balık Ülkeleri, Bengladeş,
Başkırdistan, Belçika, Belorusya, Bulgaristan,
Çekoslovakya, Çin, Çuvaş Özerk Cumhuriyeti,
Dağıstan, Danimarka, Ermenistan, Finlandiya,
Fransa, Gürcistan, Hindistan, Hollanda

1000000

SOSYAL YAYINLAR